

IHS

DUCHOVNÉ CVIČENIA
NÁŠHO SVATÉHO OTCA
IGNÁCA LOYOLSKÉHO

DUCHOVNÉ CVIČENIA
NAŠHO SVATÉHO OTCA
IGNÁCA LOYOLSKÉHO

V LATINSKOM

DOSLOVNOM PREKLADE

P. JÁNA FILIPA ROOTHAANA,

GENERÁLA SPOLOČNOSTI JEŽIŠOVEJ

A

V DOSLOVNOM

SLOVENSKOM PREKLADE

P. RUDOLFA MIKUŠA,

KŇAZA TEJ ISTEJ SPOLOČNOSTI

VYDAL POSOL BSJ V TRNAVE 1945

ДЛЯ ВЪВ ВЪГЕДИ

СЪДЪРЖАНИЕ

ІОНІА ЛОХІОГІІ
ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІНАЛІТІЧНІ АПЕЛІВ ДЛЯ І

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

ІОНІА ЛОХІОГІІ

Imprimi potest. Nr. 12/1945. Bratislavae, die 3. februari 1945. P. Joseph Jurovský, S. J., praep. v. prov. Slovakiae. — Nihil obstat. P. Joannes Popluhár, S. J., censor dioecesanus. — Imprimatur. Nr. 708/1945. Tyrnaviae, die 3. februarii 1945. Mons. Joseph Minárik, vicarius generalis. — Tlačou Knihlačiarne Bežo a spol v Trnave.

Svätý Ignáč,
patrón duchovných cvičení.

UVODOM

Knižočka duchovných cvičení.

Iste si už počul, drahý Čitateľu, o vzácnnej knižočke: »Duchovné cvičenia sv. Ignáca.« A hádam si aj zatúžil, aby ti raz prišla do rúk. No, ako si ju začal čítať, nadišlo ťa akési sklamanie. Knižočka je písaná jednoduchým, lapidárnym, ba často kostrbatým štýlom. O tom, čo v literárnych dielach hľadáme, nieto v nej ani chýru. A preto ju nejeden odložil, nechutila mu. Nie div. Knižočka svätého Ignáca o duchovných cvičeniach nie je na čítanie. Duchovné cvičenia sa robia. A celá knižočka nie je nič iné ako kostra a plán, podľa ktorého sa majú duchovné cvičenia robiť. Pre toho, kto Duchovné cvičenia iba číta, ale nerobí, ostanie táto knižočka, najmä jej účinnosť, nedoceneným a nevyužitým pokladom.

Duchovné cvičenia vo forme, akú náchomime v tejto knižočke, prvý konal svätý Ignác z Loyoly v španielskej Manréze. To, čo tam prežil, hodil na papier. Neskôr pridal k tomu svoje novšie skúsenosti. A tak zrodila sa tátó malá, ale veľmi obsažná knižočka, ktorej titul je: »Duchovné cvičenia.« V nej sv. Ignác podáva novú formu kresťanského života a askezy, ktorú chce novou metodou uskutočniť v praktickom živote.

Krátke dejiny knižočky.

Knižočku Duchovných cvičení napisal svätý Ignác po španielsky v Manréze r. 1522. Trocha zväčšená a do latinčiny preložená vyšla r. 1548. Pápež Pavol III. ju 31. júla toho istého roku schválil a každému veľmi odporúčal. Toto vydanie »Versio vulgata« bolo dlho v obehu a s novými poznámkami opatrené dožilo sa viac vydanií. Neskôr P. Roothaan, (23. XI. 1785 — 8. V. 1853), generál Spoločnosti Ježišovej, pôvodný španielsky text preložil do latinčiny a usiloval sa i v preklade zachovať tú prostučkú jednoduchosť a unkciu originálu, ktorá akosi sála nielen z myšlienok, ale i zo slov svätého autora. Tak sa zrodil doslovný preklad, »Versio litteralis«, P. Roothaana, ktorý prinášame v tejto knižočke spolu so slovenským prekladom.

Postup myšlienok Duchovných cvičení svätého Ignáca.

Hlavná myšlienka Duchovných cvičení je veľmi prostá: človekovi hľadajúcemu Boha, ukázať cestu, na ktorej Ho nájde a naučí sa plniť Jeho svätú vôľu.

Výstavba Duchovných cvičení je majstrovske dielo psychologie. Prezrádza veľkú múdrost a poznanie človeka. Aj najnepatrnejšia poznámočka má svoj ciel, nie je zbytočná.

Duchovné cvičenia sú rozdelené na »štyri týždne«. Nie sú to týždne trvajúce 7 dní, ale voľné obdobia; jeden týždeň môže mať i 8—10, dní, alebo len 4 dni. V celku trvajú duchovné cvičenia asi mesiac. Exercitator (ten, čo dáva exercície) rozhodne o trvani duchovných cvičení, predĺži ich alebo skráti podľa potrieb exercitanta (toho, čo duchovné cvičenia robí).

Prvý týždeň. Úvod do duchovných cvičení tvorí takzvaný »fundament«, základ, myšlienky o cieli človeka. Už tu sa ukazuje sv. Ignác majstrom. Fundament obsahuje plán zriadenia života človeka. Boh, nás Pán. Človek je stvorením a tak majetkom Božím, ale rozumným, nie vecou; a keď majetkom, tak i slabom, teda musí plniť vôľu božiu vo všetkom. Ostatné stvorenia nie sú mu dané, aby s nimi robil, čo chce, ale len ako prostriedky k cieľu,

ktorý je: služba božia a skrzeniu spásu duše. Aby človek stvorenia nezneužil, musí byť voči nim indiferentný, nezaujatý, nesmie sa dať strhnúť nezriadenou náklonnosťou alebo odporom, ale má ich užívať len natoľko, nakoľko sú mu prostriedkami. Kto toto nepochopí, nechápe hlavnú vec. Tým by sa duchovné cvičenia aj skončili, keby nebolo v živote človeka hriechu.

Človek nestavia sa voči plánu božiemu nestranne. Diabol zasial do jeho srdca pýchu a následky sú: odboj, hriech. Človek berie hriech na ľahko. No, hriech anjelov, prvých rodičov a jednotlivých zatraticov jasne ukazujú, že hriech nie je maličkosť. Človek viďiac shovievavosť Pánova, ktorý po mnohých osobných hriechoch nezatratal ho, zahanbí sa a vstúpi do seba. Rozjimanie o pekle prehľbi sa v tom zahanbení a vzbudí si odpor proti hriechu a chut' ku službe božej.

Druhý týždeň. Po fundamente nasleduje pozitívna výstavba »kráľovstva Kristovho v nás.« Má to byť opak hriechu. Cieľom človeka je ratovať si dušu. Najväčšie nebezpečenstvo pre spásu je hriech, ktorý sa rodí z nesriadených nákloností a zo samoláske človeka a preto nám treba hľadať, aké úmysly má s nami Boh, aby sme poznajúc ich, vyzliekli sa zo svojej samoláske a nasledovali vôle božiu. Toto je cieľ druhého týždňa. A to stáva

sa dokladným poznaním Ježiša Krista a jeho dokonalým nasledovaním.

Vzorom dokonalého človeka, človeka podľa srdca božieho, je Kristus. Jeho život, jeho učenie je nám programom a preto sv. Ignác v takzvanom druhom týždni predstaví nám Ho pred oči v podobe ideálneho kráľa, premietá nám pred očami tajomstvá jeho života. On je cesta. Kto ide za ním, nechodí vo tme. Jeho život nás naučí plniť povinnosti, a keď chceme, i čosi nad to, čo nie je prísnou povinnosťou, ale len radosť. I toho vzorom nám je život Ježiša Krista. Sledujúc život Kristov pomaly prídeme k správnemu chápaniu i svojho života. Aby sa voľba stavu a reforma života čím usporiadanejšie vykonala, poukáže sv. Ignác v rozjimaní o dvoch zástavách na rozličné úkly zlého ducha, na jeho taktiku a na úmysly a na spôsoby Spasiteľa a neskôr, v úvahе o troch dvojiciach, na nebezpečenstvo neporiadneho lepenia sa na zemské veci a v úvahе o troch stupňoch ponižnosti snaží sa sv. Ignác utvoriť v nás dišpozíciu: pridať sa ku Kristovi a čím užšie Ho nasledovať. Potom podáva sv. autor ešte niektoré pravidlá o voľbe a pokračuje tajomstvami zo života Kristovho až po poslednú večeru.

Tretí týždeň. V treťom týždni predstaví nám sv. Ignác pred oči umučenie Kristovo. Cieľom mu je oboznámiť nás ešte

hlbšie s Kristom, aby sme si Ho zamilovali a nasledovali, a to v jeho utrpení. Máme sa usilovať tak smýšlať, cítiť, hovoriť, robiť ako On — a, aj tak trpieť ako On. Ako On trpel pre mňa a za mňa — tak i ja mám to samé robiť z lásky k Nemu, aby som mu bol podobnejší. A preto tento tretí týždeň má ma posilniť vo voľbe a v odhadlani čím užšie nasledovať Krista i keby to vyžadovalo obety, uponiženia. Vedľa všetkóho toto On prv vzal na seba z lásky ku mne.

Štvrtý týždeň. Tento týždeň zaoberá sa so vzkrieseným Spasiteľom. Rozjímania o zjaveniach osláveného Spasiteľa majú v nás budovať vieru vo večný život, nádej na večnú odmenu, že v takej miere ako sme mali účasť na utrpení, budeme mať i účasť na jeho sláve. A preto máme sa usilovať čím užšie nasledovať Krista a v nasledovaní jeho nemáme sa ničoho báť, ani sa mei smrť.

Duchovné cvičenia končí sv. Ignác rozjímaním o láske. Vrcholnou snahou človeka vo všetkom, a najmä v askéze, má byť láska k Bohu a preto i konečným cieľom duchovných cvičení má byť láska, ktorá má byť našim najväčším šťastím tu na zemi, a vo večnosti našou slasťou.

To, hľa, je postup duchovných cvičení sv. Ignáca. Veľmi krásne je cieľ štyroch týždňov vyjadrený nasledujúcou latinskou slovnou hrou: Deformata — reformare,

reformata — conformare, conformata — confirmare, confirmata — transformare (varianta: deiformare). Znetvorené — opraviť, opravené — pripodobiť, pripodobnené — upevniť, upevnené — prepodobiť (varianta: Bohu pripodobiť). Reformare: podľa idey božej — conformare: podľa vzoru Bohočloveka — confirmare: pomocou kríza — transformare: už nielen podľa idey božej a podľa vzoru Krista Pána, ale v Krista osláveného: alter Christus, druhý Kristus.

Ešte pári slov o spôsobe knižičky.

Knižička duchovných cvičení nie je na zábavu. Literárnej ceny v smysle svetském ani nemá. Ona učí človeka uvažovať a žiť. Ona je súhrnom najtriezvejšej askézy a mystiky. Okrem rozjímania podáva rozličné spôsoby modlitby, sputovanie svedomia, naučí človeka dobre sa spovedať, udržovať si čistotu svedomia, učí ho poznať seba, vyhľadať si nesriadené náklonnosti, uznať svoje slabosti a potlačiť, zošľachtiť si ich pomocou osobitného sputovania svedomia. Vždy a všade vychádza z rozumového uvažovania a tak potom pôsobí na vôle, ktorú hodne zapriahne do roboty. Prirodzené pravdy vždy berie do ohľadu a pomer nadprírody k prírode tak chápe, že nadpríroda je

na to, aby očistila, zošľachtila a pozdvihla prírodu a nijako nie na to, aby ju čo len najmenej ničila. Je natoľko reálna, že keď sa jej presne pridržiavame, zachováme jej pokyny a rady, sú nebezpečné ilúzie vylúčené. Jej triezlosť vysvitá i z toho, že veľkú váhu kladie na usporiadanie každodenného života.

Toto zošľachtenie prírody skrze nadprírodu tak chce docieliť, že našu mySEL obráti na jedine hodný ideál, na Ježiša Krista, na jeho život. Na ceste, po ktorej šiel Kristus, pod vedením Cirkvi nemožno poblúdiť. Táto askéza je sice v Cirkvi stará, teda sv. Ignác nepodáva nič nového; je to však zásluhou sv. Ignáca, že sa jej zaujal a podáva nám ju novým spôsobom a budí v nás záujem o ňu. Knižička duchovných cvičení, keď sa jej verne pridržame, môže nás povzbudíť i k tej najvyššej dokonalosti. Kto sa tak očistí, ako to knižička prizvukuje, kto tak vypestuje v sebe Kristovo smýšľanie, citenie, ako to knižička učí, kto tak študuje a kopíruje v sebe Krista, ako to knižička chce, a kto vytvorí v sebe taký svetový názor o poriadku prírody a milosti, ako to vidíme v rozjímaní o láske, ten i keď nie je na neviem akom stupni mystiky, predsa je jej blízky a treba mu len milosti božej, aby sa k nej povzniesol.

Kto sa s knižičkou duchovných cvičení oboznámi, ten si ju aj zamíloval. Jej

osud bol osud sv. Ignáca a jeho Spoločnosti. Ako autora často prenasledovali a nenávideli, tak to bolo i s jeho knižičkou. Koľko ráz ležala na stole inkvizitorov, koľko ráz ju podozrievali, odsudzovali, koľko ráz videli ľhou ohrozenú kresťanskú askézu. No, skúšky boly len na to, aby sa o to jasnejšie ukázalo, aká užitočná je ona. Jej užitočnosť dokazovalo jej ovocie. Sv. František Saleský vraví, že dala nebu viac svätých, než písma má v sebe. Každý, kto sa s touto suchou, bezštýlovou knižičkou oboznámi a riadil sa podľa nej, pochvaloval si ju a ďakoval Bohu za milosť, ktorú mu sprostredkovala.

Nielen svätí požehňávajú knižičku, ale smele by sme mohli tvrdiť, že po sv. Písme niet rozšírenejšej knihy od nej. Cirkev ju schválila, často odporúčala dušiam a dušpastierom a zvlášť často odporúčala duchovné cvičenia.

Prvé schválenie dostala od Pavla III. 31. júla 1548. Vtedy sa pohla na svoju cestu a prešla celým svetom. Vnikla do kláštorov ženských a mužských, do seminárov a privátnych domov, do fár a biskupstiev v podobe ľudových misií, stvorila exercičné domy, obracala hrievníkov, kaciarov, vychovávala kňazské a rehoľné povolania, veľkých svätých Cirkvi. Stále vzrastajúce úspechy exercícií pohly Cirkev, aby ich znova odporúčala. 25. jú-

la 1922 povýšil Pius XI. sv. Ignáca za ochrancu duchovných cvičení. Ten istý Pius XI. sa častejšie pochvaľne vyslovil o duchovných cvičeniaciach. 20. dec. 1929. z príležitosti 50 výročia svojho kňazstva vydal list určený pre celý katolícky svet, v ktorom osobitne vyzdvihol a pochválil duchovné cvičenia sv. Ignáca a odporúčal ich každému.

O svetovom význame knižočky sv. Ignáca svedčí i to, že nemeckí protestanti a anglikáni preložili ju z pôvodiny do nemčiny, počasne do angličtiny.

My tu predkladáme našej katolíckej verejnosti slovenský preklad knižočky sv. Ignáca. Daj Bože, aby knižočka »Duchovné cvičenia sv. Ignáca z Loyoly« i v srdciach katolíkov na Slovensku priniesla hojné ovocie, vzbudila v nich lásku k duchovnému životu, k Cirkvi a vychovávala v ich radoch svätých, Bohu celkom oddaných, oduševnených, nekompromisných, intranzigentných bojovníkov kráľovstva Božieho.

V Ružomberku, na sviatok sv. Ignáca z Loyoly, 31. júla 1944.

P. RUDOLF MIKUŠ, S. J.

**APOŠTOLSKÝ LIST
pápeža Pavla III.,
ktorým schvaľuje a odporúča duchovné
cvičenia svätého Ignáca z Loyoly.**

Pápež Pavol III.
na večnú pamiatku.

Starostlivosť pastierskeho úradu, nad celým stádom Kristovým Nám sverená, a túžba po sláve a chvále Božej Nás k tomu vedie, aby sme sa ujali toho, čo napomáha spásu duší a ich duchovný pokrok, a radi vypočuli prosbu tých, čo Nás o niečo prosia, čo môže vo veriacich kresťanoch živiť a posilňovať nábožnosť. Keďže teda — ako Nám dal nedávno predložiť Náš milý syn, vznešený vojvoda gandijský, František Borgia — Náš milý syn, Ignáč z Loyoly, generálny predstavený Spoločnosti Ježišovej, ktorú sme v Našom hlavnom meste sriadiili a apoštolskou právomocou potvrdili, složil akési nauče-

nia ači Duchovné cvičenia, čerpané zo svätého Písma a zo skúsenosti v duchovnom živote, a sostavil ich spôsobom veľmi súčim povzbudíť veriacich na nábožnosť; a keďže spomenutý vojvoda František sa o nich nielen dozvedel zo zpráv, ktoré došly z mnohých miest, že sú veriacim kresťanom na duchovnú útechu a na duchovný pokrok veľmi užitočné a spasiteľné, ale sa o tom i sám presvedčil z vlastnej skúsenosti ako v Barcelone, tak vo Valencii a v Gandii — a práve preto dal Nám ten istý vojvoda František predniešť poníženú prosbu, aby sme z apoštolskej milosti ráčili dať preskúmať spomenuté naučenia a Duchovné cvičenia, aby sa osoh z nich tým viac šíril a tým viac veriacich kresťanov sa povzbudilo vykonať si ich s väčšou nábožnosťou; a keď sa Nám hude pozdávať, že sú hodné schválenia a odporúčania, aby sme ich s apoštolskou žičlivosťou schválili a odporúčali a aj ináč zariadili, čo by bolo v tej veci radno. Preto sme dali tie naučenia a Cvičenia preskúmať, a presvedčili sme sa na základe dobrozdania Nášho milého syna Jána, kardinála-kňaza s titulom svätého Klementa, biskupa v Burgos a inkvizitora kacírskych bludov, a Nášho ctihonodného brata Filipa, biskupa v Saluzzo, a Nášho generálneho vikára v duchovných veciach v spomenutom Našom meste, a Nášho milého sy-

na Egida Foscarari, Nášho Magistra Sacri Palatii, ktorí Nám o nich podali zprávu, že sú plné nábožnosti a svätosti a že sú a budú na duchovné povznesenie a pokrok veriacich veľmi užitočné a veľmi spasiteľné. Majúc tiež podľžný zreteľ k hojnému duchovnému ovociu, ktorý Ignác a už spomenutá Spoločnosť, ním založená, všade v Cirkvi Božej neúnavne prináša, a na veľmi veľkú pomoc, ktorú k tomu priniesly spomenuté Duchovné cvičenia: naklonili sme sa k tým prosbám a spomenutou právomocou, z istej vedomosti Našej, týmto schvaľujeme, odporúčame a ochranou tohto Nášho listu opatrujeme spomenuté naučenia a Cvičenia v celku i jednotlivé veci v nich sa nachádzajúce, a v Pánu veľmi vrúcne vyzývame všetkých veriacich kresťanov obojeho pohľavia kdekoľvek na svete a každého osobitne, aby použili tieto tak nábožné poučenia a Cvičenia a naučili sa z nich opravdivej nábožnosti. Dovoľujeme tiež tie naučenia a Cvičenia tlačiť atď. (Potom nasleduje zvyčajné privilegium proti falsoveľom.)

Dané v Ríme u sv. Marka, pod prsteňom rybára, posledného júla roku 1548., v štrnásatom roku Nášho Pontifikátu.

BLO. EL. FULGINEN.

APOŠTOLSKÁ KONŠTITÚCIA

**pápeža Pia XI.,
ktorou sv. Ignáca Loyolského vyhlasuje
za patróna duchovných cvičení.**

Pius biskup
sluha sluhov božích,
na večnú pamiatku.

Pápeži, vždy sa o to osobitne starali, a s najväčšími chválami odporúčali a s účinným povzbudzovaním podporovali veci, ktoré výdatne slúžia nábožnosti a dokonalosti kresťanského života. Nuž a medzi rozličnými pomôckami tohto druhu významné miesto zaujímajú Duchovné cvičenia, ktoré svätý Ignác z akéhosi Božieho vnuknutia udomácnil v Cirkvi. Lebo hoci z dobroprajnosti milosrdného Pána Boha nikdy nechybovali takí, čo dobre pochopené nebeské veci Kristovým veriacim vhodne predkladali na rozjímanie, predsa Ignác bol prvý, čo knižkou, ktorú

sostavil, keď ešte vonkoncom bol nevzdeľaný, a ktorej sám dal pomenovanie Duchovné cvičenia — začal učiť akýsi spôsob a osobitnú cestu na vykonávanie duchovnej samoty, ktorá veriacim podivne pomáha odriekať sa hriechov a život usporiadať podľa príkladu Pána nášho Ježiša Krista.

Účinnosti Ignácovej metody treba písť, že najvyššiu užitočnosť týchto Cvičení potvrdzuje — ako sa vyjadril Náš predchodca slávnej pamäti Lev XIII. — »skúsenosť troch storočí... a svedectvo všetkých mužov, ktorí sa za ten čas najviac vyznačili asketickou vedou alebo svätoštvom mravov« Okrem premnophých svätoštvom života preslávených mužov zo samej Ignácovej rodiny, ktorí všetci veľmi výrečne svedčia, že návod k čnostiam dostali z tohto prameňa, nech je dovolené spomenúť dve svetlá Cirkvi z radosť svetského knazstva: Sv. Františka Saleského a sv. Karola Boromejského. Keď sa František chcel dobre pripraviť na biskupsú vysviacku, starostlivo sa venoval Ignácovým Cvičeniam a podľa zásad reformy života, ktoré podáva Ignác vo svojej knižičke, ustáli si ten spôsob života, od ktorého sa potom nikdy neodchýlil. A Karol Boromejský, ako na to poukázal Náš predchodca blahej pamäti Pius X., a ako sme to potvrdili aj My sami, keď sme, pred nastúpením Pápežského úradu, vy-

dali dejepisné pamiatky — a Karol Boromejský, keď skúsil na sebe silu týchto Duchovných cvičení, ktoré ho pohly k dokonalejšiemu životu, udomácnil ich vykonávanie medzi kniazstvom i ľuďom. Zpomedzi svätých mužov a žien z rehoľného stavu dosť je spomenút napríklad učiteľku najvyššej kontemplácie, Teréziu, a syna serafínskeho Patriarchu, Leonarda a Portu Mauritio, ktorý si knižočku svätého Ignáca tak vysoko vážil, že podľa vlastného vyznania presne nasledoval jeho metodu na získavanie duší.

Ale ani rímski pápeži, ktorí túto rozsahom malú a jednako »obdivu hodnú knihu« už pri prvom vyjdení slávnostne odobrili, pochvalami vyznačili a Apoštolskou autoritou vyzbrojili, ani potom neprestali odporúčať jej upotrebovanie, a to tak, že ju obohacovali svätými darmi odpustkov, ale aj tak, že ju poctili vždy novšími chválospevmi.

A tak aj My, v presvedčení, že nešťastia našich časov pochodia z najväčšej časti odtiaľ, že už niet takého, čo by »v srdci rozmýšľal«; keďže skúsenosťou smesa presvedčili, že Duchovné cvičenia podľa poriadku sv. Ignáca robené najviac osozia na premáhanie veľmi tvrdých ťažkostí života, ktorými sa pokolenie ľudské teraz všeobecne trápi; a tiež vidíme ďalej, že radostná žatva čnosteného života, ako kedysi, tak i teraz vo svätej samote dozrie-

va i v rehoľných rodinách i medzi svetskými kniazmi, tiež i u svetských laikov, no-čo najmä za týchto čias je zvlášť pozoruhodné — aj medzi robotníkmi; všemožne si žičíme, aby používanie týchto Duchovných cvičení čo deň sa ďalej rozširovalo a tiež aby tie domy nábožnosti, kde sa možno či na mesiac, či na osem dní, alebo — keď je to nemožné — aspoň na menej dní sa utiahnuť, ako do cvičiska dokonalého kresťanského života, aby tie-to domy čím viac sa vzmáhaly a prekvitaly. Toto, keď podľa Našej lásky, ktorú ku Kristovým veriacim máme, od Boha vyprosujeme, keďže chceme zadosť učiniť žiadosti biskupov skoro celého sveta obidvoch obradov, našou apoštolskou nadzávisnosťou sv. Ignáca Loyolského vyhlasujeme, ustanovujeme a menujeme za nebeského patróna všetkých duchovných cvičení tiež i všetkých ústavov, spolkov a sdružení každého druhu, ktoré duchovné cvičenia robievajú alebo ich napomáhajú. Robíme to v tomto čase, do ktorého pripadá tretie storočie svätorečenia sv. Ignáca, no i slávna skoro štyristoročná pamiatka sa pripomína od shotovenia tejto zlatej knižočky, keď sme poradili s cti-hodnými bratmi S. R. Cirkvi kardinálmi, ktorí sú na čele Kongregácie Sv. Obradov, aby sme Našu povdačnosť k tomuto sv. Patriarchovi ozaj preukázali, podľa príkladu našich predchodcov, ktorí tiež iným

a iným spolkom vyznačovali a ustanovovali nebeských zvláštnych patrónov...

Konečne ustáľujeme, aby tento Náš list bol a ostával vždy silný, platný a účinný a aby svoje plné a celé účinky navždy mal a udržal, proti hociakým prekážkam.

Dané v Ríme u sv. Petra, 25. júla roku Pána 1922, v prvom roku Nášho Pontifikátu.

Odpustky,

ktoré možno získať v duchovných cvičeniach pod vedením Otca Spoločnosti Ježišovej.

1. Plnomocné odpustky pre všetkých v Kristu veriacich, ktorí cez hockoľko dní raz alebo i viac ráz v roku vykonali duchovné cvičenia svätého Ignáca, sú ozaj kajúceho srdca, vyspovedali sa, pristúpili k sv. prijímaniu, a navštívili kostol alebo kaplnku domu, (kde robili exercitie) a tam sa pomodlili na úmysel svätého Otca.

(Alexander VII. breve »Cum sit nobis«, 12. októbra 1657. — Benedikt XIV. breve »Quantum secessus«, 29. marca 1753, — a breve »Dedimus sane«, 16. mája 1753.)

2. Pápežské požehnanie s plnomocnými odpustkami na konci aspoň trojdňových duchovných cvičení svätého Ignáca pod vedením Otca Spoločnosti Ježišovej môžu získať všetci, ktorí sa na nich zúčastnili. Požehnanie udeľuje Páter exercitátor, alebo môže na miesto seba poveriť i niekto-

rého hodnostára zo svetského kléru. Získal ich môžu len tí veriaci, čo sa vyspovedali, prijali najsvätejšiu Sviatosť Oltárnu a za exercícii počuli aspoň päť prednášok.

(Pius X. cestou Congr. odpustkov 22. júna 1904.)

Odpustky v deň prípravy na smrť.

Plnomocné odpustky pre všetkých veriacich, ktorí si pod vedením Otcov Spoločnosti Ježišovej vykonajú deň prípravy na smrť, a to hockde, len nech sa skrúšene vyspovedajú a Sviatosť Oltárnu prijmú a v kostole alebo v kaplnke, kde sa táto príprava konala, pomodlia sa na úmysel sv. Otca.

(Benedikt XIV. v brevároch hore uvedených.)

Veriaci, ktorí si spoločne odbavili duchovné cvičenia (exercície), môžu získať pod obyčajnými podmienkami, t. j. spoved, sv. prijímanie, návšteva kostola (kaplnky), modlitba na úmysel sv. Otca, plnomocné odpustky.

Tí však, čo si odbavia tiež spoločne mesačnú duchovnú obnovu, môžu získať 10-ročné odpustky.

(Sv. apošt. penitenciária 26. júna 1937.)

EXERCITIA SPIRITALIA
S. P. IGNATII DE LOYOLA
VERSIO LITTERALIS

DUCHOVNÉ CVIČENIA
S. O. IGNÁCA LOYOLSKÉHO
DOSLOVNÝ PREKLAD

*Anima Christi, sanctifica me.
Corpus Christi, salva me.
Sanguis Christi, inebria me.
Aqua lateris Christi, lava me.
Passio Christi, conforta me.
O bone Jesu, exaudi me:
Intra tua vulnera absconde me:
Ne permittas me separari a te:
Ab hoste maligno deiende me:
In hora mortis meae voca me,
Et jube me venire ad te,
Ut cum Sanctis tuis laudem te
In saecula saeculorum. Amen.*

*Duša Kristova, posväť ma
Telo Kristovo, spas ma;
krv Kristova, napoj ma;
voda z boku Kristovho, umy ma;
umučenie Kristovo, posilni ma;
ó dobrý Ježišu, vyslyš ma;
do svojich svätých rán skry ma;
nedaj mi odlúčiť sa od Teba;
pred zlým nepriateľom chráň ma;
v hodinu smrti mojej povolaj ma;
rozkáž mi prísť k Tebe,
aby som Ťa chválil s Tvojimi svätými
na veky vekov. Amen.*

JHS

- [1] ANNOTATIONES AD CAPIENDAM
ALIQUAM INTELLIGENTIAM IN
EXERCITIIS SPIRITUALIBUS, QUAE
SEQUUNTUR, ET UT ADJUVET SE
TAM IS QUI EA TRADITURUS EST,
QUAM QUI ACCEPTURUS.

Prima annotatio est, quod hoc nomine exercitiorum spiritualium intelligitur qui libet modus examinandi conscientiam, meditandi, contemplandi, orandi vocaliter et mentaliter, et aliarum operationum spiritualium, prout deinceps dicetur: quia sicut ambulare, ire, et currere exercitia sunt corporalia; ita etiam quilibet modus praeparandi et disponendi animam ad tollendas a se omnes affectiones inordinatas et, postquam quis eas sustulerit, ad quaerendam, et inveniendam voluntatem divinam, in vitae suae dispositione, ad salutem animae, vocantur exercitia spiritualia.

JHS

- [1] ANOTÁCIE [ČIŽE ÚVODNÉ POZNÁMKY SLÚŽIACE] NA NADBUDNUTIE AKÉHOSI POROZUMENIA DUCHOVNÝCH CVIČENÍ, KTORÉ NASLEDUJÚ, A ABY BOLY NA POMOC TAK TOMU, ČO ICH DÁVA, AKO I TOMU, ČO ICH KONA.

Prvá anotácia [úvodná poznámka] je, že týmto menom Duchovné cvičenia, rozumieme akýkoľvek spôsob sptyovať si svedomie, rozjímať, nazerat, ústne a vnútorné sa modliť a iné duchovné úkony, ako o tom ešte bude reč. Lebo ako prechádzať sa, pochodovať a behať sú cvičenia telesné, práve tak nazývame duchovnými cvičeniami hocaký spôsob pripravíť a naladiť dušu na to, aby sa človek osloboďil od všetkých nezriadených náklonností, a keď sa od nich osloboďil, aby hľadal a našiel vôleu božiu v usporiadani svojho života na spásu svojej duše.

[2] Secunda est, quod ille, qui tradit alteri modum et ordinem ad meditandum vel contemplandum, debet narrare fideliter historiam talis contemplationis vel meditationis, discurrendo solum per puncta cum brevi vel suminaria declaracione; quia is, qui contemplatur, sumens verum fundamentum historiae, discurrendo ac ratiocinando per se ipsum, et aliquid inveniendo, quod paulo magis declarari vel sentiri faciat historiam; sive per propriam ratiocinationem, sive in quantum intellectus divina virtute illustratur; majoris est gustus ac fructus spiritualis, quam si ille, qui tradit exercitia, multum declarasset ac dilatasset sensum historiae: non enim abundantia scientiae satiat animam, eique satisficit, sed sentire ac gustare res interne.

[3] Tertia, cum in sequentibus omnibus exercitiis spiritualibus utamur actibus intellectus, dum discurremus, et voluntatis, dum afficimur: advertere debemus, quod in actibus voluntatis, quando vocaliter aut mentaliter cum Deo Domino nostro, vel cum sanctis ejus loquimur, requiritur ex parte nostra major reverentia, quam dum utimur intellectu, intelligendo.

[4] Quarta, licet pro exercitiis sequentibus sumantur quatuor hebdomadae, ut

[2] Druhá je, že ten, čo inému podáva spôsob a poriadok rozjmania alebo nazerania, má mu verne predkladať udalosť [ktorá má byť podkladom] nazeraania alebo rozjmania tak, že mu krátko a všeobecne podá body. Lebo, keď ten, čo nazerá, berúc si pravý základ udalosti, rozmýšľa a usudzuje sám, a nájde čosi, čo trocha lepšie posvieti na smysel udalosti, alebo mu ju dá trocha lepšie precítiť, — či už pre vlastné usudzovanie, či už preto, že moc božia osvecuje mu mysel — býva mu to chutnejšie a je mu to na väčší duchovný úžitok, než akо keby mu ten, čo dáva cvičenia, bol veľmi vysvetlil a rozviedol smysel udalosti. Lebo dušu nasycuje a uspokojuje nie to, že veľa vie, lež to, že veci vnútorné pociťuje a vychutňáva.

[3] Tretia: Kedže vo všetkých nasledujúcich duchovných cvičeniach upotrebu-vame úkony rozumu, keď rozmýšľame, a úkony vôle, keď vzbudzujeme v nej hnutia, treba pamätať, že pri úknoch vôle, keď sa ústne alebo v myšlienkach rozprávame s Bohom, Pánom nášim, alebo s jeho svätými, vyžaduje sa s našej strany väčšia úctivosť, ako keď rozmýšľame, aby sme do veci vnikli.

[4] Štvrtá: Na cvičenia, čo nasledujú, berú sa štyri týždne, zodpovedajúce šty-

respondeant quatuor partibus, in quas dividuntur exercitia: quarum partium videlicet prima est consideratio et contemplatio de peccatis; secunda est vita Christi Domini nostri, usque ad diem palmarum inclusive; tertia passio Christi Domini nostri; quarta resurrectio et ascensio, appositis tribus modis orandi; tamen non ita hoc debet intelligi, quod quaevis hebdomada necessario contineat in se septem vel octo dies. Cum enim contingat, in prima hebdomada alios aliis tardiores esse ad inveniendum id quod quaerunt, scilicet, contritionem, dolorem, lachrymas de peccatis suis; item cum aliis sint diligentiores; alii etiam aliis magis agitentur seu probentur diversis spiritibus; necesse est ut aliquando contrahatur hebdomada, et aliquando protrahatur; et idem fiat in omnibus reliquis hebdomadis subsequentibus: quaerendo res juxta subjectam materiam. Finientur tamen integra exercitia plus minusve intra triginta dies.

[5] Quinta, illi qui accipit exercitia, valde prodest, intrare in illa animo magno et cum liberalitate erga Creatorem ac Dominum suum, omne suum velle, et libertatem illi offerendo, ut divina ejus Majestas, tam de se, quam de omnibus quae habet, disponat juxta sanctissimam suam voluntatem.

rom čiastkam, na ktoré sú duchovné cvičenia rozdelené. Medzi nimi prvá je uvažovanie a nazeranie o hriechoch. Druhá život Krista, Pána nášho, po Kvetnú nedelu včítane. Tretia umučenie Krista, Pána nášho. Štvrtá zmŕtvychvstanie a nanebovstúpenie, s troma spôsobami modlitby. Netreba to však rozumieť tak, ako by na každý týždeň nevyhnutne bolo treba sedem alebo osem dní. Stáva sa totiž, že v prvom týždni niektorí pomalšie nachádzajú to, čo hľadajú, t. j. ľútosť, bolesť, slzy nad svojimi hriechami; jedni sú usilovnejší než druzí, a zas iných viac zmietajú a skúšajú rozliční duchovia. Preto treba týždeň kde-to skrátiť, inokedy zas predĺžiť. A to isté nech sa stane i v ostatných nasledujúcich týždňoch: hľadajúc veci [t. j. zodpovedný osoh] podľa podávanej látky. [Duchovné cvičenia] však treba skončiť viac-menej za tridsať dní.

[5] Piata: Tomu, čo koná duchovné cvičenia, veľmi osozí vstúpiť do nich s veľkodusnosťou a štedrosťou ku Stvoriteľovi a Pánovi svojmu, obetujúc mu všetko svoje chcenie a slobodu, aby jeho božská Velebnosť podľa svojej najsvätejšej vôle rozhodovala tak nad jeho osobou ako aj nad všetkým, čo má.

[6] Sexta, ille, qui tradit exercitia, cum sentit, ei, qui exercetur, nullas incidere spirituales motiones in anima; ut sunt consolationes vel desolationes, neque eum agitari variis spiritibus; multum debet eum interrogare circa exercitia, an ea faciat praestitutis temporibus, et quomodo: item de additionibus, an diligenter eas observet: singillatim de unaquaque ex his rebus rationem postulando. — Agitur de consolatione et desolatione infra, pag. 268; de additionibus infra, pag. 74.

[7] Septima, ille, qui tradit exercitia, si videat eum, qui ea recipit, esse desolatum ac tentatum, non exhibeat se illi durum neque asperum, sed blandum ac suavem, addendo ei animum, ac vires in posterum, et detegendo illi astutias inimici naturae humanae, et efficiendo ut se praeparet ac disponat ad futuram consolationem.

[8] Octava, ille, qui tradit exercitia, juxta necessitatem quam senserit in eo, qui illa accipit, circa desolationes et astutias inimici, uti etiam circa consolationes, poterit ei exploare regulas primae et secundae hebdomadae quae sunt ad varios spiritus internoscendos, infra, pag. 313 sqq.

[9] Nona, advertendum est, quod cum ille qui exercetur, versatur in exercitiis

[6] Šiesta: Ked' ten, čo dáva cvičenia, badá, že ten, čo sa cvičí, necíti v duši nijaké duchovné hnutia, ako sú útechy alebo neútechy, ani ho neznietajú rozliční duchovia, má sa ho veľa vypytovať o cvičeniach, či ich robí vo vyznačenom čase a ako. Tiež [má sa ho pýtať] o dodatkoch, či ich usilovne zachováva: vyžadujúc od neho počet z týchto vecí, o každej osobitne. O úteche a neúteche je reč [nižšie, v pravidlách o rozoznávaní duchov] pod číslami 316—324; o dodatkoch pod číslami 73—90.

[7] Siedma: Ked' ten, čo dáva cvičenia vidí, že ten, čo ich prijíma, je v neúteche a v pokusení, nech nie je ku nemu tvrdý ani drsný, lež privetivý a vľudny, dodávajúc mu odvahy a sily pre budúcnosť, odhaľujúc mu ľstivosti nepriateľa ľudskej prirodzenosti a pôsobiac v ňom, aby sa chýstal a naladzoval na budúcu útechu.

[8] Ósma: Ten, čo dáva cvičenia, môže podľa potreby, ktorú by pozoroval u toho, čo ich prijíma, — či už ide o neútechu a ľstivosť nepriateľa, alebo aj o útechu — vysvetliť pravidlá prvého a druhého týždňa o rozoznávaní rozličných duchov; pod číslami 316—324 a 328—336.

[9] Deviata: Ked' cvičenec, nachodiaci sa v cvičeniach prvého týždňa, je osoba

primae hebdomadae, si sit persona, quae in rebus spiritualibus non fuerit versata, sique tentetur crasse et aperte, veluti cum ostendat impedimenta progrediendi ulterius in servitio Dei Domini nostri, v. g. labores, pudorem et timorem ob honorem mundanum, etc., qui dat exercitia, non ei tradat regulas de diversis spiritibus secundae hebdomadae: quia quantum ei proderunt regulae primae hebdomadae, tantum nocebunt eae, quae secundae sunt; eo quod materia subtilior sit ac sublimior, quam ut ille possit intelligere.

[10] Decima, quando qui tradit exercitia, sentit eum, qui ea accipit, oppugnari ac tentari sub specie boni; tunc proprium est ut sermonem ei habeat de regulis secundae hebdomadae jam dictae; quia communiter inimicus humanae naturae magis tentat sub specie boni, quando homo se exercet in via¹ illuminativa, quae respondet exercitiis secundae hebdomadae, et non tantopere in via purgativa, quae primae hebdomadae exercitiis respondet.

[11] Undecima, ei qui accipit exercitia in prima hebdomada prodest, ut nihil

¹ In prima editione scripsit Ro. hic et infra, *vita*, ut est in Aut. In quarta autem maluit adhibere vocem *via*, utpote apud ascetas usitatorem.

v duchovných veciach neskúsená a keď ho [diabol] hrubo a otvorené pokúša, — napríklad, keď mu ukazuje prekážky ďalšieho pokroku v službe Boha, Pána nášho, ako sú námahy, zahanbenia a strach o svetskú česť a iné — treba dbať, aby mu cvičiteľ nepodával druhotýždňové pravidlá o [poznávaní] rozličných duchov. Lebo kolko takémuto osožia pravidlá prvého týždňa, toľko mu zaškodia tie, čo sú pre druhý týždeň, pretože látka je jemnejšia a vznešenejšia než aby ju mohol pochopiť.

[10] Desiata: Keď ten, čo dáva cvičenia, badá, že ten, čo ich dostáva, je napádaný a pokúšaný pod rúškom dobra, vtedy je na mieste, aby mu hovoril o pravidlách druhého, už spomenutého týždňa, lebo nepriateľ ľudskej prirodzenosti obyčajne vtedy viac pokúša pod rúškom dobra, keď sa človek cvičí na ceste osvietenia, ktorá zodpovedá cvičeniam druhého týždňa, a nie natoľko na ceste očisťovania, ktorá zodpovedá cvičeniam prvého týždňa.

[11] Jedenásta: Tomu, čo dostáva cvičenia prvého týždňa, osoži, keď nič nevie

sciat eorum, quae facturus est in secunda hebdomada; sed ut ita laboret in prima ad obtainendum id quod quaerit, ac si in secunda nihil boni se reperturum speraret.

[12] Duodecima, ille, qui tradit exercitia, debet eum, qui ea accipit, multum admonere, ut, cum in unoquoque ex quinque exercitiis vel contemplationibus, quae singulis diebus fient, durare debeat per unius horae spatium: ita procuret semper, ut animus contentus maneat recogitando perdurasse horam integrum in exercitio, et imo plus potius quam minus. Nam inimicus non parum solet procurare, ut hora contemplationis ejusmodi, meditationis, vel orationis decurteretur¹.

[13] Decima tertia, item advertendum est, quod sicut tempore consolationis facile est ac leve durare in contemplatione per horam integrum, ita desolationis tempore valde est difficile illam explere. Idcirco is, qui exercetur, ad agendum contra desolationem, et ad tentationes vincendas, debet semper durare aliquantulum ultra horam completam: ut non solum assuescat resistere adversario, sed etiam illum prosterneat.

¹ *decurtari faciat habet Ro. in 1a et 4a editionibus; sed emendandum nobis visum est.*

o tom, čo bude robiť v druhom týždni. Ale nech tak pracuje v prvom týždni na dosiahnutí toho, čo hľadá, ako by nemal nijakej nádeje nájsť čosi dobrého v druhom týždni.

[12] Dvanásťa: Tomu, čo dáva cvičenia treba mnoho upozorňovať toho, čo dostáva cvičenia, aby sa vždy usiloval — keďže má zotrvať celú hodinu v každom z piatich cvičení alebo nazeraní, čo sa denne konajú — udržovať si ducha spokojného v myšlienke, že zotrval v cvičení celú hodinu, a skôr viac ako menej. Lebo nepriateľ nemálo sa staráva o to, aby sa skracovala hodina takého nazerania, rozjmania alebo modlitby.

[13] Trinásťa: Tak isto treba poznámať, že ako v čas útechy je ľahko a po hodlne zotrvať v nazeraní celú hodinu, tak v čas neútechy veľmi ťažko je vyplniť ju. Preto tomu, čo sa cvičí, treba v cvičeniach zotrvať čosi vyše hodiny, aby sa tak naučil protivníkovi nielen odporovať, ale ho aj premáhať.

[14] Decima quarta, ille, qui tradit exercitia, si videat eum, qui illa accipit, in consolatione et cum multo fervore procedere, debet praemonere, ne promissionem aliquam faciat, nec votum aliquod inconsiderale ac praecipitanter: et quanto magis eum cognoverit levis indolis esse, tanto magis debet illum praemonere, et admonere. Quamvis enim recte possit quis movere alium ad religionem amplectendam, in qua intelligitur facere votum obedientiae, paupertatis et castitatis; et quamvis bonum opus, quod fit cum voto, sit magis meritorum, quam quod sine illo; multum tamen attendenda est propria conditio et subjectum ejus, qui facilit exercititia et quantum possit invenire auxilii vel impedimenti, in explenda ea re, quam vellet promittere.

[15] Decima quinta, ille, qui tradit exercitia, non debet ea accipientem movere magis ad paupertatem neque ad promissionem quam ad opposita, neque ad unum statum vel modum vivendi quam ad aliud: quia licet, extra exercitia, possimus licite ac meritorie movere omnes, qui probabiliter idoneitatem habeant, ad eligendam continentiam, virginitatem, religionem et omnem modum perfectionis evangelicae; tamen, in talibus exercitiis spiritualibus, convenientius est, et multo melius, quaerendo divinam voluntatem, ut ipse Crea-

[14] Štrnásta: Keď ten, čo dáva cvičenia, vidí, že ten, čo ich dostáva, je v úteche a veľmi horivo pokračuje, má ho upozorniť, aby nerozmyslene a prenáhlene nerobil nijaké prisľúbenie ani nijaký sľub. A čím lepšie vie, že nemá hlbokú povahu, tým viac ho má varovať a napomínať. Lebo hoci môže ktosi druhého správne nabádať, aby vstúpil do rehole, kde — rozumie sa — robí sa sľub poslušnosti, chudoby a čistoty; a hoci dobrý skutok je záslužnejší so sľubom ako bez neho, predsa treba veľmi dbať o vlastný stav a povahu toho, čo robi cvičenia, a koľko pomoci alebo prekážok bude môcť nachádzať v plnení tej veci, ktorú by chcel sľúbiť.

[15] Pätnásta: Ten, čo dáva cvičenia, nemá toho, čo ich prijima, pobádať skôr na chudobu alebo na dajaké prisľúbenie než na opačnú vec, ani nie skôr na jeden stav alebo spôsob života než na druhý. Lebo hoci mimo cvičení by sme mohli dovolene a záslužne nabádať všetkých, na čo sú asi súci, vyvoliť si zdržanlivosť, pánenstvo, rehoľný stav a všetky spôsoby evanjeliovej dokonalosti, predsa v takých duchovných cvičeniach je primeranejšie a oveľa lepšie, aby pri hľadaní vôle božej sám Stvoriteľ a Pán sa vyjavil ná-

tor ac Dominus animae sibi devotee se communicet, eam amplexans in suum amorem ac laudem, eamque disponens ea via, qua melius poterit ei deinceps servire; ita ut, qui tradit exercitia, non divertat¹, nec se inclinet ad unam, neque ad alteram partem; sed consistens in medio, ad instar bilancis, sinat Creatorem cum creatura, et creaturam cum suo Creatore ac Domino immediate operari.

[16] Decima sexta, ad id, scilicet, ut Creator ac Dominus certius operetur in sua creatura; si forte talis anima inordinate affecta est et inclinata ad rem aliquam; valde conveniens est movere se, adnitendo totis viribus, ut veniat ad contrarium ei rei cui male affecta est; veluti si affecta est ad quaerendum et possidendum officium aliquod vel beneficium, non ob honorem et gloriam Dei Domini nostri, neque ob salutem spiritualem animarum, sed ob sua propria commoda et utilitates temporales, debet affici ad contrarium, instando in orationibus aliisque exercitiis spiritualibus, et petendo contrarium a Deo Domino nostro; scilicet, nolle se tale officium vel beneficium, aut aliud quidquam, nisi divina sua Majestas, in ordinem redigens ejus desideria, primum suum af-

božnej duši, túliac ju k sebe, aby ho milovala a chválila, a upravujúc ju tou cestou, ktorou mu trvale bude môcť lepšie slúžiť. A preto ten, čo dáva cvičenia, nemá sa chýliť alebo kloniť ani na jednu stranu, ale stojac v strede ako jazyk váhy, nech nechá Stvoriteľa rovno obcováť so stvorením a stvorenie so svojim Stvoriteľom.

[16] Šestnásta: K tomu, t. j., aby Stvriteľ a Pán istejšie pôsobil vo svojom stvorení — keby taká duša azda nezriadene bola naladená a naklonená na akúsi vec — veľmi zodpovedné by bolo, aby sa zo všetkých sín namáhala dôjsť k opaku toho, k čomu bola nezriadene naklonená. Tak napríklad, keby sa klonila vyhľadávať a mať akýsi úrad alebo benefíciu, nie pre česť a slávu Boha, Pána nášho, ani nie pre duchovné blaho duší, ale pre vlastný úžitok a časný osoh, má sa kloniť ku opaku, zotrvávajúc v modlitbách a v iných duchovných cvičeniach s prosbou k Bohu, Pánu nášmu, o opak, že totiž nechce ten úrad alebo benefíciu alebo čosi iného, iba ak by jeho božská Velebnosť, usporiadajúc jeho túžby, premenila mu prvú náklonnosť tak, žeby len služba,

¹ Aut. habet no se decante, quod latine rectius non vergat, non propendeat, verti potest.

fectum ipsi mutaverit, ita ut causa desiderandi vel tenendi unum vel alterum, sit solum obsequium, honor et gloria suaē divinae Majestatis.

[17] Decima septima, multum conduit, ut qui tradit exercitia, non intendens percuti neque scire proprias ejus, qui illa accipit, cogitationes et peccata, fideliter certior fiat de variis agitationibus et cogitationibus, quas diversi spiritus ei immittunt; quia secundum majorem aut minorem profectum, potest ei tradere quaedam exercitia spiritualia convenientia, et conformia necessitatī animae hujusmodi sic agitatae.

[18] Decima octava, juxta dispositionem eorum, qui volunt exercitia spiritualia suscipere, id est, secundum eorum aetatem, doctrinam, vel ingenium, applicari debent talia exercitia; ne homini rudi vel exiguae complexionis¹ tradantur ea, quae commode ferre non possit, et quibus non possit proficere. Similiter, prout quisque voluerit se disponere, id ei dandum est, per quod magis possit se juvare et proficere. Itaque ei qui juvari vult ut instruatur, et ut perveniat usque ad certum gra-

¹ Pro *complexionis* clarius erit *capacitatis*, quam vocem ad idem significantum habes infra in hac annotatione 18a.

čest a sláva jeho božkej Velebnosti bola príčinou žiadať si alebo podržať jedno alebo druhé.

[17] Sedemnásta: Veľmi je osožné, aby ten, čo dáva cvičenia, — pravda, bez zámeru vyskúmať a dozvedať sa myšlienky a hriechy toho, čo cvičenia prijíma, — verne bol upovedomený o rozličných zmietaniach a myšlienkach, ktoré mu vnukajú rozliční duchovia, lebo podľa väčšieho alebo menšieho pokroku môže mu dať daktoré zodpovedné duchovné cvičenia, primenané potrebe takto zmietanej duše.

[18] Osemnásta: Duchovné cvičenia treba dávať podľa dišpozície tých, čo ich chcú robiť, t. j. podľa ich veku, vzdelania alebo nadania, aby sa nepodávalo človekovi neučenému alebo málo chápavému to, čo by ľahko neunesol a z čoho by nemal úžitku. Podobne sa musí dávať každému podľa toho, nakol'ko sa kto chce urobiť spôsobilým, aby si tak mohol viac pomáhať a pokročiť. Preto, keď si niekto chce dať pomôcť, aby sa poučil a dosiahol istý stupeň uspokojenia, možno ho poučiť o o-

dum contentam reddendi animam suam, dari potest examen particulare, pag. 33, ac postea examen generale, pag. 39, simul et modus orandi, mane per medium horam, circa praecepta, peccata mortalia etc., pag. 196, commendando ei etiam confessionem suorum peccatorum octavo quoque die, et, si potest, communionem decimo quinto quoque die, et si ita afficitur, melius octavo quoque die. Hic modus magis est conveniens rudioribus seu illiteratis, declarando illis unumquodque praeceptum, et sic de peccatis mortalibus, praeceptis Ecclesiae, quinque sensibus, et operibus misericordiae. Similiter, si ille, qui tradit exercitia, videat eum, qui ea accipit, esse exigui subjecti vel parvae capacitatis naturalis, a quo non speratur nullum fructus, convenientius est, ei tradere aliqua ex his exercitiis levibus, donec faciat confessionem suorum peccatorum; ac dein dando illi aliqua examina conscientiae, et ordinem confitendi frequentius, quam solebat, ut se conservet in eo quod adeptus est, non progredi ulterius in materias electionis, neque in alia ulla exercitia, quae sunt extra primam hebdomadam; maxime quando in aliis major profectus fieri potest, dum tempus deest ad omnia.

sobitnom spytovaní svedomia č. 24—31, potom o spytovaní všeobecnom č. 32—43 a napokon o spôsobe modlitby — ráno za pol hodiny, — o prikázaniach, o ťažkých hriechoch č. 238—248 atď., odporúčajúc mu spolu i vyznanie hriechov každý týždeň a — ak možno — prijímanie každé dva týždne, a — ak túži po lepšom — aj každý týždeň.¹⁾) Tento spôsob je primeranejší jednoduchým, ľuďom bez vyššieho vzdelania, keď sa im pri tom vysvetlí každé prikázanie; a tak isto sa im môže podať vysvetlenie i o ťažkých hriechoch, o cirkevných prikázaniach, o piatich smysloch a o skutkoch milosrdenstva. Podobne keď ten, čo cvičenia dáva, vidí, že ten, čo ich prijima, je telesne taký slabý a od prírody tak málo schopný, že sa od neho neočakáva veľa ovocia, je vhodnejšie dať mu podaktoré z týchto ľahších cvičení, kym sa nevyspovedal zo svojich hriechov, a potom, keď sa mu dá niekoľko spytovaní svedomia a návod na častejšiu sv. spoved, než sa doteraz spovedával, aby sa zachoval v tom, čo ziskal — nemá postupovať ďalej ku predmetom a látke voľby, ani ku nijakým iným cvičeniam mimo prvého týždňa; najmä keď sa môže u iných docielť väčší pokrok a čas na všetko nestačí.

¹⁾) Svätý Ignác tu udáva najvyššiu mieru, ktorú pripúšťala eucharistická prax jeho veku. Pozn. prekl.

[19] Decima nona, ei qui implicatus esset in rebus publicis vel negotiis convenientibus, sive litteris, sive ingenio pollet, si sumat unam horam cum dimidia ad se exercendum, explicando ei ad quid creatus est homo, tradi item potest per horae dimidium examen particulare, ac postea generale, et modus confitendi ac sumendi Sacramentum: faciatque per tres dies quolibet mane spatio unius horae meditationem de primo, secundo et tertio peccato, pag. 52; deinde per alios tres dies eadem hora meditationem de processu peccatorum, pag. 63; postea per alios tres dies eadem hora, faciat de poenis quae peccatis respondent, pag. 70; tradendo illi in omnibus tribus meditationibus decem additiones, pag. 74; servando eumdem ordinem circa mysteria Christi Domini nostri, qui infra ac fuse in ipsis exercitiis declaratur.

[20] Vigesima, ei qui magis expeditus est et qui desiderat quantum possibile est proficere, tradantur omnia exercitia spiritualia eodem ordine, quo procedunt, in quibus, via ordinaria, eo plus proficiet, quo magis segregaverit se ab omnibus amicis ac notis, et ab omni sollicitudine terrena, verbi gratia, migrando e domo

[19] Devätnasta: Tomu, čo je zamotaný do verejných vecí alebo do primeraných [nevyhnutných] prác, ak je učený alebo nadaný, [tiež možno dávať cvičenia], ak si vezme [uvolní] na cvičenie [denne aspoň] pol druhej hodiny. Ked' sa mu vysvetlí, načo je človek stvorený, môže sa mu tiež vysvetľovať za pol hodiny osobitné spytovanie svedomia, potom všeobecné, a spôsob spovedať sa a prijímať [Najsv. oltárnú] sviatosť. [Potom] za tri dni nech každé ráno hodinu rozjima o prvom, druhom a treťom hriechu [č. 45—54]; potom za iné tri dni v tú istú hodinu nech rozjíma o postupe [vlastných] hriechov [č. 55—61]; potom za iné tri dni v tú istú hodinu nech robí rozjímanie o trestoch, ktoré zodpovedajú hriechom [č. 65—71]. Pri každom z troch rozjímaní treba mu pripomenúť desatoro dodatkov [č. 73—83]. Pri tajomstvách Krista, Pána nášho, má sa zachovať ten istý poriadok, ktorý sa neskôr obšírne vysvetluje v cvičeniach samých.

[20] Dvadsiata: Tomu, čo je voľnejší, a chcel by, nakoľko len možno, pokročiť, nech sa dávajú všetky duchovné cvičenia v takom poriadku, ako nasledujú; pokročí v nich obyčajne tým viac, čím viac sa oddelí od všetkých priateľov a známych, a od všetkej zemskej starosti, napríklad, keď opustí dom, kde býval, a volí si iný

in qua habitabat, et eligendo aliam domum, vel aliud cubiculum, ut ibi degat quam secretissime possit; ita ut in ejus potestate sit ire quotidie ad missam et ad vesperas, absque timore ne noti sui eum impedian. Ex qua secessione sequuntur tres praecipuae utilitates, inter alias multas: Prima est, quod segregando se quis a multis amicis ac notis, itemque a multis negotiis non bene ordinatis, ut serviat Deo Domino nostro eumque laudet,¹ non parum meretur coram sua divina Majestate. Secunda, ita segregatus, non habens intellectum divisum circa multa, sed ponens omnem curam in una re sola, scilicet, in serviendo Creatori suo, et in profectu animae propriae, liberius utitur naturalibus suis potentias, ad quaerendum diligenter id quod tantopere desiderat. Tertia, quanto magis anima nostra repetit se solam et segregatam, tanto se reddit aptiorem ad appropinquandum Creatori ac Domino suo, eumque attingendum: et quanto magis ita eum attingit, eo magis se disponit ad suscipiendas gratias ac dona a sua divina ac summa Bonitate.

¹ »Intelligenda haec verba ita, ut finem exprimant, ob quem ab amicis et a negotiis secedat, non vero referenda ad negotia non bene ordinata. Ro. p. 19, annot. (33).

dom alebo inú izbu, aby tam žil v čím väčšej skrytosti tak, žeby mohol denne chodiť na svätú omšu a na nešpory, bez obavy, že ho v tom známi budú hatiť. Z tejto utiahnutosti plynie medzi mnohými inými najmä trojaký osoh. Prvý je: Kto sa oddeli od mnohých priateľov a známych a od mnohých nedobre usporiadanych vecí, aby slúžil Bohu, Pánu nášmu, a jeho chválil, ziska tým nemalé zásluhy pred jeho božskou Velebnosťou. Druhý: Takto oddelený, nemajúc myseľ rozdelenú medzi mnohé veci, venujúc všetku starosť len jednému, totiž službe Stvoriteľovi svojmu a pokroku svojej duše, voľnejšie užíva svoje prirodzené schopnosti na usilovné hľadanie toho, po čom tak veľmi túži. Treći: Čím viac je duša naša samotná a oddelená, tým je súcejšia priblížiť sa a pristúpiť k Stvoriteľovi a k Pánovi svojmu; a čím bližšie pristupuje takto k nemu, tým viac sa uspôsobuje prijať milosti a dary od jeho božskej a najvyšszej Dobroty.

[21] EXERCITIA SPIRITALIA, UT HOMO
VINCAT SE IPSUM, ET ORDINET
VITAM SUAM, QUIN SE DETERMI-
NET OB ULLAM AFFECTIONEM,
QUAE INORDINATA SIT.

[PRAESUPPONENDUM]

[22] Ut tam is, qui tradit exercitia spi-
ritualia, quam qui accipit, magis sese ju-
vent ac proficiant, praesupponendum est,
quemvis bonum christianum promptiorem
esse debere ad salvandum propositionem
proximi, quam ad eam condemnandam: et
si non potest eam salvare, inquirat quo-
modo eam intelligat, et si quidem male
illam intelligit, corrigat illum cum amore;
et si id non sufficit, quaerat omnia me-
dia convenientia, ut ille bene eam intelli-
gens se salvet.¹

¹⁾ Sensus est: *eadem propositio rite intellecto
salvetur, id est immunis sit ab errore. Sic habet
etiam antiqua versio ms.*

[21] DUCHOVNÉ CVIČENIA, ABY ČLO-
VEK PREMOHOL SEBA SAMÉHO A
USPORIADAL SVOJ ŽIVOT, BEZ
TOHO, ŽE BY SA PRI TOM ROZHO-
DOVAL VPLYVOM NEJAKEJ NE-
ZRIADENEJ NÁKLONNOSTI.

[PREDPOKLAD]

[22] Aby si tak ten, čo duchovné cviče-
nia dáva, ako aj ten, čo ich prijíma, viac
pomáhal i mali väčší osoh, treba pred-
pokladať, že každý dobrý kresťan má byť
ochotnejší skôr zachrániť [na dobré si vy-
svetľovať] výrok bližného než ho zatra-
covať. Keď ho nemôže zachrániť [vysvet-
liť na dobré], nech sa ho opýta, ako vec
rozumie, a keď vidí, že zle, nech ho láska-
vo opraví. A keď to nepostačuje, nech
hľadá všetky primerané prostriedky, aby
výrok dobre rozumel, a tak obstál.

[PRIMA HEBDOMADA]

[23] PRINCIPIUM ET FUNDAMENTUM.

Homo creatus est ut laudet Deum Dominum nostrum, ei reverentiam exhibeat, eique serviat, et per haec salvet animam suam: et reliqua super faciem terrae, creata sunt propter hominem, et ut eum juvent in prosecutione finis, ob quem creatus est. Unde sequitur, homini tantum utendum illis esse, quantum ipsum juvent ad finem suum, et tantum debere eum expedire se ab illis, quantum ipsum ad eum finem impediunt; quapropter necesse est facere nos indifferentes erga res creatas omnes, quoad concessum est libertati nostri liberi arbitrii, et non est ei prohibitum, adeo ut non velimus ex parte nostra sanitatem quam infirmitatem,

[PRVÝ TÝŽDEŇ]

[23] VEDÚCA ZÁSADA A ZÁKLADNÁ PRAVDA.

Človek je stvorený, aby chválil Boha, Pána nášho, vzdával mu úctu a mu slúžil, a tým spasil svoju dušu: a ostatné veci na povrchu zeme sú stvorené pre človeka, aby mu pomáhaly dosiahnuť cieľ, pre ktorý je stvorený. Z toho nasleduje, že človek ich má natoľko užívať, nakoľko sú mu na pomoc k jeho cieľu, a natoľko je povinný zbaviť sa ich, nakoľko mu v tom prekážajú. Preto je potrebné, aby sme sa urobili indiferentnými [nezaujatými] voči všetkým stvoreným veciam, nakoľko je to ponechané našej slobodnej vôle, a nie je to zakázané; tak, aby sme so svojej strany nechceli radšej zdravie než chorobu, radšej bohatstvo než chudo-

divitias quam paupertatem, honorem quam ignominiam, vitam losgam quam brevem, et consequenter in ceteris omnibus, unice desiderando et eligendo ea, quae magis nobis conducant ad finem, ob quem creati sumus.

[24] EXAMEN PARTICULARARE ET QUOTIDIANUM; CONTINET IN SE TRIA TEMPORA, ET EXAMINATIONEM SUI BIS FACIENDAM.

Primum tempus est, quod mane statim ac surgit homo, proponere debet cavere diligenter ab illo peccato particulari, vel defectu, a quo se vult corrigere, et emendare.

[25] Secundum, post prandium, quo debet petere homo a Deo Domino nostro id quod vult, scilicet, gratiam, ut recordetur quoties lapsus sit in illud peccatum particularē vel defectum, et ut se emendet in posterum: et consequenter faciat primum examen, exigens rationem ab anima sua de illa re proposita et particulari, a qua se vult corrigere et emendare, discurrendo per horas singulas, vel per tempora singula, incipiendo ab hora qua surrexit, usque ad horam et momentum examinis praesentis, et faciat in prima linea figurae totidem puncta, quoties in illud peccatum

bu, radšej úctu než potupu, radšej dlhý život než krátky, a tak dôsledne vo všetkom ostatnom, žiadajúc a voliac si jedine to, čo nám viac pomáha k cieľu, pre ktorý sme stvorení.

[24] OSOBITNÉ A KAŽDODENNÉ SPYTOVANIE SVEDOMIA; OBSAHUJE TRI ČASY A DVE SPYTOVANIA ZA DEŇ.

Prvý čas: Hned ráno, ako človek vstáva, musí si zaumieniť, že sa bude usilovne chrániť toho osobitného hriechu alebo tej chyby, v ktorej sa chce napraviť a polepšiť.

[25] Druhý [čas je] po obede [na poludnie]. Vtedy má človek prosiť Boha, Pána nášho, o to, čo chce, totiž o milosť, aby si spomenul, koľko ráz upadol do toho osobitného hriechu alebo chyby, a aby sa v budúcnosti polepšil; potom nech vykoná prvé sputovanie, vyžadujúc počet od svojej duše z tej umienenej a osobitnej veci, v ktorej sa chce napraviť a polepšiť, preberajúc hodinu za hodinou a dobu za dobou, od hodiny, keď vstal, až po hodinu a chvíľu prítomného sputovania, a nech urobí na prvej čiare vzorу [viď nižšie] toľko bodov, koľko ráz upadol

particulare seu defectum incurrerit, ac postea proponat denuo emendare se usque ad alterum examen, quod faciet.

[26] Tertium tempus, post coenam, fiet secundum examen eodem modo per horas singulas, incipiendo a primo examine, usque ad secundum praesens, et faciat in secunda linea ejusdem figurae totidem puncta quoties incurrerit in illud particulare peccatum seu defectum.

[27] SEQUUNTUR QUATUOR ADDITIO-
NES, AD CITIUS TOLLENDUM ILLUD
PECCATUM SEU DEFECTUM ILLUM
PARTICULAREM.

Prima additio est, ut, quotiescumque homo cadat in illud peccatum, seu in defectum illum particularem, pectori manum admoveat dolens quod ceciderit; id quod fieri potest, etiam coram multis, quin advertant quid faciat.

[28] Secunda, cum prima linea figurae significet primum examen et secunda linea secundum examen, videat sub noctem an sit emendatio a prima linea ad secundam, id est, a primo examine ad secundum.

do toho osobitného hriechu alebo do tej chyby. Potom nech si znova zaumieni, že sa polepší až do druhého spytovania, ktoré vykoná.

[26] Tretí čas: Po večeri nech je druhé spytovanie tým istým spôsobom, preberajúc hodinu za hodinou, začnúc od prvého spytovania až k prítomnému druhému. Nech urobí na druhej čiare toho istého vzoru toľko bodov, koľko ráz upadol do osobitného hriechu alebo chyby.

[27] NASLEDUJE ŠTVORO DODATKOV.
ABY SME SA CHYTREJŠIE OSLÓ-
BODILI OD TOHO OSOBITNÉHO
HRIECHU ALEBO CHYBY.

Prvý dodatok: Zakaždým, keď človek upadne do toho osobitného hriechu alebo chyby, nech si položí ruku na prsia a nech lutuje, že upadol. To možno urobiť i pred mnohými, bez toho, že by zbadali, čo robí.

[28] Druhý: Keďže prvá čiarka znamená prvé spytovanie a druhá druhé, nech večer pozoruje, či je od prvej čiary po druhú, čiže od prvého spytovania po druhé [dajaké] polepšenie

[29] Tertia, conferre secundum diem cum primo, id est, duo examina diei praesentis cum aliis duobus examinibus diei praecedentis, et videre an ab uno die ad alterum se emendaverit.

[30] Quarta additio, conferre unam hebdomadam cum altera, et videre an se emendaverit in praesenti hebdomada plus quam in prima praeterita.

[31] Notandum est, primam D' = masculam ², quae sequitur, significare Dominicam, secundam minorem diem lunae, tertiam diem martis et ita consequenter.

D _____
d _____

¹ Aut. habet g. Quidnam hac littera, significetur diximus in editione critica, pag. 258, 259, annot. 1.

² Id est, primam figuram, grandiuscula littera signatam.

[29] Tretí: Porovnať prvý deň s druhým, t. j. dvoje spytovanie prítomného dňa s dvoma spytovaniami dňa predošlého, a pozorovať, či sa polepšil od prvého dňa po druhý.

[30] Štvrtý: Porovnať týždeň s týždňom, a pozorovať, či sa polepšil v prítomnom týždni viac než v predošлом.

[31] Poznámká: Treba poznamenať, že veľké N znamená nedeľu a nasledujúce malé písmená znamenajú pondelok, utorok, stredu atď.¹⁾

N _____
p _____
u _____
s _____
š _____
p _____
s _____

¹ V pôvodnom španielskom texte je G a g. My kvôli jasnosti upotrebuívame začiatocné písmená slovenského pomenovania dní týždňa.

Ako vzor ukazuje, pri každej literi sú dve čiary. Horná je pre poludňajšie spytovanie, dolná pre večerné.

[32] EXAMEN CONSCIENTIAE GENERALE AD PURGANDUM SE, ET AD MELIUS CONFITENDUM.

Praesuppono esse tres cogitationes in me, scilicet, unam meam propriam, quae exsurgit ex mea mera libertate et voluntate; ac duas alias, quae adveniunt extrinsecus, alteram quae venit a bono spiritu, alteram a malo.

[33] DE COGITATIONE.

Duo sunt modi merendi in mala cogitatione, quae advenit extrinsecus.

Primo, verbi gratia, advenit cogitatio de committendo peccato mortali, cui cogitationi resisto in promptu, et victa manet¹.

[34] Secundus modus merendi est, quando mihi venit illa eadem mala cogitatio, et ego illi resisto, et ea iterum atque iterum ad meredit, et ego semper resisto, donec illa cogitatio victa recedat; et hic secundus modus majoris est meriti, quam primus.

¹ Notandum est hispanam locutionem *queda vencido* idem hoc loco esse atque id quod paulo post dicitur *va vencido, victa recedat*.

[32] VŠEOBECNÉ SPYTOVANIE SVEDOMIA, ABY SA ČLOVEK OČISTIL A ABY SA LEPŠIE SPOVEDAL

Predpokladám, že je vo mne trojaká myšlienka, a to: jedna je moja vlastná, ktorá povstáva číro z mojej slobody a vôle, a dve iné, ktoré prichodia zvonku: prvá od dobrého ducha, druhá od zlého.

[33] O MYŠLIENKE.

Pri zlej myšlienke, ktorá prichodi zvonku, dvojakým spôsobom si môžeme nadobruňuť zásluhy.

Po prvé: Príde mi, napríklad, myšlienka dopustiť sa fažkého hriechu, a ja tejto myšlienke zaraz odporujem a premôžem ju.

[34] Druhý spôsob: Príde mi tá istá myšlienka, ja jej odporujem. Ona sa mi znova a znova vracia, a ja jej vždy odporujem, kým premožená neodíde. Ten-to druhý spôsob je záslužnejší než prvý.

[35] Venialiter peccatur, quando eadem cogitatio peccandi mortaliter venit, et homo ei praebet aures, aliquantulum ei immorando, vel recipiendo aliquam delectationem sensus, vel ubi sit aliqua negligentia in rejicienda tali cogitatione.

[36] Duo sunt modi peccandi mortaliter.

Primus est, quando homo praebet consensum malae cogitationi ad operandum postea sicut consensit, vel ad eam opere exequendam, si posset.

[37] Secundus modus peccandi mortaliter est, quando opere completur illud peccatum, et est gravius ob tres rationes: primo, ob longius tempus; secundo, ob majorem intensionem; tertio ob maius damnum utriusque personae.

[38]

DE VERBO.

Non jurandum ¹ neque per Creatorem, neque per creaturam, nisi fuerit cum veritate, necessitate et reverentia. Necessitatem intelligo, non quando affirmatur cum

¹ Vulgata versio praemittit: *Verbo etiam multiarum offenditur Deus, ut in blasphemia, jumento.*

[35] Všedne sa hreší, keď príde tá istá myšlienka zhrešť fažko a človek si jej všimne, zdržiac sa v nej troška, alebo má v nej akúsi smyselnú záľubu,¹⁾ alebo kde je alkási nedbanlivosť v zaháňaní takej myšlienky.

[36] Dvojakým spôsobom možno fažko zhrešť:

Prvý: Človek privoli zlej myšlienke, aby potom urobil, ako privolil, alebo: že by ju vykonal, keby mohol.

[37] Druhý spôsob fažko zhrešť je, keď sa hriech dovrší skutkom. Je väčší z troch príčin: po prve pre dlhšiu dobu; po druhé pre väčšiu účasť vôle; po tretie pre väčšiu škodu oboch osôb.

[38]

O SLOVE.

Nemá sa prisahať ani na Stvoriteľa, ani na stvorenie, iba keď je to pravda, z potreby a s úctou. Pravdu potvrdiť prísahou pokladám za potrebné vtedy, keď to má

¹⁾ Je jasné, že tá záľuba nie je úplne dobrovoľná, ako to vysvitá aj z toho, čo sa uvádzajú nižšie. Pozn. prekl.

juramento quaecumque veritas, sed quando veritas illa est alicujus momenti circa utilitatem animae, vel corporis, vel bonorum temporalium. Intelligo reverentiam, quando in nominando Creatore ac Domino suo homo considerando religiose observat illum honorem ac reverentiam debitam.

[39] Advertendum est, quod licet in vano juramento peccemus gravius, jurando per Creatorem, quam per creaturam, est tamen difficilius jurare debito modo, cum veritate, necessitate, et reverentia, per creaturam, quam per Creatorem, ob rationes sequentes.

Prima, quando volumus jurare per aliquam creaturam, in illo actu dum nominare volumus creaturam, haec creatura, vel, istud velle jurare per creaturam non adeo reddit nos attentos et cautos ad dicendam veritatem vel ad illam cum necessitate affirmandam, sicuti dum nominare volumus Dominum et Creatorem rerum omnium.

Secunda est, quia jurando per creaturam, non est tam facile exhibere reverentiam et honorem Creatori, sicut jurando et nominando ipsum Creatorem ac Dominum: nam velle nominare Deum Dominum nostrum, affert secum majorem reverentiam et venerationem, quam velle nominare rem creatam. Propterea magis

nejaký význam či už pre dušu alebo pre telo, alebo pre časné majetky; teda nie na každú pravdu. Človek prisahá s úctou, keď pri menovaní svojho Stvoriteľa a Pána uváži jemu patriacu česť a úctu, a tú mu aj svedomite vzdá.

[39] Treba vedieť, že hoci pri zbytočnej prísahе hrešíme väčšmi, keď prisaháme na Stvoriteľa, než keď prisaháme na stvorenie, predsa je ľahšie prisahať tak, ako sa patrí — teda s pravdou, z potreby a s úctou — na stvorenie, než na Stvoriteľa, a to z nasledujúcich dôvodov:

Prvý: Keď chceme prisahať na nejaké stvorenie, ono, alebo vôľa prisahať naň nerobí nás — vo chvíli, keď ho chceme menovať — natol'ko pozornými a opatrými, aby sme povedali pravdu, alebo aby sme ju iba v prípade potreby potvrdzovali, ako je to vtedy, keď mienime menovať Pána a Stvoriteľa všetkých vecí.

Druhý: Keď prisaháme na stvorenie, nie je nám tak ľahko preukázať Bohu česť a úctu, ako keď prisaháme menujúc Stvoriteľa a Pána; lebo chcieť menovať Boha, Pána nášho, prináša so sebou viac úcty a vážnosti, ako chcieť menovať stvorenie. Preto prisahať na stvorenie je dovolené skôr dokonalým než nedokonalým. Le-

conceditur perfectis jurare per creaturam, quam imperfectis: quia perfecti, per assiduam contemplationem et illustrationem intellectus, considerant, meditantur et contemplantur magis, esse Deum Dominum nostrum in unaquaque creatura, secundum suam propriam essentiam, praesentiam et potentiam; atque ita in jurando per creaturam, sunt magis apti et dispositi ad exhibendum honorem ac reverentiam Creatori ac Domino suo, quam imperfecti.

Tertia est, quod in jurando assidue per creaturam, timenda est idolatria magis in imperfectis, quam in perfectis.

[40] Non dicendum verbum otiosum, quale intelligo, quando nec mihi, nec alteri prodest, neque ad talem intentionem ordinatur; ita ut, in loquendo propter omne id quod prodest, vel cum intentio est ut proposit animae propriae, vel alienae, corpori, vel bonis temporalibus, nunquam sit otiosum, neque propterea quod quis loquatur in rebus quae sunt extra statum suum, ut si religiosus quispiam loquatur de bellis, vel mercimoniis. Sed in omnibus, quae dicta sunt, meritum est, si bene ordinetur sermo, et peccatum, si male dirigatur, vel vane proferatur.

[41] Non dicendum quidquam in diffamationem alterius vel murmurationem:

¹⁾ In vulgata versione preeponitur: *Sunt et oris peccata mendacium, falsa testimonia, detractio.*

bo dokonalí stálym nazeraním a osvečovaním rozumu viac uvažujú, rozjímajú, nazerajú, že Boh, nás Pán, je v každom stvorení svojou vlastnou bytnosťou, prítomnosťou a mocou, a tak, prisahajúc na stvorenia, sú súcejši a uspôsobenejši než nedokonalí, dať česť a úctu Stvoriteľovi a Pánovi svojmu.

Tretí: Pri stálom prisahani na stvorenie sa treba báť modlárstva viac u nedokonalých ako u dokonalých.

[40] Nemá sa povedať márne slovo, čím myslím také, ktoré ani mne, ani druhému neosoží, ani k takému cielu nesmeruje. Teda hovorí o všetkých takých veciach, čo osožia, alebo čím sa mieni osožiť, nikdy nie je márne, ani keď kto hovorí o veciach, ktoré sú mimo jeho stavu, napríklad, keď rehoľník hovorí o vojnách alebo obchodoch. Ale všetko, čo sa povie, je záslužné, keď sa tomu dá dobrý smer; je hriešne, keď sa tomu dá zlý smer, alebo sa hovorí len tak do sveta.

[41] O druhom neslobodno povedať nič, čo by mu kazilo chýr alebo proti nemu

quia si revelo peccatum mortale, quod publicum non sit, pecco mortaliter; si veniale, venialiter; et si defectum, patefacio meum proprium defectum: si vero intentio sit sana, duobus modis potest quis loqui de peccato, vel defectu alterius.

Primo, quando peccatum publicum est, sicut meretricis publicae, vel de sententia in judicio lata, vel de errore publico, qui inficit animas eorum quibuscum est conversatio ².

Secundo, quando peccatum occultum revelatur alicui, ut is juvet eum, qui in peccato est, ad erigendum eum; si tamen habeat quis aliquas conjecturas vel rationes probabiles ob quas speretur fore ut alter possit eum juvare ³.

[42]

DE OPERE.

Assumendo pro objecto decem manda-
ta Dei, et praecepta Ecclesiae, et superio-
rum commendationes, quidquid opere

² Clarius: *vel de alicujus errore publico infi-
ciente animas eorum quibuscum ille conversatur.*

³ Vulgatae versioni additur: *Possent inter oris
peccata irrisiones, contumeliae et alia id genus
adscribi, quae persequi licebit tradenti exercitia,
prout opus esse judicaverit.*

šomranie vzbudzovalo. Lebo keď prezra-
dím ľažký hriech, o ktorom sa verejne
ešte nevie, hreším ľažko; keď všedný,
všedne; keď prezradím nedokonalosť, u-
kazujem svoju vlastnú nedokonalosť. Ak
však mám čistý úmysel, môžem hovoriť
o hriechu alebo o chybe druhého v dvoch
prípadoch:

Prvý, keď je hriech verejne známy,
napríklad, hriech verejnej hriešnice, ale-
bo keď hovorím o rozsudku vynesenom na
súde, alebo o verejne známom blude ko-
hosí, čo nakáže duše tých, s ktorými sa
stýka.

Druhý, keď tajný hriech vyjavím nie-
komu preto, aby pomohol vstať tomu, čo
je v hriechu — ale len vtedy, ak mám
nejaké dohady, alebo pravdepodobné dô-
vody, pre ktoré môžem úfať, že ten druhý
mu bude môcť pomáhať.

[42]

O SKUTKU.

Ked' si vezmeme za predmet sptytovania
desatoro božích prikázani, prikázania Cir-
kvi a nariadenia predstavených; všetko,

quis facit contra aliquod ex his tribus, juxta majorem aut minorem qualitatem, est majus vel minus peccatum. Intelligo autem per commendationes superiorum, v. g. bullas cruciatae, et alia indulta, ut pro pace, confessis et communicatis concedi solita; quia non parum peccatur tunc, causam praebendo ut contra ea agatur, aut faciendo contra tam pias exhortationes et commendationes superiorum nostrorum.

[43] MODUS FACIENDI EXAMEN GENERALE ET CONTINET IN SE QUINQUE PUNCTA.

Primum punctum est, gratias agere Deo Domino nostro pro acceptis beneficiis.

Secundum, petere gratiam ad cognoscenda peccata, eaque expellenda.

Tertium, exigere rationem ab anima, incipiendo ab hora qua surrexit quis, usque ad examen praesens, per horas singulas,

čokoľvek urobí daťko proti niektorému z týchto troch predmetov, je podľa väčej alebo menšej dôležitosti väčší alebo menší hriech. Nariadeniami predstavených rozumiem napríklad Križiacke buly*) a iné indulty, ako napríklad za pokoj, ktoré udeľujú tým, čo sa vyspovedali a pristúpili ku prijímaniu. Lebo nemálo sa hrešieva vtedy, keď niekto zavini, že sa čosi stane proti takým nábožným výzvam a odporúčaniam našich predstavených, alebo, keď sám robí proti nim.

[43] SPÔSOB VŠEOBECNÉHO SPYTOVANIA SVEDOMIA. MÁ PÄŤ BODOV.

Prvý bod: Ďakovať Bohu, Pánu nášmu, za prijaté dobrodenia.

Druhý bod: Prosieť o milosť, aby sme poznali hriechy a ich vyhnali.

Treti bod: Vyžadovať od duše počet, začnúc od hodiny vstávania až do prítomného spytovania, z hodiny na hodinu.

*) Križiacka bula (bulla cruciata, cruzada) je pápežský dokument, ktorým sa udeľovali tým, čo sa zúčastnili boja proti nevercom alebo aspoň ho napomáhali dobrými skutkami (osetrovanie ranných, almužna atď), odpustky, obyčajne plnomocné, a často aj iné milosti. Teraz je ešte vo zvyku v Španielsku a v Portugalsku. Miesto boja proti nevercom treba konáť iné dobré skutky. Pozn. prekl.

vel per singula tempora, ac primum de cogitatione, deinde de verbo, ac postea de opere, eodem ordine quo dictum est in examine particulari.

Quartum, petere veniam a Deo Domino nostro de defectibus.

Quintum, proponere emendationem cum ejus gratia. Pater noster.

[44] CONFESIO GENERALIS CUM COMMUNIONE.

In confessione generali pro eo qui eam sponte, non ex necessitate, facere velit, inter alias multas invenientur tres utilitates hoc loco.

Prima, licet ille, qui singulis annis confitetur, non obligetur ad faciendam confessionem generalem, tamen faciendo illum habetur major profectus, et maius meritum, ob majorem dolorem actualem de omnibus peccatis et pravitatibus totius vitae suaee.

Secunda, cum in talibus exercitiis spiritualibus cognoscantur magis intime peccata et eorum malitia, quam tempore quo homo non ita vacabat rebus internis, obtinendo nunc majorem notitiam, et dolorem de illis, habebitur major utilitas, et maius meritum, quam ante habitum esset.

nu alebo z času na čas, a to najprv o myšlienke, potom o slovách a nakoniec o skutkoch, v tom istom poriadku, ako sa povedalo pri osobitnom sptytovaní svedomia.

Štvrtý bod: Prosíť Boha, Pána nášho, o odpustenie za chyby.

Piaty bod: Zaumieniť si, že sa s jeho milosťou polepšíme. Otčenáš.

[44] VŠEOBECNÁ SPOVED
S PRIJÍMANÍM.

Ten, čo by si chcel dobrovoľne a nie z nevyhnutnosti, odbaviť všeobecnú spoved, nájde tu [v duchovných cvičeniach] medzi inými tento trojaký osoh.

Prvý: Hoci ten, čo sa ročite spovedá, nie je povinný vykonať všeobecnú spoved, keď si ju predsa vykoná, má z nej väčší pokrok a väčšiu zásluhu, pre väčšiu účinnú lútosť nad všetkými hriechami a neprávostami celého svojho života.

Druhý: Kedže sa v takých duchovných cvičeniach oveľa hlbšie poznajú hriechy a ich zlobu, než v dobe, keď sa človek neoddal natoľko vnútorným veciam, a kedže teraz ich lepšie pozná a nadobudol si nad nimi viac lúosti, obsiahne aj viac osahu a zásluh, ako by bol mal prv.

Tertia, consequenter, quod cum melius confessus sit, et melius dispositus, inventur magis aptus et magis praeparatus ad recipiendum sanctissimum Sacramentum, cuius receptio non solum juvat, ne labatur in peccatum, sed etiam ut conservet se in augmento gratiae. Quae confessio generalis fiet melius immediate post exercitia primae hebdomadae.

[45] PRIMUM EXERCITIUM EST MEDITATIO PER TRES POTENTIAS CIRCA PRIMUM, SECUNDUM, ET TERTIUM PECCATUM. CONTINET IN SE POST ORATIONEM PRAEPARATORIAM, ET DUO PRAEAMBULA, TRIA PUNCTA CAPITALIA ET UNUM COLLOQUIUM.

[46] Oratio praeparatoria est, petere gratiam a Deo Domino nostro, ut omnes meae intentiones, actiones, et operationes pure ordinentur in servitium ac laudem suae divinae Majestatis.

[47] Primum paeambulum est, compositione, videndo locum. Hic notandum est, quod in contemplatione, vel meditatione de re visibili, ut est contemplari Christum Dominum nostrum, qui visibilis est, compositione erit videre visu imaginationis locum corporeum, ubi reperitur ea ies, quam

Tretí: Po lepšej spovedi a dišpozicií je [človek] súcejší a dôkladnejšie pripravený priať Najsvätejšiu sviatosť, ktorej prijatie nielen pomáha k tomu, aby neupadol do hriechu, lež aby sa aj zachoval v prírastku milosti. Túto všeobecnú spověď je najlepšie vykonať zaraz po cvičeniach prvého týždňa.

[45] PRVÉ CVIČENIE JE ROZJÍMANIE TROMA SCHOPNOSTAMI DUŠE O PRVOM, DRUHOM A TREŤOM HRIECHU. OBSAHUJE PO PRÍPRAVNEJ MODLITBE A DVOCH PREDOHRÁCH TRI HLAVNÉ BODY A ROZHOVOR.

[46] Prípravná modlitba je prosba o milosť od Boha, Pána nášho, aby všetky moje úmysly, činy a skutky smerovaly čisto na službu a chválu jeho božskej Velebnosti.

[47] Prvá predohra. Sostavenie pozeraní na miesto. Tu treba poznamenať, že pri nazeraní alebo rozjímaní o viditeľnom [predmete], napríklad pri rozjímaní o Kristovi, Pánovi našom, ktorý je viditeľný, sostavenie spočíva v tom, že si predstavím, ako by som videl očami obrazo-

volo contemplari. Dico locum corporeum, ut v. g. templum, vel montem, ubi reperiatur Jesus Christus, vel Domina nostra, juxta id quod contemplari volo.

In meditatione de re invisibili, ut est hic de peccatis, compositio erit videre, visu imaginationis, et considerare animam meam esse in hoc corpore corruptibili tamquam carcere inclusam, et totum compositum in hac valle tamquam exsulans inter bruta animalia. Dico totum compositum animae et corporis.

[48] Secundum est, petere a Deo Domino nostro id quod volo et desidero; petitio debet esse juxta subjectam materiam, scilicet, si contemplatio est de resurrectione, petere oportet gaudium cum Christo gaudente; si est de passione, petere oportet dolorem, lachrymas et tormentum cum Christo tormentis affecto. Hic erit, petere pudorem et confusionem mei ipsius, videndo quam multi damnati fuerint ob unicum peccatum mortale, et quam saepe ego meruerim damnari in aeternum ob tam multa mea peccata.

[49] Ante omnes contemplationes vel meditationes debent semper fieri oratio praeparatoria, quae non mutatur, et duo

tvornosti hmotné miesto, kde je vec, na ktorú chcem nazerať. Vravím: hmotné miesto, ako napríklad chrám alebo vrch, kde je Ježiš Kristus alebo naša Paní [Panna Mária], podľa toho, na čo chcem nazerať.

Pri [rozjímaní o] neviditeľnom [predmete], ako je hriech, sostavenie bude: vidieť očami obrazotvornosti a uvažovať, že moja duša je uväznená v tomto porušiteľnom tele ako v žalári a že celá složená bytosť je v tomto údolí ako vo vyhnanstve medzi nerozumnými zvermi. Vravím: celá složená bytosť, nakoľko je složená z duše a tela.

[48] Druhá predohra: Prosíť od Boha, Pána nášho, to, čo chcem a si žiadaj. Prosba musí byť primeraná predloženej látke, t. j.: keď je nazeranie o zmŕtvychvstani, treba prosiť o radosť s tešiacim sa Kristom; keď o umučení, máme prosiť o bolest, slzy a muky s Kristom umučeným. Tu [v tomto cvičení druhá príprava] bude prosiť o stud a zahanbenie nad sebou samým, keď vidím, ako mnohí boli zatratení pre jeden jediný ľažký hriech, a ja, ako často som si zaslúžil večné zatratenie pre toľké svoje hriechy.

[49] Pred každým nazeraním alebo rozjímaním má byť vždy pripravná modlitba, ktorá sa nemení, a dve spomínané predo-

dicta p̄aeambula, quae identidem mutantur, juxta subjectam materiam.

[50] Primum punctum erit applicare ¹ memoriam super primum peccatum, quod fuit angelorum, et deinde super idem intellectum, discurrendo; deinde voluntatem, volendo totum illud memorari et intelligere, ut magis erubescam et confundar, ducendo in comparationem unius peccati angelorum tam multa peccata mea: et considerando, cum illi ob unum peccatum iverint in infernum, quam saepe ego hoc idem meruerim ob tam multa. Dico, ducere ² in memoriam peccatum angelorum, scilicet, quomodo, cum essent ipsi creati in gratia, nolentes se adjuvare ope suae libertatis ad exhibendam reverentiam et obedientiam suo Creatori ac Dominino, devenientes in superbiam, conversi fuerint ex gratia in malitiam, et de coelo ad infernum praecipitati; et ita consequenter discurrere magis in particulari per intellectum, et consequenter movendo magis affectus per voluntatem.

[51] Secundum, idem facere, id est applicare tres potentias super peccatum A-

¹ Hispanum verbum *traer*, etsi ex latino *trahere* derivatum, non significat *vi ducere*, sed *ducere tantum*, vel *applicare*.

² Ro. habet *trahere*, sed ex dictis supra, annot. 1, verbum *ducere* adhibendum censemus.

hry, ktoré sa niekedy menia podľa predloženej látky.

[50] Prvý bod. Obrátim si pamäť na prvý hriech anjelov, a potom i rozum, a budem oňom rozmýšľať; potom vôľu tak, že si všetko to chcem uviesť na pamäť a rozumieť tomu, aby som sa viac červenal a hanbil porovnávajúc s jedným jediným hriechom anjelov svoje mnohé hriechy; a keďže oni pre jeden hriech prišli do pekla, [uvažujem,] ako často som si to zaslúžil ja pre tolké hriechy. Vravím: uviesť si na pamäť hriech anjelov, t. j. ako oni, hoci boli stvorení v milosti, keďže si nechceli pomáhať svojou slobodou, aby vzdali úctu a poslušnosť svojmu Stvoriteľovi a Pánovi, upadli do pýchy, prevrátili sa z milosti do zloby, a boli svrhnutí s neba do pekla. A na ten spôsob potom o tom istom uvažovať viac dopodrobna rozumom, a potom vôľou viac [dopodrobna] vzbudzovať city.

[51] Druhý bod. To isté robí, t. j. obrátiť tri schopnosti na hriech Adama a Evy,

dae et Evae, ducendo in memoriam, quomodo ob illud peccatum tam diuturnam fecerint poenitentiam et quanta corruptio genus humanum invaserit, tam multis hominibus ad infernum euntibus. Dico ducere in memoriam secundum peccatum, scilicet nostrorum parentum, quomodo, postquam Adam creatus esset in campo Damasceno et positus in paradiſo terrestri et Eva formata esset de ejus costa, cum prohibiti essent ne de fructu arboris scientiae comedenter, et ipsi comedentes et ita peccantes, dein vestiti tunicis pelli-ceis, et e paradiſo expulsi, vixerint sine justitia originali, quam perdidérant, totam vitam suam in multis laboribus, et multa poenitentia; et consequenter discurrere per intellectum magis particulariter¹, utendo voluntate, ut dictum est.

[52] Tertium, eodem modo idem facere circa tertium peccatum particulare cuiusvis, qui ob unum peccatum mortale ivit ad infernum, et multi alii sine numero ob pauciora peccata quam quae ego feci. Dico idem facere circa tertium peccatum particulare, ducendo in memoriam gravitatem et malitiam peccati contra suum Creatorem ac Dominum; discurrere intel-

¹ Cf. editionem criticam, pag. 280, annot. b; et 281, *Vers. Rooth.*, annot. a; ubi haec interpunctio ex autographo hispanico deprompta fuisse ostenditur.

a uviesť si na pamäť, ako robili za tento hriech tak dlho pokánie a koľká skaza zastihla ľudské pokolenie, keď tak mnohí ľudia kráčajú do pekla. Vravím: uviesť si na pamäť druhý hriech, t. j. hriech našich prarodičov: ako — keď Boh stvoril Adama na rovine damascénskej, keď ho postavil do zemskejho raja a keď stvoril Evu z jeho rebra; — [obaja] hoci mali zakázané jeſť so stromu poznania, predsa jedli, a tak zhrešili; ako potom oblečení do koženého rúcha a vyhnani z raja žili celý život v mnohých trápeniach a vo veľkom pokáni, bez prvotnej spravodlivosti, ktorú stratili. Potom uvažovať rozumom podrobnejšie a užívať vôle, ako bolo povedané.

[52] Tretí bod. Tak isto treba robiť to samé pri treťom osobitnom hriechu ktoréhokoľvek jednotlivca, čo šiel do pekla pre jeden fažký hriech, a [dostali sa ta] mnohí iní bez počtu pre menej hriechov, než som ja spáchal. Vravím, že to isté máme robiť o treťom osobitnom, hriechu, t. j. uviesť si na pamäť fažkosť a zlobu hriechu proti svojmu Stvoriteľovi a

lectu, quomodo in ¹ peccando, et agendo contra bonitatem infinitam, homo talis juste fuerit condemnatus in aeternum; et concludere actibus voluntatis, ut dictum est.

[53] Colloquium. Imaginando Christum Dominum nostrum praesentem, et in cruce positum, colloquium cum ipso instituere, quaerendo quomodo, Creator cum esset, eo devenerit, ut hominem se fecerit, et ab aeterna vita venerit ad mortem temporalem, et ita ad moriendum pro meis peccatis. Itidem, inspiciendo me ipsum, percontari ex me quid egerim ego pro Christo, quid agam pro Christo, quid ageare debeam pro Christo. Atque ita videntur illum talem, et ita fixum in cruce, discurrere per ea quae se oblulerint.

[54] Colloquium fit proprie loquendo, sicut amicus loquitur ad alterum, vel servus ad dominum suum, modo petendo aliquam gratiam, modo incusando se ipsum mali alicujus commissi, modo communicando res suas et petendo consilium in illic. Et dicatur *Pater noster*.

¹ Haec particula non significat tempus, sed causam, i. e. propterea quod peccaverit. Ibid., pag. 282.

Pánovi; uvažovať rozumom, ako bol ten človek za hriech a skutoč proti nekonečnej dobrote spravodlivu na veky odsúdený; zakončiť cvičením vôle, ako bolo povadané.

[53] Rozhovor. Predstavim si Krista, Pána nášho, prítomného a ukrižovaného, ako sa s ním rozprávam a pýtam sa ho, ako sa stalo, že súc Stvoriteľom stal sa človekom, a ako došiel od života večného k časnej smrti, a tým k tomu, že zomrel za moje hriechy. Tak isto pozriem na seba samého [a budem sa pýtať sám seba], čo som urobil pre Krista, čo robím pre Krista a čo mi bude treba urobiť pre Krista. A tak, vidiac ho takého [umučeného] a takého pribitého na kríž, rozhovorím sa o tom, čo sa mi nadhodí.

[54] Rozhovor sa koná vlastne tak, ako keď priateľ hovorí s priateľom, sluha s pánom; tu prosíme o dajakú milosť, tu zas žalujeme na seba, že sme spáchali nejaké zlo, tu porozprávame svoje veci a prosíme o radu v nich. A [nakoniec] posmodlif sa Otčenáš.

[55] SECUNDUM EXERCITIUM EST MEDITATIO DE PECCATIS, ET CONTINET IN SE, POST ORATIONEM PRAEPARATORIAM, ET DUO PRAEAMBULA, QUINQUE PUNCTA, ET UNUM COLLOQUIUM.

Oratio praeparatoria sit eadem.

Praeambulum primum erit eadem compositionis.

Secundum est, petere id quod volo; erit hoc loco, petere magnum et intensem dolorum et lachrymas de meis peccatis.

[56] Primum punctum est, processus peccatorum, scilicet, revocare in memoriam omnia peccata vitae meae, inspiciendo vitam per annos singulos vel per singula tempora. Ad quod juvant tria: primum, inspicere locum, et domum, ubi habitavi; secundum, conversationem, quam habui cum aliis; tertium, officium, in quo vixi.

[57] Secundum, ponderare peccata, inspiciendo foeditatem et malitiam, quam quodvis peccatum mortale commissum habet in se, etiamsi non esset prohibitum.

[58] Tertium, inspicere quis sim ego, minuendo me ipsum per exempla: primo, quantulus sim ego in comparatione omnium hominum: secundo, quid sint homini-

[55] DRUHÉ CVIČENIE JE ROZJÍMANIE O HRIECHOCH A OBSAHUJE PO PRÍPRAVNEJ MODLITBE A PO DVOCH PREDOHRÁCH PÄŤ BODOV A JEDEN ROZHOVOR.

Prípravná modlitba tá istá.

Prvá predohra: To isté sostavenie.

Druhá predohra: Prosíť o to, čo chcem. Na tomto mieste mám prosíť veľkú a hlbokú bolesť i slzy nad svojimi hriechami.

[56] Prvý bod je postup [mojich] hriechov. Uvediem si totiž na pamäť všetky hriechy [svojho] života, a to tak, že si prezriem rok za rokom alebo dobu za dobou. K tomu mi dopomôžu tri veci: po prvej si pozriem miesto a dom, kde som býval; po druhé obcovanie, ktoré som mal s inými; po tretie postavenie, v ktorom som žil.

[57] Druhý bod. Vážiť [svoje] hriechy, pozrúc si ošklivosť a zlobu, ktorú má v sebe každý spáchaný ľažký hriech, i keď neboli zakázaný.

[58] Tretí bod. Pozriem si, kto som ja, a pri tom pomocou príkladov robím sa menším: po prvej [uvážim], aký malý som v porovnaní so všetkými ľuďmi;

nes in comparatione omnium angelorum et sanctorum paradisi: tertio, inspicere quid sint omnia creata, in comparatione Dei: jam ego solus quid esse possim? ¹ Quarto, inspicere omnem meam corruptionem et foeditatem corpoream: quinto, inspicere me quasi ulcus quoddam et apostema, unde pullularunt tot peccata et tot nequitiae, ac venenum tam turpissimum.

[59] Quartum, considerare quis sit Deus, contra quem peccavi, secundum ejus attributa, comparando ea cum eorum contrariis in me: ejus sapientiam cum mea ignorantia, ejus omnipotentiam cum mea debilitate, ejus justitiam cum mea iniquitate, ejus bonitatem cum mea malitia.

[60] Quintum, exclamatio admirative, cum ingenti affectu, discurrendo per omnes creaturas, quomodo me passae sint vivere et in vita conservaverint: angeli, cum sint gladius divinae justitiae, quomodo me supportaverint, et custodierint, et oraverint pro me: sancti, quomodo in eo fuerint, ut intercederent et orarent pro me; et coeli, sol, luna, stellae, et elementa, fructus, aves, pisces, et animalia, et terra

¹ possun pressius responderet hispano puedo Autographi.

po druhé, čo sú ľudia v porovnaní so všetkými anjelmi a svätými v raji; po tretie uvážim, čo sú všetky stvorenia v porovnaní s Bohom. Nuž teda, címže môžem byť ja sám? Po štvrté si všimnem celú svoju porušenosť a ošklivosť svojho tela. Po piaté: Budem hľadieť na seba ako na hnisaču ranu a vred, z ktorého vytieklo toľko hriechov, toľko zloby a taký odporný jed.

[59] Štvrtý bod. Uvážim si, kto je podľa svojich vlastností Boh, proti ktorému som sa prehrel, a porovnám tieto vlastnosti s ich protivou vo mne: jeho múdrost s mojou nevedomosťou, jeho vsemohúcnosť s mojou slabosťou, jeho spravodlivosť s mojou nespravodlivosťou, jeho dobrotu s mojou zlostoou.

[60] Piaty bod je výkrik údivu, spojený s mocným vzrušením citov, keď preberiem všetky stvorenia, ako ma mohly strpieť na žive a zachovať pri živote: Anjeli, hoci sú mečom spravodlivosti božej, akože ma strpeli, chránili a za mňa orodovali. Svätí, akože mohli za mňa orodovať a modliť sa. A nebesá, slnko, mesiac, hviezdy a živly, plodiny, ryby a [ostatné] zvieratá, [ako mi slúžily]; a zem,

quomodo non se aperuerit ut me absorberet, creando novos infernos, ut in aeternum in illis cruciarer.

[61] Concludere colloquio misericordiae, ratiocinando, et gratias agendo Deo Domino nostro quod mihi dederit vitam usque adhuc, proponendo in posterum emendationem cum ejus gratia. *Pater noster.*

[62] TERTIUM EXERCITIUM EST REPETITIO PRIMI ET SECUNDI EXERCITII, FACIENDO TRIA COLLOQUIA.

Post orationem praeparatoriam, et duopraeambula, erit repetere primum et secundum exercitium, notando, et morari faciendo in iis punctis, in quibus senserim majorem consolationem, vel desolationem, vel majorem sensum spiritualem.

Post quae faciam tria colloquia eo modo, qui sequitur.

[63] Primum colloquium ad Dominam nostram, ut mihi obtineat gratiam a suo Filio ac Domino ad tria: primo, ut sentiam internam cognitionem peccatorum meorum, ac detestationem illorum: secundo, ut sentiam deordinationem operationum mearum, ut eam abhorrens, me emendem,

prečo sa neotvorila, aby ma pohltla, stvriac nové peklá, kde by som bol na veky trýznený.

[61] Zakončím rozhovorom o milosrdenstve, uvažujúc a ďakujúc Bohu, Pánovi nášmu, že ma až doteraz zachoval pri živote. Zaumienim si pre budúcnosť, že sa s jeho milosťou polepším. Otčenáš.

[62] TRETIE CVIČENIE JE OPAKOVANIE PRVÉHO A DRUHÉHO CVIČENIA S TROJAKÝM ROZHOVOROM.

Po prípravnej modlitbe a dvoch predohrách treba si zopakovať prvé a druhé cvičenie, všimajúc si a zastaviač sa pri tých bodoch, v ktorých som mal väčšiu útechu, či neútechu, alebo väčšie duševné precítanie.

Potom si urobím tri rozhovory spôsobom, ktorý nasleduje.

[63] Prvý rozhovor s našou Paňou, aby mi od svojho Syna a Pána vyprosila milosť ku trom veciam: Po prvej, aby som pocítil prenikavé poznanie svojich hriechov a ošklivost nad nimi; po druhé, aby som pocítil neporiadok svojich činov, žeby sa mi sprotivil, a aby

meque ordinem: tertio, petere cognitio-
nem mundi, ut illum abhorrens, res mun-
danias ac vanas a me removeam. Ac dein
semel *Ave Maria.*

Secundum itidem ad Filium, ut eamdem
triplicem gratiam obtineat mihi a Patre.
Ac dein *Anima Christi.*

Tertium itidem ad Patrem, ut ipse Do-
minus aeternus mihi illa concedat. Ac
dein *Pater noster.*

[64] QUARTUM EXERCITIUM EST RESU-
MENDO IPSUM HOC TERTIUM.

Dixi resumendo, ut intellectus absque
divagatione discurrat assidue per remi-
niscentiam rerum, quas contemplatus est
in exercitiis praeteritis, et faciendo eadem
tria colloquia.

¹ Hoc verbum *resumendo* latine significat *ite-
rum sumo, repelo;* verbum autem hispanum ab
Ignatio adhibitum *resumiendo* significat hic in
compendium redigendo. Cf. editionem criticam
pag. 292-293, annot. 2.

som sa polepšil a dal do poriadku; po
tretie prosí o poznanie sveta, aby som
k nemu pocítil ošklivosť a odstránil od
seba svetské a márne veci. Potom jedno
Zdravas Mária.

Druhý rozhovor so Synom, aby mi vy-
prosil od Otca tú istú trojakú milosť.
Potom Duša Kristova.

Tretí rozhovor s Otcom, aby mi sám
večný Pán dal tie veci. Potom Otčenáš.

[64] ŠTVRTÉ CVIČENIE JE SHRNUtie
PREDOŠLÉHO TRETIEHO CVIČENIA.

Povedal som: shrnutie, aby rozum bez
roztrasenosti vytrvanivo na to pamätaľ a
o tom rozmýšľal, nad čím kontemploval
v predošlých cvičeniach. Vykoná sa ten
istý trojáký rozhovor.

[65] QUINTUM EXERCITIUM EST MEDI-TATIO DE INFERNO. CONTINET IN SE POST ORATIONEM PRAEPARA-TORIAM, ET DUO PRAEAMBULA, QUINQUE PUNCTA ET UNUM COLLOQUIUM.

Oratio praepatoria sit solita.

Primum paeambulum, compositio, quae hic est, videre visu imaginationis longitudinem, latitudinem et profunditatem inferni.

Secundum, petere id quod volo; erit hic, poscere intimum sensum poenae, quam patiuntur damnati, ut si amoris Domini aeterni oblitus fuero ob meas culpas¹, saltem timor poenarum me juvet, ne in peccatum deveniam.

[66] Primum punctum erit, videre visu imaginationis ingentes illos ignes, et animas, velut in corporibus igneis.

[67] Secundum, audire auribus planc-tus, ululatus, clamores, blasphemias con-tra Christum Dominum nostrum, et contra omnes sanctos ejus.

¹ »Ex autographo culpas veniales ac defectus intelligo, qui divini amoris oblivionem inducere solent, et ad peccatum mortale viam parare, a quo summo malo petimus, ut timor nos poenarum coercent. Ro., pag. 56, annot. (25).

[65] PIATE CVIČENIE JE ROZZÍMANIE O PEKLE. OBSAHUJE PO PRÍPRAV-NEJ MODLITBE A PO DVOCH PRE-DOHRÁCH PAŤ BODOV A JEDEN ROZHOVOR.

Prípravná modlitba nech je obyčajná.

Prvá predohra je sostavenie, ktoré tu je [takéto]: Vidieť očami obrazotvornosti dĺžku, šírku a hĺbkou pekla.

Druhá predohra: Prosíť o to, čo chceme. Tu to bude: Prosíť o prenikavé precítenie trestu, ktorý trpia zatratení, aby mi aspoň bázeň pred trestami pomohla ne-upadnúť do hriechu, keby som pre svoje chyby zabudol na lásku k večnému Pánovi.

[66] Prvý bod: Vidieť očami obrazotvornosti tie ohromné plamene a duše akoby [uväznené] v horiacich telách.

[67] Druhý bod: Čuť ušami pláč, kvílenie, krik, rúhanie Kristovi, Pánovi nášmu a všetkým jeho svätým.

[68] Tertium, olfacere odoratu fumum, sulphur, sentinam, et res putridas.

[69] Quartum, gustare gustu res amaras, ut lachrymas, tristitiam, et vermen conscientiae.

[70] Quintum, tangere tactu, scilicet, quomodo ignes illi tangunt et urunt animas.

[71] Faciendo unum colloquium ad Christum Dominum nostrum, ducere in memoriam animas quae sunt in inferno: aliae eo quod adventum ejus non crediderunt, aliae quod credentes non operatae sunt juxta ejus mandata; faciendo tres partes: primam ¹ ante adventum; secundam, vivente eo; tertiam, post ejus vitam in hoc mundo: et simul gratias ei agere, quod non siverit me incidere in ullam existis, finiendo meam vitam. Item, quomodo usque adhuc semper tanta pietate et misericordia erga me usus sit. Finem imponam recitando semel *Pater noster* ².

¹ Ro. habet prima... secunda... tertia; sed omissa a nobis parenthesi ubi erat verbum perierit, mutandus fuit etiam casus trium horum nominum.

² Vulgata versio adjungit: *Si visum erit ei qui tradit exercitia, expedire ad protectum eorum qui exercentur, alias meditationes his adjicere, ut de morte et aliis peccati poenis, de iudicio etc.; non se putet prohiberi, licet hic non adscribantur.*

[68] Tretí bod: Voňať dym, síru, výkaly a veci hnijúce.

[69] Štvrtý bod: Ochutnávať chufou v ci horké, ako slzy, zármutok a červa sve domia.

[70] Piaty bod: Maťkať hmatom, t. j. ako sa plamene dotýkajú duši a pália ich.

[71] V rozhovore s Kristom, Pánom na šim, uvediem si do pamäti duše, ktoré sú v pekle: jedny preto, že neverily v jeho príchod, iné zas preto, že uveriac, nerobily podľa jeho príkazov; zadelím si ich do troch tried; prvá: duše pred jeho prichodom; druhá: tie, čo žily za jeho života a tretia: duše po jeho živote na zemi; spolu mu ďakujem, že neurobil koniec môjmu života [keď som bol v smrteľnom hriechu] a tak nedovolil, aby som upadol do daktej z týchto [tried]. Rovnako budem ďakovať, že bol až doteraz ku mne taký dobrotivý a milosrdný. [Rozhovor] zakončím jedným Otčenášom¹.

¹ V úradnom latinskom preklade Vulgata následuje sv. Ignácom schválená poznámka: »Ak ten, čo dáva duchovné cvičenia, uzná za dobré pre tých, čo cvičenia robia, pridať k tomuto rozjímaniu ešte dajaké, ako o smrti a iných trestoch hriechu, o súde a iné, nech si nemyslí, že to nemôže, hoci sa to tu nepredpisuje.

[72] Primum exercitium fiet media nocte: secundum statim ac quis mane surrexit: tertium ante vel post missam, in summa fiat ¹ ante prandium: quartum hora vesperarum: quintum una hora ante coenam. Hanc horarum repetitionem plus minusve, semper intelligo in omnibus quatuor hebdomadis, in quantum aetas, dispositio et complexio juvat eum, qui exercetur, ad facienda quinque exercitia vel pauciora.

[73] ADDITIONES AD MELIUS FACIENDA EXERCITIA, ET AD MELIUS INVENTIENDUM ID QUOD DESIDERAT QUI EXERCETUR.

Prima additio est, post cubitum, quando jam dormire volo, per spatium unius Ave Maria, cogitare de hora qua surgere debo et ad quid, resumendo ² exercitium quod mihi faciendum est.

[74] Secunda, quando expergiscar, non dando locum his vel illis cogitationibus, statim advertere animum ad id quo^d sum contemplaturus in primo exercitio mediae

Aut. ita habet: finalmente que sea antes de comer, quod latine melius vertas: fiat demum ante prandium.

² resumendo, id est, in compendium redigendo.
Vide supra, pag. 68, annot. 1.

[72] [Poznámka.] Prvé cvičenie má byť o polnoci; druhé zaraz ráno, ako sa vstane; tretie pred sv. omšou alebo po nej, v každom pripade však pred obedom; štvrté v hodinu nešporov; piate hodinu pred večerou. Toto rozdelenie hodín by sa malo podľa mojej mienky viac-menej zachovať vo všetkých štyroch týždňoch podľa toho, ako to vek, uspôsobenosť a telesná sila toho, čo cvičenia robí, dovoľuje, aby robil ďalej alebo menej cvičení.

[73] DODATKY, ABY ČLOVEK LEPŠIE ROBIL CVIČENIA A LEPŠIE NAŠIEL TO, PO ČOM TÚŽI.

Prvý dodatok. Keď som si ľahol a chcem už zaspať, za [chvíľu, kým by som sa posmodlil] jeden Zdravas, myslím na hodinu, kedy mám vstať a načo, a pritom si krátko preberiem cvičenie, ktoré mám robiť.

[74] Druhý dodatok. Keď sa prebudím, nedám miesta tým alebo iným myšlieniam, ale zaraz obrátim myseľ na to, o čom mám nazerať v prvom cvičení o polnoci,

noctis, excitando me ad confusione de tam multis meis peccatis, proponendo mihi exempla; veluti si eques aliquis con sisteret coram rege suo, et universa ejus curia, pudore affectus et confusus, quoq; graviter offenderit eum, a quo primum multa dona et multos favores acceperat. Item in secundo exercitio, reputando me magnum peccatorem et catenis vinctum, scilicet, quod eam veluti ligatus catenis, compariturus coram summo Judice aeterno, proponendo mihi in exemplum, quomodo rei carceribus detenti et catenis vinci, jam morte digni, compareant coram suo judice temporali: et inter has cogitationes vestibus me induere; vel inter alias, juxta subjectam materiam.

[75] Tertia, uno vel duobus passibus ante locum, in quo contemplaturus sum vel meditaturus, stabo spatio unius Patet noster, elevata sursum mente, considerans quomodo Deus Dominus noster me respiciat, et facere oportebit actum reverentiae seu humilationis.

[76] Quarta, intrare in contemplationem debo, modo genuflexus, modo prostratus in terram, modo supinus, modo sedens, modo stans, intendendo semper ad quaerendum id quod volo. Duo advertemus: primum est, quod, si invenio id quod

vzbudim v sebe zahanbenie nad toľkými svojimi hriechami a predkladám [si tento cit napomáhajúce] príklady, ako keby nejaký rytier stál pred svojím kráľom a celým jeho dvorom zahanbený a veľmi zmätený, pretože ľažko urazil toho, od ktorého predtým dostal mnohé dary a dôkazy priazne. Taktiež v druhom cvičení [na svoje väčšie zahanbenie] pokladám sa za veľkého a refazami sputnaného hriescika, že totiž idem, ako by sviazaný okovami, aby som sa predstavil pred najvyššieho a večného Sudcu; pri tom si uvedliem príklad, ako uväznení refazami sviazaní a už smrti hodní predstupujú pred svojho časného sudcu. V ľakýchto alebo podľa predloženej látky iných [zodpovedných] myšlienkach sa obliekam.

[75] Tretí dodatok. Jeden alebo dva kroky pred miestom, kde chcem nazerať alebo rozjímať, postojím za Otčenáš uvažujúc s pozdvihnutou myšľou, ako sa Boh, náš Pán, díva na mňa a pod., a pokloním sa na znak úcty a poníženosti.

[76] Štvrtý dodatok. Potom začнем nazeranie, raz kľačiačky, raz ležiac na tvári, raz na chrbte hore tvárou, raz sediac, raz stojačky, vždy s úmyslom hľadať to, čo chcem. [Pritom] budeme dbať o dvoje. Po prvej, keď nachádzam to, čo chcem,

volo genuflexus, non pergam ultra, alium situm tentando; et si prostratus, similiter etc...; secundum, in puncto in quo invenero id quod volo, ibi quiescam, sine anxietate progrediendi ulterius, donec mihi satisfaciam.

[77] Quinta, post finitum exercitium, per quartam horae partem, sive sedens si-
ve deambulans, dispiciam quomodo mihi
successerit in contemplatione seu medita-
tione; et si male, dispiciam causam unde
hoc procedat, et ita inspecta, dolebo, ut
me emendem in posterum; et si bene, gra-
tias agam Deo Domino nostro, et altera-
vice eodem modo faciam.

[78] Sexta, nolle cogitare de rebus ju-
cundis ac laetis, ut de gloria, resurrectio-
ne etc., quia ad sentiendam poenam, do-
lorem, et lachrymas de peccatis nostris
impedit quaevis consideratio gaudii et læ-
titiae; sed tenere ante me velle me dolere
et sentire poenam, revocando potius
in memoriam mortem et judicium.

[79] Septima, privare me omni claritate
ad eumdem effectum, claudendo fenestras
et januas tempore quo fuero in cubiculo,
nisi foret ad recitandum, ad legendum, et
cibum sumendum.

na kolenáčach, nebudem skúšať inú polohu;
a keď ležiac na tvári, podobne atď...; po
druhé, v bode, v ktorom nájdem to, čo
chcem, ostanem — bez úzkostlivosti po-
stúpiť ďalej [k inému bodu] — kým sa
neuspokojim.

[77] Piaty dodatok. Po ukončení cviče-
nia pozriem si za štvrt hodinky, či už se-
diačky alebo prechádzajúc sa, ako sa mi
darilo nazeranie alebo rozjímanie. Ak mi
šlo zle, pozriem si príčinu, prečo to bolo.
Keď som ju našiel, vzbudím si ľutosť, aby
som sa v budúcnosti polepšíl; keď mi však
šlo dobre, poďakujem sa Bohu, Pánovi
nášmu, a podobne to budem robiť aj ino-
kedy.

[78] Šiesty dodatok. Nechcem myslieť
na veci, ktoré vzbudzujú príjemný pocit
a radosť, ako na slávu [nebeskú], vzkriesenie
a pod.; lebo v tom, aby sme cítili
zármutok, žiaľ a slzy nad svojimi hrie-
chami, prekáža hocaké všímanie veselosti
a radosti. Skôr mám mať pred očami,
že chcem ľutovať a cítiť zármutok, a preto
si uvádzam na pamäť skôr smrť a súd.

[79] Siedmy dodatok. Pre ten istý cieľ
zbavím sa všetkého svetla, preto si za-
vriem okenice a dvere, zakial som v izbe;
iba vtedy nie, keď sa mi treba modliť,
čítať a jesť.

[80] Octava, non ridere, nec dicere quidquam quod risum provocet.

[81] Nona, refrenare oculos, nisi in excipiendo, vel dimittendo eo cum quo iocutus fvero.

[82] Decima additio est poenitentia, quae dividitur in internam et externam: interna est, dolere de peccatis suis cum firmo proposito non committendi eadem, nec alia quaecumque: externa, seu fructus prioris, est castigatio de peccatis commissis, et haec praecipue assumitur tribus modis.

[83] Primus est circa victimum; scilicet, quando tollimus superflua, non est poenitentia, sed temperantia; poenitentia est, quando de convenienti subtrahimus, et quo plus atque plus, eo major et melior est poenitentia; dummodo non corrumpatur subjectum, nec sequatur infirmitas notabilis.

[84] Secundus circa modum somni; et similiter non est poenitentia tollere superflua rerum delicatarum seu mollium; sed est poenitentia, quando in modo somni capiendi subtrahitur de convenienti, et quo plus atque plus, eo melius, dummodo non corrumpatur subjectum, nec sequatur infirmitas notabilis. Neque etiam

[80] Osmý dodatok. Nesmiať sa, ani nehovoriť nič, čo by popudzovalo na smiech.

[81] Deviaty dodatok. Krotiť si oči, iba ak by bolo treba kohosi prijať, alebo rozlúčiť sa s tým, s kým sme hovorili.

[82] Desiaty dodatok je pokánie, ktoré sa delí na vnútorné a vonkajšie. Vnútorné je: ľútosť nad svojimi hriechami s pevným predsa vzatím nespáchať ich viac, ani nijaké iné. Vonkajšie — a či ovocie prvého — je trestanie seba za spáchané hriechy. Robi sa trojakým spôsobom.

[83] Prvý spôsob sa týka jedla; totižto, keď si v jedle utrhнемe len zbytočné, to nie je pokánie, ale miernosť. Pokánie je, keď si utrhнемe potrebné, a to čím viac a viac, tým je pokánie väčšie a lepšie, len nech sa tým nekazi príroda, ani ne nasleduje z toho dajaká značná choroba.

[84] Druhý sa týka spôsobu spánku. Podobne ani tu nie je pokánim, keď si utrhнемe zbytočnosti vo veciach jemných a mäkkých. Ale je pokánim, keď si v spôsobe [spánku] utrhнемe z potrebného, a to čím viac a viac, tým lepšie je pokánie, len nech sa tým nekazi príroda, ani nech nenasleduje z toho značná choroba, ani

subtrahatur de somno convenienti, nisi forte quis habeat consuetudinem vitiosam dormiendi nimium, ut perveniat ad medium.

[85] Tertius, castigare carnem, scilicet, inferendo illi dolorem sensibilem, qui infligitur portando cilicia, vel funes, vel vectes ferreos super carnes, flagellando seipsum, vel vulnerando, et aliis asperitatum modis.

[86] Quod videtur commodius ac securius poenitentiae est, ut dolor sit sensibilis in carnibus, et non penetret in ossa, ita ut inferat dolorem, et non infirmitatem. Quapropter videtur esse convenientius flagellare se funibus minutis, qui inferunt dolorem exterius, quam alio modo, qui producat interius infirmitatem notabilem.

[87] Primum notandum est, quod poenitentiae externae praecipue fiunt ad tres effectus: primo, ad satisfactionem de peccatis praeteritis: secundo, ad vincendum seipsum, scilicet, ut sensualitas obediatur rationi, et omnes partes inferiores sint magis subjectae superioribus: tertio, ad

nech sa neutríha z potrebného spánku, iba ak má niekto zlozvyk spávať pridľho, aby prišiel na strednú mieru.

[85] Tretí spôsob pokánia je trestať telo, a to tým, že mu zapričiníme citelnú bolesť, aká sa spôsobuje nosením cilicií⁶ alebo povrazov alebo železných pásov na tele, tým, že sa človek bičuje alebo sa rani a inými spôsobami prísnosti.

[86] Vhodnejšie a istejšie pri tomto spôsobe pokánia je to, čo zapričiní citelnú bolesť v mäse, ale neprenikne do kostí, pôsobí bolesť, ale nie choroba. Preto je primeranejšie bičovať sa drobnými povrázkami, ktoré zapričinujú bolesť na povrchu, ažko iným spôsobom, ktorý môže zaviniť značnú vnútornú chorobu.

[Poznámky.]

[87] Prvá poznámka: Vonkajšie pokánie sa koná hlavne pre tri účinky. Po prvej, aby sme zadosť urobili za minulé hriechy. Po druhé, aby sme premohli seba samých, t. j. aby smyselnosť poslúchala rozum, a aby všetky nižšie čiastky boly poddajnejšie vyšším. Po tretie, aby sme

⁶ Kajúcny pás alebo drapľavé kajúcne rúcho.

quaerendum et inveniendum aliquam gratiam, seu donum, quod homo vult ac desiderat; ut, si desiderat habere internam contritionem de suis peccatis, vel flere multum de illis, vel de poenis ac doloribus, quos Christus Dominus noster sustinebat in passione sua, vel ad solutionem alicujus dubitationis, in qua homo versetur.

[88] Secundum notandum est, quod prima et secunda additio fieri debeant pro exercitiis mediae noctis et sub auroram, et non pro iis quae fient aliis temporibus; et quarta additio nunquam fiet in ecclesia coram aliis, sed tantum in occulto, ut domini, etc.

[89] Tertium, quando ille qui se exercet nondum invenit id quod desiderat, ut lachrymas, consolationes etc., saepe prodest mutationem facere in victu, in somno, et in aliis modis agendi poenitentiam, ita ut nos mutemus, faciendo per duos vel tres dies poenitentiam, et per alios duos vel tres non, quia aliquibus convenit facere plus poenitentiae, et aliis minus; et etiam quia saepe omittimus facere poenitentiam ob amorem sensualem, et ob judicium erroneum, quod subjectum humanum non poterit sustinere eam absque notabili infirmitate; et aliquando e contrario, facimus nimium, putando quod cor-

hľadali a našli nejakú milosť, čiže dar, ktorý človek chce a po ktorom túži — ako keď si, napríklad, žiada mať prenikavú skrúšenosť nad svojimi hriechami alebo si praje veľmi plakať nad nimi alebo nad mukami a bolestami, ktoré Kristus, nás Pán, znášal vo svojom umučení — alebo, aby dosiahol riešenie nejakej pochybnosti, v ktorej sa človek nachodi.

[88] Druhá poznámka: [Vedzme,] že prvý a druhý dodatok treba konať pre cvičenia o polnoci a za svitania, a nie pre tie, ktoré budú v inom čase. Štvrtý dodatok sa nikdy nerobí v kostole pred druhými, ale len v skrylosti, ako doma atď.

[89] Tretia poznámka: Keď ten, čo sa cvičí, ešte nenašiel po čom túži, ako: slzy, útechy atď., časlo osozi urobíť zmenu v jedení, spánku a v iných spôsoboch pokánia tak, aby sme sa zmenili a robili dva alebo tri dni pokánie, a druhé dva alebo tri dni nie, lebo daktorým je dobré robiť viac pokánia, iným menej. My totiž často omeškáme robiť pokánie zo smyselnej lásky k sebe a pre mylný úsudok, že to ľudská prirodzenosť nebude môcť zniesť bez značnej choroby, a da-kedy zas naopak robíme veľa [pokánia,] mysliac si, že to telo vydrží. A keďže Boh, nás Pán, nekonečne lepšie pozná

pus possit sustinere: et cum Deus Dominus noster infinites melius cognoscat nostram naturam, saepe in hujusmodi mutationibus dat unicuique sentire quid ipsi conveniat.

[90] Quartum, examen particulare fiat ad tollendos defectus et negligentias circa exercitia et additiones; et ita in secunda, tertia, et quarta hebdomada.

našu prirodzenosť, dáva často pri tých zmenách každému pocití, čo lepšie zodpovedá.

[90] Štvrtá poznámka: Osobitné sputovanie treba robiť o tom, aby sa odstránily chyby a nedbanlivosti v cvičeniach a v dodatkoch. To isté platí i o druhom, treťom a štvrtom týždni.

[SECUNDA HEBDOMADA]

[91] VOCATIO REGIS TEMPORALIS, JUVAT AD CONTEMPLANDAM VITAM REGIS AETERNALIS.

Oratio praeparatoria sit consueta.

Primum praeambulum est compositio, vi-dendo locum. Erit hic, videre visu im-a-ginationis synagogas, oppida, et castella, per quae Christus Dominus noster praedi-cabat.

Secundum, poscere gratiam quam volo. Erit hic, petere gratiam a Domino nostro, ut ne sim surdus ad ejus vocationem, sed promptus ac diligens ad explendam ejus sanctissimam voluntatem.

[92] Primum punctum est, proponere mihi ob oculos regem quemdam humanum

[DRUHÝ TÝŽDEŇ]

[91] VÝZVA ČASNÉHO KRÁLA, POMÁHA NAZERAŤ NA ŽIVOT VEČNÉHO KRÁLA.

Prípravná modlitba nech je obyčajná.

Prvá predohra je sostavenie pozeraním na miesto. Tu to bude: očami obrazotvor-nosti vidieť synagógy, mestá a dediny, kde Kristus, náš Pán, kázaval.

Druhá predohra: Prosíť o milosť, ktorú chcem. Tu to bude: Prosíť Pána nášho o milosť, aby som nebol hluchý na jeho volanie, ale ochotný a usilovný plniť jeho najsvätejšiu vôľu.

[Prvá časť.]

[92] Prvý bod: Predstaviť si pred oči nejakého ľudského krála, samým Bohom,

ab ipso Deo Domino nostro electum, cui reverentiam exhibit et obediunt omnes principes, et omnes homines christiani.

[93] Secundum, attendere quomodo iste rex loquatur ad omnes suos, dicens: Mea voluntas est subjecere universam terram infidelium: proinde, qui voluerit mecum venire, debet contentus esse cibo quo ego utar, itemque potu, et vestitu etc. Similiter debet laborare, ut ego, interdiu, ei vigilare noctu, etc. ut ita dein particeps tecum fiat victoriae, sicut fuerit laborum.

[94] Tertium, considerare quid debeant respondere boni subditi regi tam liberali ac tam humano: et per consequens, si quis non acceptaret petitionem talis regis, quantopere dignus esset qui vituperaretur ab universo mundo, et perversus habereatur eques.

[95] Secunda pars hujus exercitii consistit in applicando supradictum exemplum regis temporalis ad Christum Dominum nostrum, secundum dicta illa tria puncta.

Et quantum ad primum punctum, si tales vocationem regis temporalis ad suos subditos consideramus, quanto magis res est digna consideratione, videre Christum

Pánom našim, vyvoleného, ktorému vzdávajú úctu a poslúchajú ho všetky kniežatá a všetci kresťania.

[93] Druhý bod: Pozorovať, ako tento kráľ hovorí všetkým svojim poddaným, vraviac: Moja vôľa je: podmaniť všetky krajiny neveriacich; preto, kto chce ísť so mnou, musí byť spokojný s pokrmom, aký ja budem požívať, tiež s nápojom a rúchom atď. Podobne bude musieť vodne pracovať ako ja, a v noci bdieť atď., aby takto potom bol so mnou účastný víťazstva, ako sa zúčastnil námah.

[94] Tretí bod: Uvažovať, čo by mali dobrí poddaní odpovedať takému štedrému a láskavému kráľovi. A nasledovne, keby dakto neprijal výzvu takého kráľa, ako by si zaslúžil hanu celého sveta a aby bol pokladaný za zvrhlého rytiera.

[Druhá časť.]

[95] Druhá čiastka tohto cvičenia spočíva v tom, že hore uvedený príklad časného kráľa obrátimo na Krista, Pána nášho, podľa spomenutých troch bodov.

Čo sa týka prvého bodu, keď si všímale takú výzvu časného kráľa ku svojim poddaným, o čo viac zasluhuje povšimnutia vidieť Krista, Pána nášho, večného

Dominum nostrum, regem aeternum, et coram illo universum mundum, quem ille, et unumquemque in particulari vocat, et dicit: Mea voluntas est subjicere totum mundum, et omnes hostes, et sic intrare in gloriam Patris mei: proinde qui voluerit venire mecum, debet mecum laborare, ut sequens me in poena, etiam sequatur me in gloria.

[96] Secundum, considerare quod omnes qui habuerint judicium et rationem, offerent se totos ad laborem.

[97] Tertium, ii qui magis affici volent et insignes se exhibere in omni servitio sui regis aeterni ac Domini universalis, non solum offerent se totos ad laborem, sed etiam agendo contra suam propriam sensualitatem, et contra suum amorem carnalem et mundanum, oblationes facient majoris aestimationis, et majoris momenti, dicentes:

[98] O aeterne Domine rerum omnium, ego facio meam oblationem cum tuo favore et auxilio, coram infinita Bonitate tua, et in conspectu gloriosae Matris tuae, et omnium sanctorum et sanctarum curiae coelestis, attestans quod ego volo et desidero, et mea est determinatio delibera-ta, dummodo sit maius servitium tuum, et laus tua, imitari te in ferendis omnibus

Kráľa, a pred nim celý svet, ako on celý svet a každého jednotlivca osobitne volá a vraví: Moja vôle je podmániť celý svet a všetkých nepriateľov a tak vojsť do slávy môjho Otca. Preto, kto chce ísť so mnou, musí sa so mnou namáhať, aby nasledujúc ma v trápeniach nasledoval ma i v sláve.

[96] Druhý bod: Uvážiť, že všetci, čo majú úsudok a rozum, celí sa ponúknu do práce.

[97] Treći bod: Tí, čo budú chcieť prejaviť väčšiu oddanosť a viac sa vyznamenávať v službe svojho večného Kráľa a všeobecného Pána, nielen že celú svoju osobu ponúknu na prácu, ale aj proti svojej vlastnej smyselnosti a proti svojej láske k telu a svetu urobia cennejšie a významnejšie obetovanie, hovoriac:

[98] Večný Pane všetkých vecí, obetejtem seba samého s tvojou priazňou a pomocou, pred tvojou nekonečnou dobrotom a pred obličajom slávnej tvojej Matky a všetkých svätých i svätic nebeského dvora, [vyhlásujúc,] že chcem a túžim a že je moje uvážené rozhodnutie — ak to len bude na tvoju väčšiu službu a na tvoju chválu — nasledovať

injuriis, et omni vituperio, et omni paupertate, tam actuali, quam spirituali, si Majestas tua sanctissima voluerit me eligere ac recipere ad talem vitam et statum.

[99] Hoc exercitium fiet bis in die, scilicet, mane cum quis surrexerit, et hora una ante prandium vel coenam.

[100] Pro secunda hebdomada, et ita deinceps, valde prodest legere subinde aliquid ex libris de Imitatione Christi, vel Evangeliorum et Vitarum sanctorum.

[101] PRIMA DIES ET PRIMA CONTEMPLATIO EST DE INCARNATIONE, ET CONTINET IN SE ORATIONEM PRAEPARATORIAM, TRIA PRAEAMBULA, ET TRIA PUNCTA, ET UNUM COLLOQUIUM.

Solita oratio praeparatoria.

[102] Primum praeambulum est, adducere in mentem historiam ejus rei quam contemplari debo, quae hic est: quomodo tres divinae Personae speculabantur totam planitatem vel ambitum totius mundi plenum hominibus; et quomodo videndo quod omnes descendebant ad infernum, decernitur a sanctissima Trinitate in sua

ta v znášaní všetkých krív a vo všetkej potupe a vo všetkej chudobe, tak skutočnej ako aj duchovnej, kedy sa bude twojej presvátej Velebnosti páčiť prijať ma na taký život a stav.

[99] Toto cvičenie bude dva razy za deň, a to ráno, hned ako sa vstane, a hodinu pred obedom alebo pred večerou.

[100] Pre druhý týždeň, a tiež pre nasledujúce, veľmi osozi čítať s času na čas čosi z knih o Nasledovaní Krista alebo z Evanjelii a Životov svätých.

[101] PRVÝ DEŇ A PRVÉ NAZERANIE JE O VTELENÍ. OBSAHUJE PRÍPRAVNÚ MODLITBU, TRI PREDOHRY, TRI BODY A JEDEN ROZHOVOR.

Obyčajná prípravná modlitba.

[102] Prvá predohra: Rozpamätať sa na udalosť, na ktorú chcem nazerať. V tomto prípade, ako tri božské Osoby hľadely na celý povrch alebo okruh celého sveta, plný ľudí, a ako Najsvätejsia Trojica, vidiac, že všetci sostupujú do pekla, rozhodne vo svojej večnosti, aby druhá božská Osoba stala sa človekom pre spase-

aeternitate, ut secunda Persona homo fiat, ad salvandum genus humanum; atque ita, ubi venit plenitudo temporum, mittendo angelum S. Gabrielem ad Dominam nostram. Infra, pag. 210.

[103] Secundum, compositio videndo locum. Hic erit, videre magnam capacitatem et ambitum mundi, ubi habitant tam multae ac tam diversae gentes. Similiter deinceps in particulari domum et cubicula Dominae nostrae, in civitate Nazareth in provincia Galilaeae.

[104] Tertium, petere id quod volo. Erit hic, petere cognitionem intimam Domini qui pro me factus est homo; ut magis ipsum amem, eumque sequar.

[105] Convenit hic notare, quod eadem haec oratio praeparatoria, sine mutatione, ut dicta ¹ est in principio, et eadem tria praembula facienda sint in hac hebdomada, et in ceteris subsequentibus, mutando formam juxta subjectam materiam.

[106] Primum punctum est, videre personas, unas et alteras; et primo eas, quae sunt super faciem terrae, in tanta diver-

¹ Sic Ro. in prima editione cum Aut., quod habet dicha. In quarta editione scripsit dictum minus apposite.

nie ľudského pokolenia. A tak, keď prišla plnosť časov, posila sv. Gabriela archanjela k našej Panej. [Vidieť nižšie medzi tajomstvami č. 262.]

[103] Druhá predohra je sostavenie pozeraním na miesto. Tu to bude: Vidieť veľkú rozsiahlosť a okruh zeme, kde bývajú tak mnohé a tak rozličné národy. Podobne [si predstavime] potom dopodrobna domček a izby našej Panej v meste Nazarete, v kraji galilejskom.

[104] Tretia predohra: Prosíť o to, čo chcem. Tu to bude prosiť o prenikavé poznanie Pána, ktorý sa pre mňa stal človekom, aby som ho viac miloval a ho nasledoval.

[105] Tu treba poznamenať, že prípravná modlitba je tu tá istá bez zmeny, ako bola udaná na začiatku, a treba robiť tie isté tri predohry i cez tento týždeň i cez ostatné nasledujúce, iba že sa zmení forma podľa predkladanej látky.

[106] Prvý bod: Vidieť rozličné osoby jednu za druhou, a to najprv tie, ktoré sú na povrchu zemskom také rozličné v ode-

sitate, ita in vestibus ut in gestibus; homines alios albos, et alios nigros; alios in pace, et alios in bello; alios plorantes, ei alios ridentes; alios sanos, et alios infirmos; alios nascentes, et alios morientes, etc.

Secundo, videre et considerare tres Personas divinas, veluti in suo solio regali, sive throno suae divinae Majestatis, quomodo intuentur universam faciem et ambitum terrae, et omnes gentes in tanta coecitate, et quomodo moriantur et descendant ad infernum.

Tertio, videre Dominam nostram, et angelum, qui illam salutat; et reflectere, ut fructum capiam ex tali aspectu.

[107] Secundum punctum, audire quae loquuntur personae super faciem terrae. scilicet: quomodo loquuntur inter se, quomodo jurant et blasphemant etc. Similiter quae dicunt Personae divinae, scilicet: Faciamus redemptionem generis humani etc.; et postea, quae loquuntur angelus et Domina nostra; ac dein reflectere, ut fructum capiam ex earum personarum omnium verbis.

[108] Tertium, postea considerare quae faciunt personae super faciem terrae, scilicet, quomodo se invicem feriunt, occidunt, eunt ad infernum, etc.; item, quae faciunt Personae divinae, scilicet, operan-

ve i v chovaní. Jedni ľudia sú bieli, iní zas čierni; jedni žijú v pokoji, iní vo vojne; tito pláču a tamtí sa zasa smejú; jedni sú zdravi a iní chorlavi; niektorí sa rodia, iní zasa zomierajú atď.

Po druhé: Vidieť a pozorovať tri božské Osoby akoby na kráľovskom prestole alebo na tróne božej Velebnosti, ako pozerajú na celý povrch a okruh zeme a na všetky národy v toľkej zaslepenosti, a vidia, ako zomierajú a padajú do pekla.

Po tretie: Vidieť našu Paniu a anjela, ktorý ju pozdravuje a obracáť to na seba, aby som z toho pohľadu čerpal osoh.

[107] Druhý bod: Počúvať, čo hovoria osoby na povrchu zeme, ako sa rozprávajú medzi sebou, ako sa prisahajú a kľajú atď. Podobne [počúvať,] čo vravia božské Osoby, totiž: Vykúpmec pokolenie ľudské atď.; potom to, čo vraví aniel a naša Panj. Potom obracáť to na seba, aby som čerpal osoh zo všetkých slov týchto osôb.

[108] Tretí bod: Pozorovať, čo robia osoby na povrchu zeme, totižto, ako sa bijú, zabíjajú, idú do pekla atď. Tiež to, čo robia božské Osoby, t. j. ako uskutočnia najsvätejšie vtelenie atď., a po-

tes sanctissimam incarnationem, etc.: et similiter, quae faciunt angelus et Domina nostra, scilicet, angelus agens suum officium legati, et Domina nostra humilians se, et agens gratias divinae Majestati: et postea reflectere, ut fructum capiam ex unaquaque ex his rebus.

[109] In fine faciendum est colloquium, cogitando quid loqui debeam ad tres Personas divinas, vel ad Verbum aeternum incarnatum, vel ad Matrem et Dominam nostram; petendo, secundum in quod quis in se senserit, quae, juvent ad magis sequendum et imitandum Dominum nostrum, ita recens incarnatum: dicendo, *Pater noster*.

[110] SECUNDA CONTEMPLATIO EST
DE NATIVITATE.

Solita oratio praeparatoria.

[111] Primum pREAMBULUM est historia; et erit hic, quomodo a Nazareth egressi sunt Domina nostra, novem fere mensibus gravida, ut pie meditari licet, insidens asinæ, et Joseph, et ancilla, ducentes bovem, ut irent in Bethlehem ad solvendum tributum, quod Caesar omnibus illis regionibus imposuerat. Infra, pag. 215.

dobne, čo robia anjeli a naša Pani, t. j. ako anjel plní úlohu posla, a Pani naša, ako sa uponiuje a dakuje božskej Velebnosti. Potom to obrátiť na seba, aby som z každej z týchto vecí čerpal dajaky osoh.

[109] Na konci treba urobiť rozhovor, pri čom rozmyšľam, čo mám povedať trom božským Osobám, alebo večnému Slovu vtelenému, alebo Matke a Panej našej. [Potom] prosíť podľa toho, čo kto v sebe cítil, [že by mu pomohlo] lepšie nasledovať a napodobňovať Pána nášho, ktorý sa práve stal človekom. Potom sa pomodlit Otčenáš.

[110] DRUHÉ NAZERANIE JE O NARO-
DENÍ.

Obyčajná prípravná modlitba.

[111] Prvá predohra je udalosť; tu to bude: ako opúšťajú Nazaret naša Pani, už deväť mesiacov tehotná, sediac na oslici, ako si tu môžeme nábožne predstaviť, Jozef a slúžka vedú hoviadko, a idú do Betlehema zaplatiť daň, ktorú cisár všetkým tým krajom bol vyrubil. [Vid dolu č. 264.]

[112] Secundum, compositio videndo locum. Erit hic, visu imaginationis videtur viam a Nazareth ad Bethlehem, considerando longitudinem, latitudinem, et an plana sit talis via, vel an per valles, aut clivos: item considerando locum, sive speluncam nativitatis, quam amplius sit locus, quam exiguis; quam humilis, quam altus et quomodo erat paratus.

[113] Tertium erit idem, et eadem forma, quae fuit in praecedenti contemplatione.

[114] Primum punctum est, videre personas, scilicet videre Dominam nostram, et Joseph, et ancillam, et Jesum infantem, postquam natus fuerit, faciendo me pauperculum, et servulum indignum, spectando illos, contemplando illos, et serviendo illis in suis necessitatibus, ac si praesens adessem, cum omni possibili obsequio ac reverentia; ac dein reflectere in meipsum, ad capiendum aliquem fructum.

[115] Secundum, attendere, advertere, et contemplari ea, quae personae dicunt, et reflectendo in semetipsum fructum aliquem capere.

[116] Tertium, spectare et considerare ea quae faciunt, ut est, iter facere, et laborare, ut Dominus nascatur in summa

[112] Druhá predohra je sôstavenie pozeraní na miesto. A tu to bude: Očami obrazotvornosti vidieť cestu z Nazareta do Betlehema. Pozriem si jej dĺžku, šírku, či je rovná alebo či ide cez údolia a vŕšky; podobne si pozriem miesto čiže jaskyne Narodenia, či je veľká, či malá, či nízka, či vysoká a ako bola zariadená.

[113] Tretia predohra je tá istá a v tej istej forme ako v predošom nazeraní.

[114] Prvý bod je vidieť osoby, a to: Vidieť našu Paniu, sv. Jozefa, slúžku a Ježiška po narodení, pri čom sa urobím chudobným žobrákom a nehodným služobníkom, a pri tom sa dívam, nazerám na nich a slúžim im v ich potrebách, ako keby som bol prítomný, so všetkou možnou úslužnosťou a úctou. Potom to obrátim na seba, aby som z toho čerpal dajaký [duchovný] osoh.

[115] Druhý bod: Pozorovať, všímať si a nazerať na to, čo [osoby] vravia a obrátiac to na seba, čerpať [z toho] nejaký osoh.

[116] Tretí bod: Vidieť a uvažovať o tom, čo robia, napríklad, ako cestujú, znášajú útrapy, aby sa Pán narodil vo svr-

paupertate, et post tot labores, post famem, post sitim, post aestum et frigus, post injurias et contumelias, ut tandem moriatur in cruce, et omnia haec propter me.¹¹⁶ Deinde reflectendo capere aliquem fructum spirituale.

[117] Finem imponere per colloquium, ut in praecedenti contemplatione, et *Pater noster*.

[118] TERTIA CONTEMPLATIO ERIT RE-
PETITIO PRIMI ET SECUNDI
EXERCITII.

Post orationem praeparatoriam et tria praeambula, fiet repetitio primi et secundi exercitii, notando semper alias partes magis praecipuas, in quibus senserit quis aliquam cognitionem, consolationem, vel desolationem, faciendo similiter colloquium in fine, et recitando *Pater noster*.

[119] In hac repetitione et in omnibus sequentibus, idem servabitur ordo procedendi, qui servabatur in repetitionibus primae hebdomadae, mutando materiam et retinendo formam.

chovanej chudobe a aby po všetkých trampotách, po hläde [a] smäde, po horúčave a zime, po krivdách a potupovaniach zožnrel na krízi, a to všetko pre mňa. Potom obráiac to na seba, usilujem sa čerpať [z toho] nejaký duchovný osoh.

[117] Zakončiť rozhovorom, ako v predošlom nazeraní a Otčenášom.

[118] TRETIE NAZERANIE BUDE OPAKO-
VANIE PRVÉHO A DRUHÉHO CVI-
ČENIA.

Po prípravnej modlitbe a po dvoch predohrách bude opakovanie prvého a druhého cvičenia tým spôsobom, že si budem vždy všímať daktorých hlavných čiatok, kde som pocítil akési poznanie, útechu alebo neútechu a na konci si podobne vykonám rozhovor a [pomodlím sa] Otčenáš.

[119] V tomto opakovani, ako aj vo všetkých nasledujúcich, treba zachovať ten istý postup, ktorý sa zachovával v opakovaniach prvého týždňa; mení sa látka, ale zachová sa forma.

[120] QUARTA CONTEMPLATIO ERIT RE-
PETITIO PRIMAE ET SECUNDAE
EODEM MODO QUO FACTA EST IN
TAM SUPRA DICTA REPETITIONE.

[121] QUINTA CONTEMPLATIO ERIT
APPLICARE QUINQUE SENSUS
SUPER PRIMAM ET SECUNDAM
CONTEMPLATIONEM.

Post orationem praeparatoriam, et tria
praeambula, prodest ducere quinque sen-
sus imaginationis per primam et secun-
dam contemplationem modo sequenti.

[122] Primum punctum est, videre per-
sonas visu imaginationis, meditando et
contemplando in particulari circumstan-
tias earum, et capiendo aliquem fructum
ex hujusmodi visione.

[123] Secundum, audire auditu ea quae
loquuntur, vel loqui possunt, et reflecten-
do in se ipsum, capere inde aliquem fru-
ctum.

[124] Tertium, odorari et gustare olfa-
ctu et gustu infinitam suavitatem ac dul-
cem.

»Applicatio sensuum praecipue suaviter et
absque contentione instituenda est. Ro., p. 80,
annot. (29). Vide supra, p. 56, annot. 1.

[120] ŠTVRTÉ NAZERANIE BUDE OPA-
KOVANIE PRVÉHO A DRUHÉHO
TÝM ISTÝM SPÔSOBOM, AKO SA
TO ROBILO V PREDOŠLOM OPA-
KOVANÍ.

[121] PIATE NAZERANIE BUDE APLIKO-
VANIE PÄTORO SMYSLOV NA PR-
VÉ A DRUHÉ NAZERANIE.

Po prípravnej modlitbe a po troch pre-
dohrách osožné bude viesť päť smyslov
obrazotvornosti prvým a druhým nazera-
ním, nasledujúcim spôsobom.

[122] Prvý bod: Vidieť osoby očami o-
brazotvornosti, rozjímať a nazerať do-
drobna na ich okolnosti a čerpať z toho
pohľadu nejaký osoh.

[123] Druhý bod: Počúvať, čo [osoby]
hovoria alebo môžu hovoriť a obracajú-
ť to na seba, čerpať z toho nejaký osoh.

[124] Tretí bod: Ovoniavať a ochutná-
vať čuchom a chuťou nekonečnú lúbez-

cedinem divinitatis, animae, ejusque virtutum, et ceterarum rerum, juxta rationem personae quam contemplamur, reflectendo in se ipsum et capiendo inde fructum.

[125] Quartum, tangere tactu, ut, v. g. amplexari et osculari loca ubi tales personae vestigia ponunt, et sedent; semper procurando fructum inde capere.

[126] Terminandum est exercitium colloquio, ut in prima et secunda contemplatione, et recitando semel *Pater noster*.

[127] Prima nota. Advertendum est prota hac hebdomada, et ceteris sequentibus, quod solum debo legere mysterium contemplationis, quam immediate facturus sum: ita ut pro tunc nullum legam mysterium, quod illa die, vel illa hora non facturus sim¹: ne consideratio unius mysterii obturbet considerationi alterius.

[128] Secunda. Primum exercitium de incarnatione fiet media nocte; secundum in aurora; tertium ad horam missae; quartum ad horam vesperarum; et quintum ante horam coenandi; perdurando

¹ Id est, *contemplaturus sim*.

nosť a sladkosť božstva, duše a jej čnosti a ostatných vecí, podľa toho, aká je osoba, na ktorú nazeráme. Potom obrátiť to na seba a čerpať z toho osoch.

[125] Štvrtý bod: Dotýkať sa hmatom, ako napríklad objímať a bozkávať miesta, kde tie osoby kráčajú a sedia; vždy so snahou čerpať z toho osoch.

[126] [Cvičenie] zakončiť rozhovorom ako v prvom a druhom nazeraní a pomedliť sa Otčenáš.

[Poznámky.]

[127] Prvá poznámka: Pre celý tento týždeň, ako aj pre ostatné nasledujúce, treba vedieť, že si mám prečítať len tajomstvo toho nazerania, s ktorým sa bezprostredne idem zaoberať — tak, aby som nečítal nijaké iné tajomstvo, s ktorým sa v ten deň alebo v tú hodinu nebudem zaoberať, aby úvaha o jednom tajomstve nerušila úvahu o druhom.

[128] Druhá: Prvé cvičenie o Vtelení bude o polnoci, druhé na úsvite, tretie v čase okolo sv. omše, štvrté v hodinu nespárov a piate pred večerou. V každom z týchto piatich cvičení mám zotrvať ho-

spatium unius horae in quovis ex his quinque exercitiis; atque idem ordo servabitur in omnibus sequentibus.

[129] Tertia. Advertendum est, quod, si qui facit exercitia sit senex, vel debilis; vel etiamsi robustus, si ex prima hebdomada remanserit aliquo modo debilis, melius est, ut in hac secunda hebdomada, saltem aliquoties, non surgendo media nocte, faciat primo mane unam contemplationem, et alteram ad horam missae, et alteram ante prandium, et super illas unam repetitionem ad horam vesperarum, et postea applicationem sensuum ante coenam.

[130] Quarta. In hac secunda hebdomada in omnibus decem additionibus, quae dictae sunt in prima hebdomada, mutari debent secunda, sexta, septima, et ex parte decima.

In secunda erit, statim ut excitatus fuerit, ponere mihi ob oculos contemplationem quam facturus sum, desiderando magis cognoscere Verbum aeternum incarnatum, ut magis illi serviam et magis illud sequar.

Et sexta erit, frequenter in memoriam reducere vitam et mysteria Christi Domini nostri, incipiendo ab ejus incarnatione, usque ad locum seu mysterium, in cuius contemplatione versor.

dinu. A ten istý poriadok načim zachovať vo všetkých nasledujúcich cvičeniach.

[129] Tretia: Keď ten, čo robí cvičenia, je starý alebo slabý, alebo i keď je silný, ale v predošom týždni akosi oslabol, vedzme, že je lepšie, aby v tomto druhom týždni aspoň sopár ráz nevstával o polnoci, ale vykonal jedno rozjímanie ráno, druhé v čase okolo sv. omše, tretie pred obedom a opakovanie o nich v hodinu nešporov a potom pred večerou aplikovanie smyslov.

[130] Štvrtá: V tomto druhom týždni zo všetkých desiatich dodatkov, o ktorých bola reč v prvom týždni, treba meniť druhý, šiesty, siedmy a čiastočne desiaty.

V druhom bude zmena v tom, že len čo sa prebudím, predstavím si pred oči nazenanie, ktoré mám robiť, a vzbudím v sebe túžbu lepšie poznáť vtelené večné Slovo, aby som mu lepšie slúžil a dokonalejšie ho nasledoval.

Šiesty dodatok: Častejšie si uvediem na pamäť život a tajomstvá zo života Krista, Pána nášho, začnúc jeho narodením až po miesto, čiže tajomstvo, na ktoré práve nazerám.

Et septima erit, ut qui exercetur, eatenus curet tenere obscuritatem vel claritatem, uti amoeno tempore vel diverso, quatenus senserit sibi posse prodesse et juvare, ad inveniendum id quod desiderat.

Et in decima additona, ille qui exercetur debet se habere juxta mysteria quae contemplatur; quia quaedam postulant poenitentiam, et alia non. Ita ut fiant omnes decem additiones cum multa cura.

[131] Quinta nota. In omnibus exercitiis, praeterquam in illis, quae media nocte et in aurora fient, assumetur aliquid quod aequivaleat secundae additioni modo qui sequitur: Statim ut recordabor adesse horam exercitii, quod facere debeo, antequam vadam ad illud, ob oculos mihi ponens quo vadam, et coram quo, resumens¹ paululum exercitium quod facturus sum, et postea faciens tertiam additionem intrabo in exercitium.

[132] SECUNDA DIE sumere pro prima et secunda contemplatione praesentationem in templo, infra, pag. 218, et fugam, ut in exilium, in Aegyptum, infra, p. 218, et super his duabus contemplationibus

¹ Resumens, id est, in compendium redigens.
Vide pag. 68, annot. 1.

Siedmy: Ten, čo sa cvičí, tak nech sa usiluje zachovať predpisy o tme a o svete, [a] využiť príjemné alebo nepriaznivé počasie, ako mu to môže osoziť a byť na pomoci, nájsť to, po čom túži.

A v desiatom dodatku treba sa tomu, čo sa cvičí, správať podľa tajomstiev, na ktoré nazerá. Lebo podaktoré vyžadujú pokánie, a iné nie. Tak treba všetkých deťať dodatkov zachovávať s veľkou stastlivosťou.

[131] Piata poznámka: Vo všetkých cvičeniach, vyjmúc tie, ktoré sa konajú o polnoci a na svitaní, vykoná sa čosi, čo je rovnocenné druhému dodatku, a to nasledujúcim spôsobom: Zaraz, ako si spomeniem, že je už čas na cvičenie, ktoré mám robiť, prv než by som sa k nemu pribral, predložím si pred oči, kam a pred koho idem, shrniem si trochu cvičenie, ktoré mám konáť, a potom, spraviač si tretí dodatok, začнем cvičenie.

[132] DRUHÉHO DŇA si vziať na prvé a druhé nazeranie Obetovanie v chráme [vid' č. 268] a Útek do Egypta ako do výhnanstva [vid' č. 269]. O týchto dvoch nazeraniach budú dve opakovania a apli-

fient duæ repetitiones, et applicatio quinque sensum super illas, eodem modo quo factum est die praecedenti.

[133] Interdum utile est, etiamsi is qui exercetur robustus sit ac dispositus, variari aliquid ab hac secunda die usque ad quartam, inclusive, ut melius inveniat id quod desiderat, sumendo solum unam contemplationem summo mane, et alteram ad horam missae, et repetitionem super illis facere ad horam vesperarum, et applicare sensus ante coenam.

[134] TERTIA DIE sumere pro prima et secunda contemplatione quomodo puer Jesus erat obediens suis parentibus in Nazareth: infra, pag. 220: et quomodo, postea invenerunt illum in templo, infra pag. 220: et ita consequenter facere duas repetitiones, et applicare quinque sensus.

kovanie pätoro smyslov tým istým spôsobom, ako to bolo predošlého dňa.

[133] Niekedy je užitočné, a to i vtedy, keď ten, čo cvičenie robi, je mocný a ochotný [konáť päť cvičení], meniť čosi od tohto druhého dňa až do štvrtého záverečne, aby lepšie našiel po čom túži, a to tak, že si vezme len jedno nazeranie včas ráno, druhé v hodinu sv. omše, a o nich robi opakovanie v hodinu nešporov a pred večerou aplikáciu smyslov.

[134] TRETIEHO DŇA [vziať na prvé a druhé nazeranie] ako bol Ježiško poslušný svojim rodičom v Nazarete [vid č. 271] a ako ho potom našli v chráme [vid č. 272]. A znova vykonať postupne dve opakovania a aplikovať päť smyslov.

locum meum nesciunt vobis nos omnes
sunt et libenter nesciunt ut vobis mod

[135] PRAEAMBULUM AD CONSIDERAN-
DOS STATUS.

Considerato jam exemplo, quod Christus Dominus noster nobis dedit pro primo statu, qui consistit in observantia mandatorum, dum parentibus suis obediens erat, itemque considerato jam exemplo, quod idem Dominus nobis dedit pro secundo statu, qui est perfectionis evangelicae, quando remansit in templo, relinquent patrem suum adoptivum et matrem suam naturalem, ut aeterni Patris sui servitio pure vacaret; incipiems, simul contemplando ejus vitam, investigare et petere, in quanam vita seu in quo statu divina sua Majestas nobis uti ad suum servitium velit.

Et ideo pro aliqua introductione hujus rei, in primo exercitio sequenti videbimus intentionem Christi Domini nostri, et ex adverso oppositam intentionem inimici naturae humanae, et quomodo nos debeamus disponere, ut veniamus ad per-

sonam domini nesciunt ut vobis omnes
sunt et libenter nesciunt ut vobis mod

[135] ÚVOD K ÚVAHE O STAVOCH.

Po uvážení príkladu, ktorý nám dal Kristus, nás Pán, pre prvý stav, ktorý spočíva v zachovaní prikázani, tým, že bol poslušný svojim rodičom, a tiež [po uvážení príkladu, ktorý nám dal ten istý Pán] pre druhý [stav, stav] evanjeliovej dokonalosti, keď ostal v chráme, opustiac svojho pestúna a svoju telesnú matku, aby sa venoval výlučne službe svojho večného Otca: začneme súčasne, nazerajúc na jeho život, skúmať a prosiť [o poznanie], v akom živote alebo stave chce si nami poslúžiť jeho božská Velebnosť.

A preto akýmsi úvodom do tohto bude nasledujúce cvičenie, v ktorom uvidíme úmysel Krista, Pána nášho, a v protiklade zasa opačný úmysel nepriateľa ľudskej prirodzenosti. [Uvidíme,] ako sa načim pripraviť, aby sme došli ku dokonalosti

fectionem in quocumque statu seu vita,
quam Deus Dominus noster eligendam
nobis dederit.

[136] QUARTA DIE MEDITATIO DE DUO-
BUS VEXILLIS, ALTERO CHRISTI
SUMMI DUCIS AC DOMINI NOSTRI,
ALTERO LUCIFERI, CAPITALIS INI-
MICI NOSTRAE HUMANAЕ
NATURAE.

Solita oratio praeparatoria.

[137] Primum piaeambulum est historia.
Erit hic, quomodo Christus vocat et vult
omnes congregare sub suum vexillum, et
Lucifer contra sub suum.

[138] Secundum, compositio videndo lo-
cum. Erit hic, videre campum magnum
totius illius regionis Hierusalem, ubi sum-
mus dux generalis bonorum est Christus
Dominus noster: alterum campum in re-
gione Babyloniae, ubi caput inimicorum
est Lucifer.

[139] Tertium, rogare id quod volo, et
erit hic, petere cognitionem fraudum mali
capitis, et auxilium, ut ab illis mihi ca-
veam; et cognitionem vitae verae, quam

v hoc ijakom stave alebo živote, ktorý nám
Boh, náš Pán, dá vývoliť.

[136] ŠTVRTÝ DEN. ROZJÍMANIE O
DVOCH ZÁSTAVÁCH: JEDNA PA-
TRÍ KRISTOVI, NAJVYŠŠIEMU VOD-
COVI A PÁNOVI NÁŠMU, DRUHÁ
LUCIFEROVI, ÚHLAVNÉMU NEPRIA-
TEĽOVI NAŠEJ ĽUDSKEJ PRIRO-
DZENOSTI.

Obyčajná pripravná modlitba.

[137] Prvá predohra je dej. Tu to bude,
ako Kristus volá a chce všetkých shro-
maždiť pod svoju zástavu, Lucifer naopak,
pod svoju.

[138] Druhá predohra sostavenie poze-
raním na miesto. Tu to bude vidieť veľké
pole celého tohto kraja jeruzalemského,
kde najvyšším všeobecným vodcom je
Kristus, náš Pán, — a druhé pole na okolí
Babylóna, kde náčelníkom nepriateľov je
Lucifer.

[139] Tretia predohra: Prosif o to, čo
chcem. A tu to bude, prosif o poznanie
klamov zlého náčelníka, a o pomoc, aby
som sa ich varoval, ako aj o poznanie

ostendit¹ summus et verus dux, et gratiam ad illum imitandum.

[140] Punctum primum est, imaginari ac si sederet caput omnium inimicorum in magno illo campo Babyloniae, velut in magna quadam cathedra ignis et fumi, in figura horrenda atque terribili.

[141] Secundum, considerare quomodo convocationem facit innumerabilium demonum, et quomodo illos spargit, hos in talem civitatem, et illos in aliam, atque ita per universum mundum, nullas omittendo provincias, nulla loca, nulos status, seu nullas conditiones hominum, nec personas ulla in particulari.

[142] Tertium, considerare concionem quam ad illos habet et quomodo eos admonet ad injicienda hominibus retia et catenas, ut primo tentare eos debeant cupiditate divitarum, prout solet, ut in pluribus, quo facilius perveniant ad vanum honorem mundi, et inde ad magnam superbiā.

Ita, ut primus gradus sit divitarum: secundus honoris: tertius superbiae: et ex

¹ Aut. habet muestra ex verbo mostrar, quod hoc loco melius vertes docet cum Versione prima.

ozajstného života, ktorému nás učí najvyšší a pravý Vodca, a o milosť nasledovať ho.

[Prvá časť: Luciferova zástava.]

[140] Prvý bod je predstaviť si, akoby náčelník všetkých nepriateľov sedel na tom veľkom babylónskom poli ako na veľkej stolici z ohňa a dymu, v hroznej a strašlivej podobe.

[141] Druhý bod: Uvažovať, ako svoláva nesčíselných zlých duchov a ako ich rozsýpa, jedných do toho mesta, iných zas do iného, a tak do celého sveta, nevynechajúc nijakú krajinu, nijaké miesto, nijaký stav, ani nijaké osoby jednotlivovo.

[142] Tretí: Uvažovať reč, ktorú k nim má, a ako ich vyzýva, aby hádzali na ľudí siete a refaze. Majú ich ponajprv pokúšať túžbou po bohatstve — ako to [on sám] u väčšiny robieva — aby sa tak ľahšie dostali do märnej svetskej cti a z nej do veľkej pýchy.

Teda prvým stupňom bude bohatstvo, druhým česť, tretím pýcha. A z týchto

istis tribus gradibus inducit Lucifer ad omnia reliqua vitia.

[143] Similiter ex opposito imaginandum est de summo et vero duce, qui est Christus Dominus noster.

[144] Primum punctum est, considerare quo modo Christus Dominus noster se sis sit in magno campo illius regionis Hierusalem in loco hunili, speciosus et amabilis¹.

[145] Secundum, considerare quomodo universi mundi Dominus eligit tam multis personas, apostolos, discipulos, etc., et eos mittit per universum mundum, spar gendo sacram suam doctrinam per omnes status, et conditiones personarum.

[146] Tertium, considerare concionem, quam Christus Dominus noster habet ad omnes suos servos et amicos, quos ad tam expeditionem mittit, commendando illis, ut omnes velint adjuvare, adducendo illos primum ad summam paupertatem spiritualem, et, si suae divinae Majestati

¹ Vox *amabilis* respondet *magis* proprie hispanicae *amable*; voci autem hispanicae *gracioso* pressius forte respondet latinum verbum *jucundus* vel *gratosus*.

troch stupňov navedie [Lucifer] na vše kty ostatné nepravosti.

[Druhá časť: Kristova zástava.]

[143] Podobne si treba predstaviť, ako protivu, najvyššieho a pravého Vodcu, ktorým je Kristus, nás Pán.

[144] Prvý bod je uvažovať, ako si Kristus, nás Pán, krásny a milý, na veľkom poli jeruzalemského kraja zastane na skromnom mieste.

[145] Druhý: Pozorovať, ako si Pán celého sveta vyberá toľko osôb, apoštolov, učeníkov atď., a vysiela ich do celého sveta, aby rozosievali jeho sväté učenie medzi ľudí všetkých stavov a pomerov.

[146] Tretí: Uvažovať o reči, ktorú má Kristus, nás Pán, ku všetkým svojim slu hom a priateľom, ktorých vysiela na takú výpravu. Odporúča im, aby všetkým chceli pomáhať, nahovárajúc ich napred na krajnú chudobu duchovnú a — keby tak páčilo jeho božskej Velebnosti a keby

placuerit, et ad hoc eos eligere voluerit, non minus ad paupertatem actualem; secundo, ad desiderium opprobriorum et contemptuum, quia ex his duabus rebus sequitur humilitas.

Ita ut sint tres gradus: prius, paupertas contra divitias; secundus, opprobrium vel contemptus contra honorem mundanum; tertius, humilitas contra superbiam: et ex his tribus gradibus inducant homines ad omnes reliquas virtutes.

[147] Colloquium faciam ad Dominam nostram, ut mihi obtineat gratiam a suo Filio et Domino; ut ego recipiar sub ejus vexillum: et primum, in summa paupertate spirituali, et si divinae suae Majestati placuerit, et me eligere ac recipere voluerit, non minus in paupertate actuali: secundo, in tolerandis opprobriis et injuriis, ad magis in illis eum imitandum, dummodo possim eas tolerare absque ullius peccato, et absque disgustu suae divinae Majestatis. Et simul recitabo *Ave Maria*.

Petere eadem a Filio, ut ea mihi obtineat a Patre: et inde dicere: *Anima Christi*.

Petere eadem a Patre, ut ipse ea mihi concedat, et dicere: *Pater noster*.

[148] Hoc exercitium fiet media nocte, et dein iterum summo mane.

si ich chcela na to vyvoliť — nie menej na chudobu skutočnú; po druhé [vedúc ich] na túžbu po potupovaní a opovrhovaní, lebo z týchto dvoch vecí [z chudoby a z opovrhovania] nasleduje poníženosť.

Teda aby boli tri stupne: prvý chudoba proti bohatstvu; druhý potupa a opovrhnutia oproti svetskej cti; tretí poníženosť proti pýche A z týchto troch stupňov nech navádzajú [ľudí] na všetky ostatné čnosti.

[147] Rozhovor budem mať s našou Paňou, aby mi vyprosila milosti od svojho Syna a Pána, žeby ma prijal pod svoju zástavu, a to ponajprv vo svrchovanej duchovnej chudobe a — keď sa tak jeho bozskej Velebnosti zapáči a bude si mať chcieť vyvolať a priať — nie menej [aj] v skutočnej chudobe; po druhé v znášani krívdu a potupy, aby som ho v nich lepšie nasledoval, keď ich len budem môcť znášať bez hriechu kohokoľvek a bez neľúbosti jeho bozskej Velebnosti. Potom [sa pomodlim] Zdravas Mária.

O to isté budem prosiť Syna, aby mi to vymohol od Otca, a pomodlím sa Duša Kristova.

Tiež o to prosiť i Otca, aby mi on sám to dal; a pomodliť sa Otčenáš.

[148] [Poznámka.] Toto cvičenie bude o polnoci a potom zasa skoro ráno. A vy-

Et fient duae repetitiones ejusdem ad horam missae, et ad horam vesperarum semper finiendo cum tribus colloquiis supradictis ad Dominam nostram, ad Filium et ad Patrem: et illud exercitium de binariis, quod sequitur, fiet hora ante coenam.

[149] MEDITATIO FIET EADEM QUARTA
DIE DE TRIBUS BINARIIS HOMINUM,
UT AMPLECTAMUR OPTIMUM.

Solita oratio praeparatoria.

[150] Primum praeambulum est historia, quae est de tribus binariis hominum, et unaquaeque earum classum acquisivit decem millia ducatorum, non pure ac debite propter amorem Dei, et voiant omnes se salvare, et invenire in pace Deum Dominum nostrum, tollendo a se pondus et impedimentum, quod in affectione rei acquisitae habent ad hoc¹.

[151] Secundum, compositio, videndo locum. Erit hic, videre me ipsum, quomodo sto coram Deo Domino nostro, et omnibus eis sanctis, eo animo ut desi-

¹ ad salutem, scilicet, et ad Deum in pace inveniendum.

konajú sa oňom dve opakovania v hodinu omše a v hodinu nešporov. Vždy sa zakončí troma rozhovormi ako hore: k našej Pannej, k Synovi a Otcovi. Cvičenie o dvojiciach, čo nasleduje, vykoná sa v hodine pred večerou.

[149] TEN ISTÝ ŠTVRTÝ DEŇ SA VYKONÁ ROZJÍMANIE O TROCH DVOJICIAH ĽUDÍ, ABY SME PRIJALI, ČO JE NAJLEPŠIE.

Obyčajná prípravná modlitba.

[150] Prvá predohra je dej o troch dvojiciach ľudí. Každá z nich si nadobudla desať tisíc dukátov, ale nie čisto a ako sa patrí: z lásky k Bohu; všetci sa chcú spasieť a v pokoji nájsť Boha, Pána nášho, tým, že sa zbavia farchy a prekážky na ceste za cielom. [Tou prekážkou] im je náklonnosť k nadobudnutej veci.

[151] Druhá predohra: sostavenie pozraním na miesto. Tu to bude: Vidiet sa samého, ako stojím pred Bohom, Pánom nášim, a pred všetkými jeho svätými, aby

derem et cognoscam id quod gratius sit
divinae suae Bonitati.

[152] Tertium, petere id quod volo. Hic
erit, postulare gratiam ad eligendum id
quod magis sit ad gloriam divinae suae
Majestatis, et salutem animae meae.

[153] Primus binarius vellet tollere af-
fectum quem habet erga rem acquisitam,
ut inveniret in pace Deum Dominum no-
strum, et salvare se sciret, et non ponit
media usque ad horam mortis.

[154] Secundus vult tollere affectum,
sed ita vult eum tollere, ut maneat cum re-
acquisita¹, ita ut Deus veniat eo quo
vult ipse, et non resolvit se ad rem re-
linquendam², ut ad Deum eat, etiamsi
hic status sibi futurus esset optimus.

[155] Tertius vult tollere affectum, sed
ita illum vult tollere, ut etiam non te-
neatur affectione ad rem acquisitam re-
tinendam, vel non retinendam; sed vult
solum velle illam, vel nolle, prout Deus
Dominus noster ipsi dabit velle, et prout
personae tali melius videbitur ad servi-
tium et laudem divinae suae Majestatis:

¹ Id est ut retineat rem acquisitam.

² Clarius: non decernit rem relinquere.

som poznal a túžil po tom, čo je milšie
jeho božskej Dobrote.

[152] Tretia predohra: Prosíť o to, čo
chcem; tu to bude prosba o milosť, aby
som si volil to, čo bude viac na slávu
jeho božskej Velebnosti a na spásu mo-
jej duše.

[153] Prvá dvojica by sa chcela zbaviť
náklonnosti k nadobudnutej veci, aby v
pokoji našla Boha, Pána nášho, a mohla
sa spasť. No nepoužíva prostriedky až do
hodiny smrti.

[154] Druhá dvojica chce sa zbaviť ná-
klonnosti — ale tak, aby si mohla pone-
chať nadobudnutú vec, žeby Boh prišiel
ta, kde ona chce, a nerozhodne sa opustiť
vec, aby šla k Bohu, hoci tento stav by
bol pre ňu najlepší.

[155] Tretia chce sa zbaviť náklonnosti;
a to tak sa jej chce zbaviť, aby ju ne-
sputnala ani [dobrovoľná] náklonnať po-
držať si alebo nepodržať nadobudnutú
vec; ale je [pevne] odhodlaná nadobud-
nutú vec chcieť alebo nechcieť jedine po-
dľa toho, čo jej Boh, nás Pán, dá chcieť
a ako sa jej bude zdať lepším na službu

et interea vult reputare, quod omnia re-linquit in affectu, vires intendendo, ut neque illam rem, neque ullam aliam velit nisi ipsum moverit solum servitum Dei Domini nostri: ita ut desiderium ut melius possit servire Deo Domino nostro, illum moveat ad rem suam endam vel relinquendam.

[156] Facere eadem tria colloquia, quae facta sunt in contemplatione praecedentia de duobus vexillis.

[157] Notandum est, quod quando nos sentimus affectum vel repugnantiam contra paupertatem actualem, quando non sumus indifferentes ad paupertatem vel divitias, multum juvat ad extingendum tam affectum inordinatum, petere in colloquiis (etiamsi sit contra carnem) ut Dominus ipsum eligat ad paupertatem actualem, et protestari se id velle, petere et supplicare, dummodo sit servitum et laus divinae ejus Bonitatis.

[158] QUINTA DÍE contemplatio de profectione Christi Domini nostri a Nazareth ad flumen Jordanem, et quomodo fuit baptizatus. Infra, pag. 222.

[159] Haec contemplatio fiet semel media nocte, et iterum in aurora, et duas repetitiones super eadem fient ad horam

a chválu jeho božskej Velebnosti. A zatial chce mať starostlivosť, že v náklonnosti všetko zanechá, [totižto] usilujúc sa nechcieť ani tú vec ani nijakú inú, iba ak by ju pohýňala jedine služba Boha, Pána nášho, takže [jedine] túžba môcť lepšie slúžiť Bohu, Pánovi nášmu, ju pochne [príslušnú] vec vziať alebo ju opustiť.

[156] Zrobíť tri rozhovory, ktoré sa vykonaly v predošлом nazeraní o dvoch zástavách.

[157] [Poznámka.] Treba poznamenať, že keď cítime hnutie alebo odpor proti skutočnej chudobe, keď nie sme indiferentní voči chudobe alebo bohatstvu, na udusenie takého nezriadeného hnutia veľmi osoží prosiť v rozhovoroch, — i keď sa to telu protiví — aby nás Pán vyvolil na skutočnú chudobu, a [uistovať ho], že to naozaj chceme, o to vrúcne prosíme, len nech je to na službu a chválu jeho božskej Dobroty.

[158] PIATY DEŇ: nazeranie na odchod Krista, Pána nášho, z Nazareta ku rieke Jordánu a ako bol pokrstený [č. 273.]

[159] [Prvá poznámka.] Toto nazeranie bude raz o polnoci, potom zas skoro ráno. Dve opakovania o ňom budú v hodinu

missae et vesperarum, et ante coenam applicare ad illam quinque sensus: in unoquoque ex his quinque exercitiis praemittendo solitam orationem praeparatoriam, et tria praembula, sicut haec omnia declarata sunt in contemplatione incarnatione et nativitate, et finiendo cum tribus colloqiis meditationis de tribus binariis vel juxta notam quae sequitur post binarios.

[160] Examen particulare, post prandium, et post coenam, fiet de defectibus et negligentiis circa exercitia et additio-nes hujus diei, et sic in iis diebus qui sequuntur.

[161] SEXTA DIE contemplatio quomodo Christus Dominus noster ivit a flumine Jordane ad desertum inclusive: servando in omnibus eamdem formam, quae in quinta die servata est.

SEPTIMA DIE, quomodo S. Andreas et alii secuti sunt Christum Dominum nostrum. Infra, pag. 224.

OCTAVA DIE, de sermone in monte, qui est de octo beatitudinibus. Infra, pag. 228.

NONA, quomodo Christus Dominus noster apparuit suis discipulis super undas maris. Infra, pag. 230.

DECIMA, quomodo Dominus praedicabat in templo. Infra, pag. 240.

omše a nešporov, a pred večerou načim aplikovať päť smyslov, pri čom sa v každom z týchto piatich cvičení vykoná na začiatku zvyčajná modlitba, tri predohry, ako to všetko bolo vysvetlené v nazeraní o Vtelení a Narodení. Zakončí sa troma rozhovormi [rozjímania] o troch dvojiciach alebo podľa poznámky za dvojicami.

[160] [Druhá poznámka.] Osobitné spytovanie svedomia po obede a po večeri bude o chybách a nedbanlivostiach pri cvičeniach a dodatkoch toho dňa; a tak i v nasledujúce dni.

[161] ŠIESTEHO DŇA: Nazeranie, ako siel Kristus, Pán náš, od rieky Jordána na púšť, včítane. Vo všetkom zachovajme ten istý spôsob ako piateho dňa.

SIEDMEHO DŇA. Ako sv. Andrej a iní nasledovali Krista, nášho Pána. [Vid' medzi tajomstvami zo života Krista č. 275.]

ÓSMEHO DŇA: O reči na hore, o ôsmich blahoslavenstvách. [Vid' č. 278.]

DEVIATEHO DŇA: Ako sa Kristus, Pán náš, zjavil učenikom na morských vlnách. [Vid' č. 280.]

DESIATEHO DŇA: Ako Pán kázal v chráme. [Vid' č. 288.]

UNDECIMA, de resurrectione Lazari.
Infra, pag. 236.

DUODECIMA, de die palmarum. Infra,
pag. 238.

[162] Prima nota est, quod in contemplationibus hujus secundae hebdomadae, prout unusquisque vult temporis plus vel minus impendere, vel prout profectum faciat, potest extendere, vel abbreviare hebdomadam; si extendere voluerit, fiet sumendo mysteria visitationis Dominae nostrae ad sanctam Elisabeth, pastores, circumcisionem pueri Jesu, et tres reges, et sic de aliis; et si abbreviare voluerit, poterit etiam subtrahere ex illis mysteriis quae supra posita sunt: quia hoc est tantum dare introductionem quamdam et modum ad postea melius et magis complete contemplandum.

[163] Secunda, materia electionum inchoabitur a contemplatione discessus Christi a Nazareth ad Jordánum, inclusive sumendo hanc contemplationem, id est, quinta die; prout in sequentibus declaratur.

[164] Tertia, antequam quis ingrediatur in electiones, ut afficiatur ad veram Christi Domini nostri doctrinam, multum juvat

JEDENÁSTEHO DŇA: O vzkriesení Lazara. [Vid č. 285.]

DVAINÁSTEHO DŇA: Deň kvetný.
[Vid č. 287.]

[Poznámky.]

[162] Prvá poznámka. V nazeranach tohto druhého týždňa si môže každý predĺžiť alebo skrátiť týždeň podľa toho, či chce tomu venovať viac alebo menej času, alebo podľa toho, ako napreduje. Keď ho predĺži, môže to urobiť tak, že priberie tajomstvá navštívenia našej Pannej u sv. Alžbety, pastierov, obrezania Ježiška, o troch Kráľoch a iné. Ak by ho však chcel skrátiť, môže i vyniechať z tých tajomstiev, ktoré sme vyššie vypočítali. Lebo toto je len podanie akéhosi úvodu a spôsobu, aby sa podľa neho neskôr lepšie a dokonalejšie nazeralo.

[163] Druhá poznámka. Vec voľby sa začne od nazerania na odchod Kristov z Nazareta k Jordánu, berúc včitane toto nazeranie, t. j. piateho dňa, ako sa to vysvetluje v tom, čo nasleduje.

[164] Tretia poznámka. Prv než by sa prikročilo k voľbe, aby sa človek priklonil ku pravej náukе Krista, Pána nášho,

considerare et advertere ad tres sequentes modos seu species humilitatis, et considerando eas identidem per totam diem, et item faciendo colloquia, prout infra dicetur.

[165] Primus modus humilitatis est necessarius ad salutem aeternam, scilicet, quod ita me demittam, et ita me humiliem, quantum possim, ut in omnibus obediam legi Dei Domini nostri, adeo ut, etiamsi me constituerent dominum omnium rerum creatarum in hoc mundo, vel pro conservanda propria vita temporali, non veniam in deliberationem transgrediendi mandatum aliquod, sive divinum, sive humanum, quod me obliget sub peccato mortali.

[166] Secunda est perfectior humilitas quam prima, scilicet, si ego in tali me constitutum puncto inveniam, ut non velim, neque afficiar magis ad habendum divitias quam paupertatem, ad cupiendum honorem quam ignominiam, ad desiderandam vitam longam quam brevem, ubi aequale fuerit servitium Dei Domini nostri, et salus animae meae aequalis: itemque, ut nec pro omnibus rebus creatis, neque eo quod mihi vitam auferrent, in deliberationem veniam committendi aliquid veniale peccatum.

veľmi pomáha uvážiť a všimnúť si tri nasledujúce spôsoby [čiže druhy] ponížnosti a uvažovať o nich celý deň viac ráz a robiť tiež rozhovory, ako sa nižšie povie.

[Tri spôsoby poníženosti.]

[165] Prvý spôsob poníženosti je potrebný na večné spasenie. [Treba] totiž, aby som sa tak uponižil a pokoril, nakoľko mi je to možné, že by som vo všetkom poslúchal zákon Boha, nášho Pána, natoľko, že ani čo by ma urobili pánom všetkých vecí, stvorených na tomto svete, ani za záchrannu vlastného časného života, by som sa nepustil do uvažovania, či mám prestúpiť daktorý zákon boží alebo ľudský, ktorý ma viaže pod fažkým hriechom.

[166] Druhý spôsob poníženosti je dokonalejší než prvý; totižto [spočíva v tom], že som v takom duchovnom stave, že nechcem radšej a nekloním sa viac k tomu, aby som mal bohatstvo než chudobu, aby som viac túžil po úcte než po potupe, viac po dĺhom než po krátkom živote, keď ide o rovnakú službu Boha, Pána nášho, a jednačko to slúži na moje spasenie. A tiež ani za celý svet, ba ani čo by mi mali život vziať, nepustil by som sa do uvažovania, či mám spáchať dajaký všedný hriech.

[167] Tertia est humilitas perfectissima, scilicet, quando, includendo primam et secundam, ubi aequalis fuerit laus et gloria divinae Majestatis, ad imitandum Christum Dominum nostrum, utque ei magis actu similis fiam, volo et eligo magis paupertatem cum Christo paupere, quam divitias; opprobria cum Christo pleno opprobriis, quam honores: et magis desidero aestimari vanus et stultus pro Christo, qui prior habitus fuit pro tali, quam sapiens ac prudens in hoc mundo.

[168] Itaque pro eo, qui desiderat hanc tertiam humilitatem obtainere, multum prodest, facere tria colloquia de binariis jam dicta, petendo, ut Dominus noster velit ipsum eligere ad hanc tertiam, maiorem et meliorem humilitatem, quo magis eum imitetur, ac melius ei serviat, si aequale aut majus fuerit servitium, et aequalis aut major laus divinae suaे Majestatis.

[169] PRAEAMBULUM AD ELECTIONEM
FACIENDAM.

In omni bona electione, quantum est ex parte nostra, oculus intentionis nostrae debet esse simplex, unice spectando finem, ad quem creatus sum, scilicet, ad

[167] Treti spôsob ponížnosti je najdokonalejší, totižto [je v tomto:] Zahrnúc prvý a druhý spôsob, aby som nasledoval Krista, Pána nášho a čím viac sa mu skutočne podobal, chcem a volim si ak to jednako slúži na česť a slávu božskej Velebnosti — radšej chudobu s Kristom chudobným než bohatstvo; s Kristom potupeným radšej potupu ako úctu, a radšej túžim po tom, aby ma pokladali skôr za blázna a sprostého než za učeného a mûdreho tu na tomto svete, a to pre Krista, ktorého prv pokladali za takého.

[168] [Poznámka.] Tomu teda, kto chce dosiahnuť tento tretí spôsob ponížnosti, veľmi osozi urobí si tri už spomenuté rozhovory z dvojic a prosí pri tom, aby Pán náš ráčil ho vyvolať na túto tretiu, väčšiu a lepšiu poníženosť, že by ho tým lepšie nasledoval a jemu lepšie slúžil, ak to bude na rovnakú alebo väčšiu jeho službu, na rovnakú alebo väčšiu česť jeho božskej Velebnosti.

[169] ÚVOD, ABY SA VYKONALA
VOLBA.

Pri každej dobrej voľbe, nakoľko to od nás závisí, musí byť oko nášho úmyslu prosté, hľadiac jedine na cel', pre ktorý sme stvorení, t. j. na chválu Boha, Pána

laudem Dei Domini nostri, et salutem animae meae: quapropter quidquid ego eligam, debet esse ad hoc ut me juvet ad finem, ob quem creatus sum: non ordinando, neque trahendo finem ad medium, sed medium ad finem: sicut accidit ut multi eligant primo uxorem ducere, id quod est medium, et secundario in statu conjugali Deo Domino nostro servire, quod, scilicet servire Deo, est finis. Similiter sunt alii, qui primo volunt habere beneficia ecclesiastica, ac postea servire Deo in illis. Itaque hi non recta tendunt ad Deum, sed volunt ut Deus recta veniat a ipsorum inordinatas affectiones, et consequenter ex fine faciunt medium, et ex medio finem; ita ut quod priori loco assumere deberent, posteriore loco assumant. Primum enim debemus pro objecto ponere, velle servire Deo, id quod est finis; et secundario, beneficium assumere, vel uxorem ducere, si id magis mihi conveniat; id quod est medium ad finem. Nihil ergo debet me movere ad haec vel illa media assumenda aut ad ea reliquenda, nisi solum servitum et laus Dei Domini nostri, et salus aeterna animae meae.

nášho, a na spásu svojej duše. A preto čokoľvek si volím, musí slúžiť na to, aby mi pomáhalo k cieľu, pre ktorý som stvorený a nesmiem riadiť alebo ťahať cieľ k prostriedku, lež prostriedok k cieľu. Tak sa stáva, že mnohí najprv sa rozhodnú oženiť, čo je prostriedok, a až na druhom mieste slúžiť Bohu v stave manželskom, čo, t. j. služba božia, je cieľom. Podobne sú zas iní, čo najprv chcú mať benefíciá a len potom slúžiť v nich Bohu. A tak tito nejdú rovno k Bohu, lež chcú, aby Boh prišiel rovno k ich nezriadeným náklonnostiam. Robia ďalej z cieľa prostriedok a z prostriedku cieľ. To, čo by mali postaviť na prvé miesto, postavia na druhé. Lebo najprv si máme postaviť pred oči, že chceme slúžiť Bohu, čo je cieľ, a až potom, keď je to osoznejšie, vziať si benefíciá alebo ženu, čo je prostriedok ku cieľu. Nijaká vec ma teda nemá pohnúť, aby som po tých alebo oných prostriedkoch siahol alebo ich nechal, iba služba a chvála Boha, Pána nášho, a večná spás mojej duše.

140

[170] AD ACCIPIENDAM NOTITIAM, QUI
BUS DE REBUS FIERI DEBET ELE
CTIO, PROPONITUR SEQUENS CON
SIDERATIO, ET CONTINET IN SE
QUATUOR PUNCTA, ET NOTAM
UNAM.

Primum punctum, necessarium est, ut
omnia, de quibus volumus electionem fa
cere, sint indifferentia, aut bona in se,
quaeque militent intra sanctam matrem
Ecclesiam hierarchicam, et non mala, ne
que huic Ecclesiae repugnantia.

[171] Secundum, sunt quaedam, quae
cadunt sub electionem immutabilem, qua
lia sunt sacerdotium, matrimonium, etc.:
sunt alia quae cadunt sub electionem mu
tatilem, cuiusmodi est, accipere beneficia
ecclesiastica, vel ea relinquere, accipere
bona temporalia, vel abjicere.

[172] Tertium, in electione immutabili,
quae jam semel facta est, non est amplius
quod eligatur, quia non potest dissolvi,
sicut est matrimonium, sacerdotium etc.
Hoc tantum advertendum est, ut si quis
non fecit electionem debite et ordinate,
absque affectionibus inordinatis, hujus er
roris poenitens procuret bonam vitam
agere in sua electione: quae electio non

[O predmetoch voľby.]

[170] ABY SME SI NADOBUDLI ZNALO
STI, O KTORÝCH VECIACH TREBA
KONAŤ VOĽBU, PREDKLADÁ SA
NASLEDUJÚCE UVAŽENIE, KTORÉ
OBSAHUJE V SEBE ŠTYRI BODY A
JEDNU POZNÁMKU.

Prvý bod. Potrebné je, aby všetky veci,
o ktorých chcem robiť voľbu, boli indi
ferentné alebo v sebe dobré, a aby slúžily
v medziach svätej Matky Cirkvi hierar
chickej, aby neboli zlé alebo tejto Cirkvi
protivné.

[171] Druhý bod. Sú veci, ktoré patria
k voľbe nezmeniteľnej, ako knazstvo,
manželstvo atď., a sú zasa také, čo podlie
hajú voľbe zmeniteľnej, ako prijať alebo
zanechať beneficium, prijať časné majet
ky alebo sa ich zrieknúť.

[172] Tretí bod. V prípade nezmeniteľ
nej voľby, ktorú sme už raz urobili [a u
skutočnili], nemáme ďalej čo voliť, lebo
sa nemôže zrušiť, ako napríklad manžel
stvo, knazstvo atď. Treba hľadieť jedine
na to, aby ten, kto si voľbu nevykonal
správne a zriadene bez nezriadených ná
klonností, to oľutoval a usiloval sa vo
svojom takto vyvolenom stave viesť dobrý

videtur esse vocatio divina, cum sit electione inordinata et obliqua: quemadmodum multi in hoc errant, facientes ex obliqua, vel ex mala electione vocationem divinam: quia omnis vocatio divina est semper pura et munda, sine admixtione carnis, neque alterius cujusquam affectionis inordinatae.

[173] Quartum, si quis electionem fecit debite, et ordinate rerum quae sunt sub electione mutabili, et non accedendo ad carnem, neque ad mundum, non est cur denuo faciat electionem, sed in illa statuat perfectum se reddere quantum possit.

[174] Nota: advertendum est, quod si talis electio mutabilis non fuit facta sincera et bene ordinata, tunc expedit electionem debite facere, si quis desideret, ut ex se proveniant fructus insignes, et valde grati Deo Domino nostro.

[175] TRIA TEMPORA AD FACIENDAM SANAM, ET BONAM ELECTIONEM IN UNOQUOQUE EX ILLIS.

Primum tempus est, quando Deus Dominus noster ita movet et attrahit voluntatem, ut, quin dubitet, nec dubitare possit talis anima devota, sequatur id quod sibi ostensum est, quemadmodum S. Pau-

život. Taká voľba sa nezdá božím volánim, keďže je to voľba nezriadená a prevrátená, ako sa mnohí v tejto veci mylia, keď prevrátenú alebo zlú voľbu pokladajú za božie volanie. Lebo každé volanie božie je čisté a jasné, bez primiešania tela alebo nejakej inej nezriadenej náklonnosti.

[173] Štvrtý bod. Keď si niekto urobil voľbu poriadne, ako sa patrí, o veciach, ktoré patria k voľbe meniteľnej, a nepriadal sa v tom ani k telu, ani k svetu, niet príčiny, prečo by mal znova voliť, ale sa má, nakoľko môže, zdokonaľovať v tom, čo si vyvolil.

[174] Poznámka: Treba si všimnúť, že ak taká meniteľná voľba nebola urobená úprimne a celkom zriadene, vtedy sa odporúča urobiť si voľbu, ako sa patrí, ak kto túži priniesť znamenité a Bohu, Pánu nášmu, veľmi milé ovocie.

[175] TRI DOBY, KEDY MOŽNO UROBIŤ SPRÁVNU A DOBRÚ VOLBU.

Prvá doba je, keď Boh, Pán náš, tak hýbe a prífahuje vôle, že taká nábožná duša bez toho, že by pochybovala alebo mohla pochybovať, nasleduje to, čo jej bolo ukázané, ako to robili sv. Pavol a sv.

lus et S. Mattheus fecerunt in sequendo
Christo Domino nostro.

[176] Secundum, quando sumitur multum claritatis et cognitionis per experientiam consolationum et desolationum, et per experientiam discretionis diversorum spirituum.

[177] Tertium tempus est tranquillum, quando considerans quis primo, ad quid natus sit homo, scilicet, ad laudandum Deum Dominum nostrum et ad salvandum animam suam: et hoc desiderans, eligit ut medium vitam aliquam, seu statum intra limites Ecclesiae, ut eo juvetur in servitio Domini sui, et salvatione animae suaee.

Dixi tempus tranquillum, quando anima non agitatur diversis spiritibus, et potentissi sui naturalibus utilitur libere et tranquille.

[178] Si in primo, vel secundo tempore non fit electio, sequuntur circa hoc tertium tempus duo, modi ad illam faciendam.

PRIMUS MODUS AD FACIENDAM
SANAM ET BONAM ELECTIONEM
CONTINET IN SE SEX PUNCTA.

Primum punctum est, proponere mihi ante oculos rem, super qua volo facere

Matúš, keď nasledovali Krista, nášho Pána.

[176] Druhá doba je, keď dostávame veľa svetla a poznania zo skusovania útechy a neútechy a zo skúsenosti rozlišovania rozličných duchov.

[177] Tretia doba je pokojná: [Ten, čo robí voľbu], uváži si po prve, na čo sa narodil človek, aby totiž chválil Boha, Pána svojho, a aby spasil svoju dušu. [Potom] túžiac po tomto [cieli] volí si ako prostriedok [k nemu] akýsi spôsob života čiže stav v medziach Cirkvi, aby mu pomáhal slúžiť Bohu a spasieť si dušu.

Povedal som: »Doba pokojná«, t. j. keď duša nie je zmietaná rozličnými duchmi a svoje prirodzené schopnosti užíva slobodne a pokojne.

[178] Ak sa voľba nevykoná v prvej alebo v druhej dobe, vtedy pre túto treťiu dobu sú dva spôsoby, ako ju robiť.

PRVÝ SPÔSOB UROBIŤ SI SPRÁVNU
A DOBRÚ VOĽBU OBSAHUJE ŠEST
BODOV.
Prvý bod. Predložim si vec, o ktorej si chcem vykonať voľbu, napríklad úrad

electionem, verbi gratia, officium, vel beneficium quod acceptandum sit, vel relinquendum, vel aliam rem quamcumque, quae cadat sub electionem mutabilem.

[179] Secundum, necesse est tenere pro objecto finem ob quem creatus sum, qui est, ut laudem Deum Dominum nostrum, et salvem animam meam: et simul invenire ¹ me indifferentem, sine affectione ulla inordinata, ita ut non sim magis inclinatus, neque affectus ad acceptandam rem propositam, quam ad eam relinquendam, neque magis ad relinquendam illam, quam ad acceptandam: sed ut me inveniam veluti in stilo staterae in aequilibrio, ad secundum id quod sensero esse magis in gloriam et laudem Dei Domini nostri, et salvationem animae meae.

[180] Tertium, petere a Deo Domino nostro, ut velit movere voluntatem meam, et ponere in anima mea id quod ego facere debeo circa rem propositam, quod magis sit in laudem et gloriam suam, dis-

¹ »Non ut in fundamento: reddere seu *iacere* me *indifferentem*, sed: *habere*, seu, ut proprio sonat autographum, *invenire* me *indifferentem*. Hic enim conatus adquirendae indifference non sufficit; sed ipsa indifference praerequiritur ad electionem recte faciendam«. Ro., p. 110, annot. (84).

alebo beneficium, ktoré mám prijať alebo nechať, alebo hocakú inú vec, ktorá patrí k meniteľnej voľbe.

[179] Druhý bod. Načim mať pred očami cel, pre ktorý som stvorený, a to je: chváliť Boha, Pána nášho, spasť si dušu a spolu byť indiferentným, bez nezriadenej náklonnosti, tak aby som sa neklonil a neboli viac náhylný predložený vec skôr prijať než nechať ju, ani viac nechať ju, ako prijať, ale aby som bol akoby v rovnováhe, aby som išiel za tým, čo sa mi viac pozdáva na čest a slávu Boha, nášho Pána, a na spásu mojej duše.

[180] Tretí bod. Prosieť Boha, Pána nášho, o milosť, aby mi ráčil pohnúť vôľu a vložiť mi do duše to, čo mi treba, robiť v predloženej veci, čo by bolo viac na jeho chválu a čest, aby som dobre a sta-

currendo bene et fideliter intellectu meo,
et eligendo conformiter ad suam sanctissimam et beneplacentem voluntatem.

[181] Quartum, considerare ratiocinando, quot commoda et utilitates mihi proveniant, si habeam officium vel beneficium propositum, ad solam laudem Dei Domini nostri et salutem animae meae; et e contrario considerare similiter incommoda et pericula, quae sint in eo habendo: tantumdem faciendo in secunda parte, scilicet, videre commoda et utilitates in eo non tenendo, et similiter e contrario, incommoda et pericula in eo item non tenendo.

[182] Quintum, postquam ita discurri, et ratiocinatus sum in omnes partes super re proposita, videre quam in partem ratio magis se inclinet: et ita secundum maiorem motionem rationalem, et non secundum motionem ullam sensualem, debet fieri deliberatio super re proposita.

[183] Sextum, facta tali electione, seu deliberatione, debet is qui eam fecit, ire multa cum diligentia ad orationem ante conspectum Dei Domini nostri, et offerre illi talem electionem, ut divina sua Majestas velit illam recipere et confirmare, si majus ejusdem servitium et laus fuerit.

točne uvážil svojím rozumom a volil si podľa jeho presvätej a milej vôle.

[181] Štvrtý bod. Dôkladne uvažoval a usúdil, koľko výhod a osohu budem mať, keď dosiahnem predložený úrad alebo benefíciu, majúc pred očami jedine chválu Boha, Pána nášho, a spásu svojej duše; a naopak, [treba] uvážiť i nevýhody a nebezpečenstvá, ktoré by boly v tom, keby som ho [benefíciu] mal. Práve tak budem postupovať i v druhej čiastke, a to tak, že uvážim výhody a osoh v tom prípade, keby som ho [benefíciu] nemal, a podobne nevýhody a nebezpečenstvá, keby som ho nemal.

[182] Piaty bod. Keď som takto predloženú vec s každej strany rozumom uvážil, budem pozorovať, na ktorú stranu sa rozum viac kloní. A tak rozhodnutie o predloženej veci treba urobiť podľa väčšieho rozumového, a nie podľa akéhokoľvek smyselného hnutia.

[183] Šiesty bod. Po vykonaní voľby alebo po rozhodnutí, musí sa ten, čo ju urobil, pred obličajom Pána, Boha nášho, veľmi usilovne modliť a obetovať mu ju, aby ju jeho božská Velebnosť ráčila prijať a potvrdiť, ak to slúži na jeho väčšiu službu a chválu.

[184] SECUNDUS MODUS AD FACIENDAM SANAM ET BONAM ELECTIÓNEM CONTINET IN SE QUATUOR REGULAS, ET UNAM NOTAM.

Prima regula est, ut ille amor, qui me movet et me eligere facit rem talem, descendat desursum ex amore Dei: ita ut ille, qui elitit, sentiat primum in se, quod ille amor quem plus aut minus habet erga rem quam elitit, sit unice propter suum Creatorem ac Dominum.

[185] Secunda, spectare hominem aliquem, quem numquam viderim, neque cognoverim, et desiderando ejus omnem perfectionem, considerare quid ego illi dicerem faciendum et eligendum ad maiorem gloriam Dei Domini nostri, et maiorem perfectionem animae sua: et faciendo similiter pro me ipso, servare regulam quam pro altero pono.

[186] Tertia, considerare, ac si essem in articulo mortis, formam ac mensuram quam tunc vellem tenuisse in modo praesentis electionis: et regulando me secundum illam, faciam omnino meam determinationem.

[187] Quarta, attendendo et considerando qualem me inventurus sim in die judicii, cogitare quomodo tunc vellem de-

[184] DRUHÝ SPÓSOB UROBÍŤ SI SPRÁVNU A DOBRÚ VOĽBU OBSAHUJE ŠTYRI PRAVIDLÁ A JEDNU POZNÁMKU.

Prvé pravidlo. Tá láska, ktorá ma pochyňa voliť si práve tú vec, musí pochádzať shora z lásky božej; a tak ten, čo si volí, musí napred v sebe cítiť, že láska, ktorú viac-menej cíti k veci, ktorú si volí, je jedine pre jeho Stvoriteľa a Pána.

[185] Druhé pravidlo. Predstavím si človeka, ktorého som nikdy nevidel ani nepoznal, ktorému však prajem, aby bol v každom ohľade dokonalý. Uvážim, čo by som mu odporúčal robiť a voliť, na väčšiu česť Boha, Pána nášho, a na spasenie a zdokonalenie jeho duše. Práve tak budem postupovať voči sebe a zachovám pravidlo, ktoré som určil pre druhého.

[186] Tretie pravidlo. Uvážim, ako by som zomieral a aký spôsob a mieru by som si vtedy prial zachovať v terajšej voľbe. Riadiac sa podľa toho, urobím teraz svoje rozhodnutie.

[187] Štvrté pravidlo. Pomyslím si a uvážim, ako sa budem cítiť v súdny deň a aké rozhodnutie o prítomnej veci by

liberasse circa rem praesentem, et regulam quam tunc vellem tenuisse, eamdem nunc assumere, ut tunc me inveniam cum plena voluptate et gaudio.

[188] Assumptis regulis supradictis ad meam salutem et quietem æternam, faciam meam electionem et oblationem Deo Domino nostro, juxta sextum punctum primi modi faciendi electionem.

[189] AD EMENDANDAM ET REFORMANDAM PROPRIAM VITAM ET STATUM.

Advertendum est, quod circa eos, qui constituti sunt in praelatura, vel in matrimonio (sive abundant multum bonis temporalibus, sive non), ubi non habent locum, vel valde promptam voluntatem faciendi electionem rerum, quae cadunt sub electionem mutab lem. valde utile est. loco faciendi electionem, dare illis formam et modum emendandi et reformandi propriam vitam et statum uniuscujusque illorum; scilicet, ponendo creationem suam, vitam et statum, ad gloriam et laudem Dei Domini nostri, et salvationem animae suaे propriae. Ut ad hunc finem veniat eumque assequatur, debet talis multum considerare et ruminare per exercitia, et modos eligendi, prout declara-

som si potom prial. Pravidlo, ktorého zachovanie by som si prial vtedy, volím si teraz, aby som potom mal úplnú potechu a radosť.

[188] [Poznámka.] Keď si práve uvedené pravidlá vezmem [za vodidlo] k svojmu spaseniu a k pokoju večnému, urobím si voľbu a obetuju ju Bohu, Pánu nášmu, ako v šiestom bode prvého spôsobu voľby.

[189] [POKÝNY] NA POLEPŠENIE A ZREFORMOVANIE VLASTNÉHO ŽIVOTA A STAVU.

Načim dávať pozor na nasledujúce veci: Tým, čo majú nejakú cirkevnú hodnosť alebo sú v stave manželskom, [či už majú hojnosť v časných majetkoch alebo nie], ak nemajú možnosti alebo veľmi ochotnú voľu, veľmi osozí voliť si vo vechach, ktoré podliehajú zmeniteľnej voľbe, aby dostali miesto voľby návod a spôsob napraviť a zreformovať vlastný život a stav tým, že usporiadajú svoj život a stav na slávu a chválu Boha, Pána nášho, a na spásu svojej duše.

Aby k tomuto cieľu prišiel a ho dosiahol, musí pomocou cvičení a spôsobov voľby mnoho uvažovať a skúmať, ako bolo vysvetlené, akú veľkú domácnosť a koľko čeľade má mať, ako ju má riadiť

tum est: quantum domum et familiam habere debeat: quomodo eam debeat regere et gubernare: quomodo eam debeat docere verbo et exemplo: similiter de suis facultatibus, quantum partem debeat sumere pro sua familia et domo: et quantum ad dispensandum in pauperes et in alias res pias: non volendo, neque quaerendo quidquam aliud, nisi in omnibus et per omnia, majorem laudem et gloriam Dei Domini nostri. Cogitet enim unusquisque, tantum se profectum facturum esse in omnibus rebus spiritualibus, quantum exiverit a proprio suo amore, a propria voluntate, et utilitate.

a spravovať, ako ju má poučovať slovom i príkladom. Podobne o svojom majetku, koľko má venovať pre svoju čeľaď a domácnosť, koľko má rozdať chudobným a na iné bohumilé ciele, nechcejúc a nehľadajúc nič iné, ako vo všetkom a skrze všetko väčšiu chválu a slávu Boha, Pána nášho. Lebo to si má každý uvedomiť, že natoľko pokročí vo všetkých duchovných veciach, nakoľko sa vyzlečie zo svojej samoláske, zo svojej vlastnej vôle a vlastného záujmu.

[190] PRIMA CONTEMPLATIO MEDIA
NOCTE EST, QUOMODO CHRISTUS
DOMINUS NOSTER PERREXIT A
BETHANIA VERSUS HIERUSALEM
AD ULTIMAM COENAM INCLUSIVE.
INFRA, PAG. 240; ET CONTINET IN
SE ORATIONEM PRAEPARATORIAM,
TRIA PRAEAMBULA, SEX PUNCTA,
ET UNUM COLLOQUIUM.

Solita oratio praeparatoria.

[191] Primum preambulum est adducere in mentem historiam, quae hic est, quomodo Christus Dominus noster a Bethania misit duos discipulos in Hierusalem, ad parandum coenam: ac dein ipse venit ad illam cum ceteris discipulis; et quomodo postquam comedit agnum paschalem, et coenavit, illis lavit pedes, de-

158

Wiederholung der Tropenkrankheiten

[TRETÍ TÝŽDEŇ.]

[190] PRVÉ NAZERANIE O POLNOCI, AKO KRISTUS, PÁN NÁŠ, ŠIEL Z BETÁNIE DO JERUZALEMA — AŽ DO POSLEDNEJ VEČERE VČÍTANE. VIď TAJOMSTVÁ Č. 289. OBSAHUJE PRÍPRAVNÚ MODLITBU, TRI PREDOHRY, ŠEST BODOV A JEDEN ROZHOVOR.

Obyčajná prípravná modlitba.

[191] Prvá predohra: Uvieď si na pamäť udalosť, ktorá tu je, ako Kristus, Pán nás, poslal z Betánie dvoch učeníkov do Jeruzalema pripraviť večeru a potom prišiel na ňu on sám s ostatnými učeníkmi, a ako potom, keď požil veľkonočného baránska, povečeral, umyl nohy, dal svoje najsvätejšie Telo a predrahú Krv svojim

159

ditque sanctissimum corpus suum ac sanguinem pretiosum suis discipulis: et fecit illis sermonem, postquam ivit Judas ad vendendum Dominum suum.

[192] Secundum, compositio, videndo locum. Hic erit, considerare viam a Betania in Hierusalem, an lata, an angusta, an plana, etc.; similiter locum coenae, an amplius, an exiguis, an formae hujus vel illius.

[193] Tertium, petere id quod volo. Erit hic, petere dolorem, afflictionem, et confusionem, eo quod ob mea peccata Dominus eat ad passionem.

[194] Primum punctum est, videre personas coenae, et reflectendo in me ipsum, procurare fructum aliquem ex illis capere.

Secundum, audire ea quae loquuntur, et similiter aliquem fructum ex his capere.

Tertium, spectare ea quae faciunt, et fructum capere.

[195] Quartum, considerare ea quae Christus Dominus noster patitur in humilitate, vel pati vult, juxta tractum passionis, quem quis contemplatur: et hic incipere magno nisu, et conari excitare me ad dolendum, tristandum et plangen-

učeníkom a povedal im reč, ked' Judáš odišiel a predal svojho Pána.

[192] Druhá predohra je sostavenie pozeraním na miesto. Mám si predstaviť cestu z Betánie do Jeruzalema, či je široká alebo úzka, či rovná atď. Podobne miestnosť večere, či je priestranná alebo malá, či tej alebo inej podoby.

[193] Tretia predohra. Prosíť o to, čo chcem. Tu to bude: Prosíť o bolest, zármutok a zahanbenie preto, že Pán ide trpieť pre moje hriechy.

[194] Prvý bod: Vidieť osoby zúčastnené na večeri, a obracajúc sa k sebe usilovať sa čerpať z toho nejaký osoh.

Druhý bod: Počúvať, čo hovoria zúčastnené osoby a čerpať z toho nejaký osoh.

Tretí bod: Pozerať, čo robia a čerpať z toho osoh.

[195] Štvrtý bod: Uvažovať o tom, čo Kristus, Pán náš, trpí vo svojom človečenstve alebo čo chce trpieť, podľa stateumučenia, na ktorú sa práve nazerá, a tu začať s veľkým napäťom sile a usilovať sa povzbudiť, aby som trpel, zarmucoval

dum; et eodem modo laborando per cetera puncta quae sequuntur.

[196] Quintum, considerare quomodo Divinitas se abscondit, scilicet, quomodo posset destruere inimicos suos, et id non facit, et quomodo sinit pati sacratissimam humanitatem tam crudelissime.

[197] Sextum, considerare quomodo haec omnia patitur pro peccatis meis etc.: et quid debo ego facere et pati pro illo

[198] Terminare colloquio ad Christum Dominum nostrum, et in fine **Pater noster**.

[199] Advertendum est, sicut superius et ex parte declaratum est, quod in colloquiis debemus ratiocinari¹ et petere juxta subjectam materiam, scilicet, prout me reperio tentatum, vel consolatum, et prout desidero habere unam virtutem vel alteram: prout volo disponere de me in unam partem, vel in alteram: prout volo dolere, vel gaudere de re quam contemplor: tandem petendo ea quae magis efficaciter circa res aliquas particulares desidero.

¹ Aut. habet razonar, quod Versio prima interpretatur colloqui, melius fortasse quam ratiocinari, quod respondet hispano verbo raciocinar. Plenius tamen exprimeretur sensus verbi razonar utroque verbo latino, scilicet colloqui ratiocinando.

sa a plakal. Tým istým spôsobom sa mám namáhať i v ostatných bodoch, ktoré nasledujú.

[196] Piaty bod: Uvažovať, ako sa božstvo skrýva, t. j. ako by mohol zničiť svojich nepriateľov, a neurobí to, ako nechá tak preukrutne trpieť svoje sväté človečenstvo.

[197] Šiesty bod: Uvažovať, ako toto všetko trpí pre moje hriechy atď., a čo treba mne robiť a trpieť pre neho.

[198] Zakončiť rozhovorom ku Kristovi, Pánovi nášmu; na konci Otčenáš.

[199] [Poznámka.] Treba pamätať, ako bolo výšie zčiastky už vysvetlené, že v rozhovoroch máme rozvažovať a prosiť primerane predloženej látke, t. j. podľa toho, ako sa cítim, či už potešeným alebo pokúšaným a ako túžim, či už po jednej alebo po druhej čnosti. Ďalej podľa toho, ako by som chcel o sebe rozhodnúť v tom alebo onom smysle, podľa toho, či chcem ľutovať alebo tešíť sa veci, na ktorú nazerám; konečne mám prosiť o

Et hoc modo potest quis facere unum solum colloquium ad Christum Dominum nostrum, vel si materia, vel devotione ipsum moveat, potest facere tria colloquia, unum ad Matrem, alterum ad Filium, tertium ad Patrem, eadem forma prout dictum est in secunda hebdomada, in meditatione de duabus vexillis¹ cum nota, quae sequitur post binarios.

[200] SECUNDA CONTEMPLATIO IN AURORA, ERIT DE REBUS GESTIS A COENA AD HORTUM INCLUSIVE.

Solita oratio praeparatoria.

[201] Primum praeambulum est historia: et erit hic, quomodo Christus Dominus noster descendit cum suis undecim discipulis ex monte Sion, ubi coenam fecit, versus vallem Josaphat, relinquens octo ex illis in parte una vallis, et ceteros tres in horti parte²; et ponens se in oratione, sudat sudorem tamquam guttas sanguinis;

¹ Aut habet de los dos binarios, mendose a librario scriptum, nam tres sunt binarii. Ideo recte omissum est verbum *duobus* in prima editione a Ro. In quarta autem maluit retinere verbum *duobus* et emendare *binariis* in *vexillis*, ut supra. Utique tamen emendatio recte Ignatii mentem exprimit.

² Melius forte cum Aut. in una parte horti, ut paulo superius in parte una vallis.

to, po čom vzhľadom na daktoré osobitné veci túžim. A tak možno robiť len jeden rozhovor s Kristom, Pánom naším, alebo, keď kohosi látka alebo pobožnosť k tomu pohýňa, môže si zrobiť tri rozhovory: jeden k Matke, druhý k Synovi, tretí ku Otcovi, ako to bolo vysvetlené v druhom týždni v rozjímaní o dvoch zástavách poznámkou, ktorá je za dvojicami.

[200] DRUHÉ NAZERANIE RÁNO, BUDÉ O VECIACH OD VEČERE PO ZÁHRADU VČÍTANE.

Obyčajná prípravná modlitba.

[201] Prvá predohra je udalosť. Tu to bude, ako Kristus, Pán náš, sostúpi so svojimi jedenástimi učeníkmi s vrchu Sion, kde slávil večeru, k údoliu Jozafátskemu, zanechá z nich ôsmich v jednej čiastke údolia a ostatných troch zasa v jednej čiastke záhrady. A oddajúc sa modlitbe, potí sa potom ako kvapkami krvi. Vidieť,

et postquam ter fecit orationem ad Patrem, et excitavit a somno tres suos discipulos: et postquam ad vocem ejus cederunt inimici, et Juda eum osculante, et S. Petro abscidente auriculam Malcho, quam Christus loco suo restituit; cum comprehensus esset ut malefactor, pertrahunt illum per vallem deorsum, ac dein per declivum sursum, ad domum Annæ.

[202] Secundum est videre locum. Erit hic, considerare viam a monte Sion ad vallem Josaphat, et similiter hortum, an latus, an longus, an hoc vel illo modo.

[203] Tertium, petere id quod volo, quod est proprium petere in passione, scilicet, dolorem cum Christo doloribus pleno, confractiōnē cum Christo fracto, lacrymas, poenam internam de tanta poena, quam Christus passus est pro me.

[204] In hac secunda contemplatione, postquam posita est oratio praeparatoria, cum tribus praeambulis jam dictis, servabitur eadem forma procedendi per puncta et colloquium, quae habita fuit in prima contemplatione de coena; et ad horam missae, et vesperarum fient dueae repetitiones super prima et secunda con-

ako sa už tri razy modlil k Otcovi a zobil zo sna troch svojich učeníkov; ako na jeho hlas padnú nepriatelia na zem, Judáš ho pbozká, sv. Peter utne Malchusovi ucho a Kristus mu ho dá zasa na miesto a zahojí; ako ho chytia a vlečú ani zločinca dolu do údolia a potom hore sva-hom do domu Annášovho.

[202] Druhá predohra: Vidieť miesto. Tu to bude predstaviť si cestu s vrchu Sion do doliny Jozafátskej a podobne i záhradu, či je široká, dlhá, či tak alebo inak upravená.

[203] Tretia predohra: Prosíť, čo si žiadam, o čo osobitne treba prosiť pri utrpení, t. j. bolest s Kristom plným bolesti, skrúšenosť s Kristom skrúšeným, slzy, vnútorné muky nad toľkými mukami, aké Kristus trpel pre mňa.

[Poznámky.]

[204] [Prvá poznámka.] V tomto druhom nazeraní po prípravnej modlitbe s troma už spomenutými predohrami, zachová sa čo do bodov a rozhovoru ten istý postup ako v prvom nazeraní o Večeri. V hodinu omše a nešporov budú dve opakovania o prvom a druhom nazeraní. Pred večerou bude potom aplikovanie

templatione; ac dein ante coenam ducentur sensus super duas supradictas contemplationes, semper praemittendo orationem praeparatoriam, ac tria illa praeambula, juxta subjectam materiam, eadem forma, ut dictum est, ac declaratum in secunda hebdomada.

[205] Prout aetas, dispositio et complexis juvat personam quae exercetur, faciet singulis diebus quinque exercitia, vel pauciora.

[206] In hac tertia hebdomada, mutabuntur ex parte secunda et sexta additio. Secunda erit, statim ac excitatus fuero a somno, proponendo mihi quo vadam et ad quid, resumens¹ paululum contemplationem quam facere volo, prout mysterium fuerit, admirar, dum surgo, et me vestio, ad tristandum et dolendum de tanto dolore, et de tanta poena Christi Domini nostri.

Sexta mutabitur, non procurando adducere cogitationes jucundas, licet bonas et sanctas, ut sunt de resurrectione et paradiso, sed immo inducendo me ipsum ad dolorem, et ad poenam et afflictionem, ducendo mihi in memoriam frequenter aerumnas, labores, et dolores Christi Do-

smyslov na spomenuté nazerania, pričom sa vždy na začiatku vykoná prípravná modlitba a zvyčajné tri predohry podľa predloženej látky tým istým spôsobom, ako sa povedalo a vysvetlilo v druhom týždni.

[205] [Druhá poznámka.] Podľa toho, ako vek, schopnosť a nášra napomáha exercitanta, urobí denne päť cvičení alebo menej.

[206] [Tretia poznámka.] V tomto treťom týždni mení sa čiastočne druhý a šiesty dodatok. Druhý: Zaraz, ako sa prebudím zo spánku, uvedomím si, kam idem a na čo, pripomienim si krátko nazeranie, ktoré chcem robiť. Podľa toho, aké bude tajomstvo, budem sa usilovať, kym vstávam a sa obliekam, vzbudiť v sebe zármutok a bolest nad toľkým bôľom a utrpením Krista, Pána nášho.

Šiesty [dodatok] sa zmení tým, že sa budem usilovať neuvádzáť si na myšľ prijemné, hoci aj dobré a sväté myšlienky, ako sú [napríklad myšlienky] na vzkriesenie a raj, ale skôr sa budem usilovať vzbudiť v sebe bôľ, zármutok a skrúšenosť, často si privádzajúc na pamäť u-

¹ resumens, id est, in compendium redigens.
Vide pag. 68. annot. 1.

mini nostri, quos pertulit a puncto quo
natus est, usque ad mysterium passionis,
in quo nunc versor.

[207] Examen particulare circa exerci-
tia, et additiones praesentes, fiet ita ut
factum fuit in hebdomada praecedenti.

[208] SECUNDA DIE media nocte con-
templatio erit de gestis ab horto usque
ad domum Annae inclusive, infra, pag.
244; et in aurora a domo Annae od do-
mum Caiphae inclusive, infra, pag. 244;
et postea duae solitae repetitiones, et ap-
plicatio sensum, eo modo quo jam di-
ctum est.

TERTIA DIE media nocte, a domo Cai-
phae ad Pilatum inclusive, infra, pag. 246;
et in aurora a Pilato ad Herodem inclu-
sive, pag. 248; ac dein solitae repetitio-
nes et sensus, eadem forma, qua jam di-
ctum est.

QUARTA DIE media nocte, ab Herode
ad Pilatum, pag. 248, faciendo et contem-
plando usque ad medium partem mysterio-
rum ejusdem domus Pilati: deinde in
exercitio quod fiet in aurora, reliqua
mysteria, quae remanserunt ejusdem do-
mus; et repetitiones, et sensus, ut dictum
est.

trpenia, námahy a bolesti Krista, Pána náš-
ho, ktoré pretrpel od chvíle narodenia až
po tajomstvo umučenia, o ktorom teraz
rozjímam.

[207] [Štvrtá poznámka.] Osobitné spy-
tovanie svedomia bude o cvičeniac a te-
rajších dodatkoch tak, ako v predošom
týždni.

[208] DRUHÉHO DŇA o polnoci bude
nazeranie o tom, čo sa stalo od záhrady
až po dom Annášov včítane [č. 291] a na
úsvite od domu Annášovho až po dom
Kajfášov včítane [č. 292]. Potom dve zvy-
čajné opakovania a aplikovanie smyslov
tak, ako sa už povedalo.

TRETIEHO DŇA o polnoci od domu
Kajfášovho až po udalosti u Piláta včíta-
ne [č. 293]. Na svitanie od Piláta po He-
rodesa včítane [č. 294]. Potom zvyčajné
opakovanie a smysly [= aplikovanie smy-
slov] tým istým spôsobom, ako sa pove-
dalo.

ŠTVRTÉHO DŇA o polnoci od Herode-
sa po Piláta [č. 295] tak, že sa vykoná
cvičenie a bude sa nazerať do polovice ta-
jomstiev v dome Pilátovom a potom v cvi-
čení na úsvite ostatné tajomstvá z domu
Pilátovho, ktoré sa neprebraly. Potom o-
pakovanie a smysly [= aplikovanie smy-
slov], ako sa už povedalo.

QUINTA DIE media nocte, a domo Pilati usque dum positus fuit in cruce, infra, pag. 250; et in aurora, ab elevatione ejus in cruce, usque dum expiravit, pag. 250; et postea solitae dueae repetitiones et sensus.

SEXTA DIE media nocte, a cruce, cum deponitur, usque ad monumentum exclusive, pag. 252: et in aurora, a monumento inclusive usque ad domum, in quam Domina nostra se récepit, postquam sepultus esset Filius ejus.

SEPTIMA DIE contemplatio totius passionis simul in exercitio mediae noctis, et aurorae; et duarum repetitionum ac sensuum loco, considerare per totam illam diem, quam poterit frequentissime, quomodo corpus sacratissimum Christi Domini nostri remansit solutum et separatum ab anima: et ubi et quomodo sepultum. item considerando solitudinem Dominae nostrae cum tanto dolore et animi afflictione¹: deinde ex altera parte discipulorum solitudinem.

[209] Notandum est, quod qui vult diutius immorari in passione, debet assume-

¹ Melior nobis videtur versio in prima editione adhibita *cum tanto dolore et fatigione*; nam vox hispana *fatiga* non solum animi, sed corporis etiam afflictionem significat.

PIATEHO DŇA v noci od domu Pilátovo po ukrižovanie [Pána] [č. 296]; a na svitaní od chvile, keď bol pozdvihnutý na križi až po smrť [č. 297]. Potom dve zvyčajné opakovania a smysly [= aplikovanie smyslov].

ŠIESTEHO DŇA o polnoci od sňatia s križa až po hrob nevcítane [č. 298]. Na úsvite od hrobu včítane až po dom, kde sa utiahla naša Pani po pohrebe svojho Syna.

SIEDMEHO DŇA nazeranie o celom umučení v cvičení o polnoci a o svitani. Namiesto dvoch opakovani a [aplikovani] smyslov uvažovať celý deň, ako často len bude možno, ako najsvätejšie telo Krista, Pána nášho, ostalo odlúčené a oddelené od duše, a kde a ako ho pochovali. Uvažovať tiež o osamotenosti našej Panej s takou veľkou bolesťou a utrápenosťou. Potom zas [budem uvažovať] o osamotenosťi učenikov.

[Poznámka.]

[209] Poznamenať treba, že keby niekto chcel dlhšie ostať pri umučení, nech si

re in quavis contemplatione pauciora mysteria, scilicet, in prima contemplatione coenam solummodo: in secunda lotionem pedum: in tertia Sacramentum discipulis² datum: in quarta sermonem, quem Christus illis fecit: et sic per ceteras contemplationes et mysteria.

Item, post finitam passionem, sumat uno die integro medium partem totius passionis, et secundo die alteram partem: et tertio die totam passionem.

E contrario, qui voluerit magis abbreviare tempus in passione contemplanda, assumat media nocte coenam, et in aurora hortum: ad horam missae domum Annae: ad horam vesperarum domum Caiphae: loco horae ante coenam, domum Pilati: ita ut non faciendo repetitiones, neque applicationem sensuum, faciat quotidie quinque exercitia distincta, et in quovis exercitio compleetur distinctum mysterium Christi Domini nostri; et post finitam ita totam passionem, potest contemplari alio die totam passionem simul in uno exercitio, vel in diversis, prout magis sibi videbitur fructum percipere posse.

v jednotlivých nazeraniach berie menej tajomstiev; t. j. v prvom nazeraní len poslednú večeru; v druhom umývanie nôh; v treťom, ako dal Pán učeníkom Najsvätejšiu sviatosť; v štvrtom reč, ktorú im povedal Kristus. Tak aj v ostatných nazeraniach a tajomstvách.

Rovnako po skončení umučenia, nech preberá za jeden celý deň polovicu celého umučenia, druhý deň druhú polovicu a tretí deň celé umučenie.

Zas naopak, keby niekto chcel skracať [nazerania] na umučenie, nech o polnoci preberie poslednú večeru, o svitaní záhradu, v hodinu omše dom Annášov, v hodinu nešporov dom Kajfášov a miesto hodiny pred večerou dom Pilátov tak, že nerobiac opakovanie ani aplikovania smyšľov, denne nech robí päť rozdielnych cvičení a v každom cvičení nech nazerá na iné tajomstvo Krista, Pána nášho. Keď takto dokončil celé umučenie, môže na druhý deň naraz v jednom cvičení alebo v niekoľkých nazerať na celé umučenie, podľa toho, ako sa mu bude zdať, že hy z toho mohol čerpať väčší osoh.

² Ro. habet *illis*, quia paulo ante addiderat intra parenthesis *discipulis*.

[210] REGULAE AD ORDINANDUM SE IN
POSTERUM IN VICTU.

Prima regula est, quod a pane convenit minus abstinere, quia non est cibus, super quem appetitus soleat tam inordinari aut ad quem tentatio insistat, uti ad ceteros cibos.

[211] Secunda, circa potum videtur commodior¹ abstinentia, quam circa co-mestionem panis: proinde multum debet considerari quid prosit, ut admittatur, et quid noceat, ut tollatur.

[212] Tertia, circa obsonia servari debet maxima, et maxime integra abstinen-tia, quia tam appetitus ad inordinationem, quam tentatio ad investigandum prom-piores sunt in hac parte: itaque abstinen-tia in cibis, ad inordinationem vitandam, potest adhiberi duobus modis: primo cum quis assuescat manducare cibos grossio-res: altero, si delicatos, sumat in parva quantitate.

[213] Quarta, cavendo ne incidat in infirmitatem, quanto plus quis subtraxerit de convenienti victu, tanto citius perve-

¹ Id est, *magis opportuna, magis conveniens.*

[210] PRAVIDLÁ, AKO SA V BUDÚCNO-STI SPRÁVAT PRI JEDENÍ.

Prvé pravidlo. Zdržovať sa chleba je menej potrebné, lebo [chlieb] nie je pokrm, pri ktorom sa chuť k jedeniu javieva takým nezriadeným spôsobom, alebo ku ktorému by pokušenie tiahlo tak veľmi, ako ku druhým pokrmom.

[211] Druhé pravidlo. Vo veci pitia sa zdá zdržanlivosť viac na mieste než pri jedení chleba. Preto treba mnoho premýšľať, čo by bolo osožné — aby sa to pripustilo, a čo by mohlo škodiť — aby sa to odstránilo.

[212] Tretie pravidlo. Čo sa týka ostatných pokrmov, treba zachovať čo najväčšiu a čo najúplnejšiu zdržanlivosť, lebo v tom ohľade je náklonnejšia tak chuť ku neporiadku, ako aj pokušenie ku výberačnosti. A tak zdržanlivosť v pokrmoch, aby sme vyhli neporiadku, možno zachovať dvojakým spôsobom: po prve tak, že navykneme požívať hrubšie jedlá; po druhé, keď jieme jemnejšie, len v mädom množstve.

[213] Štvrté pravidlo. Čím viac si človek utrhne z potrebného pokrmu, len keď dáva pozor, aby neochorel, tým rýchlejšie

niet ad medium quod servare debet in manducando et bibendo; idque ob duas rationes: primo, quia sic adjuvans sese ac se disponens, saepe magis sentiet internas cognitiones, consolationes et divinas inspirationes, quibus ostendatur sibi medium, quod sibi conveniat: secundo, quia si persona videat se in tali abstinentia, nec tantis viribus corporis, nec dispositione ad exercititia spiritualia, facile perveniet ad iudicandum quid magis conveniat sustentationi corporis.

[214] Quinta, tempore quo quis cibum sumit, consideret ac si videat Christum Dominum nostrum cibum sumentem cum suis apostolis, et quomodo bibat, et quomodo respiciat, et quomodo loquatur; et curet eum imitari, ita ut praecipue intellectus occupetur in consideratione Domini nostri, et minus in sustentatione corporis, ut ita capiat majorem methodum et ordinem circa modum, quo se habere et gubernare beat.

[215] Sexta, alias, dum cibum sumit, potest aliam considerationem adhibere, vel de vita sanctorum, vel de pia aliqua contemplatione, vel de aliquo negotio spirituali quod sibi agendum sit: quia attentione defixus in re tali, minus sumet delectationis et sensus in cibo corporali.

pride na strednú cestu, ktorú treba v jedení a pití zachovať, a to z dvoch príčin: po prvej preto, že keď si bude tak pomáhať a robiť sa uspôsobeným, pocíti často viac vnútorné poznania, útechy, božie vnuknutia, ktoré mu ukážu vhodnú strednú cestu; po druhé: keď niekto pri takej zdržalivosti vidí, že nemá toľko telesnej sily a zdravia, aby mohol dobre robiť duchovné cvičenia, ľahko príde ku správnemu úsudku, čo je vhodnejšie na udržanie tela.

[214] Piate pravidlo. Keď niekto jie, nech uvažuje, ako by videl Krista, Pána nášho, jesť so svojimi apoštolmi. Nech uvažuje, ako on pije, ako pozerá okolo seba, ako hovorí, a nech sa usiluje nasledovať ho. Tak nech je rozum zväčša zaujatý úvahou o Pánovi našom, a menej udržovaním tela, aby sme si takto nadobudli viac spôsobu a poriadku ohľadom chovania a spravovania.

[215] Šieste pravidlo. Inokedy zasa, kým jie, môže uvažovať o čomsi inom, či už zo života svätých alebo z nejakého nábožného nazerania, alebo o nejakej duchovnej veci, ktorú mu načim vykonáť. Keď sa totiž zapodieva takými vecami, menej sa bude kochať a smyselne oddávať telesnému jedlu.

[216] Septima, super omnia caveat, ne sit totus animus suus intentus in id quo comedit, neque in comedendo sit festinus prae appetitu, sed sit dominus sui, tam in modo comedendi, quam in quantitate quam sumit.

[217] Octava, ad tollendam inordinatem, multum juvat, post prandium, vel post coenam, vel alia hora, qua non sensit appetitum comedendi, determinate secum pro prandio vel coena proxime futura, et ita consequenter quotidie, quantitatem quam conveniat sumere, ultra quam neque ob appetitum quemcumque, neque ob tentationem, procedat: sed immo, ad magis vincendum omnem appetitum inordinatum, et tentationem inimici, si tentatur ad plus comedendum, comedat minus.

[216] Siedme pravidlo. Nech sa nadovšetko chráni pohrúžiť do jedla celou dušou, ani nech sa v jedení neponáhľa prechuť, lež nech je pánom seba tak v spôsobe jedenia ako i v množstve.

[217] Ósme pravidlo. Na to, aby sa človek osloboďil od nezriadenosti, veľmi osoží, keď si sám po obede alebo po večeri, alebo v inú hodinu, keď necítí chuť na jedenie, určí pre budúci obed alebo večeru — a tak postupne každý deň — množstvo, ktoré bude vhodné zjest, a to potom ani pre hocakú chuť, ani pre pokusenie nech neprekročí, ba skôr, aby viac premohol nezriadenú chuť a pokusenie nepriateľa, ak má pokusenie viac jesť, nech zjde menej.

zí uchádza o zloženie nového súdca
v súdnom okrsku v Iraku. V miestach kde
všetko v tomto súdnom okrsku je už predčasne
určené, všetko je už predčasne určené.

Obdobie v ktorom sa významnou mierou jde o
významného člena vlasteneckej strany.

[QUARTA HEBDOMADA]

[218] PRIMA CONTEMPLATIO QUOMODO
CHRISTUS DOMINUS NOSTER AP-
PARUIT DOMINAE NOSTRAE.
INFRA, PAG. 254.

Solita oratio praeparatoria.

[219] Primum praeambulum est historia,
quae hic est: quomodo postquam Christus
expiravit in cruce, et corpus reman-
sit separatum ab anima, et cum illo sem-
per unita Divinitas, anima beata descen-
dit ad infernum, pariter unita cum Divini-
tate; unde eripiens animas justas, et
veniens ad sepulchrum, et resurgens, ap-
paruit benedictae Matri suae in corpore
et anima.

[220] Secundum, compositio, videndo
locum, quod hic erit, videre dispositionem

[ŠTVRTÝ TÝŽDEŇ.]

[218] PRVÉ NAZERANIE, AKO SA KRI-
STUS, PÁN NÁŠ, ZJAVIL NAŠEJ
PANEJ.

Obyčajná prípravná modlitba.

[219] Prvá predohra je udalosť, ktorá
tu je: Keď Kristus vydýhol na kríži dušu
a jeho telo ostalo oddelené od nej, kým
božstvo bolo s ním vždy spojené, jeho bla-
žená duša, tiež spojená s božstvom, so-
stúpila do predpeklia, odtiaľ vyviedla du-
še spravodlivých a vrátila sa k hrobu.
Potom vstal z mŕtvych a s telom i s du-
šou zjavil sa požehnanej svojej Matke.

[220] Druhá predohra je sostavenie po-
zeraním na miesto. Tu to bude: Vidieť

sancti sepulchri, et locum seu domum Dominae nostraræ, respiciendo partes ejus in particulari: item cubiculum, oratorium, etc.

[221] Tertium, petere id quod volo, et erit hic petere gratiam, ut laeter et gaudem intense de tanta gloria et gaudio Christi Domini nostri.

[222] Primum punctum, secundum et tertium sint eadem solita, quae habuimus in coena Christi Domini nostri.

[223] Quartum, considerare quomodo Divinitas, quae videbatur se abscondere in passione, apparet et ostendit se nunc tam miraculose in sanctissima resurrectione, per veros et sanctissimos ejus effectus.

[224] Quintum, speculari officium consolandi, quod Christus Dominus noster exercet: et comparando, quomodo solent amici amicos consolari.

[225] Terminare uno vel pluribus colloquiis, juxta subjectam materiam, et *Pater noster*.

[226] In contemplationibus sequentibus procedatur per omnia mysteria resurre-

úpravu sv. hrôbu a príbytok čiže dom našej Panej; pozriem si i jednotlivé jeho čiastky: izbu, miesto na modlitbu atď.

[221] Tretia predohra: Prosíť o to, čo chcem. Tu to bude: Prosíť o milosť, aby som sa tešíl a veľmi radoval toľkej sláve a radosti Krista, Pána nášho.

[222] Prvý, druhý a tretí bod nech sú ako zvyčajne, ako sme ich mali pri večeri Krista, Pána nášho.

[223] Štvrtý bod: Uvažovať, ako Božstvo, ktoré sa pri Umučení zdanivo skrývalo, zjavuje sa teraz a ukazuje tak zázračne v presvätom Vzkriesení skrze jeho pravdivé a presväté účinky.

[224] Piaty bod: Hľadieť na tešiteľský úrad, ktorý Kristus, Pán náš, zastáva a porovnávať s tým, ako priatelia tešievajú priateľov.

[225] Skončí sa jedným, alebo viačerými rozhovormi, podľa predloženej látky, a jedným Otčenášom.

[Poznámky.]

[226] [Prvá poznámka.] V ďalších názeraniach máme prebrať všetky tajomstvá

ctionis, eo modo qui infra sequitur, usque ad ascensionem inclusive, adhibendo et servando de cetero in tota hebdomada resurrectionis eamdem formam et methodum, quae servata fuit in tota hebdomada passionis. Ita ut hac prima contemplatione de resurrectione se regat contemplans quantum ad praetribula, juxta subjectam materiam, et quantum ad quinque puncta sint eadem; et additiones, quae habentur infra, sint eadem: atque ita in reliquis omnibus potest se regere juxta modum hebdomadae passionis, ut in repetitionibus, in sensuum applicationibus, in abbreviandis vel extendendis myste-riis.

[227] Secunda nota, communiter in hac quarta hebdomada magis convenit quam in ceteris tribus praeteritis, facere quatuor exercitia, et non quinque: primum, statim ut quis surrexerit mane; secundum, ad horam missae, vel ante prandium, loco primae repetitionis; tertium ad horam vesperarum, loco secundae repetitionis; quartum, ante coenam, applicando quinque sensus super tria exercitia ejusdem diei, notando, et moram faciendo in partibus principalioribus, et in quibus senserit majores motiones, et gustus spirituales.

[228] Tertia, quamvis in omnibus contemplationibus data sint tot puncta nu-

o Vzkriesení v takom poriadku, ako niže nasledujú, až po Nanebevstúpenie včítane. Ale ináč v celom týždni Vzkriesenia dodržujme a zachovávajme tú istú formu a spôsob, aký sme zachovávali v celom týždni Umučenia. Takže čo do predohier máme sa riadiť týmto prvým nazeraním na Vzkriesenie, [len ich meníme] podľa predkladanej látky. Čo sa týka piatich bodov, nech sú tie samé, I dodatky, ktoré niže uvádzame, nech sú tiež tie isté. A tak aj vo všetkom ostatnom možno sa riadiť podľa spôsobu týždňa Umučenia, ako v opakovaniach, v [aplikácii] päťoro smyslov, v skracovaní alebo predĺžovaní tajomstiev.

[227] Druhá poznámka. V tomto štvrtom týždni je obyčajne zodpovednejšie viac než v troch predošlých výkonať štyri cvičenia, a nie päť. Prvé zaraz ráno po vstávaní; druhé v hodinu omše alebo pred obedom, namiesto prvého opakovania; tretie v hodinu nešporov, namiesto druhého opakovania; štvrté pred večerou, aplikujúc päť smyslov na tri cvičenia toho dňa, všímajúc si a zotravávajúc v hlavnejších čiastkach, ako aj [tie], v ktorých [ten, čo koná cvičenia], pocítil väčšie hnutia a duchovný pôzitok.

[228] Tretia poznámka. Hoci sa vo všetkých nazeraniach dáva určitý počet bo-

mero certo, puta tria, vel quinque, etc., ille tamen qui contemplatur potest ponere plura vel pauciora puncta, prout melius se habere reperiet. Ad quod multum juvat priusquam quis intret in contemplationem, conjecturare et definire puncta, quae assumere debet, certo numero.

[229] In hac quarta hebdomada, inter omnes decem additiones mutari debent secunda, sexta, septima et decima.

Secunda erit, statim ut excitor a somno ponere ob oculos contemplationem, quam facturus sum, volendo affici et exhilarescere de tanto gaudio et laetitia Christi Domini nostri.

Sexta, memoriae objicere, et cogitares quae movent ad delectationem, hilaretatem, et laetitiam spiritualem, ut de paradiso.

Septima, uti claritate lucis, et commoditatibus tempestatis, ut veris et aestatis tempore, refrigerio; et hyemis tempore, sole, vel calore; in quantum anima existimat, vel conjectura supponit sibi posse esse adjumento ad gaudendum in Creatore et Redemptore suo.

Decima, loco poenitentiae, attendat ad temperantiam et ad tenendum medium in omnibus, nisi sit tempus quo paecepta sint jejunia, vel abstinentiae, quas Ecclesia indicit: quia haec semper impleri

dov, napríklad tri, päť atď., ten, čo nazérá, môže si ich vziať viac alebo menej, ako to za lepšie uzná. K tomu cieľu veľa pomáha už pred začiatkom nazerania odhadnúť a vymedziť si v určitom počte body, ktoré treba prebrať.

[229] Štvrtá poznámka. V tomto štvrtom týždni zpomedzi všetkých desiatich dodatkov treba meniť druhý, šiesty, siedmy a desiaty.

Druhý: Zaraz ako sa zbudím zo spánku, rozpamätať sa na nazeranie, ktoré idem konáť, a chcieť sa rozcítiť i rozveseliť z toľkej radosti a veselosti Krista, Pána nášho.

Šiesty: Pamäť obracať a myslieť na veci, ktoré budia slast, veselosť a duchovnú radosť, napríklad na raj.

Siedmy: Používať jasnosť alebo príjemné počasie, na jar a v lete osvieženie; v zime slnko alebo teplo, nakoľko si duša myslí alebo tuší, že by jej to mohlo pomôcť tešiť sa v svojom Stvoriteľovi a Spasiteľovi.

Desiaty: Namiesťo pokánia nech sa stárá o miernosť a o udržanie strednej inéry vo všetkom, iba ak by bol vtedy dajaký prikázaný pôst alebo zdržanlivosť, ktoré Cirkev ukladá, tie sa totiž musia zachो-

debent, nisi adfuerit justum impedimentum.

[230] CONTEMPLATIO AD OBTINENDUM AMOREM.

Primo, convenit duo animadvertere.

Primum est, quod amor debet poni magis in operibus, quam in verbis.

[231] Alterum, quod amor consistit in communicatione quae fit ab utraque parte, scilicet, ut det et communicet amans amato ea quae habet, vel ex iis quae habet vel potest, et sic vicissim amatus amanti: ita ut, si alter habet scientiam, det illi qui eam non habet: si honores, si divitias; et sic alter alteri vicissim.

Oratio praeparatoria solita.

[232] Primum praembulum est compositione, quae hic est, videre quomodo consisto coram Deo Domino nostro, angelis, et sanctis interpellantibus pro me.

[233] Secundum, petere id quod volo. Erit hic, petere cognitionem internam tot ac tantorum bonorum a Deo acceptorum, ut ego integre haec recognoscens possim

vávať vždy, ak niet ospravedlňujúcej prekážky.

[230] NAZERANIE, ABY SME SI NADO-BUDLI LÁSKU.

Najprv si treba všimnúť dvoje.

Po prve: lásku treba klásť väčšmi do skutkov, než do slov.

[231] Po druhé: láska spočíva vo vzájomnom darovaní s oboch strán, totiž, že milujúci milovanému dáva a s ním sa delí o to, čo má, alebo z toho, čo má a môže, a tak aj naopak: milovaný milujúcemu: tak, že keď jeden má vedu, dá tomu, čo jej nemá; [a rovnako], keď [má] česť, [alebo] keď [má] bohatstvo. A tak i druhý jemu.

Obyčajná [prípravná] modlitba.

[232] Prvá predohra je sostavenie, ktoré tu je, vidieť, ako stojím pred Bohom, Pánom našim, pred anjelmi a svätými, ktorí za mňa orodujú.

[233] Druhá: Prosif o to, čo chcem. Tu to bude prosba o prenikavé poznanie tak mnohých a tak veľkých dobier, ktoré som dostal od Boha, aby som, úplne ich uzná-

in omnibus amare et servire divinae suae Majestati.

[234] Primum punctum est, adducere in memoriam beneficia accepta creationis, redemptionis, et dona particularia, ponderando multo cum affectu, quantum fecerit Deus Dominus noster pro me: et quantum mihi dederit ex iis quae habet: et consequenter, quantum idem Dominus desideret dare se ipsum mihi in quantum potest, juxta divinam suam ordinationem; ac deinde reflectere in me ipsum, considerando quae ego multa cum ratione et justitia, debeam ex mea parte offerre et dare sua divinae Majestati, scilicet, omnia mea, et me ipsum cum illis, ut qui aliquid alteri offert, multo cum affectu:

Sume, Domine, et suscipe omnem meam libertatem, meam memoriam, meum intellectum, et omnem voluntatem meam, quidquid habeo et possideo: tu mihi haec omnia dedisti, tibi, Domine, ea restituo: omnia tua sunt, dispone de illis pro omni voluntate tua. Da mihi tuum amorem et gratiam, nam haec mihi sufficit.

[235] Secundum, attendere quomodo Deus habitat in creaturis; in elementis dans esse; in plantis dans vegetare; in animalibus dans sentire; in hominibus dans intelligere: et ita in me dans mihi esse, vivere, sentire, et faciens me intelligi-

vajúc, mohol vo všetkom milovať jeho božskú Velebnosť a slúžiť jej.

[234] Prvý bod: Uvediem si na pamäť dobrodenia, ktoré som dostał stvorením, výkúpením, a jednotlivé dary, uvažujúc s veľkou vrúcnosťou, koľko vykonal Boh, Pán náš, pre mňa a koľko mi dal z toho. čo má. Ďalej, ako ten istý Pán túži dať mi seba samého, nakoľko je to možné, podľa svojho božského riadenia. Potom obrátim myšlienky na seba a dobre si uvážim: koľkože by som podľa rozumu a spravodlivosťi mal so svojej strany ponúknutť jeho božskej Velebnosti ja, t. j. všetko, čo mám, a k tomu seba samého, ako taký, čo ponúka druhému čosi s veľkým pohnutím:

Vezmi, ó Pane, a prijmi celú moju slobodu, moju pamäť, rozum a celú moju vôľu. Všetko, čo mám alebo čím vládнем. Ty si mi dal; Tebe, ó Pane, to vraciam. Všetko to je Tvoje, nakladaj s tým úplne podľa svojej vôle. Daj mi len lásku Tvoju a milosť, lebo tá mi postačuje.

[235] Druhý bod. Pozorovať, ako Boh býva vo stvoreniach: v živloch tým, že im dáva jestvovať; v rastlinách, že im dáva vzrast; v živočíchoch, že im dáva cítiť a v človekovi, že mu dáva rozumieť; a tak vo mne, že mi dáva byť, žiť, cítiť

gere: item faciens me templum sui, cum
creatus sim ad similitudinem et imaginem
suae divinae Majestatis: similiter reflec-
tendo ad me ipsum, eo modo quo dictum
est in primo puncto, vel alio, si quem sen-
sero meliorem. Eadem ratione fiet super
quolibet puncto quod sequitur.

[236] Tertium, considerare quomodo
Deus operatur et laborat propter me in
omnibus rebus creatis super faciem ter-
rae, id est, habet se ad modum laborantis,
ut in coelis, elementis, plantis, fructibus,
gregibus, etc.; dando esse, conservando,
donando vegetationem et sensum, etc.
Deinde reflectere ad meipsum.

[237] Quartum, speculari quomodo om-
nia bona et dona descendunt desursum,
ut mea limitata potentia a summa et infi-
nita illa desursum; et eodem modo justi-
tia, bonitas, pietas, misericordia, etc.: si-
cut a sole descendunt radii, a fonte aquae
etc. Dein terminare reflectendo in me ip-
sum, ut dictum est.

Finire cum colloquio et *Pater noster*.

a rozumieť, že ma [ďalej] robí svojim chrá-
mom, keďže som stvorený na podobu a o-
bráz jeho božskej Velebnosti. Podobne to
obrátim na seba tak, ako v prvom bode
alebo iným spôsobom, ktorý sa mi lepšie
bude pozdávať. Tak isto to urobím pri
každom nasledujúcom bode.

[236] Tretí bod. Uvážim, ako je Boh pre
mňa činný a pracuje pre mňa vo všetkých
stvoreniah na povrchu zemskom, id est
habet se ad modum laborantis,¹ ako na-
príklad vo vesmíre, v živloch, v rastlin-
stve, v plodinách, v stádach atď., dáva-
júc im bytie, udržujúc ich, dávajúc im
vzrast, cítenie atď. Potom to obrátim na
seba.

[237] Štvrtý bod. Pozriem si, ako všetky
dobrá a všetky dary sostupujú shora: na-
príklad moja obmedzená schopnosť od
svrchovanej a nekonečnej tam hore; tým
samým spôsobom spravodlivosť, dobrota,
nábožnosť, milosrdenstvo atď. Tak, ako od
slnka sostupujú lúče, od prameňa vody
atď. Potom končím, obrátiac to na seba
samého, ako už bolo povedané.

Končí s rozhovorom a s Otčenášom.

¹ Aj španielska pôvodina má tieto slová po latinsky. Preklad znie: je ako by pracoval.

modus orandi est circa decem
praecepta, et septem peccata mortalia,
tres potentias animae, et quinque sensus
corporis: qui modus orandi est potius da-
re formam, modum et quaedam exercitia,
quomodo anima se praeiparet, et ut in
illis proficiat, et ut oratio accepta sit Deo,
quam dare formam et modum aliquem
orandi.

[238] TRES MODI ORANDI: ET PRIMUS
QUIDEM SUPER PRAECEPTIS.

Primus modus orandi est circa decem
praecepta, et septem peccata mortalia,
tres potentias animae, et quinque sensus
corporis: qui modus orandi est potius da-
re formam, modum et quaedam exercitia,
quomodo anima se praeiparet, et ut in
illis proficiat, et ut oratio accepta sit Deo,
quam dare formam et modum aliquem
orandi.

[239] Primo fiat aequivalens secundae
additioni secundae hebdomadae, scilicet,
antequam intrem in orationem, quiescat
paululum spiritus, sedendo, vel ambulan-
do, prout melius ei videbitur, consideran-
do quo vadam, et ad quid; et haec eadem
additio fiet ad initium omnium modorum
orandi.

modus orandi est circa decem
praecepta, et septem peccata mortalia,
tres potentias animae, et quinque sensus
corporis: qui modus orandi est potius da-
re formam, modum et quaedam exercitia,
quomodo anima se praeiparet, et ut in
illis proficiat, et ut oratio accepta sit Deo,
quam dare formam et modum aliquem
orandi.

[238] TRI SPÔSOBY MODLITBY, A TO
PRVÝ O PRIKAZANIACH.

Prvý spôsob modlitby sa vzťahuje na
desatoro prikázaní, na sedem hlavných*)
hriechov, na tri schopnosti duše a na pä-
toro smyslov tela. Tento spôsob modlitby
nepodáva dajakú formu a spôsob modlit-
by samej, lež podáva skôr formu, spôsob
a nejaké cvičenia, akô sa má duša chy-
stať, aby jednak v nich pokročila, a ďalej,
aby modlitba bola Bohu prijemná.

[239] Najsamprv nech sa zachová [do-
datok] rovnocenný s druhým dodatkom
druhého týždňa, t. j. pred vstupom do
modlitby, kým sedim alebo sa prechádzam,
podľa toho, ako to za lepšie uznám, nech
sa duch trocha utísi a uváži, kam idem a
na čo. A tento istý dodatok sa vykoná na
začiatku všetkých spôsobov modlitby.

*) V texte je »sedem smrteľných«; tak sa v
tých časoch volalo sedem hlavných hriechov.
Pozn. prekl.

[240] Dein fiat oratio quaedam praeparatoria: veluti petere gratiam a Deo Domino nostro, ut possim cognoscere in quo defecerim circa decem praecepta: et item petere gratiam et auxilium ad emendandum me in posterum, postulando perfectam intelligentiam illorum, ad melius ea servanda, et ad majorem gloriam et laudem suae divinae Majestatis.

[241] Pro primo modo orandi, convenit considerare, et cogitare in primo praecepto quomodo illud servaverim, et in quo defecerim, tenendo regulam sistendi in hac consideratione per spatium quo quis recitat ter *Pater noster* et ter *Ave Maria*: et si in hoc tempore invenio defectus meos, petere veniam et remissionem illorum, et dicere unum *Pater noster*: et hoc eodem modo fiat in quovis ex omnibus decem praeceptis.

[242] Notandum est, quod quando quis venerit ad cogitationem praecepti alicuius, in quo reperit non habere se ullum habitum pecandi, non est necesse ut im moretur tanto tempore: sed secundum quod quis reperit se plus, vel minus impingere contra illud mandatum, ita debet plus vel minus immorari in consideratione et scrutinio illius: et hoc idem servetur in peccatis mortalibus.

[240] [Potom si načim vykonať] dajakú prípravnú modlitbu. Napríklad: Prosif Boha, Pána nášho, o milosť, aby som mohol poznať, v čom som sa prehrešil proti desatoru prikázani a rovnako prosif o milosť a pomoc, aby som sa v budúcnosti polepšil. Žiadať pri tom ich dokonalé porozumenie, aby som ich lepšie zachoval na väčšiu slávu a chválu jeho božskej Velebnosti.

[241] Pre prvý spôsob modlitby je pri prvom prikázani vhodné uvažovať a premýšľať, ako som ho zachovával a v čom som sa previnil; tu mi má byť pravidlom, dotiaľ zotrvať pri uvažovaní, kým by sa človek pomodil tri Otčenáše a tri Zdravas. Keď v tomto čase nájdem svojechyby, budem prosif o ich odpustenie a pomodlím sa jeden Otčenáš. Takto to budem robiť pri každom prikázani celého Desatora.

[242] Poznamenať treba, že keď človek dôjde ku premýšľaniu o ktoromsi prikázani, pri ktorom vidí, že nehrešieva proti nemu, netreba sa mu pri ňom dlho zdržať; ale podľa toho, ako človek vidí, že v tom prikázani viac alebo menej klesáva, má sa viac alebo menej zdržať v uvažovaní a sptytovaní o ňom. To isté treba zachovať i pri hlavných hriechoch.

[243] Post finitum discursum jam dictum super omnibus praeceptis, accusando me in illis, et petendo gratiam et auxilium ad emendandum me in posterum, debet terminari colloquio ad Deum Dominum nostrum juxta subjectam materiam.

[244] SECUNDO SUPER PECCATIS MORTALIBUS.

Ciroa septem peccata mortalia, post additionem fiat oratio preparatoria, modo jam dicto, solum mutando, quod materia hic est de peccatis, quae evitanda sunt, et prius erat de praeceptis, quae sunt servanda; et similiter servetur ordo et regula jam dicta, et colloquium.

[245] Ad melius cognoscendas culpas commissas in peccatis mortalibus, considerentur eorum contraria, atque ita ad melius vitanda et proponat et curet ille, qui hunc orandi modum adhibet, sanctis exercitiis acquirere et possidere septem virtutes illis contrarias.

[246] TERTIO, SUPER POTENTIAS ANIMAE

Circa tres potentias animae, servetur idem ordo, et regula, quae in praeceptis,

[243] Po skončení už spomenutého spytovania o všetkých prikazoch mám sa obviňovať, prosiť o milosť a pomoc, aby som sa v budúcnosti polepšil. Zakončím s rozhovorom s Bohom, Pánom našim, podľa predloženej látky.

[244] PO DRUHÉ O HLAVNÝCH HRIECHOCH.

[Pri uvažovaní] o siedmich hlavných hriechoch po dodatku odbavme si spomenutým spôsobom prípravnú modlitbu s tou zmenou, že predmetom uvažovania sú hriechy, ktorým treba vyhýbať, kým predtým to boli prikázania, ktoré treba zachovávať. Podobne i tu zachováme poriadok a už spominané pravidlo [t. j. o spytovaní]. Rozhovor.

[245] Aby osoba [čo sa modlí podľa tohto spôsobu] lepšie poznala spáchané chvby v hlavných hriechoch, nech si uváži ich protivy, a tiež, aby sa im lepšie vyhybala, nech si zaumieni a nech sa usiluje pomocou svätých cvičení nadobudnúť si a mať sedem čností, týmto hriechom protivné.

[246] PO TRETIE O SCHOPNOSTIACH DUŠE.

Pri troch schopnostiach duše nech sa zachová ten istý poriadok a pravidlo ako

faciendo suam additionem, orationem praeparatoria, et colloquium.

[247] QUARTO, SUPER QUINTA SENSI-
BUS CORPORIS.

Circa quinque sensus corporis servabuntur semper idem ordo, mutando materiam illorum.

[248] Qui vult imitari in usu sensuum suorum Christum Dominum nostrum, commendet se in oratione praeparatoria sua divinae Majestati; et post consideratum unumquemque sensum, dicat unum *Ave Maria*: vel unum *Pater noster*: et qui voluerit imitari in usu sensuum Dominam nostram, in oratione praeparatoria se commendet illi, ut sibi obtineat gratiam a Filio suo ac Domino ad hoc ipsum: et post consideratum unumquemque sensum, dicat unum *Ave Maria*.

[249] SECUNDUS MODUS ORANDI ES
CONTEMPLANDO SIGNIFICATIO-
NEM SINGULARUM VOCUM
ORATIONIS.

[250] Eadem additio, quae fuit in primo modo orandi, erit in hoc secundo.

pri prikázaniach, a podobne sa zachová zodpovedný dodatok, prípravná modlitba a rozhovor.

[247] PO ŠTVRTÉ O PIATICH SMYSLOCH.

Čo sa týka piatich smyslov, má sa vždy zachovať ten istý poriadok, mení sa len ich predmet.

[248] Kto chce v užívaní svojich smyslov nasledovať Krista, Pána nášho, nech sa v prípravnej modlitbe odporúča jeho božskej Velebnosti a po uvažovaní o každom smysle nech sa pomodlí jedno Zdravas alebo jeden Otčenáš. Kto by chcel v užívaní smyslov nasledovať našu Paniu, nech sa jej odporúča v prípravnej modlitbe, aby mu od svojho Syna a Pána vymohla k tomu [potrebnú] milosť. Po uvažovaní každého jedného smyslu nech sa pomodlí jedno Zdravas.

[249] DRUHÝ SPÔSOB MODLITBY SPOČÍ-
VA V NAZERANÍ NA VÝZNAM
KAŽDÉHO SLOVA MODLITBY.

[250] Ten istý dodatok, ktorý bol v prvom spôsobe modlitby, bude i pri tomto druhom.

[251] Oratio praepatoria fiet conformatum personae, ad quam dirigitur oratio.

[252] Secundus modus orandi est, ut ille qui hunc modum vult adhibere, genibus flexis, vel sedens, prout magis ad hoc vel illud dispositum se reperit, et prout magis eum devotio comitatur, tenendo oculos clausos, vel defixos in unum locum, neque huc illuc eos movendo, dicat, *Pater*, et consistat in consideratione hujus vocis tamdiu, quamdiu invenit significaciones, comparationes, gustum, et consolationem in considerationibus pertinentibus ad tam vocem: et eodem modo faciat in quavis voce orationis dominicae, vel alterius orationis cujuscumque, quam assumere voluerit ad orandum hoc modo.

[253] Prima regula est, quod qui sic orat persistet hoc modo unam horam in tota oratione dominica, qua oratione expleta, dicet unum *Ave Maria*, *Credo*, *Anima Christi* et *Salve Regina*, voce vel mente, modo solito.

[254] Secunda regula est, quod si ille, qui contemplatur orationem dominicam, inveniat in una voce, vel in duabus tam bonam materiam cogitandi, et gustum et consolationem, non curet progredi ulterius, etiamsi terminetur hora in eo quod invenit, qua finita dicet reliquum orationis dominicae modo solito.

[251] Prípravná modlitba sa má prispôsobiť k osobe, ku ktorej sa modlíme.

[252] Druhý spôsob modlitby sa koná takto: Človek na kolenách alebo sediačky, podľa toho, čo mu lepšie zodpovie, alebo mu viac slúži na pobožnosť, so zavretými alebo na jeden bod upretými očami, neobracajúc ich sem a ta, povie: Otče. a v rozjimaní o tomto slove nech zotrva dotial, kým nachodi významy, prirovnania, chuf a útechu v úvahách, vzťahujúcich sa na toto slovo. Tým istým spôsobom treba si počínať pri každom slove modlitby Pána alebo akejkoľvek inej modlitby, ktorú sa chce týmto spôsobom modliť.

[253] Prvé pravidlo. Kto sa takto modlí, nech zotrva celú hodinu v modlitbe Pána. Keď ju dokončil, pomodlí sa Zdravas Mária, Verím, Duša Kristova a Zdravas Kráľovná, ústne alebo vnútorne, spôsobom obyčajným.

[254] Druhé pravidlo. Keď kto rozjína o modlitbe Pána a nájde v jednom alebo dvoch slovách hojnú látku na rozjimanie, chuf a útechu, nech sa nestará ísť ďalej, čo by pri tom prešla i celá hodina; po jej uplynutí sa pomodlí ostatok modlitby Pána obyčajným spôsobom.

[255] Tertia est, quod si in una voce, vel duabus orationis dominicae immoratus fuerit una hora integra, alio die, quando volet redire ad orationem, dicat supradictam vocem, vel duas illas, modo solito et in voce quae sequitur immediate, incipiat contemplari, eo modo quo dictum est in regula secunda.

[256] Advertendum est, quod finita oratione dominica intra unum, vel multos dies, debet fieri idem circa salutationem angelicam, et postea circa reliquas orationes, ita ut per aliquod tempus semper se exerceat circa unam ex illis.

[257] Altera nota est, quod finita oratione, convertendo se ad personam ad quam directa fuit illa oratio, paucis veròis petat virtutes vel gratias, quibus sentiat magis se indigere.

[258] TERTIUS MODUS ORANDI ERIT PER MENSURAM, SIVE IN NUMERUM, AD MODUM RHYTHMI.

Additio erit eadem quae fuit in primo et secundo modo orandi.

Oratio praeparatoria erit sicut in secundo modo orandi.

[255] Tretie pravidlo. Kto pri jednom alebo dvoch slovách modlitby Pána zotrval celú hodinu, na druhý deň, keď sa zasa chce vrátiť k modlitbe, pomodlí sa hore spomenuté slovo alebo dve obyčajným spôsobom a potom nech začne rozjímať o nasledujúcim slove, ako sa povedalo v druhom pravidle.

[256] [Prvá poznámka.] Treba vedieť, že keď človek za jeden alebo za viac dni skončil modlitbu Pána, nech to isté robí so Zdravasom a potom i s ostatnými modlitbami, takže za istý čas stále sa cvičí v jednej z nich.

[257] Druhá poznámka. Po dokončení modlitby sa má človek obrátiť k tej osobe, ku ktorej sa modlil a niekoľkými slovami prosiť o čnosti alebo milosti, ktorých potrebu väčšmi pocituje.

[258] TRETI SPÔSOB MODLITBY [SPOČÍVA V TOM, ŽE SA MODLÍME AKOBY NA MIERU, PODĽA TAKTU] RYTMICKY.

Dodatok je ten istý ako pri prvom a druhom spôsobe modlitby.

Pripravná modlitba ako pri druhom spôsobe modlitby.

Tertius modus orandi est, quod ad quemlibet anhelitum, seu ad quamlibet respirationem orandum est mentaliter, dicens unam vocem orationis dominicae, vel alterius orationis quae recitetur, ita ut una sola vox dicatur inter unum anhelitum et alterum, et dum durabit tempus ab uno anhelitu ad alterum, attendatur praecipue ad significationem talis vocis, vel ad personam ad quam recitat, vel ad vilitatem sui ipsius, vel ad differentiam inter tantam altitudinem illius personae et tantam vilitatem propriam; et eadem forma et regula procedet in reliquis vocibus orationis dominicae; et ceteras orationes, scilicet: *Ave Maria*, *Anima Christi*, *Credo*. et *Salve Regina*, dicet more consueto.

[259] Prima regula est, quod altero die, vel alia hora qua sic orare velit, dicat *Ave Maria* ad mensuram, et ceteras orationes more consueto, et ita consequenter procedendo per ceteras.

[260] Secunda est, quod qui voluerit plus immorari in orando ad mensuram, potest dicere omnes supradictas orationes, vel partem illarum, servando eundem ordinem anhelitus ad mensuram, prout declaratum est.

Tretí spôsob modlitby [sám] je [takýto]: Pri každom vdýchnutí alebo vydýchnuti máme sa vnútorne modliť, vyslovujúc [pri-tom] jedno slovo modlitby Pána alebo inej modlitby, ktorú sa práve modlíme, takže vypovieme len jedno slovo medzi dvojím dýchnutím, kým trvá doba od dýchnutia ku dýchnutiu, všimame si význam slova alebo myslíme na osobu, ku ktorej sa modlíme, alebo na vlastnú nízkosť, alebo na rozdiel medzi toľkou vznešenosťou tej osoby a medzi toľkou nízkosťou vlastnej. Podľa tej istej formy a pravidla budeme postupovať i pri ostatných slovách modlitby Pána, a ostatné modlitby, t. j. Zdravas Mária, Duša Kristova, Verím a Zdravas Kráľovná povieme obyčajným spôsobom.

[259] Prvé pravidlo. Kto sa chce takto modliť na druhý deň alebo v inú hodinu, pomodlí sa Zdravas Mária podľa taktu a ostatné modlitby riadnym spôsobom. Takto má do radu robiť aj s ostatnými.

[260] Druhé pravidlo. Kto by chcel viac času venovať modlitbe podľa taktu, môže sa pomodliť všetky spomenuté modlitby, alebo čiastku z nich, zachovávajúc ten istý poriadok čo do dýchania v takte, ako bolo vysvetlené.

roky obecne mnoho vyznania. Vyznania sú však vždy významnejší ako vedecké. Títo sú však významnejší ako vedecké. Títo sú však významnejší ako vedecké. Títo sú však významnejší ako vedecké.

[261] MYSTERIA VITAE CHRISTI DOMINI
NOSTRI.

Notandum est in omnibus mysteriis sequentibus, omnia verba quae sunt inclusa intra parenthesin esse ex ipso Evangelio, non item ea quae sunt extra: et in quovis mysterio, pro maxima parte invenient qui meditaturi sunt tria puncta ad meditandum et contemplandum in illis majori cum facilitate.

[262] DE ANNUNTIATIONE DOMINAE
NOSTRAE SCRIBIT S. LUCAS CAP. 1.
VERS. 26-38.

Primum punctum est, quod angelus S. Gabriel salutans Dominam nostram, ei

informoval o narození Ježiša Krista. Títo sú však významnejší ako vedecké. Títo sú však významnejší ako vedecké. Títo sú však významnejší ako vedecké.

[261] TAJOMSTVÁ ZO ŽIVOTA KRISTA,
PÁNA NÁŠHO.

Poznamenať treba, že vo všetkých nasledujúcich tajomstvách všetky slová v zátvorke sú zo samého Evanjelia, nie však tie, čo sú mimo nej.*^{*)} Tí, čo chcú rozjímať o každom tajomstve, nájdú zväčša tri body, aby podľa nich ľahšie rozjímali a nazerali.

[262] O ZVESTOVANÍ NAŠEJ PANEJ
PIŠE SV. LUKÁŠ V 1. HL., VERŠ
26-38.

Prvý bod. Anjel Gabriel, pozdraviac našu Paniu, zvestoval jej počatie Krista Pá-

^{)} Poznámka prekladateľa: My miesto zátvoriek kladieme úvodzovky a polotučné písmená. Sv. Ignác nepodáva text sv. Písma vždy doslovne, ale kde-to len z pamäti. Citovanie veršov podávame podľa terajšieho spôsobu.

nuntiavit conceptionem Christi Domini nostri. (Ingressus angelus ad eam dixit: Ave, gratia plena, concipies in utero et paries filium).

Secundum, confirmat angelus ea quae dixerat Dominae nostrae, nuntiando conceptionem S. Joannis Baptista dicens illi: (Et ecce Elisabeth cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua...).

Tertium, respondit angelo Domina nostra: (Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum).

[263] DE VISITATIONE DOMINAE NOSTRAE AD ELISABETH AGIT S. LUCAS CAP. 1. VERS. 39-56.

Primo, cum Domina nostra visitasset Elisabeth, S. Joannes Baptista existens in utero matris suae, sensit visitationem quam fecit Domina nostra: (Et ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero ejus, et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth, et exclamavit voce magna, et dixit. Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui).

Secundo, Domina nostra cantat canticum, dicens: (Magnificat anima mea Dominum).

Tertio, (Mansit Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam).

na nášho. »A keď vstúpil k nej anjel, riekoł: Zdravas, milosti plná... počneš v živote a porodíš syna.«

Druhý bod. Anjel to, čo povedal našej Panej, potvrdzuje tým, že jej oznamuje počatie sv. Jána Krstiteľa, slovami: »Ahľa, Alžbeta, tvoja pokrvná, i ona počala syna vo svojej starobe...«

Tretí bod. A odpovedala anjelovi naša Pani: »Ahľa, dievča Pánova; nech sa mi stane podľa tvojho slova.«

[263] O NAVŠTÍVENÍ NAŠEJ PANEJ U ALŽBETY HOVORÍ SV. LUKÁŠ V 1.
HL., VERŠ 39-56.

Prvý bod. Keď naša Pani navštívila Alžbetu, sv. Ján Krstiteľ v lone matky svojej pocítil návštevu našej Panej. »...ako počula Alžbeta pozdravenie Márii zaplesalo dieťatko v jej živote, a Alžbeta bola naplnená Duchom Svätým. I zvolala veľkým hlasom a rieklala: Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný plod života tvojho.«

Druhý bod. Pani naša spieva chválospev: »Zvelebuje duša moja Pána.«

Tretí bod. »A ostala Mária s ňou asi tri mesiace a navrátila sa do svojho domu.«

[264] DE NATIVITATE CHRISTI DOMINI
NOSTRI AGIT S. LUCAS CAP. 2.
VERS. 1-14.

Primo, Domina nostra et sponsus ejus Joseph eunt a Nazareth in Bethlehem; (Ascendit Joseph a Galilaea in Bethlehem, ut profiteretur subjectionem Caesari cum Maria desponsata sibi uxore praegnante).

Secundo, (Peperit filium suum primo-genitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio).

Tertio, (Facta est multitudo militiae coelestis, dicentium: Gloria in altissimis Deo).

[265] DE PASTORIBUS SCRIBIT S. LUCAS
CAP. 2.¹ VERS. 8-20.

Primo, nativitas Christi Domini nostri manifestatur pastoribus per angelum; (Evangelizo vobis gaudium magnum, quia natus est vobis hodie Salvator).

Secundo, pastores eunt in Bethlehem; (Venerunt festinantes, et invenerunt Mariam, et Joseph, et Infantem positum in praesepio).

Tertio, (Reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum).

¹ Ro. in 4a edit. habet cap. 1. perperam.

[264] O NARODENÍ KRISTA, PÁNA NÁŠHO, HOVORÍ SV. LUKÁŠ V 2. HL.,
VERŠ 1-14.

Prvý bod. Pani naša a jej ženich Jozef idú z Nazaretu do Betlehema. »Odišiel teda i Jozef z mesta Nazaretu do Júdska, do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Bethlehem, . . . aby sa opovedal s Máriou, zasľúbenou sebe manželkou tehotnou.«

Druhý bod. »I porodila svojho syna prvorodeného a plienkami ho obvinula a položila ho do jasiel.«

Tretí bod. »A v tom pripojilo sa k anjelovi množstvo vojska nebeského . . . hovoriacich: Sláva Bohu na výsostiach.«

[265] O PASTIEROCH PIŠE SV. LUKÁŠ
V 2. HL., VERŠ 8-20.

Prvý bod. Anjel zvestuje narodenie Krista, Pána nášho, pastierom: »Zvestujem vám veľkú radosť . . . lebo narodil sa vám dnes Spasiteľ.«

Druhý bod. Pastieri idú do Betlehema. »A rýchle prišli a našli Máriu a Jozefa i dieťatko položené v jasliach.«

Tretí bod. »A pastieri navrátili sa a volebili a chválili Boha.«

[266] DE CIRCUMCISIONE SCRIBIT S. LU-
CAS CAP. 2. VERS. 21.

Primo, circumciderunt puerum Jesum.

Secundo, (Vocatum est nomen ejus Jesus, quod vocatum est ab angelo, priusquam in utero conciperetur).

Tertio, reddunt puerum Matri suae, quae compatiebatur de sanguine, qui de filio suo exibat.

[267] DE TRIBUS REGIBUS MAGIS SCRI-
BIT S. MATTHAEUS CAP. 2.
VERS. 1-12.

Primo, tres reges Magi stellam sequentes ducem, venerunt ad adorandum Jesus dicentes: (Vidimus stellam ejus in oriente, et venimus adorare eum).

Secundo, adoraverunt eum, et obtulerunt ei munera. (Procidentes adoraverunt eum, et... obtulerunt ei munera, aurum, thus es myrrham).

Tertio, (Responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam).

[266] O OBREZANÍ [PÁNA] PÍŠE SV. LU-
KÁŠ V 2. HL., VERŠ 21.

Prvý bod. Chlapca Ježiša obrezali.

Druhý bod. »... a nazvali mu meno Je-
žiš, ktorým bol nazvaný od anjela, skôr
ako sa v živote počal.«

Tretí bod. Chlapčeká vrátia Matke, kto-
rá cítila útrpnosť pre krv, ktorú prelia
jej Syn.

[267] O TROCH KRÁĽOCH-MUDRCOV
PÍŠE SV. MATÚŠ V 2. HL., VERŠ 1-12.

Prvý bod. Traja králi-mudrci nasledujúc hviezdu prišli klaňať sa Ježiškovi vraviac: »... videli sme jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu klaňať.«

Druhý bod. Klaňali sa mu a obetovali mu dary: »... a padli a klaňali sa mu, a... podali mu dary: zlato, kadidlo a myrru.«

Tretí bod. »A keďže dostali napomenu-
tie vo snách, aby nešli nazpäť k Herode-
sovi, inou cestou navrátili sa do svojho kraja.«

[268] DE PURIFICATIONE DOMINAE NO-
STRAE, ET PRAESENTATIONE PUERI
JESU SCRIBIT S. LUC. CAP. 2.
VERS. 22-39.

Primo, deferunt puerum Jesum ad templum, ut praesentetur Domino, tamquam primogenitus, et offerunt pro eo (Par tururum, aut duos pullos columbarum).

Secundo, Simeon veniens ad templum (Accepit eum in ulnas suas) dicens: (Nunc dimittis servum tuum, Domine, in pace).

Tertio, Anna (Superveniens confitebatur Domino, et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israë�).

[269] DE FUGA IN AEGYPTUM SCRIBIT
S. MATTH. CAP. 2. VERS. 13-18.

Primo, Herodes volebat occidere puerum Jesum, itaque occidit Innocentes, et ante illorum caedem angelus monuit Joseph, ut fugeret in Aegyptum. (Surge et accipe puerum, et Matrem ejus, et fuge in Aegyptum).

Secundo, profectus est Aegyptum versus. (Qui consurgens nocte, secessit in Aegyptum).

Tertio, (Erat ibi usque ad obitum Herodis).

[268] O OČISTOVANÍ NAŠEJ PANEJ A O
OBETOVANÍ JEŽIŠKA PÍŠE SV. LU-
KÁŠ V 2. HL., VERŠ 22-39.

Prvý bod. Ježiška zanesú do chrámu, aby ho ako prvorodeného Pánovi predstavili a obetujú za neho »pár hrdličiek alebo dve holúbatká.«

Druhý bod. Simeon prišiel do chrámu a »vzal ho i on na svoje ramená a chválil Bcha a riekoł: Teraz prepustíš, Pane, svojho sluhu v pokoji.«

Tretí bod. Anna »prišla ta a chválila Pána a hovorila oňom všetkým, ktorí očakávali vykúpenie Izraela.«

[269] O ÚTEKU DO EGYPTA PÍŠE SV. MA-
TÚŠ V 2. HL., VERŠ 13-18.

Prvý bod. Herodes chcel Ježiška zavraždiť a tak povraždil Neviniatku. Pred ich usmrtením angel napomenul Jozefa, aby utekal do Egypta. »Vstaň a vezmi dieťa i jeho matku a utekaj do Egypta.«

Druhý bod. A odišiel do Egypta. »Ktorý vstal... v noci... a odišiel do Egypta.«

Tretí bod. »A bol tam až do skonania Herodesovho.«

[270] QUOMODO CHRISTUS DOMINIUS
NOSTER REDIIT EX AEGYPTO SCRIFIT S. MATTH. CAP. 2. VERS. 19-23

Primo angelus monet Joseph, ut reverteretur in Israël. (Surge, et accipe puerum, et Matrem ejus, et vade in terram Israël).

Secundo, (Consurgens venit in terram Israël).

Tertio, quia regnabat Archelaus, filius Herodis, in Iudea, refugit in Nazareth.

[271] DE VITA CHRISTI DOMINI NOSTRI
AB ANNO AETATIS DUODECIMO
AD TRIGESIMUM SCRIBIT S. LUCAS
CAP. 2. VERS. 51-52.

Primo, erat obediens parentibus suis. (Proficiebat sapientia et aetate et gratia).

Secundo, videtur exercitasse artem fabrilem, ut indicare videtur S. Marcus, cap. 6. (Nonne hic est faber?).

[272] DE ADVENTU CHRISTI IN TEMPORUM CUM ESSET ANNORUM D'UODECIM SCRIBIT S. LUCAS CAP. 2. VERS. 41-50.

Primo, Christus Dominus natus annos duodecim, ascendit a Nazareth in Hierusalem.

[270] AKO SA KRISTUS, PÁN NÁŠ, VRÁTIL Z EGYPTA PÍŠE SV. MATÚŠ V 2. HL., VERŠ 19-23.

Prvý bod. Anjel napomenie Jozefa, aby sa vrátil do Izraela. »Vstaň, vezmi dieťa i jeho matku a id do zeme Izraelovej.«

Druhý bod. »Vstal... a prišiel do zeme Izraelovej.«

Tretí bod. Kedže v Júdsku kráľoval syn Herodesov, Archelaus, utiahol sa do Nazareta.

[271] O ŽIVOTE KRISTA, PÁNA NÁŠHO,
OD DVANÁSTEHO ROKU AŽ DO
TRÍDSIASTÉHO PÍŠE SV. LUKÁŠ V
2. HL., VERŠ 51-52.

Prvý bod. Bol poslušný svojim rodičom. »A vzmáhal sa v múdrosti a veku, i v milosti.«

Druhý bod. Zdá sa, že prevádzal remeslo tesárske, ako sa zdá naznačovať sv. Marek v hl. VI. »Či je to nie tesár?«

[272] O KRISTOVOM PRÍCHODE DO CHRÁMU, KEĎ MAL DVANÁST ROKOV PÍŠE SV. LUKÁŠ V 2. HL., VERŠ 41-50.

Prvý bod. Ked' mal Kristus, Pán náš, dvanásť rokov, šiel z Nazareta do Jeruzalema.

Secundo, Christus Dominus noster man-
sit in Hierusalem, et nesciverunt parentes
ejus.

Tertio, elapsis tribus diebus, invenerunt
illum disputantem in templo, et sedentem
in medio doctorum; et interrogantibus il-
lum parentibus suis, ubi fuisset, respon-
dit: (Nesciebatis, quia in his, quae Patris
mei sunt, oportet me esse?).

[273] QUOMODO CHRISTUS BAPTIZATUS
FUIT, SCRIBIT S. MATTH. CAP. 3.
VERS. 13-17.

Primo, Christus Dominus noster vale
dicto benedictae Matri suae, venit a Na-
zareth ad flumen Jordanem, ubi erat S.
Joannes Baptista.

Secundo, S. Joannes baptizavit Chri-
stum Dominum nostrum, et volenti illi ex-
cusare se, reputando se indignum qui ip-
sum baptizaret, dicit Christus: (Sine modo:
sic enim decet nos implere omnem ju-
stitiam).

Tertio, descendit Spiritus Sanctus su-
per eum, et vox Patris de coelo, attestans:
(Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi
complacui).

Druhý bod. Kristus, Pán náš, ostal v Je-
ruzaleme, a jeho rodičia to nezbadali.

Tretí bod. Ked' prešly tri dni, našli ho,
ako dišputoval v chráme a sedel medzi
učiteľmi. A na otázku, kde bol, odpovedal
svojim rodičom: »**Nevedeli ste, že musím
byť v tom, čo je môjho Otca?**«

[273] AKO BOL KRISTUS POKRSTENÝ,
PÍSE SV. MATÚŠ V 3. HL., VERŠ
13-17.

Prvý bod. Kristus, Pán náš, odobral sa
od svojej blahoslavenej Matky a prišiel
z Nazareta ku rieke Jordán, kde bol sv.
Ján Krstiteľ.

Druhý bod. Sv. Ján pokrstil Krista, Pá-
na nášho, a keď sa chcel vyhovárať, po-
kladajúc sa za nehodného pokrstiť ho,
povedal mu Kristus: »**Nechaj len; lebo tak
nám sluší splniť všetku spravodlivosť.**«

Tretí bod. Duch Sv. sostúpil na neho a
hlas Otcov s neba potvrdil: »**Toto je Syn
môj milovaný, v ktorom mám zalúbenie.**«

[274] QUOMODO CHRISTUS FUIT TEN-
TATUS, SCRIBIT S. LUCI CAP. 4.
VERVS 1-13; et MATTH. CAP. 4.
VERS. 1-11.

Primo, postquam esset baptizatus, se-
cessit in desertum, ubi jejunavit quadra-
ginta dies et quadraginta noctes.

Secundo, tentatus fuit ab inimico tribus
vicibus. (Accedens tentator dixit ei: Si Fi-
lius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant:
Mitte te deorsum: Haec omnia dabo tibi,
si cadens adoraveris me).

Tertio, (Angeli accesserunt, et ministra-
bant ei).

[275] DE VOCATIONE APOSTOLORUM.

Primo, videntur ter vocati fuisse S. Pe-
trus, et S. Andreas; primum ad quam-
dam notitiam: id constat ex S. Joanne
cap. I.; secundo ad sequendum aliquo mo-
do Christum, cum proposito revertendi ad
possidenda ea quae reliquerant, ut dicit
S. Luc. cap. 5; tertio, ad sequendum in
perpetuum Christum Dominum nostrum.
S. Matth. cap. 4 et S. Marc. cap. 1.

Secundo, vocavit Philippum, ut habetur
cap. 1. S. Joannis, et Matthaeum, ut ipse
Matthaeus dicit, cap. 9.

[274] AKO BOL KRISTUS POKUŠANÝ.
PÍše sv. LUKÁŠ V 4. HL., VERŠ 1-13;
A SV. MATÚŠ V 4. HL., VERŠ 1-11.

Prvý bod. Po krste utiahol sa do púste,
kde sa postil štyridsať dní a štyridsať nocí

Druhý bod. Nepriateľ ho tri razy po-
kúšal. »Tu pristúpil pokušiteľ a riekol mu:
»Keď si Syn boží, povedz, aby sa tieto
kamene staly chlebami... hoď sa dolu...
Toto všetko ti dám, keď padneš a budeš
sa mi klaňať.«

Tretí bod. »... anjeli pristúpili a poslu-
hovali mu.«

[275] O POVOLANI APOŠTOLOV.

Prvý bod. Zdá sa, že sv. Peter a sv.
Andrej tri razy boli volaní. Po prvé k
akémusi oboznámeniu, ako to vysvitá zo
sv. Jána hl. 1.; po druhé, aby akosi na-
sledovali Krista ešte s predavzatím, že
sa vrátia k tomu, čo opustili, ako hovorí
sv. Lukáš v hl. 5.; po tretie, aby navždy
nasledovali Krista, Pána nášho. Sv. Ma-
túš v hl. 4. a sv. Marek v hl. 1.

Druhý bod. Povolal Filipa, ako je to
v hl. 1. sv. Jána a Matúša, ako to hovorí
sám Matúš v hl. 9.

Tertio, vocavit ceteros apostolos, de quorum particulari vocatione Evangelium non facit mentionem.

Et etiam alia tria consideranda sunt:

Primo, quomodo apostoli erant rudis et abjectae conditionis.

Secundo, dignitas, ad quam fuere tam suaviter vocati.

Tertio, dona et gratiae, quibus fuere elevati supra omnes patres novi et veteris testamenti.

[276] DE PRIMO MIRACULO FACTO IN
NUPTIIS CANAE GALILAEAE SCRIBIT S. JOAN. CAP. 2. VERS. 1-11.

Primo, fuit invitatus Christus Dominus noster cum suis discipulis ad nuptias.

Secundo, Mater indicat Filio defectum vini, dicens: (Vinum non habent). Et mandavit ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.

Tertio, convertit aquam in vinum: (Et manifestavit gloriam suam; et crediderunt in eum discipuli ejus).

[277] QUOMODO CHRISTUS DOMINUS NOSTER EJECIT E TEMPLO EOS, QUI VENDEBANT, SCRIBIT S. JOAN CAP. 2. VERS. 13-22.

Primo, ejecit omnes eos qui vendebant e templo, flagello facto ex funibus.

Tretí bod. Povolal ostatných apoštolov, o ktorých osobitnom povolení sa Evangelium nezmieňuje.

A tu treba uvážiť aj iné tri veci.

Po prvej: Ako boli apoštoli nevzdelaní a z nízkeho rodu.

Po druhé: Hodnosť, na ktorú boli tak láskavo povolení.

Po tretie: Dary a milosti, ktorými boli povýšení nad všetkých otcov Nového a Starého zákona.

[276] O PRVOM ZÁZRAKU, UROBENOM NA SVADBE V KÁNE GALILEJSKEJ
PÍŠE SV. JÁN V 2. HL., VERŠ 1-11.

Prvý bod. Krista, Pána nášho, s učeníkmi povolali na svadbu.

Druhý bod. Matka oznamuje Synovi nedostatok vína slovami: »Nemajú vína.« A rozkázala sluhom: »Čokoľvek vám povie, spravte.«

Tretí bod. Premenil vodu na víno. »A zjavil svoju slávu a jeho učeníci uverili v neho.«

[277] AKO KRISTUS, PÁN NÁŠ, VYHÁŇA
PREDAVAČOV Z CHRAMU, PÍŠE
SV. JÁN V 2. HL., VERŠ 13-22.

Prvý bod. Všetkých predavačov vyhnal z chrámu bičom, urobeným z povrázkov.

Secundo, evertit mensas et pecunias nummulariorum divitum, qui erant in templo.

Tertio, pauperibus qui vendebant columbas, mansuete dixit: (Auferte ista hinc, et nolite facere domum Patris mei domum negotiationis).

[278] DE SERMONE QUEM FECIT CHRISTUS IN MONTE SCRIBIT S. MATTH.
CAP. 5.

Primo, ad dilectos suos discipulos separatim loquitur de octo beatitudinibus: (Beati pauperes spiritu, mites, misericordes, qui lugent, qui esuriunt et sitiunt iustitiam, mundo corde, pacifici, et qui persecutionem patiuntur).

Secundo, hortatur illos, ut utantur bene suis talentis. (Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, et glorificant Patrem vestrum, qui in coelis est).

Tertio, se ostendit non transgressorum legis, sed consummatorem, explicans praeceptum de non occidendo, non moechando, non pejerando, et de diligendis inimicis. (Ego dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos).

Druhý bod. Poprevracal stoly bohatých peňazomencov, ktorí boli v chráme.

Tretí bod. Chudobným, čo predávali holuby, mierne povedal: »Odneste to odtiaľto a nerobte z domu môjho Otca dom kupecký.«

[278] O REČI KRISTOVEJ NA HORE PÍSE
SV. MATÚŠ V 5. HL.,

Prvý bod. Ku svojim milovaným učenikom prehovorí osobitne o ôsmich blahoslavenstvách: »Blahoslawení chudobní duchom . . ., tichí . . ., milosrdní . . ., ktorí trúchlia . . ., ktorí lačnejú a smädní sú po spravodlivosti . . ., čistého srdca . . ., pokajamilovní . . ., ktorí trpia prenasledovanie.«

Druhý bod. Povzbudzuje ich, aby dobre využili svoje vlohy. »Tak nech svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je na nebesách.«

Tretí bod. Ukazuje, že on nie je rušíťom zákona, ale plníťom, vysvetľujúc prikázanie, že sa nesmie zabýať cudzolozit, krivo prisaháť a že máme milovať nepriateľov. »Milujte svojich nepriateľov, dobre číňte tým, ktorí vás nenávidia.«

[279] QUOMODO CHRISTUS SEDAVIT
MARIS TEMPESTATEM SCRIBIT S.
MATTH. CAP. 8. VERS. 23-27.

Primo, dum Christus Dominus noster dormiebat in mari, facta est magna tempestas.

Secundo, discipuli ejus territi excitarrunt eum, quos ob exiguum fidem quam habebant reprehendit, dicens illis: (Quid timidi estis, modicae fidei?).

Tertio, praecepit ventis, et mari, ut cessarent; et ita illis cessantibus, factum est tranquillum mare, de quo mirabantur homines, dicentes: (Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei?).

[280] QUOMODO CHRISTUS AMBULABA1
SUPER MARE SCRIBIT S. MATTH.
CAP. 14. VERS. 22-33.

Primo, cum Christus Dominus noster esset in monte, jussit discipulos abire in naviculam, et dimissa turba, coepit orationem facere solus.

Secundo, navicula jactabatur fluctibus, ad quam Christus venit ambulans super aquam; et discipuli putabant phantasma esse.

Tertio, dicente illis Christo: (Ego sum, nolite timere), S. Petrus ejus jussu venit ad illum, ambulans super aquam, qui du-

[279] AKO KRISTUS UTÍŠIL BÚRKU NA
MORI, PÍSE SV. MATÚŠ V 8. HL.,
VERŠ 23—27.

Prvý bod. Kým Kristus, Pán náš, spal na mori, povstala veľká búrka.

Druhý bod. Učeníci jeho naťakaní zobudili ho a on ich pre slabú vieru, akú mali, pokarhal slovami: »**Čo ste bojazliví, maloverní?**«

Tretí bod. Rozkázal vetrom a moru, aby utichly. A keď utichly, upokojilo sa more, nad čím sa ľudia divili a vraveli: »**Čo je to za aký, že ho i vetry i more poslúchajú?**«

[280] AKO KRISTUS CHODÍ PO MORI,
PÍSE SV. MATÚŠ V 14. HL.,
VERŠ 22—33.

Prvý bod. Keď bol Kristus, Pán náš, na hore, kázał svojim učeníkom, aby vstúpili do lodičky a keď rozpustil zástup, začal sa modliť.

Druhý bod. Lodičku hádzaly vlny sem tam a Kristus prišiel k nej kráčajúc po vode. A učeníci mysleli, že je to strašidlo.

Tretí bod. Keď im Kristus povedal: »**Ja som to, nebojte sa!**« — prišiel sv. Peter na jeho rozkaz k nemu, kráčajúc po vo-

bitans coepit mergi: sed Christus Dominus noster illum liberavit, et reprehendit eum de modica ejus fide, ac postea intrante illo in naviculam, cessavit ventus.

[281] QUOMODO APOSTOLI FUERE MISSI
AD PRAEDICANDUM SCRIBIT S.
MATTH. CAP. 10. VERS. 1-16.

Primo, vocat Christus dilectos suos discipulos, et dat illis potestatem ejiciendi daemonia ex hominum corporibus, et curandi omnes infirmitates.

Secundo, instruit illos de prudentia et patientia. (Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae).

Tertio, tradit illis modum eundi. (Nolite possidere aurum, neque argentum: gratis accepistis, gratis date). Deditque eis materiam praedicandi. (Euntes praedicate dicentes: quia appropinquavit regnum coelorum).

[282] DE CONVERSIONE MAGDALENAE
SCRIBIT S. LUC. CAP. 7. VERS. 36-50.

Primo, intrat Magdalena ubi Christus Dominus noster accumbit mensae in domo pharisaei, quae ferebat vas alabastri plenum unguento.

de ... Kedže však pochyboval, začal tonúť. A Kristus, Pán náš, ho zachránil a pokarhal ho pre jeho slabú vieru. Kedž potom vstúpil na lodičku, prestal vietor.

[281] O TOM, AKO APOŠTOLI BOLI ROTOSLÁNI NA KÁZANIE, PÍŠE SV.
MATÚŠ V 10. HL., VERŠ 1—16.

Prvý bod. Kristus svolá svojich milovaných učeníkov a dá im moc vyháňať diablov z ľudí a uzdravovať všetky choroby.

Druhý bod. Učí ich opatrnosti a trpeznosti: »Hra, ja posielam vás ako ovce medzi vlkov. Budte teda opatrní ako hady a jednoduchí ako holuby.«

Tretí bod. Určí im spôsob, ako majú cestovať. »Nemajte ani striebra ... darmo ste dostali, darmo dávajte.« A dal im látka na kázanie. »A idúcky kázte a hovorte: Priblížilo sa kráľovstvo nebeské.«

[282] O OBRÁTENÍ MAGDALÉNY PÍŠE
SV. LUKAŠ V 7. HL. VERŠ
36—50.

Prvý bod. Magdaléna vkročí do miestnosti, kde stoloval Kristus, náš Pán, v dome farizeja, s alabastrovou nádobou plnou masti.

Secundo, stans pone Dominum circa pedes ejus, lachrymis coepit eos rigare, et capillis capitis sui eos tergebat, et osculabatur pedes ejus, et unguento eos ungebat.

Tertio, cum pharisaeus accusasset Magdalenam, Christus loquitur in ejus defensionem, dicens: (Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Et dixit ad mulierem: Fides tua te salvam fecit; vade in pace).

[283] QUOMODO CHRISTUS DOMINUS NOSTER DEDIT AD MANDUCANDUM QUINQUE MILLIBUS HOMINUM, SCRIBIT S. MATTH. CAP. 14.
VERS. 13-21.

Primo, discipuli, cum jam sero fieret, rogan Christum, ut dimittat multitudinem hominum, qui cum ipso erant.

Secundo, Christus Dominus noster mandavit discipulis ut sibi afferrent panes, et jussit ut discumberent, et benedixit, et fregit, et dedit discipulis suis panes illos, et discipuli multitudini.

Tertio, (Manducaverunt, et saturati sunt, et tulerunt reliquias duodecim cophinos).

Druhý bod. Stojac pri jeho nohách, začala mu ich máčať slzami a vlasmi hlavy svojej ich utierala a bozkávala mu nohy a masťou ich mazala.

Tretí bod. Ked' farizej obvinil Magdalénu, Kristus sa ozval na jej obramu slovami: »Odpúšťajú sa jej mnohé hriechy, lebo mnoho milovala.« A povedal žene: »Tvoja viera ti pomohla; id v pokoji.«

[283] O TOM, AKO KRISTUS, NÁŠ PÁN, NASÝTIL PĀŤ TISÍC LUDÍ, PÍSE SV. MATÚŠ V 14. HL., VERŠ 13---21.

Prvý bod. A keď sa už zotmilo, učenici prosili Krista, aby rozpustil zástup ľudí, čo boli s ním.

Druhý bod. Kristus, Pán náš, rozkázal učeníkom, aby mu priniesli chleby a dal pokyn, aby sa uložili [na jedenie]. A požehnal, lámal a dával učeníkom svojim a učenici [dali] zástupu.

Tretí bod. »A požívali všetci a nasýtili sa. A sobrali ostatky, dvanásť košov plných odrobiniek.«

[284] DE TRANSFIGURATIONE CHRISTI
SCRIBIT S. MATTH. CAP. 17. V. 1-9.

Primo, assumens comites Christus Dominus noster dilectos suos discipulos Petrum, Jacobum et Joannem, transfiguratus est, et resplenduit facies ejus sicut sol, vestimenta autem ejus sicut nix.

Secundo, loquebatur cum Moyse et Elia.

Tertio, dicente S. Petro ut facerent tria tabernacula, sonuit vox de coelo, quae dicebat: (Hic est Filius meus dilectus; ipsum audite). Quam vocem cum audissent discipuli ejus, p[re]timore ceciderunt in facies suas, et Christus Dominus noster tetigit eos, et dixit illis: (Surgite et nolite timere. Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat).

[285] DE RESURRECTIONE LAZARI, JO.
11. VERS. 1-45.

Primo, certiorem faciunt Christum Dominum nostrum Marthā et Māriā de infirmitate Lazari, qua cognita, substituit per duos dies, ut miraculum esset evidentius.

Secundo, antequam eum resuscitet, petit ab una et ab altera ut credant, dicens: (Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet).

[284] O PREMENENÍ KRISTA [PÁNA] PI-
ŠE SV. MATÚŠ V 17. HL., VERŠ 1—9.

Prvý bod. Kristus, Pán náš, vzal so sebou za spoločníkov svojich milovaných učeníkov, Petra, Jakuba a Jána, a premenil sa. Tvár sa mu ligotala ako slinko a šaty ako sneh.

Druhý bod. Hovoril s Mojžišom a Eliášom.

Tretí bod. Ked' sv. Peter povedal, aby tam urobili tri stánky, zaznel hlas, ktorý vravel: »Toto je môj milovaný Syn... jeho poslúchajte.« A ked' jeho učeníci počuli tento hlas, od strachu padli na svoje tváre, a Kristus, Pán náš, sa ich dotkol a povedal im: »Vstaňte a nebojte sa... Ni-komu nepovedzte o videní, kym Syn človeka nevstane z mŕtvych.«

[285] O VZKRIESENÍ LAZARA, JÁN, HL.
11. VERŠ 1—45.

Prvý bod. Mārtā a Māriā upovedomia Krista, Pána nášho, o chorobe Lazarovej. On však, ked' sa o nej dozvedel, čakal ešte dva dni, aby zázrak bol zjavnejší.

Druhý bod. Prvako by ho bol vzkriesil, žiada od jednej i od druhej, aby verily, slovami: »Ja som vzkriesenie a život, kto verí vo mňa, bude žiť, hoci by aj umrel.«

Tertio, eum resuscitat postquam lachrymatus esset, et orationem fecisset: et modus eum resuscitandi fuit, jubendo: (Lazare, veni foras).

[286] DE COENA IN BETHANIA, MATTH.
CAP. 26. VERS. 6-10.

Primo, Dominus coenat in domo Simonis leprosi, simul cum Lazaro.

Secundo, effundit Maria unguentum super caput Christi.

Tertio, murmurat Judas, dicens: (Ut quid perditio haec unguenti?). Sed ille excusat denuo Magdalenam, dicens: (Quid molesti estis huic mulieri? Opus enim bonum operata est in me).

[287] DOMINICA PALMARUM, MATTH.
CAP. 21. VERS. 1-17.

Primo, Dominus mittit discipulos ut adducant asinam et pullum, dicens: (Solvite, et adducite mihi; et si quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dominus his opus habet, et confessim dimittet eos).

Secundo, concendit asinam, coopertam vestimentis apostolorum.

Tertio, exeunt ad excipiendum illum sternentes in via vestimenta sua, et ramos arborum, et dicentes: (Hosanna Filio Da-

Tretí bod. A keď zaplakal a pomodlil sa, vzkriesil ho. Spôsob, ako ho vzkriesil bol rozkaz: »Lazar, pod' von!«

[286] O VEČERI V BETÁNII, MATÚŠ, HL.
26. VERŠ 6—10.

Prvý bod. Pán večeria spolu s Lazarom v dome Šimona prašivého.

Druhý bod. Mária vyleje masť Kristovi na hlavu.

Tretí bod. Judáš šomre slovami: »Načo sa márnila masť?« Ale on znova vyhovára Magdalénu po druhé hovoriac: »Čo obťažujete túto ženu? Ved' učinila dobrý skutok so mnou.«

[287] O KVETNEJ NEDELI, MATÚŠ, HL.
21. VERŠ 1-17.

Prvý bod. Pán pošle učeníkov, aby privedli oslicu a osliatko: »Odviažte a prievedte mi. A keď vám kto čo povie, poviedzte, že Pán ich potrebuje: a hned' prepstí ich.«

Druhý bod. Sadne si na oslicu, pokrytú šatami apoštolov.

Tretí bod. Vychádzajú ho privítať a prestierajú mu na cestu svoje šaty a ratolesti so stromov a volajú: »Hozanna Synu

vid: benedictus, qui venit in nomine Domini: Hosanna in altissimis).

[288] DE PRAEDICATIONE IN TEMPLO,
LUC. CAP. 19. VERS. 47-48.

Primo, erat quotidie docens in templo.
Secundo, finita praedicatione, qui non
erat qui eum exciperet Hierosolymis, re-
dibat in Bethaniam.

[289] DE COENA ULTIMA, MATTH. 26.
VERS. 20-30. JO. 13. VERS. 1-30.

Primo, comedit agnum paschalem cum suis duodecim apostolis, quibus praedixit mortem suam. (Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est).

Secundo, lavit pedes discipulorum suorum, etiam ipsius Judae, incipiens a S. Petro, qui considerans majestatem Domini, et suam propriam vilitatem, nolens consentire, dicebat. (Domine, tu mihi lavas pedes?) Sed S. Petrus nesciebat, eum in hoc praebere exemplum humilitatis, et ideo Jesus dixit: (Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis).

Tertio, instituit sanctissimum sacrificium Eucharistiae, in maximum signum sui

Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom: Hozanna na výsostiach!«

[288] O KÁZNI V CHRÁME, LUKÁŠ, HL.
19. VERŠ 47—48.

Prvý bod. I učil deň po deň v chráme.
Druhý bod. Dokončiac kázanie, vracal sa do Betánie, lebo nebolo, kto by ho v Jeruzaleme prijal.

[289] O [POSLEDNEJ] VEČERI, MAT. 26:
VERŠ 20—30, JÁN HL. 13,
VERŠ 1—30.

Prvý bod. So svojimi dvanástimi učeníkmi požíva veľkonočného baránka a predpovedá im svoju smrť. »Veru, povedám vám, že jeden z vás ma zradí.«

Druhý bod. Umyl nohy svojim učeníkom, ba i samému Judášovi, začnúc od sv. Petra, ktorý, uvažujúc Pánovu Velebnosť a svoju vlastnú nízkosť, nechcel privoliť a riekoť: »Pane, ty mne umyješ nohy?« Sv. Peter však nevedel, že on tým dáva príklad poníženosti a preto povedal Ježiš: »Dal som vám... príklad, aby ste i vy činili tak, ako som ja učinil vám.«

Tretí bod. Ustanovil najsvätejšiu obetu sviatosti Oltárnej ako najväčší znak svo-

amoris, dicens: (Accipite et comedite). Finita coena, Judas exit ad vendendūm Christum Dominum nostrum.

[290] DE MYSTERICIS FACTIS A COENA
USQUE AD HORTUM INCLUSIVE,
MATTH. 26. VERS. 30-46; ET MARC.
14. VERS. 26-42.

Primo, Dominus finita coena, et cantans hymnum, profectus est ad montem Oliveti cum suis discipulis metu plenis: et relinquens octo in Getsemani, dicens: (Sedete hic donec vadam illuc, et orem).

Secundo, assumptis comitibus S. Petro, S. Jacobo, et S. Joanne, oravit ter ad Dominum, dicens: (Pater mi, si possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu). Et existens in agonia orabat prolixius.

Tertio, in tantum timorem venit, ut diceret: (Tristis est anima mea usque ad mortem) et sudavit sanguinem tam copiosum, ut dicat S. Lucas: (Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram). Id quod jam supponit vestimenta esse plena sanguine.

jej lásky, hovoriac: »**Vezmite a jedzte!**« Po večeri Judáš vyšiel, aby predal Krista, Pána nášho.

[290] O TAJOMSTVÁCH, KTORE SA
ODOHRALY OD VEČERE AŽ PO
ZAHRADU VČÍTANE, MATÚŠ HL.
26, VERŠ 30-46; A MAREK HL. 14.
VERŠ 26-42.

Prvý bod. Pán po večeri, keď sa modlil chválospev, vyšiel na horu Olivovú so svojimi nastrašenými učeníkmi a ôsmich nechal v Getsemani, rieknuc: »**Posedťte tu, kým zájdem ta a pomodlím sa.**«

Druhý bod. Vzal si so sebou sv. Petra sv. Jakuba a sv. Jána a modlil sa tri razy: »**Otče môj, ak je možno, nech odíde odo mňa tento kalich, avšak nie, ako ja chcem, ale ako ty.**« A v smrteľnom zápase dlhšie sa modlil.

Tretí bod. Taký strach ho opanoval, že povedal: »**Smutná je duša moja až na smrť.**« A potil sa krvou tak hojne, že sv. Lukáš hovorí: »**A jeho pot bol ako kvapky krvi tečúcej na zem.**« A toto už predpokladá, že šaty mal presiaknuté krvou.

[291] DE MYSTERIIS FACTIS AB HORTO
USQUE AD DOMUM ANNAE INCLU-
SIVE, MATTH. 26. VERS. 47-58. LUC.
22. VERS. 47-57. MARC. 14. VERS.
43-54 ET 66-68.

Primo, Dominus osculandum se permit-
tit Judae, et comprehendendi ut latronem a
satellitibus, quibus dixit: (Tamquam ad
latronem existis cum gladiis et fustibus
comprehendere me: quotidie apud vos se-
debam docens in templo, et non me te-
nuistis). Et dicente eo: (Quem quaeritis?)
cederunt in terram inimici.

Secundo, S. Petrus vulneravit quemdam
servum pontificis, cui mansuetus Dominus
dixit: (Converte gladium tuum in locum
suum), et sanavit vulnus servi.

Tertio, derelictus a suis discipulis, per-
trahitur ad Annam, ubi S. Petrus, qui eum
secutus erat a longe, eum negavit semel:
et Christo data fuit alapa a ministro di-
cente illi: (Sic respondes pontifici?).

[292] DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO
ANNAE USQUE AD DOMUM CAI-
PHAE INCLUSIVE, MATH. 26. MARC.
14. LUC. 22. JO. 18.

Primo, illum pertrahunt ligatum a domo
Annae ad domum Caiphae, ubi S. Petrus

[291] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD ZÁHRADY AŽ PO
DOM ANNÁŠOV VČÍTANE, MAT.
26., VERŠ 47—58; LUK. 22., VERŠ
47—57, MAREK 14., VERŠ 43—54.
A 66—68., JÁN 18., VERŠ 1—23.

Prvý bod. Pán sa dá bozkať Judášovi a
dovolí, aby ho drábi chytili ako lotra a
povie im: »Ako na lotra vyšli ste s meča-
mi a kryjmi chytiť ma. Deň po deň sedával
som u vás a učil v chráme a nechytili ste
ma.« A keď povedal: »Koho hľadáte?« --
nepriatelia padli na zem.

Druhý bod. Sv. Peter poranil istého slu-
hu veľkňaza. Ale láskavý Pán mu pove-
dal: »Obráť svoj meč na jeho miesto.« --
A uzdravil sluhovu ranu.

Tretí bod. Ked' ho učenici opustili, [ne-
priatelia] vlečú ho k Annášovi, kde ho raz
zaprel sv. Peter, ktorý ho zdaleka nasle-
doval. A Kristovi dal jeden sluha zauchó
so slovami: »Tak odpovedáš veľkňazovi?«

[292] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD DOMU ANNÁŠOV-
HO AŽ PO DOM KAJFÁŠOV VČÍ-
TANE. [MAT. 26; MAREK 14, LUK.
22, JÁN 18.]

Prvý bod. Z domu Annášovho vlečú ho
sviazaného do domu Kajfášovho, kde ho

eum bis negavit, et respectus a Domino (Egressus foras flevit amare).

Secundo, mansit Jesus tota illa nocte ligatus.

Tertio, praeterea, ii qui tenebant eum captivum¹, illudebant ei, et percutiebant eum, et velabant ei faciem, et dabant ei alapas, et interrogabant eum: (Prophetiza nobis, quis est qui te percussit?): et similia blasphemabant contra illum.

[293] DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO CAIPHAE, USQUE AD DOMUM PILATI INCLUSIVE, MATT. 27²; LUC.

23. MARC. 15.

Primo, pertrahunt eum omnis multitudo judeorum ad Pilatum, et coram illo eum accusant, dicentes: (Hunc invenimus subvertentem gentem nostram, et prohibentem tributa dare Caesari).

Secundo, postquam Pilatus eum semel et iterum examinasset, ait Pilatus: (Ego nullam invenio in eo causam).

Tertio, ei praelatus fuit Barabbas latro: (Clamaverunt omnes dicentes: non hunc, sed Barabbam).

¹ Aut. dicit lo tenian preso, id est, tenebant eum vincutum.

² Ro. habet 26 perperam.

sv. Peter dva razy zaprel a po pohľade Pánovom »... vyšiel a horko plakal.«

Druhý bod. Ježiš ostal celú tú noc sviazaný.

Tretí bod. Okrem toho posmievali sa mu tí, čo ho držali sviazaného, bili ho a zakrývali mu tvár, pohlavkovali ho a pýtali sa ho: »Hádaj, kto je to, čo faudrel?« A podobným spôsobom sa mu rúhali.

[293] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA ODOHRALY OD DOMU KAJFÁŠOVHO AŽ PO DOM PILÁTOV VČITANE. MAT. 27; LUK. 23; MAREK 15; [JÁN 18.]

Prvý bod. Celý zástup Židov vlečie ho k Pilátovi a pred ním ho obviňujú slovami: »Tak sme našli, že tento prevracia nás národ a zabraňuje dávať cisárovi dane.«

Druhý bod. Keď ho Pilát opäťovne vypočul, riekoł: »Ja nenachodím na ňom nijakej viny.«

Tretí bod. A dali pred ním prednosť Barabášovi, lotrovi: »Tu oni všetci skŕfklí a volali: Nie tohto, ale Barabáša.«

[294] DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO
PILATI USQUE AD DOMUM HERO-
DIS. LUC. 23. VERS. 6-11.

Primo, Pilatus misit Jesum Galilaeum ad Herodem tetrarcham Galilaeae.

Secundo, Herodes, curiosus, interroga-
vit eum multum, et ille nihil ei respon-
dit, licet scribae et sacerdotes constanter
eum accusarent.

Tertio, Herodes eum sprevit cum exer-
citu suo, induens eum veste alba.

[295] DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO
HERODIS USQUE AD DOMUM PI-
LATI, MATTH. 27. LUC. 23. MARC.
15. ET JO. 19.

Primo, Herodes remittit eum ad Pilatūm, ob quam causam facti sunt amici,
cum prius essent inimici.

Secundo, apprehendit Jesum Pilatus, et
flagellavit eum; et milites fecerunt coro-
nam de spinis, et posuerunt eam super
caput ejus: et vestierunt eum purpura, et
veniebant ad eum, et dicebant: (Ave, Rex
Judeorum), et dabant ei alapas.

Tertio, eduxit eum foras in conspectum
omnium: (Exivit ergo Jesus portans co-
ronam spineam, et purpureum vestimen-

[294] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD DOMU PILÁTOV-
HO AŽ PO DOM HERODESOV.
[LUK. 23, VERŠ 6-11.]

Prvý bod. Pilát posal Ježiša Galilejča-
na k Herodesovi, štvrtvladárovi galilej-
skému.

Druhý bod. Herodes sa ho vo svojej
zvedavosti obširne vypytoval, a on mu nič
neodpovedal, hoci ho zákonníci a knázi
stále obviňovali.

Tretí bod. Herodes a jeho vojsko opo-
vrhli ho, oblečúc ho do bieleho rúcha.

[295] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD DOMU HERODE-
SOVHO AŽ PO DOM PILÁTOV,
MAT. 27; LUK. 23; MAREK 15;
JÁN 19.

Prvý bod. Herodes ho posielal zpäť k Pi-
látovi a preto stali sa piateľmi, ktorí boli
predtým znepriateľení.

Druhý bod. Pilát vzal Ježiša a dal ho
zbičovať. A vojaci urobili korunu z tŕňa
a položili mu ju na hlavu a priodeli ho
rúchom šarlátovým a prichádzali k nemu
a hovorili: »Vítaj, kráľ židovský« a po-
hlavkovali ho.

Tretí bod. Vyviedol ho von pred zástup:
»Vyšiel teda Ježiš s tŕňovou korunou a
rúchom šarlátovým na sebe.« A povedal

tum), et dixit eis Pilatus: (Ecce Homo), et cum vidissent eum, pontifices clama-
bant, dicentes: (Crucifige, crucifige eum).

[296] DE MYSTERIIS FACTIS A DOMO
PILATI USQUE AD CRUCEM INCLU-
SIVE, JOAN. 19. VERS. 13-22.

Primo, Pilatus sedens ut judex, tradidit illis Jesum, ut eum crucifigerent, postquam illum judaei negassent esse suum regem, dicentes: (Non habemus regem nisi Caesarem).

Secundo, portabat crucem humeris suis, et cum non posset eam portare, coactus fuit Simon Cyrenaeus, ut illam portaret post Jesum.

Tertio, crucifixerunt eum in medio duorum latronum, ponentes hunc titulum: (Jesus Nazarenus rex judaeorum).

[297] DE MYSTERIIS FACTIS IN CRUCE,
JO. 19. VERS. 23-37.¹⁾

Primo, locutus est septem verba in cruce: oravit pro iis, qui eum crucifigebant,

¹⁾ Adde: MATTH., 27, 35-52; MARC., 15, 24-38;
LUC., 23, 34-46.

Pilát: »Ajhla, človek!« A keď ho veľkňazi uzreli, kričali a riekli: »Ukrižuj, ukrižuj ho!«

[298] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD DOMU PILATOV-
HO AŽ PO KRÍZ VČITANE, JÁN
19, VERŠ 13—22.

Prvý bod. Pilát si sadol ako sudca a vydal im Ježiša, aby ho ukrižovali, keď ho Židia zapreli ako kráľa, slovami: »Nemáme kráľa, iba cisára!«

Druhý bod. A niesol si križ na pleciach a keď ho už nevládal niesť, prinútili Šimona Cyrenejského, aby ho niesol za Ježišom.

Tretí bod. A ukrižovali ho medzi dvoma lotrami a vystavili tento nápis: »Ježiš Nazaretský, kráľ Židovský.«

[299] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY NA KRÍZI, JÁN 19.,
VERŠ 23—37.*

Prvý bod. Na kríži povedal sedem slov: Modlil sa za tých, čo ho ukrižovali, od-

*) Pridaj: Mat. 27, 35-52. Marek 15, 24-38. Luk. 23, 34-46.

veniam dedit latroni, commendavit S. Joannem Matri suae, et S. Joanni Matrem: dixit alta voce: (Sitio) et dederunt ei fel² et acetum: dixit se esse derelictum; dixit: (Consummatum est); dixit: (Pater, in manus tuas commendo spiritum meum).

Secundo, sol obscuratus fuit, petrae scissae, sepulchra aperta, velum templi divisum in duas partes a summo usque deorsum.

Tertio, blasphemant illum, dicentes: (Vah, qui destruis templum Dei, descendere de cruce); fuerunt divisa vestimenta ejus; percussum lancea latus ejus manavit aqua et sanguine.

[298] DE MYSTERIIS FACTIS A CRUCE,
USQUE AD SEPULCHRUM INCLU-
SIVE, IBIDEM.

Primo, fuit depositus de cruce per Joseph et Nicodemum, in conspectu Matris suae dolorosae.

Secundo, fuit delatum corpus ad sepulchrum, et unctum et sepultum.

Tertio, positi fuere custodes.

² Fellis nulla mentio fit in evangelio hoc loco, sed tantum ante crucifixionem. MATTH., 27, 34.

pustil lotrovi, sv. Jána odporúčal svojej Matke, a sv. Jánovi Matku; potom povedal silným hlasom: »Žížnim!« a dali mu žlč**) s octom, a povedal, že je opustený. Zvolal: »Dokonané je!«, a ďalej: »Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.«

Druhý bod. Slnko sa zatmilo, skaly pokaly, hruby sa otváraly, opona chrámová sa roztrhla na dvoje od vrchu až dolu.

Tretí bod. A rúhali sa mu, hovoriac: »Aha, ktorý zboríš chrám boží... sostúp s kríza.« Rozdelili si jeho šaty; z prebodenutého boku tiekla voda a krv.

[298] O TAJOMSTVÁCH, KTORÉ SA
ODOHRALY OD KRÍZA AŽ PO
HROB VČÍTANE, TAMŽE.

Prvý bod. Jozef a Nikodém složili ho s kríza v prítomnosti jeho bolestnej Matky.

Druhý bod. Telo prenesli ku hrobu, pomazali a pochovali.

Tretí bod. Postavili ku hrobu stráž.

**) Niet spomienky o žlči na tomto mieste, ale len pred ukrižovaním. Mat. 27, 34.

[299] DE RESURRECTIONE CHRISTI DOMINI NOSTRI; DE PRIMA EJUS APPARITIONE.

Primo, apparuit Virgini Mariae; quod licet non dicatur in Scriptura, habetur pro dicto, cum dicat eum apparuisse tam multis aliis, quia Scriptura supponit nos habere intellectum, sicut scriptum est: (Adhuc et vos sine intellectu estis?).

[300] DE SECUNDA APPARITIONE, MARC. CAP. 16. VERS. 1-11.

Primo, eunt valde mane Maria Magdalene, Jacobi, et Salome ad monumentum, dicentes: (Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?).

Secundo, vident lapidem revolutum, et angelum, qui dicit: (Jesum quaeritis Nazarenum. Surrexit, non est hic).

Tertio, apparuit Mariae, quae remansit juxta sepulchrum, postquam abivissent ceterae.

[301] DE TERTIA APPARITIONE, S. MATTH. ULT. CAP.

Primo, exeunt istae Mariae e monumento cum timore et gudio magno, volentes

[299] O VZKRIESENÍ KRISTA, PÁNA NÁŠHO, O JEHO PRVOM ZJAVENÍ.

Po prvé sa zjavil Panne Márii. Hoci sa to výslovne nespomína vo sv. Písme, je to predsa obsažené v tom, keď sa hovorí, že sa zjavil tak mnohým iným, lebo Písma predpokladá, že máme rozum, ako je písané: »Ešte i vy ste bez rozumu?« [Mat. 15. 16.]

[300] O DRUHOM ZJAVENÍ, MAR. HL. 16, VERS 1—11.

Prvý bod. Mária Magdaléna, Mária Jakubova a Salome skoro ráno idú ku hrobu a rádia sa medzi sebou: »Ktože nám odvalí kameň od dverí hrobových?«

Druhý bod. Vidia kameň odvalený a anjela, ktorý im povedal: »Hľadáte Ježiša Nazaretského? Vstal, niet ho tu.«

Tretí bod. Zjavil sa Márii, ktorá ostala pri hrobe, keď ostatné odišly.

[301] O TREŤOM ZJAVENÍ, SV. MATÚŠ V POSL. HLAVE.

Prvý bod. Obe Márie vychádzajú z hrobu s bázňou a s veľkou radosťou a chcú

annuntiare discipulis resurrectionem Domini.

Secundo, Christus Dominus noster illis apparuit in via, dicens illis: (Avete): et illae accesserunt, et prostraverunt se ad ejus pedes, et adorarunt eum.

Tertio, Jesus dicit illis: (Nolite timere. Ite, nuntiate fratribus meis, ut eant in Galilaeam: ibi me videbunt).

[302] DE QUARTA APPARITIONE, S. LUC.
CAP. ULT. VV. 9-12, 33-34.

Primo, cum audisset ex mulieribus, Christum resurrexisse, ivit cito S. Petrus ad monumentum.

Secundo, intrans in monumentum, vidi sola linteamina, quibus coopertum fuit corpus Christi Domini nostri, et nihil aliud.

Tertio, cogitanti S. Petro de his rebus apparuit Christus: et propterea dicebant apostoli: (Surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni).

[303] DE QUINTA APPARITIONE, ULT.
CAP. S. LUCAE.

Primo, apparet discipulis, qui ibant in Emmaus, loquentes de Christo.

zvestovať učeníkom Pánovo zmŕtvychvstanie.

Druhý bod. Kristus, Pán náš, zjavil sa im na ceste s pozdravom: »Vitajte!« A ony pristúpily k nemu a padly mu k nohám a klaňaly sa mu.

Tretí bod. Ježiš im povedal: »Nebojte sa! Idťte, zvestujte mojim bratom, nech idú do Galilejska, tam ma uvidia.«

[302] O ŠTVRTOM ZJAVENÍ, OSTATNÁ
HL. SV. LUKÁŠA, VERŠ 9—12.
33—34.

Prvý bod. Keď sa sv. Peter od žien dozvedel, že Kristus vstal z mŕtvych, zaraz išiel k hrobu.

Druhý bod. Vクロčiac do hrobu videl ten plachty, do ktorých bolo zabalené telo Krista, Pána nášho, a nič iné.

Tretí bod. Ako tak sv. Peter rozmyšľal nad týmto vecami, naraz len zjavil sa mu Kristus. Preto hovorili apoštoli: »Vstal Pán opravdu a zjavil sa Šimonovi.«

[303] O PIATOM ZJAVENÍ, V OSTATNEJ
HL. SV. LUKÁŠA.

Prvý bod. Zjaví sa učeníkom, čo šli do Emaus a rozprávali sa o Kristovi.

Secundo, reprehendit illos, ostendens per Scripturas, quod Christus debebat mori et resurgere. (O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus, quae loquuti sunt prophetae. Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?).

Tertio, ad preces illorum remanet ibi, et fuit cum illis, donec data ipsis communione, disparuit: et ipsi revertentes dixerunt discipulis, quomodo cognovissent eum in communione.

[304] DE SEXTA APPARITIONE, JO. CAP.
20. VERS. 19-23.

Primo, discipuli erant congregati (Propter metum judaeorum), excepto S. Thomas.

Secundo, apparuit illis Jesus, cum essent januae clausae; et stans in medio illorum, dicit: (Pax vobis).

Tertio, dat illis Spiritum Sanctum, dicens illis: (Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis).

[305] DE SEPTIMA APPARITIONE, JO. 20.
VERS. 24-29.

Primo, sanctus Thomas incredulus, quia aberat ab apparitione praecedente, dicit: (Nisi video... non credam).

Druhý bod. Karhá ich a dokazuje im z Písma, že Kristus musel zomrieť a vstať z mŕtvyh. »Ó nesmyselní a farbaví srdcom uveriť všetko, čo hovorili proroci! Či nebolo treba Kristovi toto trpieť a tak vojsť do svojej slávy?«

Tretí bod. Na ich požiadanie ostal tam a bol s nimi, kým, dajúc im prijímať, nezmizol. A oni po návrate rozpozvedali učenikom, ako ho poznali pri prijímaní.

[304] O ŠIESTOM ZJAVENÍ, JÁN, HL. 20.
VERŠ 19—23.

Prvý bod. Učenici boli shromaždení »zo strachu pred Židmi«, vyjmúc sv. Tomáša.

Druhý bod. Ježiš sa im zjavil, hoci dvere boli zatvorené, a stojac uprostred nich povedal: »Pokoj vám!«

Tretí bod. A dal im Ducha Svätého slovami: »Prijmte Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im.«

[305] O SIEDMOM ZJAVENÍ, JÁN 20,
VERŠ 24—29.

Prvý bod. Sv. Tomáš, neveriaci, keďže pri predošлом zjavení neboli, hovorí: »Ak len neuvidím... neuverím.«

Secundo, apparet illis Jesus inde post dies octo, cum essent januae clausae, et dicit S. Thomae: (Infer digitum tuum huc, et vide... et noli esse incredulus, sed fidelis).

Tertio, S. Thomas credidit, dicens: (Dominus meus, et Deus meus): cui ait Christus: (Beati qui non viderunt, et crediderunt).

[306] DE OCTAVA APPARITIONE, JO.
CAP. ULT. VERS. 1-17.

Primo, Jesus apparet septem ex suis discipulis pescantibus, qui tota nocte nihil prenderant: et jacientes rete ad ejus mandatum, (Non valebant illud trahere prae multitudine piscium).

Secundo, per hoc miraculum S. Joannes illum cognovit, et dixit S. Petro: (Dominus est): qui projecit se in mare, et venit ad Christum.

Tertio, dedit illis ad comedendum partem piscis assi et favum mellis¹; et commendavit oves suas S. Petro, examinato primum tribus vicibus de caritate, et dicit illi: (Pasce oves meas).

¹ »Solum pisces et panem hac occasione Christus discipulis obtulit. Edit. critic. pag. 504, annot. 3.

Druhý bod. A zasa po ôsmich dňoch zjavil sa im Ježiš, hoci dvere boly zatvorené a povedal Tomášovi: »Vlož svoj prst sem a pozri... a nebud' neveriaci, ale veriaci.«

Tretí bod. Tomáš uveril a rieko: »Pán môj a Boh môj.« A povedal mu Kristus: »Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili.«

[306] O ÔSMOM ZJAVENÍ, JÁN POSL.
HL., VERS 1—17.

Prvý bod. Ježiš sa zjaví svojim siedmim učeníkom loviacim ryby; za celú noc nič nechytili a vyhodiac sieť na jeho rozkaz »nevládali ju vytiahnuť pre množstvo rýb.«

Druhý bod. Po tomto zázraku ho poznal sv. Ján a povedal Petrovi: »To je Pán!« Ten sa hodil do mora a prišiel ku Kristovi.

Tretí bod. A dal im jesť kus pečenej ryby a plášť medu. A sveril sv. Petrovi svoje ovce, keď ho prv tri razy vyskúšal v láske a povedal mu: »Pas ovce moje!«

[307] DE NONA APPARITIONE, MATTH.
CAP. ULT. VERS. 16-20.

Primo, discipuli ex mandato Domini eunt ad montem Thabor.

Secundo, Christus illis appareat, et dicit: (Data est mihi omnis potestas in coelo, et in terra).

Tertio, misit eos per totum mundum, ad praedicandum, dicens: (Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti).

[308] DE DECIMA APPARITIONE, IN E-
PIST. 1 AD CORINTH. CAP. 15.
VERS. 6.

(Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul).

[309] DE UNDECIMA APPARITIONE, IN
EPISTOLA 1 AD CORINTH. CAP. 15
VERS. 7.

(Deinde visus est Jacobo).

[310] DE DUODECIMA APPARITIONE.

Apparuit Josepho ab Arimathaea, ut pie cogitatur meditando, et legitur in vita sanctorum.

[307] O DEVIATOM ZJAVENÍ, MATÚŠ,
POSL. HL., VERŠ 16—20.

Prvý bod. Učenici na Pánov rozkaz idú na horu Tábor.

Druhý bod. Kristus sa im zjaví a hovorí: »Daná mi je všetka moc na nebi i nazemi.«

Treti bod. A poslal ich do celého sveta kázať slovami: »Idte... učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého!«

[308] O DESIATOM ZJAVENÍ, V PRVOM
LISTE KORINTANOM, HL. 15,
VERŠ 6.

»Potom zjavil sa vyše päťsto bratom naraz.«

[309] O JEDENÁSTOM ZJAVENÍ, V PR-
VOM LISTE KORINTANOM, HL. 15,
VERŠ 7.

»Potom zjavil sa Jakubovi.«

[310] O DVANÁSTOM ZJAVENÍ.

Zjavil sa Jozefovi Arimatejskému, akú sa nábožne rozjíma a číta v Životopisoch Svätých.

[311] DE DECIMATERTIA APPARITIONE,
EPISTOLA I AD CORINTH. CAP. 15.
VERS. 8.

Apparuit S. Paulo post ascensionem.
(Novissime tamquam abortivo visus est
mihi). Apparuit etiam in anima patribus
sanctis limbi, et postquam eos inde edu-
xisset, et corpus iterum assumpsisset, mul-
tis vicibus apparuit discipulis, et conver-
sabatur cum illis.

[312] DE ASCENSIONE CHRISTI DOMINI
NOSTRI, ACT. 1. VERS. 1-12.

Primo, postquam per spatium quadra-
ginta dierum apparuisset apostolis, faciens
multa argumenta et signa, et loquens de
Regno Dei, mandavit illis, ut in Jerusalem
promissum Spiritum Sanctum expectarent.

Secundo, eduxit illos ad montem Oli-
veti, et in praesentia eorum elevatus est,
et nubes sustulit eum ab oculis eorum.

Tertio, aspicientibus illis in coelum, di-
cunt illis angeli: (Viri Galilaei, quid statis
aspicientes in coelum? Hic Jesus, qui as-
sumptus est a vobis in coelum, sic veniet,
quemadmodum vidistis eum euntem in
coelum).

[311] O TRINÁSTOM ZJAVENÍ, V I. LISTE
KORINTÁNOM, HL. 15. VERŠ 8.

Zjavil sa sv. Pavlovi po nanebovstúpe-
ní. »Naposledy však zo všetkých ako ne-
dochôdčaſu, zjavil sa i mne.« Zjavil sa
tiež dušou svojou svätým otcom v pred-
peklí a keď ich odtiaľ vyviedol a znova
vzal na seba telo, zjavil sa mnohokrát svo-
jim učenikom a obcoval s nimi.

[312] O NANEBOVSTÚPENÍ KRISTA, PÁ-
NA NÁŠHO, SKUTKY, 1., VERŠ
1—12.

Prvý bod. Keď sa cez štyridsať dní zja-
voval apoštolom, podal im mnoho dôka-
zov, robil mnohé znamenia a hovoril o
kráľovstve božom, rozkázal im, aby v Je-
ruzaleme očakávali prislúbeného Ducha
Sväteho.

Druhý bod. A vyviedol ich na horu Oli-
vovú a pred ich očami vyzdvihol sa a
oblak vzal im ho z očí.

Tretí bod. A keď hľadeli do neba, po-
vedali im anjeli: »Mužovia Galilejskí, čo
stojíte a hľadíte do neba? Tento Ježiš,
ktorý je vzatý od vás do neba, tak príde,
ako ste ho videli odchádzať do neba.«

[313] REGULAE AD SENTIENDUM ET COGNOSCENDUM ALIUO MODO VARIAS MOTIONES QUAE IN ANIMA EXCITANTUR; BONAS, UT SUSCIPIANTUR, MALAS, UT REJICIAN-
TUR, SUNTQUE MAGIS PROPRIAEE
PRO PRIMA HERBDOMADA.

[314] Prima regula: in illis qui eunt a peccato mortali in peccatum mortale, solet communiter inimicus proponere eis delicias apparentes, efficiendo ut imaginentur delectationes et voluptates sensuales, quo magis illos conservet et adaugeat in suis vitiis et peccatis: in quibus bonus spiritus utitur modo contrario, pungendo illos, et remordendo illis conscientias per synderesis rationis.

[315] Secunda: in illis qui intense procedunt in purgandis suis peccatis, et in servitio Dei Domini nostri de bono in melius ascendendo, obtinet modus contrarius ei qui in prima regula notatus est: tunc enim

[313] PRAVIDLÁ NA TO, ABY SME NE-JAKO ZBADALI A POZNALI ROZ-LIČNÉ HNUTIA, KTORÉ POVSTÁ-VAJÚ V DUŠI. DOBRÉ, ABY SME ICH PRIJALI; ZLÉ, ABY SME ICH ODMIETALI. TIETO PRAVIDLÁ SÚ VIAC PRE PRVÝ TÝŽDEŇ.

[314] Prvé pravidlo. Tým, čo kráčajú z ťažkého hriechu do ťažkého, nepriateľ obyčajne predkladá zdanlivé rozkoše, a tým docieli, že si predstavujú smyselné radosti a rozkoše, aby ich tým viac udržal a dal im rásf v ich neprávostiach a hriechoch. Dobrý duch však pôsobi v nich naopak: znepokojuje ich a spôsobuje im mravným súdom rozumu hryzenie svedomia.

[315] Druhé pravidlo. U tých, čo sa horlivou usilujú očistieť sa od svojich hriechov a v službe Boha. Pána nášho, postupujú od dobrého k lepšiemu, je spôsob [pôsobenia duchov] opačný než [opí-

proprium est mali spiritus, mordere, tristitia afficere, et ponere impedimenta, inquietam reddendo animam per falsas rationes, ne perget ulterius. Et proprium boni spiritus est, dare animum et vires, consolationes, lachrymas, inspirationes, et quietem, facilia reddendo omnia, et removendo omnia impedimenta, ut in bene operando procedat ulterius.

[316] Tertia: de consolatione spirituali. Voco consolationem, quando in anima excitatur motio aliqua interior, qua inflamari incipit ¹ anima in amore sui Creatoris ac Domini: et consequenter, quando anima nullam rem creatam super faciem terrae amare potest in se ipsa, sed in Creatore omnium illarum. Item quando fundit lachrymas, moventes ad amorem Domini sui, sive sit ob dolorem de suis peccatis, sive de passione Christi Domini nostri, sive de aliis rebus directe ordinatis in ejus servitium et laudem. Denique, voco consolationem omne augmentum spei, fidei, et charitatis, et omnem laetitiam internam, quae vocat et attrahit hominem ad res coelestes, et ad propriam salutem animae suae; reddendo illam quietam, et pacificando illam in suo Creatore ac Domino.

¹ Aut. ait: *viene la anima a inflamarse; non tantum incipit inflammari, sed accenditur, ut est in Versione prima.*

saný] v prvom pravidle. V tom prípade je vlastnosťou zlého ducha hrýzť, zarmúcovať a klásiť prekážky tým, že rozličnými klamnými dôvodmi znepokojuje dušu, aby nekráčala ďalej. A vlastnosťou dobrého ducha je dodávať duši chuti a sily, útechy, slzy, vnuknutia a pokoj, obľančujúc všetko a odstraňujúc všetky prekážky, aby v konaní dobra išla dopredu.

[316] Tretie pravidlo. O duchovnej úteche. Útechou volám [to], keď sa v duši vzbudi isté vnútorné hnutie, ktorým sa duša rozpaľuje v láske k svojmu Stvoriteľovi a Pánovi, a keď následkom toho duša nijakú vec na zemi nemôže milovať v sebe, lež v Stvoriteľovi všetkých vecí. Tiež [útechou je], keď niekto roní slzy, ktoré ho pohýnajú k láske k Pánovi, či už z bolesti nad svojimi hriechami, alebo nad umučením Krista, Pána nášho, alebo nad inými vecmi rovno smerujúcimi k jeho službe a chvále. Útechou volám konečne každé rozmnoženie nádeje, viery a lásky a každú vnútornú radosť, ktorá volá a priťahuje človeka k nebeským veciam a k spáse svojej vlastnej duše, utišujúc a upokojujúc ju v jej Stvoriteľovi a Pánovi.

[317] Quarta: de desolatione spirituali. Voco desolationem omne contrarium tertiae regulae¹ ut obtenebrationem animae, turbationem in illa, motionem ad res infimas ac terrenas: inquietudinem variarum agitationum et tentationum, moventem ad diffidentiam, sine spe, sine amore, cum se reperiat anima totam pigram, tepidam, tristem, et veluti separatam a Creatore ac Domino suo: quia sicut consolatio contraria est desolationi, eodem modo cogitationes, quae oriuntur ex consolatione, contrariae sunt cogitationibus, quae oriuntur ex desolatione.

[318] Quinta: tempore desolationis numquam mutatio facienda est, sed standum firmiter et constanter in propositis ac determinatione in qua erat homo die praecedente ejusmodi desolationem, vel in determinatione in qua erat in praecedenti consolatione; quia sicut in consolatione nos magis dicit, et consilio suo dirigit

¹ Melius fortasse hunc locum ad mentem Sancti Parentis reddit Versio prima, quae ita habet: *desolatio spiritualis est contrarium omnino consolationis in praecedenti regula declaratae*. Nam locutio adverbialis hispana *todo al contrario*, ab Ignatio hic et alias scribitur hoc modo *todo el contrario*, et significat *contra omnino*. Cf. *Directoria Ignatiana* in editione critica, pag. 778, ubi haec habes: *Antes puede ayudar que el contrario, pro al contrario. Et infra, p. 299, contra displicet ei, hispanicę el contrario, le dispplace*.

[317] Štvrté pravidlo. O duchovnej n e- ú t e c h e. Neútechou volám opak potechy opísanej v 3. pravidle, ako zatemnenie duše, zmätok v nej, náklonnosť k nízkym a zemským veciam, nepokoj, vyplývajúci z rozličných pobúrení a pokušení, pohýnajúci k nedôvere, bez nádeje, bez lásky, keď sa duša cíti celkom lenivou, vlažnou, zarmútenou a akoby odlúčenou od Stvoriteľa a Pána svojho. Lebo ako útecha je protivou neútechy, práve tak i myšlienky, ktoré vznikajú z útechy, sú protivné myšlienкам, vznikajúcim z neútechy.

[318] Piate pravidlo. V dobe neútechy neslobodno nikdy robiť nijakú zmenu, ale máme byť pevní a vytrvanliví v predsa-vzatiach a rozhodnutiach, ktoré sme mali deň pred neútechou, alebo v rozhodnutiach, ktoré sme mali v predošlej úteche. Lebo tak, ako nás v úteche viac vedie a svojou radosťou usmerňuje dobrý duch, tak

bonus spiritus, ita in desolatione malus; cuius consiliis non possumus invenire viam ad recte quid decernendum.

[319] Sexta: licet in desolatione non debeamus mutare priora proposita, valde juvat intense mutare se contra ipsam desolationem: v. g. insistendo magis orationi, meditationi, multum nos examinan-do, et extendendo nos magis in aliquo convenienti modo faciendi poenitentiam.

[320] Septima: ille qui est in desolatio-ne, consideret, quomodo Dominus ipsu-reliquit, probationis gratia, in suis potentiis naturalibus, ut resistat variis agita-tionibus et temptationibus inimici: potest enim resistere cum auxilio divino, quod semper ipsi manet, licet aperte illud non sentiat, quia Dominus subtraxit ipsi multum suum fervorem, magnum amorem sensibilem, et gratiam intensam, manente tamen ipsi gratia quae sufficiat ad salutem aeternam.

[321] Octava: ille qui est in desolatione, laboret ut persistat in patientia, quae est contraria vexationibus quae sibi ingruunt: et cogitet se cito esse consolandum: adhibendo diligentias contra ejusmodi desolationem, prout dictum est in sexta re-gula.

zasa v neúteche zlý; a podľa jeho rady nemôžeme nájsť cestu čosi správne rozhodnúť.

[319] Šieste pravidlo. Hoci v neúteche nemáme meniť predošlé predsa vzatia, predsa veľmi osoží usilovne meniť seba [svoje chovanie] práve proti samej neúteche, napríklad tým, že sa viac modlíme, rozjímame, veľa sa sputujeme a že sa nejakým vhodným spôsobom viac venujeme pokániu.

[320] Siedme pravidlo. Kto má neútechu, nech uvažuje, ako ho Pán na skúšku ponechal na jeho prirodzené sily, aby sa protivil rozličným poburovaniam a pokušeniam nepriateľovým. Lebo môže odpo-rovať s božou pomocou, ktorá mu ostáva vždy i keď ju zrejme necítí, pretože mu Pán odňal jeho veľkú horlivosť, veľkú cítelelnú lásku a prehojnú milosť. Predsa mu však ponechal milosť, ktorá postačuje k večnému spaseniu.

[321] Osmé pravidlo. Ten, čo je v neúteche, nech sa namáha vytrvať v trpe-žlivosti, ktorá sa protivi sužovaniam, čo sa na neho valia. A nech si myslí, že bude čoskoro zasa potešený, ak pri tom použije proti neúteche bedlivé opatrenia, ako bolo povedané v šiestom pravidle.

[322] Nona: tres causae sunt praecipuae, ob quas desolatos nos reperimus. Prima est, quia sumus tepidi et pigri seu negligentes in exercitiis nostris spiritualibus: atque ita ob culpas nostras elongatur spiritualis consolatio a nobis. Secunda, ut probet nos Dominus quantum valeamus, et quousque procedamus in ejus servitio et laude, absque tanto stipendio consolationum, et magnarum gratiarum. Tertia, ut det nobis veram notitiam et cognitionem, qua intime sentiamus, non esse ex nobis acquirere vel retinere magnam devotionem, amorem intensum, lachrymas, neque ullam aliam consolationem spiritualem; sed totum esse donum et gratiam Dei Domini nostri; et ne in aliena domo nidum ponamus, efferendo intellectum nostrum in aliquam superbiam, vel vanam gloriam, attribuendo nobis ipsis devotionem vel ceteras partes spiritualis consolationis.

[323] Decima: ille qui est in consolatione, cogitet quomodo se habebit in desolatione, quae postea superveniet, sumendo novas vires pro illo tempore.

[324] Undecima: ille qui est in consolatione, procuret humiliare sese atque deprimere quantum potest, cogitando quam parum valeat tempore desolationis, sine illa tali gratia seu consolatione. E con-

[322] Deviate pravidlo. Do neútechy upadáme pre tri hlavné príčiny. Prvá je, že sme vlažní, leniví alebo nedbanliví vo svojich duchovných cvičeniach. A tak pre naše viny vzdiali sa nám duchovná útecha. Druhá príčina, aby nás [Pán] skúšal, koľko zmôžeme a ako ďaleko dôjde me v jeho službe a chvále bez takej veľkej mzdy útechy a veľkých milostí. Treťa, že nám [Boh] chce dať ozaj nahliadnuť a poznať, aby sme si dobre uvedomili, že nie je v našej moci nadobudnúť alebo zachovať si veľkú pobožnosť, prenikavú lásku, slzy alebo inú duchovnú útechu, lež že to všetko je dar a milosť Boha, Pána nášho. Aby sme si nestavali hniezdo na cudzom dome a nedvíhali svoj rozum k akejsi pýche alebo márnivosti, pripisujúc sebe samým nábožnosť alebo ostatné čiastky duchovnej útechy.

[323] Desiate pravidlo. Ten, čo je v úteche, nech rozmýšľa, ako sa zachová v neúteche, ktorá sa neskôr dostaví, a nech si naberie nových sil na ten čas.

[324] Jedenáste pravidlo. Kto je v úteche, nech sa usiluje ponižovať sa a korif, ako len môže, a pritom nech myslí na to, aký je bezvládny v čas neútechy bez tej milosti alebo útechy. Naopak zas ten, čo

trario cogitet ille qui est in desolatione,
se posse multum cum gratia quae sufficit
ad resistendum omnibus suis inimicis, su-
mendo vires in Creatore ac Domino suo.

[325] Duodecima: inimicus facit se ut
femina, in quantum est debilis per vim,
et fortis quoad voluntatem¹. Nam sicut
proprium est feminae, dum rixatur cum
aliquo viro, perdere animum, capiendo fu-
gam, quando homo ei os impavidum ostendit,
et e contrario, si vir incipit fugere
perdendo animum, ira, vindicta et ferocia
seminae est valde magna, et prorsus sine
mensura; eodem modo proprium est ini-
mici viribus destitui et animum perdere,
(in fugam vertentibus se temptationibus
ejus), quando ille qui se exercet in rebus
spiritualibus, os impavidum opponit tentationibus
inimici, faciendo oppositum e
diametro. Et e contrario, si qui se exercet
incipit timere, et perdere animum in pa-
tiendis temptationibus, non est bestia adeo
efferata super faciem terrae, ut inimicus
humanae naturae in prosecutione perva-
sae suae intentionis, cum adeo magna
malitia.

[326] Decima tertia: sic etiam se gerit,
ut vanus amator, in quantum vult esse

¹ Clarius: *Hostis sic se gerit ut mulier: est enim
inbecillus invite, et fortis libenter.*

má neútechu, nech si myslí, že mnoho
môže s milostou, ktorá postačuje na od-
porovanie proti všetkým nepriateľom, a
nech čerpá silu jedine z Boha a Pána
svojho.

[325] Dvanásťte pravidlo. Nepriateľ si
počína ako žena, nakoľko je slabý podľa
svojej sily, ale mocný vo vôle. Lebo ako
je vlastnosťou ženy, keď sa vadi s nie-
ktorým chlapom, že stráti smelosť a dá
sa na útek, keď sa chlap proti nej nebojá-
cne postaví, a naopak, keď chlap začne
z bojazlivosti utekať, býva zlosť, pomsta
a zúrivosť ženina ohromná a vonkoncom
bez miery — práve tak i nepriateľ duše
tratí silu a smelosť, — takže jeho pokuše-
nia premenia sa v zbabelý útek — keď ten,
čo sa cvičí v duchovných veciach, ukáže
pokušeniam nepriateľa nebojácnu tvár a
robí práve opak toho, čo on radí. Naproti
tomu, keď sa ten, čo sa cvičí, začne báť
a tratisť smelosť v znášaní pokušení, niet
takej besnej šelmy na povrchu zeme ako
nepriateľ ľudskej prirodzenosti v sledo-
vani svojho prevráteného cieľa s toľkou
zlobou.

[326] Trinásťte pravidlo. Počína si aj
tak ako falosný milenec, nakoľko chce

secretus et non detegi. Nam sicut homo vanus, qui loquens ad malum finem allicit filiam aliquam alicujus boni patris, vel uxorem boni mariti, vult ut verba sua et suasiones sint secretae; et contra displicet ei summopere, quando filia patri, vel uxor marito detegit vana ejus verba, et intentionem pravam; quia facile colligit, fore ut non possit rem inceptam ad finem perducere; eodem modo, quando inimicus naturae humanae ingerit animae justae suas fraudes et suasiones, vult ac desiderat, ut recipiantur et teneantur in secreto; sed quando illa eas detegit bono suo confessario, vel alteri personae spirituali, quae cognoscat suas fraudes ac malitias, valde ei displicet: quia hinc infert fore ut non possit malitiam suam, quam inchoarat, perficere, cum detectae sint fraudes sua manifestae.

[327] Decima quarta: sic etiam gerit se ut belli dux, ad vincendum ac depraedandum in quod desiderat. Nam sicut bellli dux et caput exercitus, castra ponendo et explorando vires ac dispositionem arcis alicujus, eam impugnat ex parte debiliiori; eodem modo, inimicus humanae naturae, circumiens explorat omni ex parte virtutes omnes nostras theologicas, cardinales, et morales; et qua parte nos repeatit debiliores, et egentiores pro nostra aeterna salute, ea parte nos impugnat, et procurat nos expugnare.

ostať skrytý a nechce, aby ho odhalili. Lebo ako taký falošný človek, ktorý svojimi rečami na zlé zvádzal dcéru dobrého otca alebo ženu dobrého manžela, chce, aby jeho reči a naľahávanie ostaly v tajnosti, a naopak veľmi sa mu nepáči, keď dcéra otcovi alebo žena mužovi vyjaví jeho falošné reči a ničomný úmysel, lebo si ľahko domysli, že nebude môcť začať vec dokončiť. Práve tak chce a praje si nepriateľ prirodzenosti ľudskej, keď natíska spravodlivej duši svoje klamlivé predstavy a vnuknutia, aby ich prijala a zachovala v tajnosti. Ale keď ich vyjaví svojmu dobrému spovedníkovi alebo nejakej inej duchovnej osobe, ktorá pozná jeho klamstvá a zlomyseľné úklady, veľmi sa mu to protiví, lebo z toho usudzuje, že začaté zlé dielo nebude môcť dokončiť, keďže jeho klamstvo je odhalené.

[327] Štrnásťte pravidlo. Aj tak si počína ako nejaký vojvodca, aby to, pomoc túži, premohol a vyplienil. Lebo ako vodca a hlava armády rozloží si tábor, vyskúma sily alebo plán pevnosti a útočí na ňu so slabšej strany, práve tak i nepriateľ ľudskej prirodzenosti obchádza nás so všetkých strán, skúma všetky naše božské, základné a mrvavné čnosti a na ktorej strane sa mu vidíme slabšími a biednejšími čo do večnej spásy, tam nás napáda a usiluje sa dostať nás do svojej moci.

[328] REGULAE AD EUMDEM EFFECTUM
CUM MAJORI DISCRETIONE SPIRI-
TUUM, ET CONDUCUNT MAGIS
PRO SECUNDA HEBDOMADA.

[329] Prima: proprium est Dei et ange-
lorum ejus, in suis motionibus dare veram
laetitiam et gaudium spirituale, removen-
do omnem tristitiam et turbationem, quam
inimicus inducit; cuius proprium est mi-
litare contra ejusmodi laetitiam, et conso-
lationem spiritualem, adducendo rationes
apparentes, subtilitates, et assiduas falla-
cias.

[330] Secunda, solius est Dei Domini
nostri dare consolationem animae sine
causa praecedente: quia proprium est
Creatoris animam intrare, egredi, facere
motionem in illa, trahendo illam totam in
amorem suae divinae Majestatis. Dico: si-
ne causa, id est, sine ullo praevio sensu,
vel cognitione alicujus objecti, per quod
illa talis consolatio adveniat animae per
ejus proprios actus intellectus et volun-
tatis.

[331] Tertia, cum causa, potest consolari
animam aequem angelus bonus ac ma-
lus, ad fines tamen contrarios: bonus an-
gelus ad profectum animae ut crescat et
ascendat de bono ad melius; et malus an-
gelus ad contrarium, et deinceps ut tra-

[328] PRAVIDLÁ NA TEN ISTÝ CIEL, S
VACŠÍM ROZOZNÁVANÍM DU-
CHOV. VHODNEJŠIE SÚ PRE DRU-
HÝ TÝŽDEŇ.

[329] Prvé pravidlo. Vlastnosfou Boha
a jeho anjelov je vo svojich hnutiach dá-
vať opravdivú duchovnú veselosť a ra-
dosť a odstraňovať každý zármutok a
zmäťok, ktorý zapríčinuje nepriateľ. Vlastnosfou tohto je [totiž] bojovať proti
takej veselosti a duchovnej úteche tým,
že uvádzá na myseľ samé zdanlivé dô-
vody, bezvýznamné malichernosti a stále
klamné úsudky.

[330] Druhé pravidlo. Len sám Boh mô-
že dať duši útechu bez predchádzajúcej
príčiny, lebo vlastnosfou Stvoriteľa je
vojsť do duše, vyjsť, pôsobiť v nej hnutia
a viesť ju celú k láske svojej božskej Ve-
lebnosti. Vravím: bez príčiny, t. j. bez
predchádzajúceho zbadania alebo pozná-
nia akéhosi predmetu, čo by mohlo vzbudiť
takú útechu v duši skrze jej úkony
rozumu a vôle.

[331] Tretie pravidlo. S [predchádzajú-
cou] príčinou môže dušu potešiť tak dobrý
ako aj zlý duch, [ale vždy] pre opač-
né ciele. Dobrý anjel pre pokrok duše,
aby rástla a postúpila od dobrého k lep-
šiemu. Zlý anjel k opaku a ďalej, aby ju

hat illam ad perversam suam intentionem
et malitiam.

[332] Quarta: proprium est angeli mali,
qui in angelum lucis se transfigurat, in-
trare cum anima devota, et exire secum
ipso¹; scilicet, solet inducere cogitatus
bonos et sanctos, conformiter ad dis-
positionem talis animae justae; ac dein pau-
latim procurat pervenire ad finem suum,
trahendo animam in suas fraudes occul-
tas, ac perversas intentiones.

[333] Quinta: debemus valde attendere
ad discursum cogitationum; et si princi-
pium, medium, et finis, sint omnia bona,
tendentia ad omne bonum, sive, ad id
quod omnino bonum sit, signum est boni
angeli; sed si in discursu cogitationum,
quas suggerit, desinat in rem aliquam ma-
lam, vel distractivam, vel minus bonam,
quam ea, quae anima prius sibi proposue-
rat facienda², vel ipsam debilitet, vel in-
quietam reddit, vel conturbet animam,
auferendo illi suam pacem, tranquillita-
tem, et quietem quam prius habebat, cla-

zviedol ku svojmu prevrátenému zámeru
a zlosti.

[332] Štvrté pravidlo. Obyčajou zlého
ducha, ktorý sa rád prestrája na anjela
svetla, je v kročí s nábožnou dušou a
vyjsť so sebou.*) Totižto vnukáva [najprv]
dobré a sväté myšlienky, ktoré zodpove-
dajú smýšľaniu tej spravodlivej duše. Po-
tom sa pomaly usiluje prísť k svojmu cie-
lu zvádzaním duše k svojim skrytým
klamstvám a ničomným úmyslom.

[333] Piate pravidlo. Veľmi musíme po-
zorovať na postup myšlienok. Keď sú za-
čiatok, prostriedok i koniec vonkoncom
dobré a smerujúce k čomu sú vonkoncom
dobrému, je to znak dobrého anjela. Keď
ale v priebehu myšlienok, ktoré vnuká,
končí niečim zlým, rozptyľujúcim alebo
menej dobrým než to, čo si duša predtým
zaumienila urobiť, alebo keď ju alebo o-
slabuje alebo znepokojuje alebo robi v
nej zmätok, olupujúc ju o mier, ticho a
spokojnosť, ktoré predtým mala, je to
jasný znak, že myšlienky pochodia od

¹ Clarius: incipere suggestendo cogitationes ani-
mae devotae congruas, et finire suggestendo suas.

² Autographum hispanum habet in numero sin-
gulari: que la que el ánima tenía propuesta de
hacer, id est minus bonam ea quam anima prius
sibi proposuerat faciendam

*) Jasnejšie: Začína s tým, že duši vnuká
myšlienky vlastné nábožným dušiam, a končí
myšlienkami svojimi.

rum signum est procedere cogitationes illas a malo spiritu, inimico nostri protectus ac salutis aeternae.

[334] Sexta: quando inimicus humanae naturae fuerit deprehensus et cognitus ex cauda sua serpentina, et fine malo ad quam inducit; utile est ei, qui fuit ab eo tentatus, considerare postea¹ discursum bonarum cogitationum, quas sibi suggessit, et principium illarum, et quomodo paulatim procuraverit ut ipsum descendere faceret a suavitate illa et laetitia spirituali, in qua erat, donec illum deduceret ad depravatam suam intentionem: ut istiusmodi experientia cognita et notata, caveat sibi in posterum ab ejus consuetis fraudibus.

[335] Septima: in iis, qui procedunt de bono in melius, bonus angelus tangit taliem animam dulciter, leviter et suaviter, ut gutta aquae, quae intrat in spongiam; et malus tangit eam acute, et cum sonitu, et inquietudine, ut quum aquae gutta decidit super petram: eos autem qui procedunt de malo in pejus, tangunt supradicti spiritus modo contrario. Cujus rei

¹ Autographum habet luego, i. e. *statim*, non *postea, despues*; et merito quidem, nam tale examen non est differendum, sed faciendum statim dum recens est memoria totius discursus cogitationum

zlého ducha, nepriateľa nášho pokroku a večného spasenia.

[334] Šieste pravidlo. Keď sme nepriateľa ľudskej prirodzenosti prichytili a spoznali po jeho hadom chvoste a po zlom konci, ku ktorému nás vedie, osožné bude pokúšanému prezrieť si priebeh dobrých myšlienok, ktoré mu našepkával, ich začiatok a spôsob, ako sa usiloval pomaly previesť ho z duchovnej slasti a radosti, v ktorej sa nachodil, ku svojmu ničomnému úmyslu, aby táto poznaná a do pamäti vtlačená skúsenosť varovala ho potom pred jeho zvyčajnými klamami.

[335] Siedme pravidlo. U tých, čo postupujú od dobrého k lepšiemu, dobrý anjel dotýka sa duše milo, jemne a lahodne ako kvapka vody, ktorá vniká do špongie. Zlý sa jej dotýka prudko, s hromotom a nepokojom, ako keď kvapka vody padne na skalu. Tých však, čo kráčajú od zlého k horšiemu, dotýkajú sa spomenutí duchovia opačným spôsobom.

causa est, quod dispositio animae sit dictis angelis contraria, vel similis: quando enim est contraria, intrant spiritus cum strepitu et sensationibus, ita ut percipi facile possit eorum accessus; quando autem est similis, intrat spiritus cum silentio, tamquam in propriam domum, et aperta porta.

[336] Octava: quando consolatio est sine causa, licet ei non insit fraus, cum a solo Deo Domino nostro procedat, ut dictum est; tamen persona spiritualis, cui dat Deus talem consolationem, debet multa cum vigilantia et attentione considerare ac discernere proprium tempus actualis ejusmodi consolationis a sequenti, in quo anima remanet fervens, et favorem ac reliquias consolationis praeteritate etiamnum sentit: quia saepe in hoc secundo tempore per suum proprium discursum ex habitibus, et ex consequentiis conceptuum et judiciorum, sive per bonum spiritum sive per malum, format varia proposita et consilia, quae non dantur immediate a Deo Domino nostro; ac proinde valde bene discutiantur necesse est, antequam iis integer assensus tribuantur, et deducantur ad effectum.

Príčina toho je, že stav duše je stavu spomenutých anjelov opačný alebo podobný. Keď je opačný, vstupujú duchovia s hrmotom a lomožom, takže ľahko poznať ich príchod. Keď je však podobný, v kročí duch potichu ako do svojho vlastného domu otvorenou bránou.

[336] Ósme pravidlo. Keď je útecha bez príčiny, hoci niet v nej klamu, kedže pochádza od samého Boha, Pána nášho, ako sme už povedali, predsa však musí duchovná osoba, ktorej Boh dá takú útechu, s veľkou ostražitosťou a opatrnosťou dávať pozor na vlastnú dobu tejto skutočnej útechy a rozoznávať ju od nasledujúcej, v ktorej duša ostáva rozohriata a ešte i teraz cíti priazeň a pozostatky minulej útechy. Často sa totiž stáva, že duša v tejto druhej dobe svojim vlastným usudzovaním na základe zvykov a zo záverov pochopov a úsudkov robí si rozličné predavzatia a rady, ktoré nie sú bezprostredne od Boha, Pána nášho. Preto ich treba veľmi dobre uvážiť prv, ako by sa im dal úplný súhlas a prv, než by sme ich uskutočnili.

ovata et eam vate et in vobis vobis
et oculis vobis vobis et oculis vobis
vobis vobis vobis et oculis vobis
vobis vobis vobis vobis vobis vobis

[337] IN MINISTERIO DISTRIBUENDI ELE-
-MOSYNAS DEBENT SERVARI SE-
-QUENTES REGULAE.

[338] Prima: si facio distributionem pa-
rentibus, vel amicis, vel personis, quas
amo, quatuor consideranda mihi erunt, de-
quiibus dictum est ex parte in materia
electionis. Primum est, ut amor ille qui
me movet, meque facit dare eleemosynam,
descendat desursum ex amore Dei
Domini nostri; ita ut sentiam primum in
me, amorem, quem plus minusve habeo
erga tales personas, esse propter Deum:
et ut in causa, ob quam eas magis amo,
reluceat Deus.

[339] Secunda: volo proponere mihi ho-
minem aliquem, quem numquam viderim,
neque cognoverim: et cum ego deside-
rem omnem ejus perfectionem in ministe-
rio et statu quem habet, eo modo quo
vellem eum tenere medium in suo modo
distribuendi eleemosynas, ad majorem
gloriam Dei Domini nostri, et majorem

gloriam Dei — non vobis, non vobis
vobis vobis vobis vobis vobis vobis
vobis vobis vobis vobis vobis vobis

[337] V SLUŽBE ROZDELOVANIA AL-
-MUŽIEN TREBA ZACHOVАŤ NA-
-SLEDUJÚCE PRAVIDLÁ.

[338] Prvé pravidlo. Ked' rozdeľujem
rodičom, priateľom alebo osobám, ktoré
milujem, mám uvážiť štyri veci, o kto-
rých sa už zčiastky hovorilo pri látke
vôľby. Prvé je, aby láска, ktorá pôsobi
a ma pohýna dať almužnu, pochádzala
shora z lásky k Bohu, Pánovi nášmu, že-
by som napred v sebe cítil, že väčšia-
menšia láска, ktorú mám k tým osobám,
je pre Boha, a aby sa Boh skvel v príči-
ne, pre ktorú ich viac milujem.

[339] Druhé pravidlo. Predstavím si
človeka, ktorého som nikdy nevidel ani
nepoznal a ktorému prajem všetku dokon-
alosť v úrade a stave, v ktorom sa na-
chodi. Ako by som chcel, aby on zachoval
strednú cestu vo svojom spôsobe roz-
deľovania almužny na väčšiu slávu Boha,
Pána nášho, a na väčšiu dokonalosť svo-

perfectionem animae suae; eo ipso modo ego faciens, nec plus nec minus, servabo regulam et mensuram, quam alteri vellem, et quam judico esse talem, qualis convenit majori Dei gloriae et animae perfectio- ni.

[340] Tertia: volo considerare, ac si essem in articulo mortis, formam et mensuram, quam tunc vellem tenuisse in officio meae administrationis; et juxta illam me dirigendo, eam servare in actibus meae distributionis.

[341] Quarta: considerando qualem me inventurus sim in die judicii, cogitare bene quomodo tunc optaturus sim me usum esse hoc officio et munere ministerii hujus; et regulam, quam tunc optarem tenuisse, eamdem nunc tenere.

[342] Quinta: quando quis sentit se inclinatum et affectum erga alias personas, quibus vult distribuere, se detineat ac ruminet bene quatuor regulas supradictas, examinando et probando suam affectionem ope illarum: neque det eleemosynam, donec conformiter ad illas regulas suam inordinatam affectionem omnino removerit et abjecerit.

[343] Sexta: quamvis nulla sit culpa in assumendis bonis Dei Domini nostri ad ea

jej duše, práve tak — ani viac ani menej — urobím i ja, zachovám pravidlo a mieru, ktorú by som chcel pre druhého a ktorú pokladám za takú [t. j. že zodpovedá väčšej sláve božej a dokonalosti duše].

[340] Tretie pravidlo. Uvážim — ako by som už umieral — akú formu a mieru by som si vtedy prial, že by som bol zachovával v úrade svojho spravovania; a podľa tej [formy a miery] sa riadiac, zachovám ju v úkonoch svojho rozdeľovania.

[341] Štvrté pravidlo. Uvážim, ako sa budem cítiť v súdny deň, a dobre si rozmyslím, ako by som potom chcel, aby som bol užíval tento úrad a úlohu vysluhovania [almužny]; a pravidlo, o ktorom by som si vtedy prial, aby som ho bol zachoval, zachovám teraz.

[342] Piate pravidlo. Keď ktorási osoba cíti, že má náklonnosť a prítulnosť ku niektorým osobám, ktorým by chcela dať almužnu, nech sa trocha zdrží a nech si dobre premyslí štyri už spomenuté pravidlá, skúmajúc a skúšajúc pomocou nich svoju náklonnosť. A nech nedá almužnu dotiaľ, kým podľa týchto pravidiel neodstránila svoju nezriadenú náklonnosť.

[343] Sieste pravidlo. Hoci niet nijakého hriechu v tom, keď niekto prijme ma-

distribuenda, quando quis vocatus est a Deo et Domino nostro ad tale ministerium; tamen in quantitate, quam debet sumere et applicare sibi ipsi, ex iis quae habet, ut det aliis, dubium est de culpa et excessu: proinde qui in ejusmodi est ministerio, reformare se potest in vita sua et statu, per regulas supradictas.

[344] Septima: propter rationes jam dictas, et alias multas, semper tanto melius est et securius in eo, quod ad propriam personam et statum domus pertinet, quanto magis se quis restrinxerit et sibi diminuerit, et quanto propius accesserit ad summum nostrum pontificem, exemplar et regulam nostram, qui est Christus Dominus noster; juxta quam doctrinam tertium concilium carthaginense (cui interfuit S. Augustinus) decernit et mandat, ut suppellex episcopi sit vilis et pauper. Idem debet considerari in omnibus vivendi modis, habita ratione conditionis et status personarum, servataque proportione: quemadmodum in matrimonio habemus exemplum sancti Joachim et sanctae Annae, qui dividentes facultates suas in tres partes, primam dabant pauperibus; secundam ministerio et servitio templi; tertiam sumebant ad sustentationem suam et suaee familiae.

jetky Boha, Pána nášho, na rozdelenie, keď niekoho Boh a Pán náš na takúto službu povolá, predsa ohľadom množstva, koľko si má vziať a vynaložiť na seba z toho, čo má na rozdeľovanie pre druhých, môže povstať pochybnosť, či sa neprevinil alebo či privela nevzal. Preto, kto je v takej službe, môže sa vo svojom živote a stave reformovať hore uvedenými pravidlami.

[344] Siedme pravidlo. Pre spomenuté a mnohé iné príčiny je vždy tým lepšie a bezpečnejšie — čo sa týka vlastnej osoby a stavu domácnosti — čím viac sa kto obmedzí a uskromní a čím viac sa priblíží k nášmu najvyššiemu Veľkňazovi, nášmu vzoru a pravidlu, ktorým je Kristus, nás Pán. Podľa tohto učenia rozhodol a nariadil tretí snem kartaginský (na ktorom bol aj sv. Augustín), aby domáce zariadenie biskupovo bolo prosté a chudobné. To isté treba mať pred očami vo všetkých okolnostiach života, pri čom však treba mať ohľad na postavenie a stav osôb a prispôsobiť sa k tomu vo svojom chovani. Tak v manželstve máme príklad sv. Joachima a sv. Anny, ktorí svoj majetok rozdelili na tri čiastky, prvé dali chudobným, druhú na spravovanie a na službu chrámu a tretiu si ponechali na udržovanie seba a svojej rodiny.

zvádzajúci mi dôkaz kedy všetko zdroj
odvodený mi žiari a všetky infekcie boli
zvádzajúci mi dôkaz kedy všetky infekcie
zvádzajúci mi dôkaz kedy všetky infekcie

[345] AD SENTIENDOS ET DIGNOSCEN-
DOS SCRUPULOS ET SUASIONES
INIMICI NOSTRI, JUVANT NOTAE
SEQUENTES.

[346] Prima: appellant vulgo scrupu-
lum, illud quod procedit ex nostro pro-
prio judicio et libertate: scilicet, quando
ego libere judico esse peccatum, quod
peccatum non est; sicut accidit, ut aliquis,
postquam calcavit incidenter crucem ex
paleis formatam, judicet suo proprio ju-
dicio se peccasse. Atque hoc est proprie
judicium erroneum, non verus scrupulus.

[347] Secunda: postquam calcavi illam
crucem, vel postquam cogitavi, vel dixi,
vel feci aliquid aliud, venit mihi extrinse-
cus cogitatio, me peccasse, et ex altera
parte mihi videtur quod non peccaverim;
tamen sentio in hoc turbationem, scilicet,
in quantum dubito, et in quantum non
dubito: istud est proprie scrupulus, et
tentatio quam inimicus ingerit.

zvádzajúci mi dôkaz kedy všetky infekcie
zvádzajúci mi dôkaz kedy všetky infekcie

[345] NASLEDUJÚCE POZNÁMKY NÁM
POMÁHAJÚ ZBADAŤ A POZNAŤ
SKRUPULE A VNUKNUTIA NÁŠHO
NEPRIATEĽA.

[346] Prvá poznámka. Škrupuľom [du-
še všervou úzkostlivosfou] obyčajne menujú
to, čo pochodi z nášho vlastného úsudku
a slobodnej vôle, keď napr. slobodne usu-
dzujem, že je hriech, čo v skutku hrie-
chom nie je; ako sa to stáva, keď niekto
náhodou stúpi na kríž zo slamiek, a svo-
jím vlastným úsudkom usudzuje, že zhre-
sil. To je vlastne mylný úsudok a nie
opravdivý škrupuľ.

[347] Druhá poznámka. Keď som stúpil
na ten križ, alebo keď som si myslel, po-
vedal alebo robil čosi iného, príde mi
zvonka myšlienka, že som zhrešil. S dru-
hej strany sa mi zas vidi, že som nezhre-
sil. Cítim nad tým predsa akýsi nepokoj,
nakoľko pochybujem a zasa aj nepochyb-
ujem. Toto je vlastne opravdivý škrupu-
ľ a pokušenie, ktoré vnučia nepriateľ.

[348] Tertia: primus ille scrupulus pri-
mae notae est valde abhorrendus, quia to-
tus est error; sed secundus notae secun-
dae, per aliquod spatium temporis, nou-
parum prodest animae, quae se dat spiri-
tualibus exercitiis: imo magnopere purgat
et mundat talem animam, separando illam
valde ab omni specie peccati, juxta illud
Gregorii: Bonarum mentium est, ibi cui-
pam cognoscere, ubi culpa nulla est.

[349] Quarta: inimicus valde observat
sitne anima crassa, an delicata: et si est
delicata, procurat illam reddere magis de-
licatam ad extremum usque, quo facilius
eam turbet ac profliget: v. g. si videt ani-
mam aliquam non admittere in se peccatum
mortale, nec veniale, nec speciem
ullam peccati deliberati; tunc inimicus,
cum non possit efficere ut illa cadat in
aliquid quod speciem habeat peccati, pro-
curat efficere ut ipsa judicet esse pec-
catum, ubi peccatum non est, ut in ali-
quo verbo, vel cogitatione minima. Si ani-
ma est crassa, inimicus procurat illam red-
dere magis crassam, v. g. si prius nihil
faciebat peccata venialia, procurabit ut
jam mortalia parvi pendat, et si prius
peccata curabat aliquantum, procurabit ut
ea nunc multo minus vel omnino non cu-
ret.

[348] Tretia poznámka. Prvý škrupuľ, [o-]
ktorom je reč v prvej poznámke, treba mať vo veľkej ošklivosti, lebo je vonkon-
com omylem. Druhý však — z druhej po-
známky — za istý čas môže nemálo osoziť
duši, ktorá sa oddáva duchovným cviče-
niám, ba veľmi to dušu čistí a cudi, na-
koľko veľmi oddaľuje i od tóne hriechu,
podľa výpovede sv. Gregora: známkou
dobrých duší je vidieť previnenie i tam,
kde previnenia nies.

[349] Štvrtá poznámka. Nepriateľ veľ-
mi pozoruje, či má duša tupé, alebo jemné
svedomie; a keď je [duša] jemná, usiluje
sa urobiť ju ešte jemnejšou až do krajin-
osti, aby ju tým ľahšie mohol znepoko-
jovať a zmiast: napríklad, keď zbadá, že
akási duša nechce sa dopustiť ani fažké-
ho hriechu ani všedného, ba ani tóne
dobrovoľného hriechu; vtedy nepriateľ,
keďže nemôže docieliť, aby padla do čo-
hosí, čo by sa zdalo hriechom, usiluje sa
dosiahnuť, aby súdila, že je hriech tam,
kde ho nies, napríklad v dajakom slove
alebo v nejakej celkom nepatrnej myš-
lienke. Keď je však duša zhrubnutá, ne-
priateľ sa usiluje [urobiť ju] ešte hrubšou,
napríklad, keď si predtým nič nerobila zo
všedných hriechov, postará sa, aby nema-
la za nič [ani] fažké a keď si predtým a-
spoň čo to robila [zo všedných hriechov],
aby si z nich teraz robila oveľa menej
alebo vonkoncom nič.

[350] Quinta: anima quae desiderat proficere in vita spirituali, semper debet procedere modo contrario ei, quo procedit inimicus; scilicet, si inimicus tentat crassorem reddere animam, ipsa procuret reddere se delicatiorem: similiter, si inimicus procurat ipsam attenuare ut in extremum deducat, anima procuret solide firmare in medio, ut omnino quietam se reddit.

[351] Sexta: quando talis anima bona vult dicere, vel operari aliquid intra Ecclesiam, intra intelligentiam majorum nostrorum, quod sit in gloriam Dei Domini nostri, et venit ipsi cogitatio aliqua, vel tentatio extrinsecus, ut ne dicat, neve operetur illud, adducendo ei rationes apparentes vanae gloriae, vel alterius mali etc., tunc debet elevare mentem ad suum Creatorem et Dominum; et si videat illud esse ejus debiti servitii, vel saltem non contra, debet facere per diametrum contra illam tentationem, juxta Bernardum eidem respondentem: Nec propter te incepi, nec propter te finiam.

[350] Piata poznámka. Duša, čo si žiada pokročiť v duchovnom živote, vždy musí postupovať opačným spôsobom, než postupuje nepriateľ. Totižto, keď sa nepriateľ usiluje dušu otupiť, nech sa [duša] usiluje stať jemnejšou; podobne, keď sa nepriateľ usiluje zjemniť ju, aby ju tak priviedol do krajnosti, nech sa duša usiluje pevne ustáliť v prostriedku, aby sa urobila úplne spokojnou.

[351] Šiesta poznámka. Keď taká dobrá duša chce čosi povedať alebo robiť, čo duchu Cirkvi, smýšlaniu našich predstavených zodpovedá a čo má slúžiť na čest Boha, Pána nášho, a keď jej potom zvonka príde myšlienka alebo pokušenie, aby to nepovedala alebo nezrobila, pri čom jej uvádza zdánlivé dôvody, ako by sa dala viest marnivostou alebo iným zlým [úmyslom] atď. — vtedy musí zdvihnuť myseľ k svojmu Stvoriteľovi a Pánovi. Keď potom vidi, že to, [čo si zaumienila,] patrí k jej povinnej službe, alebo aspoň nie je proti nej, má robiť rovno proti pokušeniu, podľa sv. Bernarda, ktorý mu odpovedá: Pre teba som nezačal, pre teba to ani nechám.

[352] AD SENTENDUM VERE, SICUT DEBEMUS, IN ECCLESIA MILITANTE SERVENTUR REGULAE SEQUENTES

[353] Prima: deposito omni judicio proprio, debemus tenere animum paratum et promptum ad obedientium in omnibus vere sponsae Christi Domini nostri, quae est nostra sancta mater Ecclesia hierarchica.

[354] Secunda: laudare confessionem
quae fit sacerdoti, et susceptionem sanctissimi Sacramenti semel in anno, et multo magis quovis mense, et multo melius octavo quoque die, cum conditionibus requisitis ac debitibus.

[355] Tertia: laudare missae auditionem frequentem: item cantus, psalmos, et lon-

[352] ABY SME OZAJ TAK SMÝŠLALI,
AKO TREBA V BOJUJÚcej CIRKVI,
ZACHOVAJME NASLEDUJÚCE
PRAVIDLÁ.

[353] Prvé pravidlo. Odložiac všetok vlastný úsudok, musíme mať ducha pripraveného a ochotného poslúchať vo všetkom pravú nevestu Krista, Pána nášho, ktorou je naša svätá matka Cirkev hiearchická.

[354] Druhé pravidlo. Máme chváliť spoved kňazovi, prijímanie Najsvätejšej Sviatosti raz do roka, ešte viac mesačne a oveľa viac každý ôsmy deň pod predpisánymi a potrebnými podmienkami.*)

[355] Tretie pravidlo. Chváľme časté počúvanie sv. omše, [schvaľujme] tiež

^{*)} Porov.: poznámku pri čísle 18. Teraz Cirkev znova odporúča každodenné prijímanie ako za čias prvých kresťanov.

gas orationes in templo et extra illud item horas ordinatas tempore destinato ad omne officium divinum, et ad omnem orationem, et omnes horas canonicas.

[356] Quarta: laudare multum religiones, virginitatem et continentiam, et non adeo matrimonium, quantum ullum existis.

[357] Quinta: laudare vota religionis, obedientiae, paupertatis, castitatis, et aliarum perfectionum supererogationis. Et advertendum est, quod cum votum sit circa res quae propius accedunt ad perfectionem evangelicam, in iis quae ab illa elongatur, non debet fieri votum: v. g. de negotiatione exercenda, vel de matrimonio ineundo, etc.

[358] Sexta: laudare reliquias sanctorum, praestando illis, reliquis, veneracionem, et faciendo orationem ad illos: laudando stationes, peregrinationes, indulgentias, jubilaea, cruciatas, et candelas accensas in ecclesiis.

spevy, žalmy a dlhé modlitby v kostole i mimo neho. Tiež [máme chváliť, že sú] hodiny určené v ustanovený čas na všetky služby božie, na rozličné pobožnosti a na všetky kanonické hodinky.

[356] Štvrté pravidlo. Veľmi schvaľujeme rehole, panenstvo a zdržanlivosť, a manželstvo nie natoľko, ako hocktorý zo spomenutých stavov.

[357] Piate pravidlo. Schvaľujme rehoľné služby poslušnosti, chudoby, čistoty a iných nepovinných dokonalostí. Keďže sa však sľub týka vecí, ktoré sú bližšie ku evanjeliovej dokonalosti, treba poznámenať, že sa nemá robiť sľub o veciach, ktoré sú od nej ďaleko, ako napríklad, že bude niekto obchodníkom, alebo že vstúpi do stavu manželského atď.

[358] Sieste pravidlo. Vážme si pozostatky svätých tým, že im preukazujeme úctu a že sa modlime ku svätým. Schvaľujme navštevovanie zastavení [štácie, určité rímske a iné kostoly, kde sa môžu získať odpustky], púte, odpustky, jubileá, [veľké odpustky pri osobitných priležitostiah], križiacke buly*) a sviece zažaté v kostoloch.

*) Porovn.: poznámku pri čísle 42.

[359] Septima: laudare statuta circa jejunia et abstinentias, ut quadragesimae, quatuor temporum, vigiliarum, feriae sextae et sabbati; item poententias, non solum internas, sed etiam externas.

[360] Octava: laudare ornamenta, et aedificia ecclesiarum, item imagines, easque venerari secundum id quod representant.

[361] Nona: laudare denique omnia pracepta Ecclesiae, animum gerendo promptum ad quaerendas rationes in eorum defensionem, et nullo modo in eorum impugnationem.

[362] Decima: debemus esse magis prompti ad probandum et laudandum tam statuta, commendationes, quam mores nostrorum majorum, i. e. superiorum, quam ad reprehendendum: quia etiamsi aliquando ea non sint, vel non essent talia, i. e. quae laude digna sint, tamen loqui contra illa, sive praedicando in publico, sive sermonem habendo coram personis vulgariibus, generaret potius murmurationes et scandalum, quam utilitatem; atque ita indignaretur populus contra majores suos, sive temporales, sive spirituales. Itaque sicut damnosum est, male loqui ad ple-

[359] Siedme pravidlo. Schvaľujme ustanovenia o pôstoch a o zdržanlivosti, ako o štyridsaťdňovom pôste, o kántroch, o vigiliách, o piatku a o sobote. [Schvaľujme] tiež nielen vnútorné, ale i vonkajšie skutky pokánia.

[360] Ósme pravidlo. Schvaľujme ozdobu a stavby kostolov, tiež i obrazy a uctievajme si ich podľa toho, čo vyobrazujú.

[361] Deviate pravidlo. Schvaľujme konečne všetky prikázania Cirkvi a majme pritom ochotného ducha hľadať dôvody na ich obranu, a nijako nie na ich napádanie.

[362] Desiate pravidlo. Musíme byť o chotnejší schvaľovať a chváliť nariadenia a úpravy ako aj mravy svojich vyšších [čiže predstavených než ich hanie]. Lebo hoci niekedy nie sú alebo neboli by tieto, [t. j. chvályhodné,] predsa hovorí proti nim, či už verejne v kázni, či už v rečiach, pred prostými ľuďmi, vyzvolalo by skôr reptanie a pohoršenie, než osoh, a ľud by sa roztrpčoval proti svojim predstaveným či už svetským či duchovným. A ako škodi zle hovorí prostému ľudu o neprítomných predstavených, tak zasa môže osoziť porozprávať o ich zlých mra-

bem de majoribus absentibus, ita potest utile esse loqui de malis eorum moribus ad illas ipsas personas, quae possunt iis remedium adferre.

[363] Undecima: laudare doctrinam positivam et scholasticam: quia sicut magis proprium est doctorum positivorum, ut sancti Hieronymi, S. Augustini, et S. Gregorii etc. movere affectus ad amandum in omnibus Deum Dominum nostrum eique serviendum; ita est magis proprium scholasticorum, ut S. Thomae, S. Bonaventurae, et Magistri Sententiarum etc., res ad salutem aeternam necessarias definire vel declarare pro nostris temporibus, et ad magis impugnandum, et declarandum omnes errores, et omnes fallacias: quia doctores scholastici, cum sint recentiores, non solum fructuose utuntur vera intelligentia sacrae Scripturae, et positivorum ac sanctorum doctorum, sed etiam ipsi, illuminati cum sint, et illustrati virtute divina, auxilium sumunt a conciliis, canonibus et constitutionibus sanctae nostrae matris Ecclesiae.

[364) Duodecima: debemus cavere a faciendis comparationibus inter nos qui adhuc vivimus et beatos vita functos, quandoquidem non parum in hoc erratur: v. g. cum dicitur: iste plus scit quam S. Augu-

voch takým osobám, ktoré ich môžu napraviť.

[363] Jedenáste pravidlo. Máme chváliť pozitívnu a scholastickú náuku, lebo ako je viac vlastnosťou učiteľov pozitívnych, sv. Hieronyma, sv. Augustína, sv. Gregora atď., budí hnutia vôle, aby sme vo všetkom milovali Boha, Pána nášho, a slúžili mu, tak je zas vlastnejšie scholastikom: sv. Tomášovi, sv. Bonaventúrovi, Magistrovi Sentencií atď., definovať a objasňovať pre naše časy veci, potrebné na večné spasenie, ako aj viac nápadáť a odkrývať všetky bludy a klamné náuky. Lebo keďže sú scholasticí učitelia novší, nielen že užitočnejšie využívajú správneho porozumenia svätého Písma a pozitívnych svätých učiteľov, ale aj oni sami, osvetení a osvetlení božou mocou, pomáhajú si cirkevnými snemami, kánonmi a ustanoveniami našej svätej matky Cirkvi.

[364] Dvanáste pravidlo. Chráňme sa porovnávať seba, čo teraz žijeme, s blahoslavenými zomrelými, lebo sa v tom nemálo chybi, keď sa napríklad vravi: ten vie viac než sv. Augustín; to je druhý sv.

stinus; est alter vel major quam S. Franciscius; est alter S. Paulus virtute, sanctitate¹, etc.

[365] Decima tertia: ut in omnibus veritatem assequamur, debemus semper tenere, ut album quod ego video, credam esse nigrum; si Ecclesia hierarchica ita illud definiat, credendo inter Christum Dominum nostrum, sponsum, et Ecclesiam ejus sponsam, eumdem esse spiritum, qui nos gubernat et regit ad salutem animarum nostrarum; quia per eumdem spiritum, et Dominum nostrum, qui dedit decem mandata, regitur et gubernatur sancta nostra mater Ecclesia.

[366] Decima quarta: licet verissimum sit, neminem posse salvare, quin sit praedestinatus, et quin habeat fidem et gratiam, tamen valde attendendum est in modo loquendi et disserendi de his omnibus.

[367] Decima quinta: non debemus loqui multum de praedestinatione per modum consuetudinis; sed si aliquo modo et interdum sermo de illa habebitur, ita habeatur, ut plebs non veniat in errorem aliquem, ut quandoque solet, dicendo: si de-

¹ Aut. habet bondad, santidad; bonitate, sanctitate

František, alebo ešte väčší ako on; je druhý sv. Pavol v čnosti, svätosti atď.

[365] Trináste pravidlo. Aby sme vo všetkom dosiahli pravdu, musíme sa vždy pridŕžať zásady, že to, čo sa mne zdá biele, budem mať za čierne, keď to hierarchická Cirkev tak rozhodne, veriac pevne to, že medzi ženichom, Kristom, Pánom našim, a medzi Cirkvou, jeho nevestou, je ten istý duch, ktorý nás spravuje a vedie k spásie našich duší, lebo ten istý Duch a Pán nás, ktorý nám dal desatoro prikázaní, riadi a spravuje [aj] našu sv. Matku Cirkev.

[366] Štrnáste pravidlo. Hoci je úplne pravda, že nik nemôže byť spasený, keď nie je predurčený a keď nemá viery a milosti, [predsa] veľmi si treba dávať pozor na spôsob, ako sa vyjadrujeme o týchto veciach a ako o nich pojednávame.

[367] Pätnáste pravidlo. Nehovorme veľa o predurčení akoby zo zvyku. Keď to však kde-to nejaký príde do reči, hovorime tak, aby ľud neupadol do dajakého bludu akosi sa niekedy stáva, keď hovorí: »Či mám byť zatratený alebo spasený, to

beo salvari vel damnari, jam determinatum est, et propter mea bona vel mala opera, jam non potest aliud evenire: et inde torpescentes negligunt opera, quae conducunt ad salutem, et profectum spiritualem animarum suarum.

[368] Decima sexta: eadem ratione advertendum est, ne multum loquendo de fide, et cum multa intensione, sine ulla distinctione et declaratione, occasio detur plebi torpescendi et pigritandi in operando, sive ante fidem charitate formatam si-
ve post.

[369] Decima septima: item non debemus loqui tam copiose insistendo tanto-
pere gratiae, ut generetur venenum, quo tollatur libertas. Itaque de fide et gratia potest sermo haberi quantum fieri potest, cum auxilio divino, ad majorem laudem divinae suae Majestatis: sed non ita, neque iis modis, maxime in nostris temporibus tam periculosis, ut opera et liberum arbitrium capiant detrimentum aliquod vel pro nihilo habeantur.

[370] Decima octava: licet super omnia aestimandum sit servire multum Deo Domino nostro ex puro amore; tamen debemus multum laudare timorem suae divi-

je už určené, a pre moje dobré alebo zlé skutky sa už nemôže stať inak» — a potom zmalátnený zanedbá skutky, ktoré dopomáhajú ku spaseniu a ku duchovnému pokroku ich duší.

[368] Šestnásťte pravidlo. Podobne máme dávať pozor, aby sme nehovorili veľa a nie s veľkým dôrazom, bez rozlišovania a bez bližšieho vysvetlenia o viere, aby sme tým ľudu nedávali priležitosť ochabnuť a zlenivieť v konaní skutkov, či už ony predchádzajú láskou dovršenú vieru, alebo ju nasledujú.

[369] Sedemnásťte pravidlo. Tiež nemáme hovoriť tak často o milosti a kláſť naň taký dôraz, žeby sme tým vzbudili tú bludnú mienku, že vôľa nie je slobodná. Teda o viere a o milosti sa môže hovoriť, nakol'ko je možné s pomocou božou, na väčšiu chválu jeho božskej Velebnosti, ale nie tak, ani nie takým spôsobom, najmä v našej tak nebezpečnej dobe, že by dobré skutky a slobodná vôľa utrpely nejakú škodu, alebo by boli pokladané za nič.

[370] Osemnásťte pravidlo. Hoci si treba nadovšetko ceniť horlivú službu Bohu, Pánovi nášmu, z čistej lásky, [predsa] musíme veľa vychvaľovať [aj] bázeň pred

nae Majestatis: quia non solum timor filialis est res pia et sanctissima, sed etiam timor servilis, ubi quid aliud melius et utilius homo non assequatur, juvat multum ad emergendum e peccato mortali, et postquam ex hoc emersit quis, facile pervenit ad timorem filiale, qui totus acceptus et gratus est Deo Domino nostro, quia est simul cum amore divino.

FINIS

jeho božskou Velebnosťou, lebo nielen synovská bázeň je dobrá a svätá vec, ale aj sluhovská bázeň: keď teda človek nedocieli čosi lepšieho a užitočnejšieho, veľmi pomáha [táto sluhovská bázeň] vytchnúť sa z ťažkého hriechu, a keď sa niekto z neho vyslobodí, ľahko príde k synovskej bázni, ktorá je celkom príjemná a milá Bohu, Pánu nášmu, lebo je spojená s láskou božou.

KONIEC

INDEX RERUM¹

A

- Abstinentia laudanda 211, 359; animum parat ad divinas illustrationes 213; modus in cibis 212.

Adamus, v. Peccatum.

Additiones primae hebdomadis 73-86; secundae 130; tertiae 206-207; quartae 229; diligenter servandae 6, 89, 130, 207; additionis secundae loco quid faciendum 131; de additionibus percontandus qui se exercet 6.

— examinis particularis 27-30.

Aequivalens 2ae additioni, v. Additiones.

Affectus animi sunt pribandi 342; quomodo vindicandi 16, 155, 157; quales exercendi in singulis hebdomadis 74, 130, 206, 207, 229.

Anaritudo et vermis conscientiae 69.

Amor in quo sit et quomodo ostendatur 230-231; amor Dei moveat eligentem 184; et largientem eleemosynam 338; amor et timor filiorum 370;

¹ Ex copiosiore indice, qui est in editione historicocritica Exercitorum, *Monumenta Historica Societatis Jesu*, Madrid, Apartado 106. — Numeri sunt marginales.

amoris spiritus in exercitiis 53, 61, 65, 71, 97.
104, 113, 114, 155, 167, 184, 221, 230-237.
Angeli boni et mali possunt animam consolari
331; boni peccatorem pungunt, poenitentem
consolantur 315; verum gaudium afferunt 329;
sunt justitiae divinae gladii 60; nato Jesu con-
cinunt 264; in deserto ministrant 274; angelus
in sepulchro Christi 300; angelorum peccatum
50; malus transfigurat se in angelum lucis 332.
Anima quomodo se gerat contra daemonem 350;
rebus a se inventis magis juvatur 2.
Animus vitiouse inclinatus nitatur in contrarium 16.
Ansietas fugienda oranti 76.
Apostoli vocantur 175, 275; potestatem praedican-
di accipiunt 281; eorum solitudo sepulto Jesu
208 ad fin.; eis appareat Christus 304, 305, 306,
307, 308, 312; idem in Christi ascensione 312.
Applicatio potentiarum 45, 50.
— sensuum 65-70, 121-126.
Approbatio Exercitiorum, v. Exercitia.
Aptus sed occupatus quomodo exercendus 19.
Asperitas corporis, v. Poenitentia.
Astutiae satanae investigandae 334.
Auditus internus, v. Applicatio sensuum.
Augustinus S. 344.

B

Beneficia Dei ex amore nascuntur et amorem ac-
cendunt 233.
Benignitas in interpretandis aliorum sententiis 22.
Bernardus S., contra vanam gloriam 351.
Binariorum meditatio 149-157.
Blasphemiae apud inferos 67.
Bona vel etiam indifferentia opera non omittenda
ex suggestione satanae 351.
Bonaventura S. 363.

C

Candela in templis laudandae 358.
Cantus, psalmi etc. laudandi 355.
Carthaginense Concilium 344.

Castigatio corporis, v. Poenitentia.
Charitas, v. Amor.
Cibi et potus justa mensura 213, 217.
Circumcisio Domini 266.
Classium trium meditatio, v. Binariorum meditatio.
Coena Domini 190-199, 289.
Cogitatio triplex 33-37, a malo spiritu occasio
meriti ib.; cogitationes exercitiis consentaneae
fovendae 78, 130, 206, 229; propriae, quo modo
discutiendiæ, 333, 334.
Cognitio peccatorum dolorem parit, v. Peccatum.
Colloquia in oratione. quomodo instituenda 199;
majorem reverentiam requirunt 3; colloquio fi-
nienda oratio 243, 257; tria in fine meditationis
63, 147, 156, 199; quaedam singularia 53, 61, 71,
234.
Communio, pertinet ad 1am hebdomadem 44; fre-
quens 18, 354.
Comparationes sanctorum cum viventibus vita-
ndae 364.
Compositio loci, quomodo facienda 47; composi-
tiones quaedam singulares 47, 91, 103, 138, 153,
192, 202, 220, 232.
Confessio pertinet ad 1am hebdomadem 44; an-
nua obligat ib.; facta sacerdoti laudanda 354;
frequens 44, 354; generalis utilis etsi non ne-
cessaria 44; in fine primae hebdomadis 44.
Confusio de peccatis 48, 193.
Consolatio quid sit 316; facilem reddit meditatio-
nem 13; a Deo et ab angelis venire potest 329-
331; quae a Deo est distinguenda ab illis quae
eam sequuntur 336; facere nos potest certiores
de divina voluntate 175, 176; consolationis tem-
pore a spiritu bono magis movemur, desolatio-
nis a malo 318.
Contemplationis modus rem præsentem intuen-
tiuum 114.
Continentia laudanda magis quam matrimonium
356.
Contritio peccatorum 55-61.
Corporis commoda quo animo sumenda 229.

Creatio hominis 23, 51, 234.

Creator in creaturis, v. Deus.

Cupiditas divitiarum, primus daemonum laqueus 142.

D

Daemon erga facile graviterque peccantes 314;
erga animam justam 315; fortis contra ignavos,
debilis contra strenuos 325; mulieri similis ib.
et nequissimo amatori 326 et duci volenti vin-
cere et praedari 327; a bonis initias ad malos
exitus ducit 332, 334; qua ratione cum crassior-
ibus delicationibus animis se gerat 349; dae-
mones singulis hominibus distributi 141.

Damascenus campus 51.

Decalogi praecepta, materia meditationis 238-243.
Decreta etc. superiorum probanda potius quam
vituperanda 362.

Defectus particularis quomodo oppugnandus 24-31.
Deordinatio propria, ejusdem cognitio, odium et
emendatio est gratia Dei 63.

Desolatio quid sit 317; reddit meditationem diffi-
cilem 13; ejus causae et remedia 318-322.

Detractio 41.

Deus se animae communicat 15; salutis hominum
sollicitus 106, 107; praesens adest in creaturis
39, 235; in eisque operatur 236; fons bonorum
omnium 237; Deus et angeli boni erga animam
justam 329; Deus sine praemissio sensu aut in-
tellectu potest animam consolari 330.

Dilectio Dei summe laudabilis 370.

Discretio spirituum — regulae quando explican-
dae 8-10.

Divinitas latens in passione Christi, v. Jesus
Christus.

Divitiae periculosae 142, 150.

E

Ecclesia regitur a Spiritu Sancto 365; ejus prae-
cepta observanda 229 ad fin.; et laudanda 361;
subjiciendum judicium proprium 365.

Electio in exercitiis. Electio finis praecedat elec-
tionem mediorum 169; materia 170-171; paratur
meditationibus vitae Christi 135, 163; mutabilis
et immutabilis 171; vitiouse facta corrigitur 172.
Quinam faciant electionem 174. Quando incipiendae
meditationes ad electionem 163; praef-
ludium 169; primum tempus 175; ex consolatio-
num experientia 176; quomodo instituenda in
tertio tempore 177-188; precibus et oratione
concludenda 183.

Eleemosynae quomodo distribuendae 337-341,
speciatim cognatis et amicis 338; aut in pro-
prium commodum 343.

Emendatio vitae 189.

Eucharistia, v. Communio.

Eva, ejus peccatum 51.

Evangelia lecta juvant in 2a, 3a et 4a hebdomade
100.

Examen generale, materia et modus 32-43.
— orationis 77.

— particulare explicatur 24-31; finis et materia
tempore exercitiorum 90, 160, 207.

Exercens se magno animo exercitia aggrediatur
6; cetera negotia a se pellat 20; in 1a hebd-
omade nesciat quid facturus sit in 2a 11.

Exercitia spiritualia. I. Quid sint et quo tendant
1; pietate ac sanctitate plena, v. breve Pauli III
et bullam Pii XI; eorum compendium in 4a an-
notatione 4.

II. Praxis. — Accommodanda variis hominum
generibus 18-20; exercitiorum distributio 72, 128:
numeris 129, 133; quanto tempore absolvantur
4; exercitia 1ae hebd. quo tendant 4, 48, 55, 63,
74, 78; ordo et numerus exercitiorum in 2a hebd.
128, 159; in 3a 204; in 4a 226, 227; fructus ex
doc. pontif. Pauli III te Pii XI.

F

Fides et opera laudanda 368.

Finis hominis et rerum creatarum 23; est regula
electionis 179.

Fructus singularum hebdomadum ab aliis serius
ocius invenitur 4.
Fundamentum, v. Principium.

G

Gaudium de Christo gaudente 221, 229.
Genera personarum exercitia facientium, v. Exer-
citia.
Gradus humilitatis, v. Humilitas.
— tres, quibus animae pereunt 142; item tres qui-
bus ad perfectionem ascenditur 146.
Gratia Dei ita laudanda ut libertas non tollatur
369; gratia et meritum majora in majore pecca-
torum dolore 44.
Gratiae pro beneficiis agendae 43.
Gula quomodo vincenda 217.
Gustus et fructus orationis, v. Oratio.

H

Hebdomas in exercitiis quid sit 4; contrahi et
producere potest ib.; prima pertinet ad viam pur-
gativam 10; ejusdem media, finis et fructus 4;
secunda pertinet ad viam illuminativam 10;
quomodo contrahi et produci potest 162; item
tertia 209.
Historia rei meditandae narranda fideliter 2.
Historiae seu praeludia quaedam singularia 102,
137, 150, 191, 201, 219.
Hora integra singulis exercitiis danda 12; horae
meditationis quotnam esse debeant quotidie 72,
129, 133, 205, 227.
Humilitas animam Deo et hominibus subjicit 165;
ex amore paupertatis et opprobriorum nascitur
146; dicit ad omnes virtutes ib.; est optimum
remedium obtinendae devotionis 322; modi tres
parant animum ad electionem 164-166; tertius
nimitur in amore similitudinis Christi 167; me-
ditatione et oratione quaeritur 168.

I

Ignatius de Loyola S., auctor libri Exercitiorum,
v. doc. pont. Pauli III et Pii XI.

Ignis inferni animas comburit 70.
Illuminativa, v. Via.
Imagines sanctorum colendae, v. Sancti.
Imitatio Christi, v. Jesus Christus.
Incarnatio 101-109, 262.
Indifferentia in usu libero rerum 23; necessaria
est ad eligendum 179.
Infernī meditatio 65-71.
Ingeniosi et occupati quomodo exercitia facere
possint 19.
Ingrediens exercitia, v. Exercens se.
Inordinatio, v. Affectus.
Instructor quomodo se gerat erga exercentem se
6; quidnam eum scire oporteat 17; quaerat de
consolatione et desolatione 6; erga tentatum et
desolutum 7; in neutram partem inclinet elec-
turum 15.
Intellectus meditando illustratur 2.
Intentio pura in electione 169.

J

Jejunia ab Ecclesia injuncta laudanda 359; ser-
vanda 229 ad fin.
Jesus Christus, Filius Dei. I. Ejus officia quaedam:
consolator 224; consummator legis 278; bono-
rum dux 136, 143; mediator 63, 147; rex 91-98.
II. Exemplar vitae perfectissimum. Omnes ad se
vocat et ad sui imitationem 91-98; in quolibet
vitae statu imitandus 135, 146; in prandio 214;
in usu sensuum et facultatum 248; in amanda
paupertate et opprobriis 167. III. In quatuor heb-
domadis: in colloquiis 1ae hebd. 53; blasphematur
apud inferos 67. — In 2a ejus regnum 91-98;
doctrina 146; quomodo in pace inveniendus 150-
157. — Christi passio, quomodo contemplanda
190-199, latet divinitas 196. — Christi redivivi
contemplatio 218-225; quid in ea contemplatione
petendum 48, 221.
Jubilaea laudanda 358.
Juramentum vitandum 38; quomodo licitum 38-39;
per Deum aut per res creatas ib.

L

- Labor Dei in creatis rebus 236.
Lacrymae de peccatis 55, 87; de passione Christi 195.
Laetitia spiritualis in 4a hebd. 221, 229.
Lazarus vitae redditus 161, 285; coenat apud Simonem 285.
Lectio, v. Libri.
Liberalitas in Deum 5.
Liberum arbitrium 369.
Libri legendi tempore exercitiorum 100.
Locus exercitiis faciendis idoneus 20.
Lucifer, ejus peccatum et poena 50; hostium dux 136-138; v. Daemon.

M

- Magdalena, v. Maria Magdalena.
Magi ab Oriente Christum adorant 162, 267.
Magister exercitiorum, v. Instructio.
Magnarimitas exercitia facientis 5.
Majores seu superiores, eorum praecepta, statuta etc. defendenda 362.
Maria Magdalena, ad Christi pedes 282; soror Lazarus 285; ungit caput Christi 286; eum videt redivivum 300.
Maria, Virgo, Mater Dei, ab angelo Gabriele salutatur 102, 108, 262; cognatam Elisabeth invisit 263; Bethlehem venit 111, 112, 264; in specu Filium parit 264; invenitur a pastoribus 265; circumcisio pueri compatitur 266; purificatio 268; fugit in Aegyptum 269; vale dicit Filio 273; primum Christi miraculum impetrat 276; Joannis apostoli mater constituitur 297; ejus dolores juxta crucem 298; solitudo 208; prima invisit a Christo redivivo 219, 299.
— humilitas et gratus animus 108; imitanda in usu facultatum et sensuum 248.
— invocanda et colenda, ut sit mediatrix apud Filium 63, 147.
Martha soror Mariae et Lazari 285.

Materia contemplanda in exercitiis 4.

- Matrimonium minus laudandum quam status perfectionis 356.
Matthaeus S., narrat vocationem apostolorum 275; quomodo ipse vocatus 175.
Meditatio in veritate historiae fundanda 2; singularum verborum 252-257.
Memoria in meditatione 50-52.
Meritum in mala cogitatione extrinsecus immissa 33, 34; mer. bonorum operum non excludendum 387.
Missa laudanda 355.
Modi humilitatis, v. Humilitas.
Modi orandi tres 238-260.
Mors, ejus memoria utilis ad bene eligendum 185.
Murmuratio vitanda 41; praesertim contra maiores seu superiores 362.

N

- Nativitas Christi quomodo contemplanda 110-117.
Nox, noctis meditatio potest interdum omitti 129, 205, 227.

O

- Obedientia debetur Ecclesiae 353.
Oblatio sui 5, 98, 234.
Occupati quomodo exercendi 19.
Oculi frenandi 81.
Olfactus, v. Applicatio sensuum.
Opera bona omittenda non sunt ob vanos timores 351.
Opprobria pro Christo optanda 146, 167.
Opus ex voto, v. Votum.
Oratio est exercitium spirituale 1; ejusdem gustus et fructus 2, 4; reverentia 3; perseverantia 12, 13; invisa daemoni 12; v. Additiones; Modi.
— praeparatoria 46, 240, 251.
Otiosa verba 40.

P

Falmarum dominica terminus hebd. 2ae 4, 161.
Panis abstinentia minus necessaria 210.
Particulare examen, v. Examen.
Passio Christi propria est 3ae hebd. 4, 190-209;
quomodo contemplanda 194, 198; tota uno die
repeti potest 208 ad fin.
Pastores in Bethlehem 162, 265.
Pater aeternus colloquiis implorandus 63, 147; ejus
testimonia de Christo 273, 284.
Paulus ap. S., quomodo vocatus 175; videt Chri-
stum redivivum 311.
Paupertas Christi primus perfectionem gradus 146.
Pax quomodo cum Deo conservanda 149-157.
Peccatum mortale et veniale 35; opere patratum
est gravius quam mere internum 37, 42; peccati
foeditas et gravitas 57; ne ad vitam quidem
servandam committendum est 165; gravitas et
malitia unde nascitur 56-59; peccatum unum
mortale merito punitur aeterna poena 52; pec-
cati odium est gratia Dei 63; peccata mortalia
meditationis materia 244; peccata auferuntur
exercitatione virtutum 245; mortalia patrantes
quomodo tententur 314.
Peccatum alienum quandonam de eo loqui liceat 41.
— Adami 51.
— angelorum 50.
Peregrinationes laudandae 358.
Perfectio in omni vitae genere quaeri potest 135;
perfectionis propriae regula 185; via et mensu-
ra 189 ad fin.
Perseverantia in orando 12, 13.
Personae divinae quid loquantur, quid faciant 107,
108.
Petitio ante meditationem in 1a hebd. 48, 55, 65;
in 2a 91, 104, 139, 152; in 3a 193, 203; in 4a 221;
in contemplatione ad amorem 233.
Petrus ap. S., ter vocatus 275; ambulat supra mare
280; testis transfigurationis 284; pedes lavatur
a Christo 289; in horto 201, 290, 291; Christum

negat 291, 292; venit ad sepulchrum 302; videt
Christum redivivum ib.; ad mare Tiberiadis pri-
matum accipit 306.
Pilatus Christum innocentem declarat 293; ad He-
rodem mittit 294; flagellat 295; populo exhibet
et condemnat 295, 296.
Poenitentia quotuplex est et quibus modis exer-
cetur 82-86; effectus 87.
Positiva, v. Theologia.
Positivi doctores 363.
Potentiae animae, materia meditationis 246.
Potus, abstinentia opportuna 211.
Praecepta Dei, meditationis materia 238-243.
Praedestinatio, soli praedestinati salvantur 366; de
praed. prudenter loqueendum 367.
Praeludia meditationis retinenda 105.
Praesentia Dei ante orationem renovanda 75.
Prandum quomodo sumendum 214, 215, 216.
Preces vocales lentius prolatae 258-260.
Principium et fundamentum 23; et v. Finis.
Profectus spiritualis via et mensura 189 ad fin.
Promissio, v. Votum.
Properatio et anxietas fugienda in oratione 76,
255.
Propositio proximi in bonam partem interpretan-
da 22.
Propositum in examine, v. Examen.
Puncta meditationis disponenda 228, plura paucio-
ra 228; in vita Christi 261-312; breviter traden-
da 2.

R

Reformatio vitae 189.
Regnum Christi, meditatio 91-98; quoties facienda
99.
Regulae ad spiritus discernendos quando expli-
candae 9, 10.
Religiosi, v. Status religiosus.
Res creatae sunt media, non finis 23; eaedem ul-
trices injuriarum Creatoris 60.
Res eligendae, v. Electionis materia.

Reverentia major requiritur, si cum Deo sanctisve
loquimur, quam si de iisdem cogitamus 3.
Reus catenis vincitus, imago peccatoris coram
Christo judice 74.
Risus vitandus 80.
Rudiores quibus exercitiis colendi 18.

S

Sancti invocandi sunt 358; eorum vitae considera-
ri possunt ad mensam 215; v. Libri; imagines
colendae 360.
Sathanas, v. Daemon, Lucifer.
Scholastica, v. Theologia.
Scrupulus distinguendus ab errore 346; fructus 348.
Secessus ad exercitia, v. Locus.
Sententia proximi, v. Propositio.
Sensus corporis, materia meditandi 247.
— rerum internus jucundior et utilior est quoniam
abundantia scientiae 2.
Situs corporis in oratione 76, 239, 252.
Solitudo, v. Locus.
Spes in Deo fovenda in desolatione 7, 320, 321.
Spiritus bonus erga peccantes et erga purgantes
peccata 314, 315; consolatur proficentes 329;
malus transfigurat se in angelum lucis 332;
boni et mali animas sui similes quo modo affi-
ciant 335.
Spiritus Sanctus testimonium praebet de Christo
273; datur a Christo discipulis 304.
Status vitae duplex 135; eligendus investigando
et rogando ib.; v. Electio.
Status religiosus, an movendi sint homines ad
illum 15.
Sudor Christi sanguineus 290.
Superbia, tertius perditionis gradus 142.
Superiores, v. Majores.

T

Tactus internus, v. Applicatio sensuum
Temperantia propria 4ae hebd. 229.

Tempus exercitiorum quam longum sit 4; integrum
singulis meditationibus tribuendum 12, 13.
Tentationes apertae quibusnam accidere soleant
9; sub specie boni 10.
Theologia tum positiva tum scholastica laudanda
363.

V

Veniale peccatum, v. Peccatum.
Vesperae utiliter audiuntur a facientibus exerci-
tia 20.
Vexillorum meditatio, textus 136-147; quo tendat
135; quater facienda 148.
Via purgativa et illuminativa 10.
Virginitas laudanda 356.
Virtutis exempla danda 278.
Vita ordinanda in exercitiis 1; vitae genus dup-
lex, v. Status.
Vocatio Dei est pura 172; religiosa est a Deo 15.
— apostolorum 275.
Voluntas Dei quaerenda 1, 135.
— hominis in meditando 50-52; interdum a Deo
trahitur, excluso omni dubio 175.
Vota religionis laudanda 357; votum fit de re
meliore ib.; inconsideratum ne fiat 14; auget
meritum ib.

UKAZOVATEĽ

A

Adamov hriech 51.

Almužny, ako rozdeľovať 337-334; najmä pribuzným a priateľom 338; alebo sebe ponechať 343.

Anjeli dobrí i zli môžu dušu tešíť 331; dobrí hriesci pohýňajú na ťutosť, kajúceho potešujú 315; pravú radosť prinášajú 329; sú mečami Božej spravodlivosti 60; pri narodení Pána Ježiša spievajú 264; posluhujú mu na pústi 274; anjel v hrobe Krista Pána 300; hriech anjelov 50; zlý anjel prestrája sa v anjela svetla 332.

Aplikácia troch schopností 45, 50

— smyslov 65-70, 121-126.

Apoštoli, ako ich Pán povoláva 175, 275; dostávajú moc ohlasovať evanjelium 281; akí opustení boli, keď Pána pochovali 208, na konci; Kristus Pán sa im zjavoval 304, 305, 306, 307, 308, 312; apoštoli a Kristovo nanebovstúpenie 312.

Augustin, sv., 344.

B

- Bázeň synovská 370.
 Bernard, s., proti márnomyselnosti 351.
 Body rozjimania pripraviť 228; viac alebo menej bodov 228; v živote Kristovom 361-312; podávať ich nakrátko 2.
 Boh sa duši vyjavuje 15; stará sa o spásu duši 106, 107; je prítomný v stvoreniah 39, 235; účinkuje v nich 236; prameň každého dobra 237; Boh a dobrí anjeli, ktorí sú k spravodlivej duši 329; Boh môže dať útechu bez predchádzajúcej príčiny 330.
 Bohatstvo, prečo je nebezpečné 142, 150.
 Bonaventúra, sv., 363.
 Božstvo sa skrýva v umučení Kristovom 196.

C

- Cesta očistenia a osvietenia 10.
 Ciel človeka a stvorení 23; podľa cieľa sa treba spravovať pri voľbe 179.
 Cirkev, Duch Svätý ju spravuje 365; jej príkazy treba zachovať 229 na konci; a schvaľovať 361; jej treba podriadiť vlastný úsudok 365.
 City, aké treba vzbudzovať v jednotlivých týždňoch 74, 130, 206, 207, 229.
 Cvičenia duchovné. I. Čo sú, čo je ich cieľ 1; sú plné nábožnosti a svätosti, v. hreve Pavla III. a bulu Pia XI.; ich jadro v 4. anotácii 4.
 II. Prax. — Treba ich prispôsobiť rozličným stavom 18-20; ich rozdelenie 72, 128; počet 129, 133; ako dlho majú trvať 4; cvičenia prvého týždňa, čo chcú 4. 48, 55, 63, 74, 78; poriadok a počet cvičení v 2. týždni 128, 159; v 3. týždni 204; vo 4. týždni 226 227; aké ovocie prinášajú podľa listov Pavla III. a Pia XI.
 Cvičenia začať treba veľkodušne 5; v nich starosť o iné nepripúšťať 20.
 Cvičenec, ten, čo sa cvičí. v prvom týždni nemá vedieť, čo bude robiť v druhom 11.
 Cvičiteľ, ako sa má spravovať voči tomu, čo sa cvičí 6; čo mu treba vedieť 17; má sa vypýtovať

o úteche a neúteche 6; aký má byť voči zronenému a pokúšanemu 7; nemá vplývať na toho, čo si robí voľbu 15.

- Času, koľko venoval celým cvičeniam 4; koľko jednotlivým rozjimaniám 12, 13.
 Červ svedomia 69.
 Čistý úmysel pri voľbe 169.
 Čítanie, v. Knihy.

D

- Ďakovať za dobrodenia 43.
 Damascénske pole 51.
 Daromne povedané slová 40.
 Desatoro, jeho príkazy sú predmetom rozjimania 238-243.
 Diabol, ako sa spravuje voči hrešiacim smrteľne 314; voči spravodlivým 315; je smely proti bojazlivým, bojazlivý voči nebojácnym 325; podobá sa žene, tamže; a falošnému milencovi 326; aj vodcoví, ktorí chce dobývať a pleniť 327; od dobrých začiatkov vedie k zlému koncu 332, 334; ako sa spravuje voči tým, čo majú hrubšie svedomie, a ako voči útlejším 349; diabli posielaní k jednotlivým ľuďom 141.
 Dobré alebo aspoň indiferentné skutky neslobodno opustiť na diablove pokúšanie 351.
 Dobrodenia Božie skrsajú z lásky a lásku združujú 233.
 Dobroprajné vysvetlovanie cudzích mienok 22.
 Dodatky prvého týždňa 73-86; druhého týždňa 130, tretieho týždňa 206-207; štvrtého týždňa 229; usilovne ich treba zachovávať 6, 89, 130, 207; miesto druhého dodatku, čo robiť 131; o zachovávaní dodatkov treba vyžadovať počet 6. — osobitného sptytovania svedomia 27-30.
 Dokonalosť možno dosiahnuť v každom stave 135; pravidlo vlastnej dokonalosti 185; cesta a miera dokonalosti 189 na konci.
 Držanie tela pri modlitbe 76, 239, 252.
 Duch dobrý, aký je voči hriešnikom, aký voči kajúcim 314, 315; potešuje tých, čo chcú po-

kročif 329; dobrí a zlí duchovia, ako účinkujú na duše 335.

Duch lásky, v. Láska.

Duchovný pokrok, jeho cesta a miera 189 na konci.

Duch Svätý vydáva svedectvo o Kristovi 273.

Duša, ako má postupovať voči diablu 350; väčšmi ju napomáha to, čo si sama nájde 2; má sa usilovať dosiahnuť opak toho, na čo ju pohýna zlá náklonnosť 16.

Dvojice, rozjímanie o troch dvojiciach 149-157.

E

Eva, jej hriech 51.

Evanjelia čítané je osožné v 2., 3. a 4. týždni 100.

H

Hlas vnútorný počúvať, v. Aplikácia smyslov.

Hmat vnútorný, v. Aplikácia smyslov.

Hodinu celú treba venovať jednotlivým cvičeniam 12.

Horkosť a červ svedomia 69.

Hriech Adamov 51.

— anjelov 50.

— cudzí, kedy slobodno o ňom rozprávať 41.

— smrteľný a všedný 35; skutkom dovršený je fažší, než čisto vnútorný 37, 42; ošklivosť a fažkosť hriechu 57; neslobodno ho spáchať ani na zachránenie života 165; odkiaľ pochodi zloba a fažkosť hriechu 56-59; jediný smrteľný hriech si zasluhuje večný trest 52; nenávidieť hriech je milosť Božia 63; smrteľné hriechy sú látkou a predmetom rozjímania 244; hriechy sa odstraňujú konaním čnostných skutkov 245; akým pokušeniam sú vystavení tí, čo fažko hrešia 314.

CH

Chleba sa zdržovať nie je natoľko potrebné 210.

Chyba jednotlivá, ako proti nej bojoval 24-31.

Chudoba Kristova, prvý stupeň dokonalosti 146.

I

Ignác Loyolský, sv., pôvodca knihy Duchovné cvičenia, v. pápežské dokumenty Pavla III. a Pia XI.

Indiferencia (nezaujatosť) v slobodnom užívaní veci 23; je potrebná pri voľbe 179.

J

Jest, ako sa má 214, 215, 216.

Ježiš Kristus, Syn Boží I. Jeho niektoré zástoje: potešíteľ 224; plníteľ zákona 278; vodca dobrých 136, 143; prostredník 63, 147; kráľ 91-98. II. Najdokonalejší priklad života. Každého voiá k sebe a aby ho nasledoval 91-98; treba ho nasledovať v každom stave 135, 146; pri stole 214; v uživaní smyslov a schopnosti 248; v láske k chudobe a k opovrhovaniu 167. III. V štyroch týždňoch: v rozhovoroch 1. týždňa 53; zlorecia mu v pekle 67. — V 2. týždni jeho kráľovstvo 91-98; náuka 146; ako ho možno nájsť v pokoji 150-157. — Kristovo umučenie, ako naň nazerať 190-199; božstvo sa ukŕýva 196; — Nazeraanie na Krista po jeho zmŕtvychvstaní 218-225; čo si pýtať v tomto nazeraní 48, 221. Jubileá treba schvaľovať 358.

K

Kartaginský cirkevný snem 344.

Knihy, aké čítané v duchovných cvičeniach 100.

Kráľovstvo Kristovo, rozjímanie 91-98; koľko ráz ho konal 99.

Krvavý pot Kristov 290.

Kvetná nedeľa, koniec 2. týždňa 4, 161.

L

Lahký hriech, všedný, v. Hriech.

Láska, v čom spočíva a ako ju ukázať 230-231; láska k Bohu má pohýnať toho, čo si robí volebu 184; aj toho, čo dáva almužnú 338; láska

a strach 370; ducha lásky treba si prosiť v duchovných cvičeniacach 53, 61, 65, 71, 97, 104, 113, 114, 155, 167, 184, 221, 230-237.

Láskavé vysvetlovanie cudzích mienok 22.

Látka nazeraní v duchovných cvičeniacach 4.

Lazar vzkriesený 161, 285; na večeri u Šimona 285.

Lucifer, jeho hriech a trest 50; vodca nepriateľov 136-138; v. Diabol.

Ludia, aki môžu konáť duchovné cvičenia 18-20.

Lútosť dokonalá nad hriechami 55-61.

M

Magdaléna, Mária Magdaléna, pri Kristových nohách 282; sestra Lazarova 285; pomazala Kristovu hlavu 286; vidí vzkriseného Pána 300.

Manželstvu nepatrí toľká chvála ako panenstvo 356.

Mária, Panna, Matka Božia, anjel Gabriel ju pozdravuje 102, 108, 262; navštevuje príbuznú Alžbetu 263; ide do Betlehema 111, 112, 264; v jaskyni rodi Syna 264; pastieri iu nachádzajú 265; spolučí so Synom pri obriezke 266; očistovanie 268; uteká do Egypta 269; lúči sa so Synom 273; vyprosuje prvý zázrak Kristov 276; ustanovená je za matku apoštola Jána 297; jej bolesti pod križom 298; opustenosť 208; jei sa po zmŕtvychvstaní Kristus prvej ukazuje 219, 299.

— jej poníženosť a vďačnosť 108; nasledoval ju treba v užívaní smyslov a schopností 248.

— vzývať ju treba a uctievať, aby bola prostrednicou medzi nami a svojím Synom 63, 147.

Márne slová 40.

Marta, sestra Máriina a Lazarova 285.

Matéria v nazeraní v duchovných cvičeniacach 4.

Matúš, sv., evanjelista o povolení apoštolov 275; ako bol sám povolaný 175.

Mienku bližného treba priaznivo vysvetlovať 22.

Miernosť v štvrtom týždni 229.

Miesto súce na konanie duchovných cvičení 20.

Milovaf Boha je hodné všetkej chvály 370.

Milosť Božiu tak chváliť, aby sa nenarušila sloboda človeka 369; zásluhy a milosť sú väčšie pri väčszej bolesti nad hriechami 44.

Modlitba, nemáme byť úzkostliví postúpiť ďalej, kým v jednom bode nachodíme dačo pre svoju dušu 76.

— ústna pomaly vyslovovaná 258-268.

Modliť sa je duchovné cvičenie 1; chuf a ovocie modlitby 2, 4; úctivosť pri modlitbe 3; vytrvalivosť v nej 12, 13; diabol ju nemá rád 12; v. Dodatky, Spôsoby.

Myseľ, pri rozjímaní ju osvecuje milosť 2.

Myšlienka trojaká 32-37; zlým duchom vnuknutá je príležitosť na zásluhy 33; treba podporovať myšlienky súhlasné cvičeniam 78, 130, 206, 229; ako ich treba skúmať 333, 334.

N

Náklonnosti treba skúmať 342; ako premôcť zlé náklonnosti 16, 155, 157.

Náprava života 189.

Nariadenia predstavených treba skôr chváliť než haniť 362.

Narodenie Krista Pána, ako naň nazerat 110-117.

Nasledovanie Krista, v. Ježiš Kristus.

Nazeranie, ako robiť 114.

Nebezpečenstvo bohatstva 142, 150.

Nepriatelia vlastných činov poznáť, nenávidieť a naprávíť je milosť Božia 63.

Neútecha, čo je 317; obfáňuje rozjímania 13; čo ju zapričinuje a čo proti nej pomáha 318-323.

Nevzdelaným, aké cvičenia daf 18.

Nezaujatosť, v. Indiferencia.

Nezriadená náklonnosť, v. Náklonnosť.

Nezriadenosť pri jedení, ako naprávíť 217.

Nočné rozjímanie možno niekedy vyniechať 129, 205, 227.

O

Obetovanie seba 5, 98, 234.

Obrazy svätých uctievať 360.

Obrezanie Pána 266.
Oči treba krotiť 81.
Oheň pekelný páli duše 70.
Ohováranie 41.
Omšu svätú treba schvaľovať 355.
Osobitné spytovanie svedomia, v. Spytovanie.
Osvietenie, cesta osvietenia 10.
Otec, večný, nebeský, máme sa k nemu obracať
v rozhovoroch 63, 147; jeho svedectvá o Kristovi
273, 284.
Ovocie jednotlivých týždňov jedni nájdú skôr
ini neskôr 4

¶

P

Pamäť, akú má úlohu pri rozjímani 50-52.
Panenstvo treba schvaľovať 356.
Fastieri v Betleheme 162, 286.
Pavol, sv., apoštol, ako bol povolaný 175; vidí
vzkrieseného Pána 311.
Pažravosť, ako premôcť 217.
Peter, sv., apoštol, tri razy povolaný 275; kráča
po mori 280; svedok premenenia Pána 284; Kris-
tus mu umýva nohy 289; v záhrade 201, 290,
291; zapiera Krista 291, 292; prichádza k hrobu
302; vidí vzkrieseného Pána, tamže; dosťáva pri-
mát 306.
Pilát vyhlasuje Kristovu nevinu 293; posiela ho
k Herodesovi 294; dáva ho bičovať 295; ukazuje
Iudu a odsudzuje na smrť 295, 296.
Pitie, zdržanlivosť v pití treba zachovať 211.
Pýcha, tretf stupeň záhuby 142.
Plač nad hriechami 55, 87; nad Kristovým umu-
čením 195.
Pohodlie telesné, ako využiť 229.
Pokánie, koškoraké je a ako sa v ňom možno
cvičiť 82-86; jeho účinky 87.
Pokoj s Pánom Bohom, ako si zachovať 149-157.
Pokrok duchovný, jeho cesta a miera 189 na konci.
Pokušenia pod kepienkou dobrého 10.
Polepšenie života 189.

Poniženosť podriadaťe človeka Bohu a Iuđom 165;
rodí sa z lásky k chudobe a k opovrhovaniu
146; vedie k ostatným čnostiám, tamže; je naj-
lepším prostriedkom dosiahnuť nábožnosť 322;
tri spôsoby pripravujú dušu na voľbu 164-166;
tretí spôsob poníženosti vychádza z túžby pri-
podobniť sa Kristovi 167; hľadať ju treba v roz-
jímani a v modlitbách 168.

Porovnávať svätých s žijúcimi nemáme 364.

Posledná večera 190-199, 289.

Posluchať Cirkev sme povinni 353.

Pôsty Cirkvou ustanovené treba chváliť 359; za-
chovať 229 pred koncom.

Potravu a nápoj prijímať podľa správnej miery
213, 217.

Povolenie apoštолов 275.

— rehoľné je od Pána Boha 15.

Pozitívna teologia 363.

Poznanie hriechov plodí bolesť, v. Hriech.

Práca, Boh pracuje vo stvoreniah 236.

Pravidlá o rozoznávaní duchov, kedy vysvetliť
9, 10.

Predohry rozjímania treba zachovať 105.

Predstavení, ich rozkazy a nariadenia treba há-
jiť 362.

Predurčenie, len predurčení budú spasení 366;
múdro hovorí o predurčení 367.

Prenasledovanie a námahy pre Krista, máme si
ich žiadať 146, 167.

Prijímanie Oltárej sviatosti patrí k prvemu týž-
dňu 44; časté 18, 354.

Prikazy Božie, predmet rozjímania 238-243.

Prísahy sa treba vyhýbať 38; kedy je dovolená
38-39; prisaháť na Boha alebo na stvorené veci,
tamže.

Prisľubenia, v. Sľub.

Přítomnosť Božiu treba si obnoviť pred modlitbou
75.

Prosba pred rozjímaním 1. týždňa 48, 55, 65; 2.
týždňa 91, 104, 139 152; 3 týždňa 193, 203; 4.

týždňa 221; v nazerani na nadobudnutie lásky 233.
Púte treba schvaľovať 358.

R

Radosť duchovná vo štvrtom týždni 221, 229.
Radovať sa s radujúcim Kristom 221, 229.
Rehoľný stav, či cvičenca pohýnať, aby si ho volil 15.
Reforma života 189.
Rovnocenné dodatku druhému, v. Dodatky.
Rozhovory pri modlitbe, ako konať 199; vyžadujú väčšiu pozornosť 3; nimi sa končia rozjímania 243, 257; tri na konci rozjímania 63, 147, 156, 199; niekoľko osobitných rozhovorov 53, 61, 71, 234.
Rozjímanie má sa zakladať na pravdivej udalosti 2; r. jednotlivých slov 252-257.
Rozjímaní koľko má byť každý deň 72, 129, 133, 205, 227.
Rozoznávanie duchov, kedy vysvetliť pravidlá o rozoznávaní duchov 8-10.

S

Sebaobetovanie 5, 98, 234.
Schopnosti duše, predmet rozjímania 246.
Schválenie Duchovných cvičení, v. Duchovné cvičenia.
Skupiny tri, v. Dvojice.
Skutky dobré neopustiť pre mŕtvy strach 351.
Skutok vykonaný zo sľubu, v. Sľub.
Slobodná vôľa 369.
Sľuby rehoľné treba schvaľovať 357; sľub sa robi o veci lepšej, tamže; nemá byť nerozmyslený 14; zväčšuje zásluhy, tamže.
Slzy nad hriechami 55, 87; nad Kristovým umučením 195.
Smiechu nekrotenému sa vyhýbajme 80.
Smrť, pamätať na ňu je osožné na vykonanie dobrej voľby 186.
Smysly tela, predmet rozjímania 247.

Sostavenie miesta, ako robiť 47; niekoľko osobitných sostavení miesta 47, 91, 103, 138, 153, 192, 202, 220, 232.

Spev, žalmy v kostoloch a podobné treba schvaľovať 358.

Spôsoby modlitby, tri 238-260.

— poníženosť, v. Poníženosť; — tri, pri ktorých duše hynú 142; a tri, ktorými sa zdokonalujú 146.

Spoved patrí k prvemu týždňu 44; spovedať sa raz ročite je záväzné, tamže; spovedať konanú knazovi treba chváliť 354; časťa 44, 354; všeobecná je užitočná i keď nie nevyhnutne potrebná 44; na konci prvého týždňa 44.

Spytovanie svedomia osobitné, čo je 24-31; cieľ a látka v duchovných cvičeniach 90, 160, 207.

— po modlitbe 77.

— všeobecné, ieho látka a spôsob 32-43.

Stav životný je dvojaký 135; ako si ho voliť, tamže; v. Voľba.

Stvorenia sú prostriedkom, a nie cieľom 23; sú pomstiteľmi neprávosti proti Bohu spáchaných 60.

Stvorenie človeka 23, 51, 234.

Stvoriteľ vo stvoreniah, v. Boh.

Súci, ale neodkladnými prácmi veľmi zaujatý, ako môže konať cvičenia 19.

Sväti, treba ich vzývať 358; ich životopisy možno čítať pri jedeni; v. Knihy; úctu obrazov svätých treba schvaľovať 360.

Svätych porovnávať so žijúcimi nemáme 364.

Svedoctvo Ducha Svätého o Kristovi 273; svedoctvo Kristovo apoštolum 304.

Sviece, treba schvaľovať, že ich v kostoloch zapalujú 358.

Školastická teologia 363.

Škrupuľ treba rozlišovať od omylu 346; môže byť aj osožný 348.

Šomrania sa treba chrániť 41; najmä šomrania proti predstaveným 362.

T

Teologiu i pozitívnu i školastickú treba schvaľovať 363.

Traja Králi z Východu klaňajú sa Kristovi 162, 267.

Trýznenie tela, v. Pokánie.

Trvaf, ako dlho majú cvičenia 4.

Týždeň v duchovných cvičeniacach, čo je 4; možno ho skratiť alebo predĺžiť, tamže; prvý týždeň zodpovedá očistujúcej ceste 10; jeho prostriedky, cieľ a ovocie 4; druhý týždeň zodpovedá ceste osvetenia 10; ako ho stiahnuť alebo predĺžiť 162; tretí týždeň 209.

U

Uctievanie obrazov svätých 360.

Uctivosť väčšia sa vyžaduje, keď sa s Bohom alebo so svätými shovárame, než ako keď o nich rozmyšľame 3.

Udalosti alebo predochry, niekoľko osobitných 102, 137, 150, 191, 201, 219.

Udalosť, na ktorú sa nazera, treba podať verne 2. Úsťaf v pomoc Božiu je potrebné v čase neútechy 7, 320, 321.

Umučenie Kristovo je vlastným predmetom 3. týždňa 4, 190-209; ako naň nazerať 194, 198; zopakovať ho možno za jeden deň 208 na konci.

Úmysel čistý pri voľbe 169.

Útecha, čo je 316; obľahčuje modlitbu 13; môže pochádzať od Boha a anjelov 329-331; útechu od Boha treba odlišovať od toho, čo po nej nasleduje 336; môže nám ukázať Božiu vôľu 175, 176; v čase útechy nás viac usmerňuje dobrý duch, v neúteche viac zlý 318.

V

Vedúca zásada a základná pravda 23.

Veľkodusnosť je potrebná tomu, čo cvičenia koná 5.

Vešpery, vhodné je chodiť na ne za cvičení 20. Vieru i skutky treba chváliť 368.

Vinník refazami sputnaný, obraz hriešnika pred Kristom-Sudcom 74.

Vôľa človeka pri rozjímaní 50-52; niekedy ju Boh pohýňa nad všetku pochybnosť 175; vôle Božiu hľadať 1, 135.

— slobodná 369.

Volanie Božie je čisté 172.

Voľba v duchovných cvičeniacach. Voľba cieľa má predchádzať voľbu prostriedkov 169; predmetý voľby 170-171; pripravuje sa rozjímaniami o živote Kristovom 135, 163; meniteľná a nemeniteľná 171; nesprávne vykonanú treba napraviť 172. Kto má robiť voľbu 174. Kedy začať rozjímania na vykonanie voľby 163; úvod 169; prvá doba 175; zo skusovania útechy 176; ako ju vykonáť v tretej dobe 177-188; zakončiť ju modlitbami 183.

Všedný hriech, v. Hriech.

Vtelenie 101-109, 262.

Vytrvanlivosť v modlitbe 12, 13.

Z

Zahanbenie nad hriechami 48, 193.

Základná pravda 23.

Zásluhu, akú môže mať človek, keď sa proti pozkušeniu zvonka 33, 34; z. dobrých skutkov nevyplňovať 387.

Zástavy, rozjímanie o dvoch zástavách, text 136-147; čo je cieľ tohto rozjímania 135; štyri ráz koná 148.

Zaujati neodkladnými prácam, ale súci, ako môžu konáť cvičenia 19.

Zdržanlivosť a panenstvo treba väčšimi chváliť než manželstvo 356.

— v jedení a pití treba schvaľovať 210, 359; napomáha Božie vnuknutia 213; ako sa cvičiť v nej 212.

Zjavné pokusenia, kto trpieva 9.

2

Žiadal si bohatstvo, prvé osídlo diabla 142.
Život, usporiadať si ho treba v cvičeniach 1.

OBSAH

	<i>Strana:</i>
Úvodom	XIII
Šreve Pavla III.	XXIII
Apoštolská konštitúcia Pia XI.	XXVI
Odpustky	XXXI

Modlitba »Duša Kristova«	3
Anotácie, čiže úvodné poznámky	5
Titul Duchovných cvičení. Predpoklad	29
Vedúca zásada a základná pravda	31

PRVÝ TÝŽDEŇ

Všeobecné spytovanie svedomia	39
Osobitné spytovanie svedomia	39
Všeobecná spoved a sv. prijímanie	51

	<i>Strana:</i>
1. cvičenie: o troch hriechoch	53
2. cvičenie: o vlastných hriechoch	63
3. cvičenie: prvé opakovanie	67
4. cvičenie: druhé opakovanie	69
5. cvičenie: rozjímanie o pekle	71
Desať dodatkov	75

DRUHÝ TÝŽDEŇ

Nazeranie na Kristovo kráľovstvo	89
I. deň.	
1. nazeranie: O Vtelení	95
2. nazeranie: O Narodení	101
3. nazeranie: Opakovanie	105
4. nazeranie: Druhé opakovanie	107
5. nazeranie: Aplikácia smyslov	107
Poznámky:	109
II. deň. Látka nazeraní	113
III. deň. Látka nazeraní	115
Úvod k úvahе o stavoch	117
IV. deň.	
Rozjímanie o dvoch zástavách	119
Rozjímanie o dvojiciach	127
V. až XII. deň. Látka nazeraní	130
Tri spôsoby ponížnosti	137
Úvod, aby sa vykonala voľba	139
Predmety voľby	143

	<i>Strana:</i>
Tri doby pre voľbu	145
Prvý spôsob voľby	147
Druhý spôsob voľby	153
Pokyny na polepšenie a zreformovanie vlastného života	155

TRETÍ TÝŽDEŇ

I. deň.	
1. nazeranie O Poslednej večere	159
2. nazeranie: O veciach, ktoré sa odohraly v záhrade	165
Poznámky	167
II. až VII. deň. Látka nazeraní	171
Poznámka	173
Pravidlá, ako sa v budúcnosti správať pri jedení	177

ŠTVRTÝ TÝŽDEŇ

1. nazeranie: O Vzkriesení	183
Poznámky	185
Nazeranie, aby sme si nadobudli lásku	191
Tri spôsoby modlitby.	
Prvý spôsob modlitby	197
Druhý spôsob modlitby	203
Tretí spôsob modlitby	207

TAJOMSTVÁ ZO ŽIVOTA KRISTA, PÁNA

NÁSHO

	Strana:
O zvestovani	211
O navštívení	213
O Kristovom narodení	215
O pastieroch	215
O obrezaní Pána	217
O Troch Králoch	217
O očisťovaní	219
O úteku do Egypta	219
O návrate z Egypta	221
O skrytom živote Pána Ježiša	221
O prichode Kristovom do chrámu	221
O Kristovom krste	223
O pokušeniacach	225
O povolani apoštolov	225
O prvom zázraku v Káne Galilejskej	227
Kristus Pán vyhadzuje predavačov z chrámu	227
O reči na hore	229
Kristus Pán tiší búrku na mori	231
Kristus Pán kráča po mori	231
Kristus Pán rozosiela apoštolov	233
O obrátení Magdalény	233
Kristus Pán rozmnožuje chleby	235
O premenení Krista Pána	237
O vzkriesení Lazara	237
Večera v Betánni	239

Strana:

Kvetná nedeľa	239
O kázni v chráme	241
O poslednej večere	241
O tajomstvách v záhrade	243
Krista Pána chytia a vedú k Annášovi	245
O tom, čo sa stalo v dome Kajfášovom	245
O žalobe pred Pilátom	247
Krista Pána vedú k Herodesovi	249
O návrate k Pilátovi	249
O odsúdení a o ukrižovaní	251
O tajomstvách, ktoré sa odohrali na križi	251
O pochovani Krista Pána	253
O zmŕtvychvstani a o prvom zjavení	255
O druhom zjavení	255
O treťom zjavení	255
O štvrtom zjavení	257
O piatom zjavení	257
O šiestom zjavení	259
O siedmom zjavení	259
O ôsmom zjavení	261
O deviatom zjavení	263
O desiatom zjavení	263
O jedenástom zjavení	263
O dvanásťtom zjavení	263
O trinásťtom zjavení	265
O nanebovstúpení	265

NIEKOĽKO PRAVIDIEL

Strana:

Pravidlá, aby sme poznali rozličné hnutia duše; pre 1. týždeň	267
Pravidlá, aby sme lepšie rozoznávali du- chov; pre druhý týždeň	281
Pravidlá o rozdeľovaní almužien	289
Poznámky, ktoré pomáhajú zbadať a po- znať škrupule	295
Pravidlá, aby sme smýšľali, ako treba v bo- jujúcej Cirkvi	301
<hr/>	
Index rerum	315
Ukazovateľ	329

*N. B. Textus latinus in hoc libro sequitur editio-
nem Exercitiorum apud Marietti Taurini-Romae
anno 1928 publicatam.*

